PERKINS LIBRARY

Duke University

Mary Olive Thomas
Endowment

Rare Books

2 emblem books

Engravings by Jan Luyken

Landwehr 261

Praz pp 379-88

Van Eeghen & Van der Kellen

1669, cols 1 252

de Beginselen van GODS KONINKRYK in den Mensch

t' Amsterdam by Jacob ter Beek.

DE

BEGINSELEN

VAN

GODS KONINKRYK

IN DEN MENSCH.

Uytgedrukt in verſcheide

ZINNE-BEELDEN,

Als mede een

ALLEENSPRAAKE MET GOD,

Benevens eenige

STIGTELYKE RYMEN,

DOOR

PIETER en JAN HUYGEN.

Met Konſtplaaten door

JAN LUYKEN.

Het Koninkryke Gods is Regtvaardigheid en Vreede en Blydſchap door den Heiligen Geeſt. Rom. 12: 17.

Te AMSTERDAM,

By JACOB TER BEEK, Boekverkoper bezyden de Beurs, in de Gekroonde Bybel. 1738.

RBR
D. 7
12mo
H987B

Op de

TITEL-PLAAT.

SChoon 't dertele penceel, door dag en schaduw', meest
Van quade vrugten is, en 't vleeslyk hert verwilderd:
Zoo kan een leerzaam stuk, van wyzer hand geschilderd,
Wel nutter werking doen, in God gezinder geest.
Getuyge is hier de konst, op 't Veld van dit Papier,
Dat ons *een Maagt* vertoont *van ingetogen wezen*,
Waar uyt *Godvrugtigheid* en *Aandagt* is te lezen,
Als innerlyk ontvonkt, van suyver Hemels vier.
Op dit Papier, alwaar sig voordoet, als in 't hooft
Van een zeer stigt'lyk werk, een kort begryp van zaken,
Die, zal *Gods Ryk in ons* en wy daar in geraken,
Zo noodig zyn gedaan, als wel en vast gelooft.
Nu wat wil deze Maagt? en wat heeftze op haar schoot?
Zy beeld den Godsdienst af; en heeft het *puyk der Boeken*
Daar voor haar, als het Ligt om 't hert na t'onderzoeken,
En als een ziel-banket, waar op s' haar kind'ren nood.
Wat wystze ons *in de Borst* dus met de Regter hand,
Wyl 't ooge om hooge straald? haar ziel bekommeringen;
Dieze als een *Voedster* draagt voor hare *Spruytelingen*,
Waar na de *Slinkre wyst* en 't hert van liefde brand
Van liefde, welkers kragt haar alderdiepste roerd,
Haar beden op-waard zend, met onuytspreekbre zugten,
Voor dat haar teer Gewas en dierbre lieve vrugten,
Zo datze, als uyt haar zelf, ten Hemel is gevoerd.
Wat wil die *Steen*, en 't *Vat*, waar op en in zy staan?
Het *Anker* en het *Kruys*, 't is hopen en gelooven:
Den *Aard-kloot* overkant, de *bloote Voet* daar boven,
Datze op 't geloove en hope, all' 't aardse soet versmaên.
Maar datze staan op *Steen* en in een *Steene Vat*?
Is, datze op God gegrond, onwankel konnen rusten,
Gescheyden zyn van d'aard' en blinde drift en lusten,
Van boven af gevoed zyn, met veel *zoeter Nat*.

Op de Titel-Plaat.

Met zoeter Nat, waar mede, *een lief gevleugeld Kind*
(Een Soon der liefde Gods) haar tydig komt begieten
Met sulk een overvloed en aangename *Vlieten*,
Dat ook de *minste Spruyt* volmaekt genoegen vind.
De Ruymte, en hellen Dag, waar in ze zit beglanst,
Is d'eenvoud, ronden aard, en suyvre naekte waarheyd
Des Godsdienst, die geen tier en heeft als in de klaarheyd,
Waarom se ook met een *Rey van Geesten* is beschanst.
Van Geesten, neêr gedaald van Aller-ligten Bron:
Om 't ampt van Lyftrauwant getrouwlyk te verrigten.
Bekleed met suyver licht, wel draaglyk voor gesigten
Die enkel zyn vermaakt met 't Ligt van 's levens Sonn':
Maar ganseh afschuwelyk voor 't volk der duysternis,
Dat waarheit haat, en des haar Stralen zoekt t'ontschuilen,
Als 't vuyle nagtgebroed van vledermuys en uylen,
Om dat het lieft en leeft in al wat haatlyk is.
En 't zuyver oog dat zo door Printen gaat en Schetsen,
Vind wel te met wat nuts, in 't veeltyd-nutt'loos etsen.

C. V. E.

Op

Op de
BEGINSELEN
van
GODS KONINKRYK
IN DEN MENSCH.

LOf-digten, Roem of Tuyteryen,
Bevielen noyt een nedrig man,
Wiens Geeſt alleen zig kan verblyen,
In al wat God verheffen kan.
En hy die kennis heeft bekomen,
Dat God alleen is 't Eenig Goed,
Voeld ook in zig een teder ſchromen,
Zo hy maar iets aan 't Schepſel doed.
Des zal myn Pen niet onderwinden,
Te ſchryven tot deez' Schryvers eer,
Als of men 's Gevers gaaf meer minden,
Dan Hem, daar 't alles daald van neêr.
Neen, alle Lof is uw', ô Heere!
Des neemt myn Ziel tot U haar wyk,
En bid, wilt ons inwendig leeren,
't Beginzel van uw' Koninkryk.
Uw *Koninkryk* van Regt en Vrede,
Van Kragt en Blydſchap in den Geeſt,
Waar mêe Gy 't heilig hert beklede,
Welks zonden-wonden Gy geneeſt,
Neem gunſtig aan onz' dank-off'randen,
Voor 't goed', en 't geen ten goede ſterkt:
Wy nemen 't alles van uw' handen,
En bidden dat Gy daar in werkt.
Want wat zou Paulus planten geven,
Apollos dapp're vlyt ons doen,

Zo Gy geen wasdom geeft ten leven,
Noyt ziet ons oog 't gezegend groen.
Ontferm u 't arme menſchlyk pogen,
't Geſaaide door een ſwakke hand.
Bedouw het lieflyk uit den Hogen,
Zo draagt het mild op 't goede land.
Men brengt hier weêr voor 's werelds oogen,
Een Schets, een kleine ſchildery,
Waar in eens Menſchen Pen bewoogen,
Ons toont wat Gods begeerte zy.
Al wie dit leeſt, of oit zal lezen,
Met luſt om in *Gods Ryk* te gaan,
't Beginzel moet voor 't einde wezen,
Des blyf niet voor den ingang ſtaan.
't Begin is vreze, angſt en beven,
Voor Gods regtvaardig reyn gezigt,
Wanneer de Ziel, met zond' omgeven,
Vervreemt is van zyn liefde Ligt.
Maar dat verdwynt, op 't heeriyk ſchynen,
In 't opgaan van dien Morgen-Ster,
Volmaakte Lieſd' en kend geen pynen,
Oogt op dien dageraat van ver.
't Groot Voorwerp, waar van is geſchreven,
In deze klein' en weinig Blaân,
Moet ons een diepen indruk geven,
Om van ons zelven uit te gaan.
Want bid men dat *Gods Ryke* kome,
Het *duiſter Ryk* moet aan een zy,
Het *goê Beginzel* waargenomen,
Al eer men zig in God verbly.
Houw af, houw af d'onreine handen,
Steek 't ergelyke ooge uit,
't Is beter hier in yver branden,
Dan onder 't helſe naar geluyt.
Dien Scepter zal zeer haaſt verſchynen,
Dien Scepter der regtmatigheid,
En alle quade magt verdwynen,
Die ons nog menigmaal beſtryd.
Die ons zo veelmaal nog doet zugten,
Zo jammerlyk trekt na beneên,

En als een angſtig veldhoen vlugten,
Dat nauwlyk weet hoe, of waar heen.
Maar 't moet zo gaan, 't zyn vaſte wetten,
Men kampt 'er hevig om de Kroon,
Die ons den Vyand zoekt t'ontzetten,
En 't leven Gods in ons te doôn.
Dog 't heeft geen nood verlege herten,
De Rotſteen Iſr'els ſluimert niet,
Hy weegt uw kragt, uw kruis en ſmerten,
En event die, ſchoon gy 't niet ziet.
't Is alles in zyn magt en weten,
Laat ons gelovig houden aan,
Zou Hy zyn rechter hand vergeten?
Zyn Duyve ten verderf zien gaan?
Veel eer boog Aard en Hemel t'zamen,
Hy heeft ze met zyn Bloed gekocht,
En noemde haar na zyne Name,
Toen hy ze van zo verre brocht:
Uit woeſte en nare wilderniſſen,
Op Arends vleug'len droeg Hy haar,
Zyn liefd' en trouw zal niemandt miſſen,
Die nauw zyn roepinge neemt waar.
Wie zal dien Sterkens roof ontjagen?
Heb moed verachte, kleine ſchaar;
Zyn dierb're Bruid moet niet verzagen,
Zy blyft in Hem en hy in haar.
Dus laat ons op den Heere hopen,
En doen op 't Hemelryk geweld,
Den loopbaan kloek ten eynde lopen,
Want in zyn arm is hulp beſteld.
Dring aan, dring aan verliefde krachten,
En blyft niet in *'t Beginzel* ſtaan.
Men moet 'er in om 't heyl te wachten,
Dat nimmer, nimmer zal vergaan.

N. N.

Korten inhoud, en aan-een Schakelinge van alle de Zinne-beelden, zo als ze na een volgen.

GEraakte Zielen! die van verr' de flickeringen
Ziet, van *Gods innig Ryk*, vaſt door de nev'len dringen
Van d'algemeene fleur, (den geeſtelyken nagt,)
En die God daar op 't hert ten tempel en ter woning
Hebt toegewyd, op dat Hy daar in heerſche als Koning,
Bediend u van de Schets, terwyl ge op 't lighaam wagt.
1 Een Schets, die u doet zien, hoe *'t afgetrokken Ooge*
Des dwaſen Schutters, *'t werk verydeld van den Boge*;
Daar elk de ſchaad'lykheid der Onkunde uit kan zien.
2 Die u doet zien, hoe 't loſſe en dwaſe *eenzydig keuren*,
Doet miſſen Merk en Einde, en in ellende treuren,
En waar men tot behoud, moet vlugten, en tot wien.
3 Hoe *'t edelſte Geſchep op aarden*, zelfs van allen,
Te met ontaardende, *ten quaadſten ſtand kan vallen:*
Dat nooit als door veel pyn en ſmerte word herbaard.
4 *Hoe ſtrydigheden nooit* ('t zy wat mer af mag meenen)
Gelyk als Vuur en Vogt te zamen regt *verëenen*,
Ook zoo geen Menſch met God, ten zy van eenen aard.
5 *Hoe d'eenvoud*, *als ze doold*, *nog* eind'lyk *vind* een open,
Vind laaff'nis voor 't gemoed, na lang en pynlyk loopen,
En God aldus in 't hert die buyten wierd geſogt.
6 Hoe een *die quiſt weer miſt*, zeer haaſt, zyn eed'le gaven
Van God verkregen door veel leed en ſweet en ſlaven,
Helaas! tot ſchande en ſcha te wonder ſlegt bedogt.
7 Hoe dat *een ſtage vlyt*, in arbeid, bidden, waken,
Vereyſcht word om ten top te raken van 't verſaken:
Of ſtaat men ſtil, den Steen rold flux den Berg af neer
8 *Hoe God*, als 't rein verſtand den will' heeft overwonnen,
Selfs handen ſlaat aan 't werk, van Hem in ons begonen,
En dus *Syn beeld berteeld*, en geeft 'et leven weer.
9 Hoe een *die 's Hemel leer door 't ſwerk is opgetreden*,
Nog *niet mag blyven ſtaan*, maar zien moet na beneden,
Of d'aarde in 't oog verkleynd, en dus of hy nog ryſt.
10 Hoe

10 Hoe *dat men 't zigtbaar Land moet laten*, *en bevaren*,
Door waar geloove, liefde en grondverſakings baren,
De zalige overkant, die ons de wysheid wyſt,
11 Hoe *dat een Reyſer* op den weg ter vaſte ruſte,
Moet altyd voort en voort, ſchoon 't hem wel anders luſte,
Om eens *veel ruimte en heil* te zien, *na ſmal en ſteil*.
12 Hoe *dat men onbeſogt en onbedogt*, *de paden*
Tot God waant kort en ſagt: en, gaande, dus beraden,
Zig ziet misleid: maar vind by Hem nog heul en heyl.
Moet na den Oorſprong toe, den Schepper aller dingen,
Om zo te ruſten, in ons wezens Grond-begin.
14 *Hoe* (ſchoon men jong en teer in ſtryden is, en kragten,
En ligt geraakt om veer) *men kragt mag van Hem wagten*,
Die ze elk, wie daar om bid, *ſtort* van den Hemel *in*.
15 *Hoe God*, door lyden *ons van 't aardſche weet te rukken*:
Gelyk men Rotſen ſcheurd en ſlaat met kragt aan ſtukken,
Nadien 't Natuurlyk vaſt maar door geweld en ſcheyd.
16 *Hoe me egter waarlyk los moet wezen*, zal men ſpoeden:
En dat nog Zyl nog Wand, nog gunſt van Wind en Vloeden,
Iets baat, daar 't Schip nog vaſt voor Wal of Anker leyd.
17 Hoe *dat een ziel*, nu los, *moet altyd opwaart ſpoeyen*,
Of 't ruſten zal terſtont haar meer en meer vermoeyen,
Wyl valſche luſt en ruſt nooit vaſte ruſte baard,
18 Hoe zulk een vrye ziel van ſtoff'lykheid ontheven,
Op 't Lugje van Gods Geeſt, word Hemel waard gedreven,
En *hoe* veel *minder aard* met *zo veel meerder vaard*.
19 Hoe dat die loutre ziel, *Gods beldre Liefde ſtralen*
Ontfangt, en weêrglans geeft, zo haaſt alsſe in haar *dalen*:
Gelyk ze doen *in al wat voor haar openſtaat*.
20 Hoe dat *die ziel* dus *leerd* door waarlyk ondervinden,
De kragt en goedheid Gods en Jeſus haars beminden.
En ziet *dat zelf geniet*, *voor 't onderzoeken gaat*.
21 Zy ziet de ſchaad lykheid der ongetoomde zinnen;
Dies keerdſe weynig uit, maar houd haar kragten binnen:
Hoe pynlyk en *hoe bang*, ook *d'eerſte prang* mag zyn.

22 Een

22 Een zoete en ſterke trek (vergode zielen eygen)
Doet haar altyd na God (haar ware Noorden) neygen.
En zegt dus, *elk bet zyne, ik trekke en zoek' na 't myn.*
23 Zy zoekt en vind en keurt God, als het alderbeſte,
Ze ontſluyt *haar hand* en *grypt*, verſmaende d'ydle reſte,
Die luydkeels zelver roept: *Maar een van tween of geen.*
24 Zy *ſpiegeld haar* met luſt *in God*, de Bron der ligten:
Die aller levens Zon, daar zuyvere gezigten
Haar ligt uit ſcheppen, ook tot nut van t' algemeen.
Dien gadelooſen glans: dien onbeſwalkbren luyſter,
Beſtralende haar grond, verdryvende alle duyſter,
Ryſt op ten vollen dag, na 't lieve Morgen-rood.
En dan zweeft *deze ziele* en *leeft in 't waar geniete*
Van Gods uitvloende kragt, dieze in haar neêr voeld ſchieten,
En haar het leven geeft, *naar voorgegane Dood.*
25 Een Dood, *die 't Vlees* (wel noode, en egter) *moeſte lyden,*
Moeſt lyden 't zy met hand en voeten af te ſnyden,
Of 't hindrende ooge lid, te rukken uit het hooft,
Den ganſch ontaarden aard van kragten te berooven,
Het ingeſchapen vuur, te dompen ſonder dooven,
Een vreugt van dat me aan God en ſynen Zoon gelooft.

Dus word dit Werk aan een *geſchakeld als een keten*:
Van Sangen, goed van ſtof, van leſſen nut geweten,
Die leerſaam, kort en klaar, opwekk'lyk zyn en zoet.
't Zy rym of rymeloos, 't beſtaat in al zyn deelen
Uyt paarlen, eêl geſteente en dierbre pronk-Juweelen,
Van een regtſchape ziel en God gezind gemoed.

C. v. E.

Op

Op de

BEGINZELEN

VAN

GODS KONINKRYK

IN DEN MENSCH.

KLINKDICHT.

HOe heerlyk is een Ziel door 's Hemels Zon beſtraald,
Daar Godsvrugt is haar doel, en 't goede haar vermaken,
Wiens luſt en heyl ſteeds in de Godgeweyde zaaken,
't Beginzel van Gods Ryk, geſtadig zegepraald.

Dit heeft hier HUIGENS Pen naar 't leven afgemaald,
Wiens doelwit is het hert een's ieg'lyks te geraaken,
Door deze blaân, en dus verſtrekkende een baaken
Van 't Geeſt'lyk heyl, op ons genadiglyk gedaald.

Luſt u, verheugd in God, en in beſpiegelingen,
En opgetogentheyd, eens Gode lof te zingen,
Hier vind gy keur van ſtof, en ſchoone zielen ſpys.

Zoekt gy, ô Sterveling! uw Ziel ſtaag op te beuren,
Dit is een Stof die ſteeds een ieg'lyk waard zal keuren,
Waar door gy werd geleyd naar 't Hemels Paradys.

J. VERHEYDE *de Jonge.*

VOOR-

VOORREDE

Tot den

LEZER of SANGER.

BEminde Lezer, dit kleine Boekje, word u met genegendheid opgedragen, op hope, dat de Goddelyke goedheid geven zal, dat het aan uwe dierbare ziele eenig voordeel mogt doen, om in waarheid deel te mogen hebben aan en in *Gods Koninkryk.*

En 't geen ik voor af te zeggen heb, is zeer weinig, namelyk, dat ik niet als een volstrekte Auteur hier van kan aangemerkt worden. Want behalven dat ik door een ander d'aanleidinge tot dezeZinnebeelden &c. gehad heb, zo heeft het ook een myner lieve Vrienden, meer in de Poëfy ervaren als ik, gelieft, op myn verzoek, een hand van correctie en byvoeging merkelyk daar aan te leggen.

Maar van meerder belang acht ik, dat U L. gelief te weten, als hier en daar iemand sprekende word ingevoerd, niet myn Persoon eigendlyk, maar eener die zo bestaat, moet worden verstaan; by voorbeeld, pag. 9. vs. 2, en 3. en andere plaatsen meer: als die garen en van herten met schaamte bekenne, dien stand noch niet bereikt te hebben; Waarom ik ook hope, dat dit Boekje voor myne ziele, gelyk als voor d'uwe, een Spiegel van goede

on-

onderwyzengen zal zyn, en dat de goede God ons te ſamen verwaardigen zal in Jeſus Chriſtus hoe langer hoe meer bequaam te maken om als kindertjens *de Beginſelen*, de Voortgang, en de volmaakte Bezittinge *van Gods Koninkryk in den Menſch* met alle toegenegendheid des herten te ontfangen, om 'er gewiſſelyk in te komen.

Indien gy lieden daar iets in vind, waar door uw gemoed, als door een gezegend middel, tot God en 't goede bewogen word, dankt Hem daar voor die alle lof en eere toe komt.

En gy alle, die eeniger mate heilige handen tot den God des Hemels en der Aarde kond opheffen, zyt myner gedachtig, als gy de Aanſpraak-plaatſe ſyner heiligheid in Jeſus ſynen Zone naderd, op dat het ſyne grote ontfermingen en d'ingewanden ſyner Barmhertigheden gelieven ſich zodanig over my uit te breiden, dat ik onder de ſchaduwe ſyner liefde-vleugelen een veilige ſchuil-plaatſe vinde ten dage des quaads en U L. met alle heiligen hier na mag ontmoeten in 't Ewige Zalige Koninkryk. Amen.

In Amſterdam,
den 10 *Auguſtus* 1689.

P. HUIGEN.

DE

't Verlokte Oog misleid den Boog.

Hoe lange hinkt gy op twee gedachten? Zo de Heere God is, volgt hem na, en zo het Baäl is, volgt hem na. 1 Kon. 18. 21.

Hoe

Hoe de Ziele des Menſche zo jammerlijk van God tot zich zelven en de ſchepſelen is afgeweken, en daar door den Schepper niet kan vinden nog gewaar worden.

STEM: *Gy die den naam van Chriſten draagt.*

ONvaſte Schutter! die dus nooit
Of Doel of Doelwit trefte!
Maar loſſer ziel! die ſtaag verſtrooit
God zoekt en nooit beſefte.

2 Daar 't all', zo Aard', als Vuur en Vogt,
Lugt, Zonne, Maan en Sterren,
Zijn eind bewerkt, en in haar togt,
Nooit keeren, ſtaan, nog werren.

3 En daar elk Diertje, ook hoe kleen,
Kan 's Scheppers oogwit vinden:
Zult gy, begaafder Menſch! alleen
Dan dwalen als de blinden?

4 Daar God is 't eenig Ziele doel,
En Jeſus 't pad ten leven:
Word gy door wind van 't aardſch gewoel
Dus van uw ſtreek gedreven?

5 En Mikt gy niet op dat gy Treft?
Vliegt zo uw Pijl ter zyden?
Ach, Schutter! ziet eens, en beſeft,
Wat ſchade gy zult lijden;

6 Met dus uw Pijlen, moeit' en tyd
In 't ydel te verſpillen;
Sie tog eens beter toe, eer gy 't
Vergeefs zult anders willen.

7 O blinde Schutter! voeld gy niet
Wat d'oorzaak is van 't miſſen?
Het aardſche ſchoon, dat ligt verſchiet,
Helaas! doet u vergiſſen.

8. 't Is Welluſt, Eere, Staat en Schat,
Die 's herten Oog vervoeren,
Die zyn 't beletſel, waarom dat
Gy niet op 't Wit kond loeren.

9 Die doen 't dat gy God nimmermeer
Kond raken nog gevoelen.
Wel ſpaar 't vergeefſche werk, en keer
By tijds van 't ydel woelen.

10 En zoekt gy God? zoek ſtaag en regt?
En daar hy is te vinden.
Heff 't oog in ernſt naar Hem, en hegt
U aan zyn Welbeminden.

11 Op Hem alleen, op Hem alleen
('t Mag nimmer zijdwaards zwieren)
Mik, Schutter, om de Pijl daar heen
Door d'ydelheid te ſtieren.

12 So Treft gy dat gy garen had,
So Raakt gy 't Wit in 't Midden;
O Chriſten Schutter, voel en vat
Eens, dat ootmoedig bidden;

13 Gelove, Liefde, Lydzaamheid,
En diergelyke zaken,
De Pylen zyn, regt aangeleid,
Die God in 't herte raken.

Van de diepe onkunde des Menſche.

NAdien 'er voor den Menſch geen onwetenheid onbetamelyker of ſchadelyker is, als die, waar door hem onbekent is het Einde daar hy iets om doet, dewyle dat het eerſte moeſt zyn, 't welk hy behoorde te weten, om, by gevolg, zig in alles daar na te voegen, gemerkt hy zonder deze kennis niet als by geval iets na behoren kan uitwerken.

So is nog veel onbetameliker het ware Einde daar men om is, en den waarom van zyn Schepping niet te weten, daar nochtans alle onze uit en inwendige werken daar na moeten mikken, als de Pylen van een Schutter na 't wit dat op den Doel ſtaat: en daarom brengt deze onwetenheid met zig een ongelofelyke ſchade der ziele aan 't gantſche beloop van 't menſchelyke leven.

Welk leven anderzins zeer uitnemende zou zyn, indien het aangeleid wierd volgens het oogmerk des Scheppers, die in alles wat hy ooit voortbragt, een

zeer heerlyk einde voorheeft; en met den Menſch zo veel heerlyker, als hy voortreffelyker is als alle andere ſchepſelen onder de zonne. Want daar geen van die haar Schepper kennen, noch konnen kennen, daar is de Menſch inwendig en uitwendig niet onbetuigt gelaten van dat grote voorwerp der zielen, namelyk de Heere zynen God, die zyn oorſprong is, en die den Menſch verzien heeft met zo veel bequaamheid om hem te kennen en lieven.

Maar wat is 't! Alle ſchepſelen, van de minſte tot de meeſte, zo wel de onredelyke als de ongevoelige, bereiken al te ſamen het Einde van haar leven en wezen, ook de eigen plaatſe daar zy horen, en zy keren zich derwaarts in alle geweſten der waereld, volbrengende zeer volmaaktelyk alles daar zy van God toe geſchikt zyn.

Alleen de edele, de waardige Menſch is onwetende van het Einde daar hy om is, en waarom hy in deze waereld geſteld is, daar hy nochtans boven alle andere ſchepſelen met deze kennis moeſt vervuld zyn: want daar wy geſchapen zyn om *den Heere onzen God uit geheel ons herte, uit geheel onze ziele, uit geheel onze kracht, en uit geheel ons verſtand lief te hebben*, en alzo in hem als ons Einde geheel te ruſten, zo zyn wy dwaaſſelyk met onze liefde gekeerd tot de ſchepſelen, alwaar wy doch nooit ware ruſt en vernoeginge vinden konnen.

Hierom, ô hemelſche Heere! doe onze ogen open, op dat wy onze grote dwaasheid zien mogen, en hoe verre wy van u vervreemd zyn; geef ons een oprecht en boetvaardig herte, om onze ſchuld en zonden voor u van herten te belyden en te betreuren; verleen ons genadelyk een ſterke wil en begeerte om voortaan op te houden van zondigen, en leg ons kragten by om dien ouden menſch in ons te kruiſigen; op dat alzo de weg gebaand worde, om door gehoorzaamheid uwer geboden onze zielen te bereiden tot het zoeken en in-

vinden uwer lieffelyke bywooninge en vereniginge.

O Heere! keer uw aangezicht niet af van onze mismaaktheid, maar ontferm U onzer ellende. Waſch ons in het bloed en d'offerhande uwes lieven Zoons.

Onze Vader! *wy hebben gezondigt tegen den Hemel en voor U, en zyn niet waardig uwe Zoonen genaamd te worden, maak ons als uwe huurlingen*: want waarom zouden onze zielen verloren gaan, onze waarde onze dierbare zielen. Heere, gedenk onſer na uwe grote barmhertigheit.

Stort in ons van de wysheid die by uwen Troon is, en bekleed ons met ware ootmoedigheid! Laat uwe heilige vreze ons vervullen, en uwe tegenwoordigheid ons eerbiedig maken. Laat uwe liefde ons tot U lokken, en alle uwe weldadigheden ons diep verwonderd doen ſtaan.

Barmhertige Vader! verſmelten moeten onze zielen van verwondering over uwe langmoedigheid, en onverdrote lydzaamheid, in't verdragen van onzen ſchandelyke afwykingen van U, in 't afwachten van ons wederkeren tot U door bekeeringe, in zo veel onopgevolgde overtuiging, in zo veel wederſtrevingen, in zo veel zwakheden, Heere, en waar in niet al!

Gelooft zy uwe oneindige liefde, geprezen en verheerlykt uwe trouwe in ewigheid. Geen ſchpſel zal die ooit na waarde uitſpreken, want zy is ondoorgrondelyk; alle Engelen moeten U daar ewig voor loven, en alle geheiligde zielen zonder ophouden U daar voor roemen. De Heere zy groot gemaakt in 't binnenſte onzes herte. Hy beware ons voor alle afwykingen; Hy doe ons Hem hertelyk liefhebben, en beveſtige het goede voornemen aller der genen die Hem zoeken; Hy make onzen wegtot Hem voorſpoedig, opdat wy noch ſtruikelen noch vallen, maar met vaſte en wakkere treden tot Hem met ons herte naderen, en eindelyk zyn lieffelyk aanſchyn vinden, en ons ewig daar in verluſtigen.

Helaas! een dwaas en zot verkiezen,
Doet ruſt en luſt in God verliezen.

Werpt van u weg alle uwe overtredingen, waar door gy overtreden hebt, en maakt u een nieuw herte en eenen nieuwen geeſt, want waarom ſoud gy ſterven, ô Huis Iſraels! Want ik en heb geen luſt aan den dood des ſtervende, ſpreekt de Heere: daarom bekeert u ende leeft. Ezech. 18. 31, 32

Hee

Hoe de Ziele, tot haar verderf, zich door d'Ydelheid der waereldſche en vergankelyke dingen bedriegen laat.

STEM: *Als 't voorgaande. Of, Is 't hoop van aards gewaak of hey!.*

WEl wat brengt deze Toren my
(Van hemel-hoge tinnen
Een vreemd Gezicht, vol woelery,
Voor 't ooge van de zinnen!

2 Maar Hoger God? Die my verhoogt
Verr' boven damp en winden,
My 't inning wezen klaar vertoogt
Der enkel aardſch-gezinden.

3 Wat zie 'k! nu 'k zoo verheeven ben,
Met zuiver geeſtelyk' ogen,
En 't all' in aart en waarde kenn',
Wat zie 'k 'er veel' bedrogen!

4 'k Sta van verwondring als verrukt,
(Niet zonder van te grouwen)
Te zien hoe dat elk ſcheurd en plukt,
Om 't hebben en om 't houwen.

5 En hoe dat elk zo ſlaaft en draaft,
Doorkruiſt de woeſte baren:
Ja tot in 't hert der aarde graaft,
Om ſchatten te vergaren.

6 Hoe dat de ſchelle krygs-trompet
Staag klinkt aan allen oorden,
En ider ſpieſs' en zwaarden wett',
Tot ſteken, ſlaan en moorden.

7 'k Zie 't all', ontaarde wegen in,
Met loſſe tomen, rennen,
Om dat z'haar 's wezens Grond-begin,
Noch Einde niet en kennen.

8 Men zoekt de ruſt in quel-ſtoff': maar
Helaas! al vruchtloos woelen.

Hoe meer van ſtreek, hoe min men waar
Vernoegen kan gevoelen.
9 Ach! wie? wie toond u eenmaal recht,
(O dierbaar' Adams kindren!
De duiſterniſſen daar j' in legt,
En wat zy u verhindren.
10 Want d'Eindens uwer ſchepping zyn
Niet d'aard, en dierſche luſten;
(Baarmoeders ooit van ramp en pyn)
Maar in God moet gy ruſten.
11 In God is vreugde zonder maat,
En welluſt zonder ſmerte.
Dus keer, ô! keer in God, en laat
Hem ook weerom in 't herte.
12 Indien gy zaagt de Vis uit 't Vocht
Opſchieten na de Bomen,
En 't Pluimgediert van uit de Locht
Neerduiken in de Stromen;
13 Wat zoud gy zeggen? zoud gy niet
Terſtond, en wel, beſluiten,
Dat d'een moet ſtikken in de Vliet,
En d'ander ook daar buiten?
14 Nu; wat is d'Hooftſtoff', daar gy moet
In leven, zult gy leven?
Is dat niet God, wiens innevloed
Uw ziel moet adem geven.
15 Ja gy kond veel min als de Vis
Het Water, God ontberen:
Waarom 't wel dobbel-nodig is,
Nooit van Hem uit te keren.
16 En gy behoeft zyn liefde-Lucht,
Om wel in ſtaat te blyven,
Meer als een Vogel, tot de vlucht,
De Lucht om op te dryven.
17. Wel waar toe dan deez' ydelheen,

Dat

Dat netten zyn, dat ſtrikken
Dat poelen zyn en woeſte zeen,
Daar duizenden in ſtikken.
18 Waar toe dan noch iets nagegaan,
Daar niets uit is te hopen?
Ach! 't is te lang, zo ſlinkſe paân,
Dus blindling, ingelopen.
19 Daaromme keer bytijds, ai! keer,
Verdoolde Menſch, keer weder,
Tot God, tot Jeſus uwen Heer;
Daal in dien Heil-ſtroom neder.
20 Daal neêr in dien genaden Vloed
(Van God eerſt uitgevloten)
Des zuivren Lams onſchuldig bloed,
Zo trouw voor elk vergoten.
21 Hoor Jeſus ſtem, zie hoe Hy ſtaat.
En wagt met ziels verlangen:
Ja bei zyn armen open ſlaat,
Om ieder Menſch t'ontfangen.
22 Verlegen herten, kom, zegt Hy,
'k Zal geen, hoe kleen, verſmaden,
Kom al wie zucht, gevlucht tot My,
Ik zal uw'ziel ontladen.
23 Leer ſlechts van My d'ootmoedigheid,
Leer waarlyk nedrig wezen,
Zo word uw'ziel ter ruſt geleid,
En grondelyk genezen.
24 Vat op myn Jok, dat ligt en zoet,
Dat wel is om te dragen:
Wijl ik 't wilvaardig trouw gemoed
Met kragt zal onderſchragen.
25 Dus klinkt zyn trooſtbre ſtemme, maar
Blyft gy noch echter dralen,
Zo zult gy, dwaze Menſch, hier naar
Die ſchade nooit herhalen.

Van de grote verkeertheid des Menſche.

't IS zeer aanmerkelyk 't geen de Propheet David, Pſal. 14. 2. 3. zegt: *Dat de Heere uit den hemel nedergezien heeft op de Menſchen kinderen, om te zien of iemand verſtandig ware, die God zogte: maar zy waren alle afgeweken t'ſamen waren ze ſlinkende geworden, daar was niemand die goed dede, ook niet een.* O wonderlijke verkeertheid! daar nochtans alle Menſchen geſchapenzyn, *op dat zy den Heere zouden zoeken, of zy Hem immers taſten en vinden mogten.*

Maar helaas! wy zijn alle van onze geboorte aan in de gevoeligheid en 't zoeken van ruſt en vermaak in 't uitwendige en in d'uiterlyke zinnen opgegroeit, zodanig dat onze aardſche en dierſche menſch veel eer geleeft, en zijn ſterkte en wasdom bekome heeft, als de inwendige en geeſtelyke, welke eerſt lang daar na in den volwaſſen, groven en uitwendigen heeft begonnen door een klein zaadje van goddelyke kennis, overtuiging en wroeging op te willen waſſen, maar vindende zo ouden en ſterken vyand, die met zo groten kracht dat klein en zwak beginſeltje tegenſtaat, zo gebeurd het doorgaans aan alle menſchen dat de ouſte de overhand houd; te meer, om dat het opwaſſen van de inwendige menſch met veel pijn en ſmert, ja de dood, voor den uitwendige vergezelſchapt gaat, en die niet anders gewoon is, als al wat van die natuur is, op 't hoogſte te vlieden.

Maar ô ellendige en droevige ſtaat! daar 't Goddelijke van 't menſchelyke, 't Geeſtelyke van 't natuurelijke en 't Ewige van 't tydelyke overwonnen word: daar 't nietige het AL, het droevige 't Blijde, en d'onruſt de Vrede te machtig is! En 't

geen

geen alles in jammer te boven gaat, dat men in deze ſtaat zich noch zo vry, zo ruſtig en zo vrolyk vind, ja die voor de beſte en uitgelezenſte verlieſt, en niet wil toelaaten, dat God of menſch ons daar in ongeruſt of bekommert maken.

Grijp Gy, ô Allergoedertierendſte, ons eens in 't herte, op dat wy van die onuitſprekelijke verkeertheid overtuigt mogen worden, en zien hoe wy verzadinge zoeken in 't geen ons de weg baand om ewig te hongeren, hoe wy laaſtenis zoeken in 't geen een onleſſelyke dorſt zal veroorzaken, en hoe by U alleên, en in U, is te vinden 't geen waarlijk vergenoegt.

Heere! Heere! help ons doch! onze nood is zo groot, 't koſt dagelykx zo veel zielen der menſchen. Lieve Vader, wek ons op, om U te zoeken, U te vinden, en U Ewig te behouden, om Jeſus wille.

Hier toe is ons zeer nodig uit alle onze ontfange krachten te pogen een ingetogen en aandachtig leven te leiden, nadien de ziele daar door bequaam word om diepe gedachten van God, van de dood, van 't oordeel en van de Ewigheid te konnen voeden, en daar door een indruk en kracht gewaar te worden om het herte van al 't vergankelijke af te trekken, en zyn luſt te neemen in beter dingen die blyven zullen als al dit zienelyke vergaat.

Gelukkige zielen die hier toe geraken! Laat ons haaſten, laat ons geen tyd meer verliezen; dit oogenblik zy een ſtandvaſtige aanvang, door Gods genade, om onze ziele Gode geheel op te dragen.

All' wat van goed tot quaad vervalt,
Geeft d'allergrootſte Wangeſtal.

Als myn herte opgeſwollen was, en ik in myne niere geprikkelt wierd, toen was ik onvernuftig, ende en wiſte niets: Ik was een groot Beeſt by U. Pſal. 73. 21, 22.

De Menſche die in waarde is, en geen verſtand en heeft, word gelyk als de beeſten die vergaan. Pſal. 49. 21.

Jeſus zeide: *En hebbe ik niet u twaalve uitverkoren? ende een uit u is een Duyvel.* Joh. 6. 70.

Hoe

Hoe de Menſch door zonden het menſchelyk en Goddelijk Beeld verlieſt.

STEM: *De geeſt en kan in 't kruis*, &c. Of: *Die 't al met reden eyſcht*, &c.

1 O Menſch! ô eêl geſchep! zo herelyk geſchapen!
Een Engel na den geeſt, zo rijk van God begaaft!
Hoe kond gy u aan 't vleeſch zo jammerlyk vergapen,
Dat gy uw hert en ziel daar aan geheel verſlaaft?
2 In u behoort het Beeld eens waren Menſch te wezen,
Van liefde, vriendlykheid, oprechtigheid en deugd,
Van hoop. geloof op God, en kinderlyke vreze,
Van ootmoed, lydzaamheit, verzelt met heilge vreugd,
3 Maar nu woont in u 't Beeld der Duivelen en dieren,
De wreede is een Leeu, de gulzige een Zwyn,
De loze lykt een Vos, de gierigaard de Gieren,
En vele tonen dat ze Duivels kind'ren zyn,
4 Met God, en goed en deugd, te laſt'ren en te vloeken,
Met niet als quaat te doen, en daar in hare luſt,
Als of 't haar leven was, geduriglyk te zoeken,
Tot dat het eenmaal word in 't helſche vuur gebluſt.
5 Rampzalig kind! zo wijd, zo ver van 't pad getreden!
Zo jammerlyk ontaard van alle menſchelykheid!
Waar is uw eerſte Beeld? en wie toont ons op heden
Eens tuſſchen Duivel, dier of Menſch regt onderſcheit?
6 Waar heen, waar heen, ô Menſch! de dieren moeten ſterven,
De Duivelen haar deel is niet als ramp en pijn;
Verlaat haar beider aard, op dat uws Vaders Erve,
Wanneer gy Godlyk word, uw ewig deel mag zyn.
7 Diog'nes, met uw licht zelf by de lichte zonne,
Die midden onder 't volk zocht na een menſchlyk Beeld,
Zoek nu noch Menſchen: Maar, ô Jeſus, levensbronne!

Kom

Kom, ſchep en vind in ons het Beeld van U geteeld:
8 Dat overeed'le Waas, dat Goddelyk gezinde,
Dat allerlieflyxt deel, zo Heilig en zo Zoet,
Dat rein en zuiver hart, ei kom, ô ziels Beminde!
Kom, zoek en vind in ons zo louteren gemoed.

Van de Wedergeboorte.

Men kan niet ontkennen, dat den Menſch geſchapen is om hier op aarde een Pronk-beeld van Gods goedheid, macht en wysheid te zyn, zo door het navolgen van Gods liefde, barmhertigheid, weldaadigheid en lankmoedigheid met het allerinnerlyxte van zyn gemoed, als door 't wel en heilig gebruiken van alle de vermogens en kragten van geeſt, ziel en lichaam tot zulk een einde, en alzo door de uitmuntende kennis waar mede de goedheid des Scheppers hem zo rykelyk verzien heeft, als van verre enigzins na te volgen het diep beleid en d'ondoorgrondelyke voorzichtigheid Gods.

Dus zou de menſch een navolger Gods zyn als een geliefd Kind, en wandelen in de liefde, gelyk Chriſtus hem lief gehad heeft; maar, helaas! byna alles wat in en aan hem is; is veraard en ten quade verandert; zyn goedheid in boosaardigheid, zyn macht in ſtrengigheid, en om zyn naaſten te beſchadigen, zyn wysheid en kennis in doortraptheid, en ſchalkheid om te bedriegen en te miſleiden, en een uitvinder te zyn van quade dingen. En aldus blykt het waarheid te wezen 't geen de Prediker zegt cap. 7. 29. *Dat God den menſche recht gemaakt heeft, maar zy hebben vele vonden gezocht.*

Hierom is ons niet nodiger, zullen wy gelukkig worden, als dat wy alle wederkeren van onze boze vonden

en

en aangenome quaadaardigheid, en weder trachten te worden lieve Kinderen Gods, door ons te laaten wederbaren van Godes Woord en Geeſt, op dat wy alzo Erfgenamen worden van alle onze Vaders goederen.

O laat ons hertelyk en ernſtig verlaten en verzaken alle boosaardigheid, hovaardigheid en leugenachtige eigenſchappen, innerlyk en uiterlyk, waar door wy de boze Duivelen gelyk zyn geworden, alle wreedheid en hardigheid des herten, die ons een Leeu en Beer ſchenen te maken; alle overdadigheid in ſpys en drank, en alle ontuchtigheid, die ons het Beeld van een Zwyn deeden dragen; alle bedriegelykheid, geveinſtheid en loosheid, op dat wy niet meer Voſſen en ſchynen; alle inhalendheid en luſt tot overtollige bezittinge der aardſche dingen, om niet de geeſt der Gieren te vertonen, en alle nydigheid en afgunſtigheid, om die van de Honden niet na te volgen; maar door het tegendeel, de goedertierenheid, de liefde en goedaardigheid het Beeld der heilige Engelen uit te drukken, en door zachtmoedigheid, matigheid, kuisheid, oprechtigheid, eenvoudigheid, vergenoegzaamheid, weldadigheid en goedgunſtigheid, dat aanminnige, dat liefelyke, dat uitverkoren Afdrukzel en beeld Gods Jeſus Chriſtus, te vertonen.

Heilige en gezegende Heer! die ons, als wy zo diep vervallen waren, van God zyt geworden, *Wysheid*, *Rechtvaardigheid*, *Heiligmaking*, *en Verloſſing*, wy roepen U aan, laat ons genade vinden in uwe ogen, op dat onze zielen leven en niet en ſterven; maak ons wys, om U, uwen Vader, uwe heilige Wil, uw Woord, uw Geeſt en ons zelven wel te leren kennen; maak ons vry van alle zonden, door vergeving, quytſchelding en verzoening by uwen Vader, door en in uwe bloedige offerhande: geef dat wy waarlyk heilig worden, doende en volbrengende door de kracht uwes Heiligen Geeſtes

tes uwe heilige Wil, die uwe goedheid verzorgt heeft dat uwe getrouwe Gezanten ons in de Boeken des Nieuwen verbonds hebben nagelaten.

En inzonderheid, ô Allergoedertierenste, zo heilig doch eens den innerlyxten grond van onsen geest, Heer, daar bidden wy U om, op dat wy alzo, volkomen verlost en vry gemaakt van de hand aller onzer Vyanden, u alleen dienen zonder vreze, in heiligheid en gerechtigheid, alle de dagen onzes levens, en door die innerlyke verlossing der zonden, verzekerd worden dat 'er de verlossing van de ewige dood en 't verderf gewisselyk op zal volgen, en Gy ons stellen in die staat daar men bevindelyk uit zal roepen *De Dood is verslonden tot overwinninge: Dood waar is uwe prikkel? Helle waar is uwe overwinninge? Nu is onze Grote Verlosser uit Sion gekomen! nu zyn de Godloosheden van Jacob afgewend! nu heeft God zyn Volk bezogt met den opgang uit de Hoogte! dit is de Dag des Heeren, laat ons blyde zyn met volkome blydschappen, want de ewigheid is daar, ende zaligheid onzes Gods is verschenen! nu zullen wy in zyn ligt wandelen, tot in alle ewigheid!*

O zalige hervorming! welks uitkomst zo overzalig is! wie omhelst u niet? wie zoekt u niet, van de eerste ure aan dat hy eenige kennis van u heeft? O laat ons wederkeren van onze verbasterden aart, eer het te laat is, om alzo van nieus en van boven wedergeboren te worden; laat ons haasten, want onze tyd zal gewisselyk heel kort zyn.

Heere, help tot deeze Wedergeboorte door d'ingewande uwer ontferming op dat wy spruiten en planten worden uwer gerechtigheit, lieflyk groejende en bloejende in't ontslote Paradys, 't welk ons uw lieve Zoon zo genadelyk geopend heeft en ingewyd door het Voorhangsel, dat is zyn Vleesch, en ons aldus door die grote herstelling uit den Dood in 't Leven overgezet, om ons ewig te doen leven het ware Leven dat uit Us.

't Geen we van U, ô Vader, bidden, is immers tot uwe

uwe Eere, op dat Gy in ons verheerlykt zoud worden, en daarom vertrouwen wy op U en op uwe oneindige liefde, dat het U behagen zal onze Bede te zijner tijd genadelijk te vervullen, om uwes zelfs wille en om uwes Heiligen Naams wille, Die geprezen zy in ewigheid, Amen.

Jeſus antwoorde ende zeide: Voorwaar, voorwaar zegge ik u, 't en zy dat iemand wederom gebooren worde, hy en kan het Koninkrijke Gods niet zien.

Voorwaar, voorwaar, Zo iemand niet geboren en word uit Water ende Geeſt, hy en kan in het Koninkrijke Gods niet ingaan. Joh. 3: 3, 5.

Volkomen een, altijd gemeen.

Indien wy zeggen dat wy gemeinſchap met Hem hebben, en wy in de duiſterniſſe wandelen, zo liegen wy, ende en doen de waarheid niet, 1 Joh. 1. 6.

Dat

Dat den Menſch wel behoorde te weten, dat de Verëeniging der Ziele met God niet toelaat in de Zonden te blijven leven.

STEM: *O zalig heilig Bethlehem!* Of *geen ding het hert zo zeer verbind.* Uyt Rooleuws Rijmen.

1. AL wat zig vind van eenen aard
Verëenigd zonder tegen zeggen:
De Vlam en Rook gaan opperwaart,
En 't grove deel blijft ewig leggen.

2. Die van Gods Geeſt ontfangbaar leeft,
Laat zig ook licht van Hem bewerken,
En daar die 't hert ten zetel heeft,
Daar zal men 't uit de vruchten merken.

3. Een Gods kind heeft een Gods natuur,
Als van zijn Vader, die hem teelde;
Gelijk als 't Yzer, van het vuur
Geheel doorgloeid, het Vuur verbeelde.

4. Zo lang het Yzer, doof en koud,
Den aard des Vuurs niet kan vertonen,
Is 't dwaasheid dat men echter houd
De kracht des Vuurs daar in te wonen.

5. Maar, waarde Menſchen! die gelooft
Dat gy verëenigd zijt met Gode,
Zie of uw Ziele gloeid of doofd
In liefde Gods en zijn geboden.

6. Zie of den ouden menſch verdwijnt,
Zie of den nieuwen word geboren,
Zie of in u Gods Beeld verſchijnt,
Dat door uw zonden was verloren.

7. Zie of gy hebt den aard van 't Lam,
Den naam zijt van Gods kind'ren waardig.
En of zijn zuiv're Liefde-vlam
U met God een maakt en een-aardig

8. De Lucht blijft ewiglijk vervreemd
Van 't heerlijk hemels Licht der Zonnen,
Zo lang men Miſt of Damp verneemt,
Die haren Glans beletten konnen.

9 Zo onze Zielen ook van God,
Dien heil'gen Vader aller Lichten,
Zo lang de ſchepſelen ons tot
Haar liefde, buiten Hem, verplichten.

10 Of ſchoon al 't een en 't ander ding
Elkander naakt'en nooit vergaarde,
't Bleef ver noch van Verëeniging,
Daar eigen aard met eigen paarde.

11 Ook zo, die maar met eene kracht
Der Zielen kan tot God genaken:
Vergeefs hy zig verënigd acht,
Om God volkomentlijk te ſmaken.

12 O Jeſus! die zo vuurig bad,
Dat w' alle mogten eenig wezen,
Met zulk een Eenheid als Gy had
Met uwen Vader hoog geprezen.

13 Kom, maak ons een in eenen Geeſt:
Met U en uwen God en Vader!
Op dat wy ewig houden feeſt,
Verëenigd met des Levens ader.

Van de Heiligheid en Verëeniging der Ziele met God.

Zyt heilig, want Ik ben heilig, zegt de Heere onze God: waar meede niet alleen te kennen word gegeven, dat men heilig moet zyn, maar ook met eenen, dat men daar door tot Gelykaardigheid met zyn God, en gevolgelyk tot Verëeniging met Hem kan komen: nadien gelyke dingen zig lichtelyk verëenigen. Hierom is de Menſch de ware kenniſſe, beneffens de gewiſſe betrachtinge en verkryginge der heiligheid, ten allerhoogſten van noden, indien hy zal komen tot de ſtaat der Verëeniging.

Dewyl nu de Heere, zyne heiligheid den Menſche voorſtelt, als een Voorbeeld om na te volgen, en de Heere gezegend volkomen en in alles heilig is, zo blykt dan, dat ook van den Menſche, een volmaakte heiligheid in al zyn wandel geëiſcht word, die, gelyk ze voor een groot gedeelte in de Heere onze God beſtaat (voor zo veel wy tot zyn Navolginge en Gelykaardig-wordinge geroepen worden) in een ongekreukte rechtvaerdigheid, trouheid en

oprechtigheid, beneffens een geheele en eeuwige affonderinge van alle bedrog, geveinſtheid, quaadaardigheid en boosheid, als welke niet konnen vallen in Hem die de liefde, goedheid en ewige waarheid zelf is, zo is met eene waar, dat het bekomen en bewaren van deze uitnemende en zalige eigenſchappen, geen gering deel van onze heiligheid uit zullen maken.

Want door de regtvaerdigheid of vaerdigheid tot altyd recht te doen, is men bevryd van ooit met wil of weten, God, of Menſch, of zig zelf t'onthouden 't geen elk toekomt, zynde dit de grondſlag van alle billykheid, vrede en eendracht. Door de Trouheid worden alle verbonden en beloften onverbrekelyk, en de ruſt en veiligheid ten ewige Troon gevoerd. d'Oprechtigheid is die edele voedſter van alle onderling vertrouwen, en een ſchets van 't hemelſche leven, daar d'ongeveinſde herten voor alle ogen bloot zullen leggen, en 'er niet anders in gezien worden als alle oprechtigheid, trouheid, liefde, heiligheid, goedheid en waarheid.

Maar als hier bykomt de heiligheid Godts, zo als Die Menſchlievende zig in en door zyn welbeminden en uitverkooren Zoon ontdekt heeft, zo vol van goedheid, lankmoedigheid, en vergeeflykheid, barmhertigheid en brandende liefde: wat navolging en hoge top van heiligheid word dan niet van ons geëiſcht?

O Vader! ô Zone! heiligt ons, en wy zullen geheiligd zyn! want hier zwichten alle onze tot noch toe ontfangen krachten, hier verſtommen alle monden, hier verdwynen wy voor uwe heilige Majeſteit.

Zend ons uwen Geeſt, en wy worden herſchapen na uw Beeld, in ware gerechtigheid en heiligheid, en bequaam om, U aanhangende, een Geeſt met u te worden in ewigheid. Hee-

Heere! Heere! wat zyt Gy beminnelyk! wat zyt Gy begeerelyk! en wie dorſt niet na uwe heiligheid en zalige Verëeniging? O! dat voortaan alle onheiligheid in ons voor ewig onderga en verſterve, en 't leven dat uit U is, alleen in ons opga en overblyve tot in ewigheid! Uwe zwakke ſchepſelen roepen U hierom zo ernſtig aan, nadien zonder die Verëeniging noch heil, noch vrede, noch vreugde, noch zaligheid in onze Ziele kan genoten worden. Heere! Almachtige Vader! haaſt U tot onſe hulpe, en laat de Bede uwes Zoons waar worden, dat wy alle, die aan Hem geloven, met elkander, met U en met hem Een worden en blyven in alle ewigheid.

Wy bekennen van herten, dat uwe goedheid ons alles, wat tot dit verënigde *leven behoord, geſchonken heeft, door de kenniſſe des geneu, die ons geroepen heeft door heerlykheid en deugd:* maar dat wy onachtſaam zyn geweeſt, *om daar toe ook alle naerſtigheid te voegen*, en dus is veroorzaakt dat ons den ingang in uw geeſtelyk Koninkryk ook niet overvloediger vergund is; maar, heilige en genadige Vader! onze bede is tot U, *op dat Gy ons geve, na den rykdom uwer heerlykheid, met kracht verſterkt te worden door uwen Geeſt in den inwendige Menſche, op dat Chriſtus door 't geloof in onze herten wone, en wy in de liefde geworteld en gegrond moogen zyn*, en alzo beſtindeger en vaſter geworden zynde, bequaam bevonden worden door uwe genade, *om ten vollen te konnen begrypen met alle Heiligen, welke de breete, en lengte, en diepte, en hoogte zy, en bekennen de liefde van Chriſtus, die de kenniſſe te boven gaat, op dat wy vervuld worden tot alle de volheid van U*, onzen groten God! *Die magtig zyt, meer als overvloedelyk, te doen boven al dat wy bidden of bedenken, volgens de kracht die in ons werkt: U zy de heerlykheid in de gemeente, door Jeſus Chriſtus in alle geſlachten tot alle ewigheid. Amen.*

Die enkel uit onkunde dwaald,
Word van God weêr te rug gehaald.

De ellendige en nooddruftige zoeken Water, maar daar en is geen, haare tonge verſmacht van Dorſt: Ik de Heere zal ze verhoren. Ik de God Iſraëls en zal ze niet verlaten. Ik zal Rivieren op de hoge plaatſen openen, en Fonteinen in 't midden der valleije. Ik zal de woeſteyne tot een Water poel zetten, en het dorre land tot Watertochten. Eſai. 41. 17, 18.

Hee

Hoe de goede God den onnozel dwalende Menſch op den weg des Levens leid; en hoe wy ook God en niet de Schepſelen moeten lieven en zoeken, om ware Ruſte te vinden.

STEM *O Kersnacht! Of, Wel aan myn Ziel:* Uit Rooleuws Gezangen.

1 MYn oog zag eens een Onbedochte,
Die Water tot verquikking zochte,
Een reisde daarom ver van huis:
De Waereld door, berg op berg neder,
Dog keerde zonder vinden weder,
Vermoeid, aamächtig, na zijn Kluis.

2 En ziet? Gods liefrijk mededogen,
Ontſluit des moeden Zoekers ogen
Die zien, ja zien zeer diep verheugd,
In 't midden van zijn Kluis opwellen,
Een zoete Bron, een Water welle;
De Moede drinkt met grote vreugd.

3 Verquikt in 't diepſte zyner zielen,
Looft God, en d'ootmoed doet hem knielen,
De handen na den Hemel heen,
Maar meeſt zijn hert en ingewanden,
Die gantſch ontfonkt in liefde branden,
Met nat betraande ogen-leên.

4 O menſch! waar moogt gy hene dwalen,
Om laff'nis voor uw ziel te halen?
De alverquikb're Vloed is nu
By lang zo ver niet eens te zoeken,
Weer ſlechs uw blindend, oogen-doeken,
Zoek u in God, en God in u.

5. Want als de Ziel zig in de zinnen
Uit ſtort, en wil de Scheps'len minnen,
Zo valt ze tot het diers-geniet,
Om daar te ruſten, daar te leven:
Maar, laas! hoe meer dus aangedreven,
Hoe meer de ruſte van haar vlied.

6. Dus leer, ay! leer na binnen keren:
Leer alles na waardy waarderen:
Leer God, leer God alleen ten Grond
En Voorwerp uwer liefde kiezen:
Of anders zult gy 't Al verliezen,
Schoon gy de gantſche Waereld wont.

7. O wech dan Schepſelen, wech Beelden!
Wech die mijn ziele kracht verdeelden,
Gy zijt mijn Levens-bron dog niet,
Geen lafenis, nog herts verquikken,
Maar vol van angels, netten, ſtrikken,
Is 't al wat gy mijn ziele bied.

8. Ach Jeſus! laat uw liefde-ſtralen
Op ons afſchieten, die dus dwalen,
En zoeken daar geen Water is.
O levendige Spring en ader!
Wy nad'ren U; ach! kom ook nader
Tot onſer Zielen lafenis.

9. Ay, kom en well op in ons herte,
By na van dorſt verſmacht, vol ſmerte,
Zo dor, onvruchtbaar en zo ſchraal;
Ach! wild dog eenmaal in ons komen,
Fontein, die ewig Vreugde-ſtromen
Laat ſpringen uit uw Hemel zaal.

10. Op

10. Op dat zig onze zielen baden
In 't rijk genot van u genaden,
Verworven door uw heilig bloed,
Dat lieflijk tot ons neêrgezegen,
Verquikt, gelyk een zomer-regen,
Het dorſtig land van ons gemoed.

Van de Ruſte die voor 't Volk Gods is overgelaten

ALtijd onzeker om te zwerven, is een zeer groote laſt en gedurig, daar men hoopte ruſt en veiligheid te vinden, bedrogen uit te komen, is verdrietig: en dat gebeurd onze Ziele, en zal ze blijven gebeuren, zo lang als wy het zoeken daar het niet te vinden is: Even of iemand op de woeſte baren der zee een altijddurende ruſt zocht, om dat ze nu of dan eens zeer effen en liefelijk zig aan hem had vertoond.

Alles wat men ziet is de verandering en verganke-lijkheid onderworpen. De wil en genegendheid der menſchen is teffens buiten onze macht, met alle waereldſche eer, tijdelijke goederen, en 't vermaak van 't dierſche lichaam: en derhalven is in deze dingen geen ware of beſtendige ruſt te vinden.

Maar nadien de goede en rechtvaerdige God geen honger in den Menſch heeft geſchapen, of Hy heeft daar ook voedſel voor bereid, en geen dorſt, of Hy heeft daar ook met eenen drank en lafenis voor gegeven; zoo heeft die Meſchlievende ook verzorgt in zijn lieven Zoon, dat die goede en ſterke begeerte, die onuitbluſſelijke honger en dorſt, die in alle menſchen is ingedrukt en opgewekt om namelijk tot vergenoeginge, vrede, ruſt en vreugde eenmaal te komen, geen overvloed van ſpijs en drank tot verzadinge en zou ontbreken.

Doch

Doch om dat die overvloed geeſtelyk en onzienelijk is, en met het dierelijke geen gemeenſchap en heeft, en ook door gehele andere middelen en wegen verkregen word, zo gebeurd het dat de Menſch het al averechts opvat, en zoekt daar 't niet te vinden en is.

O Ziele! ô edele en dierbare Ziele! men gelooft dat gy 'er zijt, en men ziet u echter niet met het lichamelijke oge; Laat ons ook geloven dat gy ons beſte deel zijt en dat uwe ſpijs en drank, uwe welluſt en ware vreugde ook onzienlijk en geeſtelijk is, en uit onzienelijke oorzaken ontſtaan moet, en met eenen, dat die nergens anders gevonden en worden, als by Hem, die gezegt heeft: *Leer van My (want Ik ootmoedig en nedrig van herten ben) en gy zult ruſte voor uwe ziele vinden* Matt. 11. 29. *Ik ben het ware Brood dat uit den Hemel nedergedaald is, die van dit Brood eet, zal in ewigheid niet hongeren.* Joh. 6. *Die van 't Water dat Ik geven zal, zal drinken, zal in ewigheid niet dorſten.* Joh. 4.

O hemels Brood! vervuld onzen honger. O hemels Water leſch onzen dorſt. Die zo gewillig U zelven meêdeelt, als maar de mond van onze ziele open en ons herte begerig is om U te ontfangen.

O mijn Ziele! gy hebt nu zo veele jaren te vergeefs uwe Ruſte gezocht, en zo veel dwaalpaden in en uit gewandeld, gy behoorde zo zat en zo moe te zijn van die ydelheid, dat het u walgde zelf daar eens meer aan te gedenken, en met een vermoeide geeſt, ziel en lighaam u zelven geheel en al aan God over te geven, in een ernſtig verlochening van u zelven, in een ſterk geloof, in een brandende liefde, en in een vrolijke hoop op en tot God, met een ware onderwerping en hertelijke gehoorſaamheid. Want daar alleen is ware ruſt en verzadinge te vinden.

Daar zal 't oneindige zig opdoen, 't volmaakte zig vertonen, en ewige goederen, bevrijd van verderf en mot,

mot, u in den ſchoot uwes herten overvloedig ingeſtort worden. Daar zal *een vrede, die alle verſtand te boven gaat*, u vervullen, en alle uwe begeertens ruſten, door eene volkome vergenoeginge van God en 't ewige gevonden te hebben. Daar zal uwe liefde verzadigt worden, door uit de fonteine der liefde gedurig te drinken. Daar zal vaſte veiligheid en gewiſſe geruſtheid op onwankelbare pylaren ſteunen.

O Ziele! ô Ziele! ô al te diergekochte Ziele! wat weêrhoud u nog hier van? 't Zijn ongeſtadige, verderfelijke en pijnelyke driften, onverſturve wilde gedachten en bewegingen, 't zijn vergankelijke, kortdurende en quellende vermakelijkheden; 't zijn ſchoonſchijnende, bedriegelijke dood-appelen. Helaas! helaas! wat zal 't eynde hier van zyn? bitterder als bitter. Keer weêr, keer weêr, al lang genoeg met veel ſchade te vergeefs gezocht.

Liefelijke Heer en Almachtige Koning! buig onze wederſtrevende en ſtribbelende wil door uwe krachtige Geeſt eenmaal onder uwe rechtvaardige Scepter, op dat wy ontlaſt worden van ons zelven en teffens van alle onruſt, en overgaan tot U, die ons alleen kond ruſte geven.

Wy zijn des omzwervens moede, en wenſchen deel te hebben aan de ruſte van uw uitverkoren volk, hier en in ewigheid.

Vergeef ons dat wy zo lang, met een gewaand vermaak, de dood voor 't leven, de zonden voor de geregtigheid, de Bozen en ons zelven voor U, ô Algenoegſame, gezogt hebben. Uwe barmhertigheeden en hebben geen einde, dat Gy ons ook nog op dit ogenblik tot U roept.

Gelooft, gelooft zy de Heere in ewigheid. Dat alle Engelen den Heere prijzen, dat die reine Geesten Hem verheerlijken, Die leeft en regeert gezegend zonder einde. Amen.

Wie,

Wie quiſt, die miſt.

Gedenkt waar van gy uitgevallen zijt, ende bekeert u, en doet de eerſte werken. Apoc. 2. 5.

Ziet toe voor u zelven dat wy niet en verlieſen 't gene wy gearbeid hebben, maar eenen vollen loon mogen ontfangen. 2 Joh. vſ 8.

Dat wy zo lichtelik, en in een korten tijd, konnen quijt raken en verlieſen, 't geen we met veel moeiten en tijd, door genade, verkregen hadden.

STEM: *Sont mille Tormenti.*

Of: *Laat krijgen en ſchanden.*

1. ELlendige Slaven! in kommer begraven,
Die woelen, en lopen, en draven:
Die nacht en dag moeten, met handen en voeten;
Gedachten, en krachten, hier wroeten.

2. En dat om een winſtje te mogen bekomen:
Kond gy tog uw luſten betomen!
Uw luſten, die 't haaſtig weêr doorbrengen konnen,
Dat gy nu zo zuur hebt gewonnen.

3. Want als gy zes dagen, in wroete en zweten,
U dapper en wel hebt gequeten,
En heb dus een Penning in handen gekregen,
Ten lone, ten loon en ten zegen.

4. Zo ziet men (in plaats van het wel te beſteden
Ten goede van lichaam en leden)
Uw 't zelve weêromme ten eerſten opmaken,
En kond dus uit d'armoê nooit raken.

5. O Dwaze! maar dwazer, wy zeer onbedochte:
Die, 't geen men zo zuurlijk bewrochte,
Den aandacht, den yver en 't vuur in ons herte,
Weêr ſtoren en ſmoren, tot ſmerte.

6. Die

6 Die t'elkens verſtrooijen, door buiten waard keren,
In 't ydel en zondig begeren.
En dus, of door zien, of door horen, of ſmaken,
Ons Schatje der herten quijt raken.

7 Wel is dat niet droevig, en zeer te bewenen!
Met yver en hertelijk menen,
Het padje ten Hemel eerſt opwaards te ſtappen,
En eindlijk weêr gantſch te verſlappen.

8 O ſchade! met ſchanden, met wringen der handen,
Met huilen en knerſing der tanden,
Hier namaals te boeten, die tijdig niet omme
Tot Godwaarts zig keren en kommen.

9 Dus laat ons 't weêr yvrig al t'ſamen opvatten,
En ſtreven na d'ewige ſchatten.
Dat waereld of luſten ons nimmer beroven
Dien zegen, dien zegen van boven:

10 Op dat onze trouheid in alles mag blijken,
En Hy ons, en Hy ons verrijken,
Die rijk was maar arm om ons is geworden:
Uit liefde die Hem daar toe porde.

11 Laat ons Hem natreden, en nimmer verflouwen,
Zo zal ons Dien Goeden, Dien Trouwen,
Zijn krone, ten lone, voor ewig doen erven:
Als 't all' moet vergaan en verderven.

12 Dat dan toch, ô Hoge! voor ons heen getogen,
Uw'ogen, zo vol van meêdogen,
Op ons zien als zwakke, als blinde, als armen:
Wiens leven is in uw ontfarmen;

13 Wiens kracht in uw ſterkte, wiens trooſt in uw bloede.
Wiens rykdom in uwe armoede,
Wiens zien in het lichje; dat gy moet ontfonken,
O Chriſtus! zo mild ons geſchonken.

Van de Standvaſtigheid.

NAdien het God behaagt heeft, dat de Menſch uit twee ſtrydige delen beſtaan zou, waar van 't eene na de aarde en zig zelven, en 't ander na God en den Hemel zou neigen, zo ontſtaat 'er een gedurige twiſt, tuſſchen die zo zeer verſchillende partyen, 't welk duurt tot dat de eene of de andere de overhand verkrygt, en zyn partye t'ondergebracht en gedood is.

En ſchoon de Geeſt de gelukkige overwinning over 't zondige Vleeſch, door Gods genade, mogt hebben bekomen, zo blyft noch altyd over, dat 'er vyanden zyn, die hem dit geluk wel hevig benyden waarom zo wel Duivelen, als boze Menſchen, niet zelden daar op zullen toeleggen, datze dien gelukkigen, door allerhande voorvallen van verzoekingen en verlokkingen, en al wat God, om hem te beproeven, haar zal toelaten, zullen trachten van dat zalige goed te beroven. Hy zal ook haar konſten en liſten wel krachtig ondervinden, en gevaar lopen om verleid te worden.

Hier tegen komt hem nu ten allerhoogſten, de Volſtandigheid en Standvaſtigheid te pas, om door geen vreze voor zyn vyanden, hem te laten verſchrikken, noch door geen beloften en ſchoonſchynende aanlokſelen, te laten aflokken maar altyd voor ogen en in 't herte te hebben, de woorden van zyn Zaligmaker, *die volſtandig zal blyven tot den einde, die zal zalig worden*, Matth. 10. 22.

O Standvaſtigheid! ô deugd der deugden! en kroon van alle goed! die u bezit, klimt onverſchrikt na de zalige ewigheid. Die u in zyn binnenſte heeft, geniet een fontyn waar uit het geloof, de hoop en liefde haar laven. Wie zal u verkrygen? Wie zal u behouden! Wie anders als de gene, *die een goede en getrouwe dienſtknecht is in 't weinige*, en daarom van zyn Heer, *over veel zal gezet worden*?

Jeſus Chriſtus! ſtandvaſtige Voleinder des geloofs, kom ons zo zeer zwakke ſchepſelen te hulp, op dat wy in en door U ſtandvaſtig mogen zyn, en de ſtryd des geloofs gelukkig ten einde brengen.

Gy hebt een goed werk in ons begonnen, volëindigt het tot op uwe toekomſte. 't is uw heilig gebod, dat wy tot den einde volherden zullen.

Zyt gy by ons, in onze gedachten, woorden en werken; en geef, ô Heere! dat wy doch in geen goede en U behagelyke dingen en verſlappen; doe ons op onze hoede zyn en waken. Leer ons de lagen van onze vyanden kennen, en de zelve ernſtig en voorzichtig te boven komen.

Wat zal 't een vreugde voor des Menſchen ziele zyn! God ten einde toe ſtandvaſtig gedient, geëerd en gelieft te hebben, en te gevoelen dat een oneindige ewigheid der eewigheden aanſtaande is, waar in men zonder te konnen vervallen, zo ewig vaſt en onbewegelyk zal geſteld worden

in

in alle heil en zaligheid, als onze gezegende Vader zelf is, en ons belooft heeft door zyn lieve Zoon Jeſus Chriſtus.

Ach! oneindige goedheid! wie zou niet ernſtig pogen in uwe liefde ſtandvaſtig te zyn, daar gy zo ſtandvaſtig zyt in ons lief te hebben, te waarſchouwen, aan te moedigen en gedurig aan ons herte te kloppen, op dat wy U daar in zouden laten, en ons alzo met U verëenigen.

Gewiſſelyk, wy zouden van veel trouloosheid en wiſpelturigheid met recht te beſchuldigen zyn, indien wy U ooit verlieten; Ach of wy U nooit verlaten hadden? Want wy moeten tot onze ſchaamte, en echter met waarheid, bekennen, dat wy U menigmaal verlaten hebben, en geenſins zo gedurig, geſtadig en ſtandvaſtig U zyn by gebleven met al ons herte, gedachten en krachten, als het ons wel betaamde; en zo uwe ſtandvaſtige liefde ons niet eerſt was voorgekomen, en ons weder opgezocht en tot U geroepen had, wie weet waar wy niet toe gekomen zouden zyn!

Ach! dat dit afwyken, en deze onze onſtandvaſtigheid doch eenmaal ophoude, door uwe genade! Want dan zullen wy eerſt weten, wat goederen gy weggelegt hebt voor uwe vrienden, als wy U gedurig en ſtandvaſtig aanhangen, om dat gy ze ons dan als getrouwe en beminde zult deelagtig maken.

O Heere! geef ons toch een diepen indruk van uwe heilige tegenwoordigheid, op dat die ons gedurig in ons herte vaſt zette, en ons alle onoplettelykheid, ongeſtadigheid en onſtandvaſtigheid beneme, en brenge tot een diepe aandagt, opmerkelykheid, eenparigheid en volherdinge, ter eere uwes grooten en heiligen Naams, door Jeſus Chriſtus, Amen.

Zuur verkregen, licht ontzegen.

Houd dat gy hebt, op dat niemand uw krone en neme. Apoc. 3. 11.

Als nu Jeſchurun vet wierd, zo ſloeg hy achter uit, en hy liet God varen, die hem gemaakt heeft, en verſmaade de Rotſteen zynes heils. Deut. 32. 15.

Hoe

Hoe nodig het is, gedurig na den Top der Evangeliſche Volmaaktheid te ſtreven.

STEM: *Pſalm* 8. Of: *Een Koopman die, &c.* Of: *Indien de hoop en 't vuurige verlangen.*

1 EEn eed'le Ziel, beluſt om God te vinden,
Moet zig veel moeit'en arbeid onderwinden:
Niet anders, als hy, die een zware Steen,
Ten Topwaarts rolt, eens hogen Heuvels heen.
2 De zware Laſt, en ſtaag dus op te ſtygen,
Doet menigmaal hem na zyn adem hygen.
De zware Laſt, van 't laſtig vleeſch en bloed,
Des klimmers geeſt ſomtyds weêr deinzen doet.
3 Maar, Klimmer, ach! den Steen te rollen laten,
Dus hoog gebracht, wat zal u 't rollen baten?
Zo gy hem niet zo hooge rolt en dryft,
Tot hy op 't Vlakk' van zelf ſtil leggen blyft.
4 Wat zal het zyn, al rold gy duizend malen
Den Steen zeer hoog! als gy hem weêr laat dalen
Om dat gy moeid', of traag, of acht'loos word;
En u den geeſt niet geſtadig dryft en pord.
5 Neen, Ziele, neen! niet 't meer dus te vertragen;
Die ſtadig jaagt, zal eind'lyk 't Wild bejagen;
Die ſtadig rold, raakt eind'lyk op den Top;
Maar die bezwykt, en komt 'er nimmer op.
6 Standvaſtige volharding moet 'er wezen:
Geen hoogt ontzien, geen arbeid immer vrezen;
Tot dat gy komt zoo hoog in God en 't goed,
Dat u die hoog'oneindig ruſten doet.

7 O ſteile Berg! wie zal, wie zal my voeren
Tot uwen top? wie zo myn geeſten roeren,
Dat z'onvermoeid en mann'lyk rollen, tot
Ik boven ben, en ruſten mag in God?
8 O Hoekſteen Gods! O ſteen die zonder handen
Den Berg ontſcheurd, vermaald' all' uw vyanden,
En zelf nu zyt een Berg, (ô zeldſaam ding!)
Die 't aardryk dekt, en vult zyn ommekring.
9 O! Gy, nu dus geklommen tot den Vader,
Help my die klim! help my! op dat ik nader
Tot Hem in U opklimme (zonder ſchroom)
En, door uw Geeſt geholpen, by Hem koom.
10 Gy Hoofd des hoeks, verpletter en vernietig
't Geen op U valt, en uwen Geeſt verdrietig
En laſtig is, in my te zien, ô Heer!
Op dat myn ziel zig veilig t' uwaards keer.
11 Ja, Sions hulp! val zelf op alle zonden,
Verlos, maak vry genees, der zielen wonden.
Beloofde Zaad! vermorſel, maak tot niet,
't Gif, dat de ſlang ons in de vers'nen ſchiet.
12 Uw jok is zoet, uw laſt zeer licht te dragen
Voor onzen Geeſt, wild Gy die onderſchragen.
Dus kom, ô God! en toon U goed en ſterk,
Volbreng in ons, en kroon uw eigen werk.
13 Toon eens uw kracht! uw kracht, die 's afgronds kolken,
Die 't ſteil gebergt, wiens kruyn zig heft ten wolken,
Met ſchrik doortreft, en tot in 't herte roert,
Verplet, verzet, en van zyn wortel voert.
14 Ay! toon uw kracht, en ruk ons uit de kaken
Van eigen wil, leer ons ons zelf verzaken,
En leid, en houd ons op het ſmalle pad,
Welx End'zig end in uwe vreugde-ſtad.

Van

Van 't gedurig Waken.

ALs'er een Menſch was die byna alles wat'er is tot zyn vyanden had, welke onophoudelyk toeleiden om hem te verderven, en dat die Menſch zelf iets in zig had, dat door bedrog en verlokking, garen met die dood-vyanden tot zyn eigen verderf aanſpande; zou de zodanige niet met grote vlytigheyd gedurig moeten oppaſſen en waken, indien hy niet overrompeld en gedood wilde zyn? Zou hy niet met duyzend ogen moeten toezien, en die neiginge, die in hem was, om met zyn vyanden op d'een of d'andere wys over een te ſtemmen, zeer verdacht houden? Zou hy niet in grote vreze en gedurige voorzichtigheid moeten wandelen, en op alles nauw letten, om toch niet onverhoeds overvallen te worden? Zou hy niet trachten de veelheid, de liſten en doortraptheid van die vyanden te kennen, en wel degelyk overwegen de ſchade die zy hem zouden konnen toebrengen? en door wat wegen en middelen hy hare lagen zou konnen ontvlieden en te boven komen? Gewiſſelyk ja.

Met een Chriſten ziele nu, of die tracht een Chriſten te worden, is het even zo geſteld. Alles wapend zig als een held om die onnoſele te overvallen en te doden. De waereld met al wat'er in is, zyn vleeſch met al zyn hertstochten en zinnen, de Duivel met alle zyn bedriegeryen en uit en inwendige verzoekingen: alles wil hem aan de aarde vaſt maken en doen zondigen, met zorg, met verlangen, met hoop en vreze vervullen; 't wil hem God doen vergeten, en gedurig doen denken op 't vergankelyke! hem

door tegenſpoed wanhopig en onverduldig, en door voorſpoed hoogmoedig en welluſtig maken, en met grote bekommering, voor 't geen het lichaam hier waant van noden te hebben, gedurig in de aardſche ſlavernyen bezig houden.

In hem is 't onſturve vleeſch, met zyn heimelyke neigingen, ſomtyts ſterk tegen den geeſt gekant, en zou met al die vyanden, wel wat vriendſchap willen maken, ja 't heeft menigmaal, al eerder als men't denkt, een begin daar van gemaakt, en zou de ziele doodelyk wonden, indien dat verderflyk werk zo wat duurde.

Hoe nodig en overnodig is ons dan te betrachten, 't geen de getrouwe Herder onzer zielen ons belaſt heeft! Marc. 13. 37. *'t Gene ik tot u zegge, zegge ik tot allen, Waakt.* Ach! wat behoorden wy dan te waken, en malkander daar toe te vermanen, nadien het onze zielen anders voor ewig zal moeten koſten. 't Zyn geen geringe ſchatten, die wy te bewaren hebben, maar ewige ziele-ſchatten. 't Zyn geen laffe onkundige vyanden en rovers die daar op loeren, maar onvermoeide en doortrapte: 't zal niet een ander in onze plaatze gelden, maar een iegelyk zyn eigen ziele, die waardiger is als duizend waerelden.

Gy hebt ons, Heere! zo veel toevertrout, zo veel ſchone tyd om ze wel te beſteden tot uwe eere, zo veel goede gelegentheid om U te konnen kennen, zo veel gezondheid om die tot uwen dienſt te gebruiken, zo veel menſchen, die met haar woorden en ſchriften ons menigmaal door uw genade, het herte hebben geraakt, zoo veel ſtichtelyke voorbeelden, van Broeders en Zuſters in den Heere, zo grote overvloed van uw heilig Woord, zo veel innerlyke werkingen van uwen goeden geeſt, die ons overtuigde, opwekte, vermaande, beſtrafte, aanporde, ſterkte en verquikte.

Hoe menigmaal hebt Gy uw liefelyke zon over ons

doen

doen opgaan! hoe dikmaals hebben wy ſpys en drank, zo vaderlyk en mildelyk, van uwe hand genoten! In veel perykelen te water en te land, in ſtormen en ziekten, hebt Gy ons wonderlyk gered en bewaard, en menigmaal meer gegeven als wy van U begeerd hadden.

Ach onzen goeden Vader! hier danken wy U van herten voor, en bidden U, dat wy bequaamheid mogen hebben, om wel te konnen waken over zo veel aanvertrout goed, op dat wy het al te ſamen wel bewaren, en tot winſt en woeker, voor uwen heiligen Naam getrouw aanleggen, ten einde, als gy zult komen om rekening te houden met ons uwen dienſtknechten, wy ons Pontje en Talent op twee mogten gebracht hebben.

Heere Almachtige God! die nooit en ſlaapt of ſluimert, waakt Gy voor ons en in ons, op dat wy met U en door U mogen waken. Wy hebben zo menigen hevigen aanval onzer vyanden op onze zwakke ziele ondervonden, en zo menige loze en liſtige bekruipingen, en 't behaagt U, ten onzen beſte, dat die nog niet voor ewig zullen ophouden.

Wel Allerbeminnelyxte en Liefelyxte! zyt doch aan onze rechterhand, op dat wy niet beweegt en worden, maar, gewapend zynde *met uwe volle Wapenruſtinge, ſtaan mogen in den bozen dag, en alles verricht hebbende ſtaande blyven.*

En wy danken U, ô Allergoedertierenſte! dat Gy ons zo menigmaal geſterkt hebt, in onze diepe zwakheden: 't zyn uwe barmhertigheden dat wy niet omgekomen en zyn, en 't zullen uwe barmhertigheden blyven, waar door wy ſtaan moeten tot den einden. Heere! Heere!

Zonder God de wagt te houden,
Zal den Wachter weinig baten:
All' die op haar zelf betrouden,
Vonden haar in 't eind verlaten.

God ſchept en teeld, volmaakt zyn Beeld.

Ende God ſchiep den Menſche na zynen Beelde, na den Beelde Godt ſchiep hy hem. Gen. 1. 27.

Ten dage als God den Menſche ſchiep, maakte hy hem na de Gelykeniſſe Gods. Gen. 5. 1.

Waar

Waar in 't Beeld Gods beſtaet.

STEM: *O Kersnacht.* Of, *Wel aan myn ziel*: Uyt Rooleeuw.

1 DAar Will' en Macht elkander ſterken,
En tot een zelvig einde werken,
Word licht iets ſonders uitgevoerd:
Maar noch veel meer, daar 't Al vermogen,
Ontrent en in des menſchen pogen,
Den luſt verwekt en geeſten roerd.
2 Dus, of ik nu Gods Afdruk miſſe,
'k Verwacht noch eens zyn Beeltenisſe,
In my herſteld te zien met kracht.
En als VERSTAND, MEMORIE, WILLE,
Niet meer met mynen God verſchillen,
Dan is dat grote werk volbracht,
3 't Is waar, ik ben zo zeer onaardig,
En alle hulpe Gods onwaardig;
Ja van dien Goeden zo vervreemd,
Dat my, door al myn gantſche leven,
Het minſte niet is bygebleven,
Dat na zo lieven Vader zweemt.
4 Maar, ziel! hou echter moed, daar is 'er
Een die wil helpen, trou en wiſſer,
Als gy nu wel geloven kond:
Het Beeld, het Beeld, den Zoon, des waren
En groten Gods, wil u weêrbaren,
Door 't krachtig woord van zynen mond.
5 Die aller ſcheps, len Eerſtgeboorne,
Opzoeker, Liever van 't verloorne,
Herſteller der vervalle ziel,
Verzoener tuſſchen God en Menſchen,
Die ooit vervuld' al 's herte wenſchen
Van die zig dichte by hem hiel.

6 Hy zal 't VERSTAND u wel verlichte,
Uw neêr gebogen geeſt oprichten,
En drukken daar zyn kennis in,
Zo diep, zo hoog, zo zeer te pryzen,
Ver van 't bereik der waereld-wyzen,
En al wie leeft in aardſche min.

7 Die ſtralen zullen u verquikken,
En klaar vertonen al de ſtrikken
Des Duivels, uwen hoofd-vyand,
Des Waerelds, welkers valſche luiſter,
Veel herten lokt, terwyl z'in 't duiſter,
Haar ſtrikken zet en netten ſpand.

8 Hier door zal uw MEMORIE, wakker
En levendig, gelyk een akker,
Die wel beploegd, bezaaid, beplant,
Staag opweld in zyn vrucht te geven,
Zeer krachtig worden aangedreven,
Als door een Goddelyke hand.

9 Die 't merg der heilige gedachten,
Daar in gedrukt, doet verder trachten:
Om hoger opgevoert te zyn,
Daar d'Opper godheid word gevonden,
Daar de gedachten als verſlonden,
Gantſch ruſten buiten angſt en pyn.

10 Ja weggerukt, den goeden WILLE
Ook met haar voeren, zoet en ſtille,
En teffens werpen onder God:
Zo wel in hebben, als in derven,
In voor en tegen, leven ſterven,
Der Zielen hoog en zalig lot.

11 Dat dan, ach Vader vol van glorie!
In ons VERSTAND, WIL en MEMORIE,
Uw kracht gedrukt zy, naar uw Beeld,
Zo zijn wy van U weêrgeboren,
Zo blijft uw Beeld niet meer verloren,
Maar word van nieuws in ons geteeld.

Van de Vernieuwinge des herten.

ALs de Menſchen zo vervallen en ontaard waren, dat ze *alle gezondigd hadden, en de heerlijkheid Gods derfden*, zo wilde de Menſch lievende Vader niet dat zijn dierbare ſchepſelen, van Hem geſchapen om zijn kinderen te zijn, langer van hem vervreemd zouden blijven; maar Hy zond zijn eigen Zoon *op dat zy alle aan hem zouden geloven, om niet gerechtvaerdigt worden door de verloſſinge in zijn bloed*, en, bevrijd zijnde van de vreze des doods door de hope des ewigen en zaligen levens, eindelijk tot het bezitten van het euwige leven zelf, door de opſtandinge uit de doden en de deelachtige wording der verheerlijkte lichamen, zouden overgaan.

Zou nu de Menſch namaals tot dat vreedſaam, hemels en heilig Leven, konnen ingaan, zo moeſt in hem, daar toe een bequaamheid des herten zijn: hy moeſt verloſt zijn van verderfelijke eige wil, en gewillig en diep gebogen onder zijn Schepper zijn, nadien in dat hemelſch Koninkrijk, niet anders als de hoogſte vrede, en allerliefelijxſte vereeniging in ewigheid zijn zal. Hy moeſt ook vol liefde tot God en zijn even menſch zyn; en verloſt van alle haat, toorn, nijdigheid, en afgunſtigheid, of anders zou het geen lieffelijke en hemelſche by een woning konnen uitmaken, maar 't zou een hel zijn en poel van gruwelen, gelijk het hier op aarde by de meeſte alzo gevonden word.

En daar uit blijkt, hoe nodig het is, dat wy in dit leven een goed *Begin* hier van maken, en uit al ons vermogen ar-,

arbeiden, om in die Verniewinge des gemoeds, voor alle dingen te vorderen, ten einde wy bequaam worden om by onzen God en Vader, met Hem ja door en in Hem te konnen leven, en alzo *verandert te worden, van heerlykheid tot heerlykheid, als van des Heeren Geeſt*: Gewiſſelyk, al wie op deze Rotſe boud, zal niet wankelen in ewigheid, nadien *de reine van herten God zullen zien.*

En warelyk, dat hemelſch leven hier naby te komen, is zeer lieffelyk, want zal het hier na zalig en gelukkig zyn, daar deel aan te hebben zo is hy hier de zaligſte en gelukkigſte, die daar nu het digtſte by is.

Maar, ô Vyanden! ô Vyanden van onze zaligheid! hoe garen zoud gy ons wys maken, dat het met ons na dit leven wel zou zyn, ſchoon wy hier geen deel gehad hadden in de noodſakelyke reinigheid des herten: dat wy namaals met heiligheid zouden bekleed worden, alhoewel wy die hier niet hadden nagejaagt noch verkregen: dat wy dan vol liefde en vrede zouden gevonden worden, daar wy hier in haat en twiſt geleeft hadden: dat wy dan God, het Lam, alle geheiligde, rechtvaerdige en reine Geeſten tot ons lief gezelſchap zouden vinden en ewig genieten, niet tegenſtaande wy hier niet veel werk van haar hadden gemaakt.

O neen! ô neen! de tyd van verandering des herten is nu en niet dan. Dan zal wel alles verhoogd, verheerlykt, gelouterd en voor ewig vaſt en onbeweglyk gemaakt worden, buiten alle aandoening der vyanden; maar hier moet dat waare moſtaart zaatje van dien grooten Boom al gezaait zyn, en zyn wasdom, zo als het in deze tyd van God door zynen Zoon ons geordineert is, bekomen hebben: anders heeft de Heere gezegt: *uit u en worde geen vrucht meer in ewigheid.*

O zware ſententie! waardig om 'er van dit ogenblik zo voor te vrezen, dat wy, *wetende dien ſchrik des Heeren, ons bewegen laten tot het gelove*, en door een ware verniewing

wing des herten *onze zaligheid werken met vrezen en met beven.*

Laat ons nu arbeiden, om met Gods hulpe zodanige te worden, als wy dan zullen wenſchen te zyn; laat ons hier beginnen hemelſch te leven in dit aardſche vleeſch, als Enoch, die met God wandelde; als Moſes, die zig hield als ziende den Onzienelyken: als d'Apoſtelen en zo veel duizend vrome Chriſtenen gedaan hebben, die haar ſelven bereiden, om deel te konnen hebben in de Erve der Heiligen in 't licht, door hier deel te hebben aan hare heilige geſtalte des gemoeds.

Gewiſſelyk, uit zulk een grond welden die aangename woorden: *Ik hebbe begeerte om onthonden te worden en met Chriſtus te zyn, want dat is zeer verre het beſte*: Philip. 1 vſ. 23. *Ik heb den goeden ſtryd geſtreden, ik heb den loop geeindigd ik heb 't geloof behouden; voorts is my weggeleit de krone der rechtvaerdigheid*: 2 Timot 4. vſ. 7. 8.

Den wille Gods gedaan te hebben, word gevoegd met het wegdragen der zalige beloften, en het zien Gods met het najagen van vrede en heiligheid, ja de grondſlag van Gods Koninkryk, is Gerechtigheid: en die ten leven wil ingaan, moet de geboden houden.

Maar, om dat het den ontaarden en onverſturven Menſch, zeer zwaar valt deze dingen te behartigen, zo is nodig, dat hy van de geboden, gebeden maakt, en den Heere vurig en onophoudelyk bidde, dat het zyne goedheid gelieve krachten te geven, om den weg zyner geboden te konnen lopen, en dat Hy zelf ons herte doch wil louteren en reinige, vernieuwen en hermaken tot een Tempel zyns goeden Geeſtes, op dat Hy alzo in ons wone en wandele, en wy met Hem in zynen Zone Jeſus Chriſtus, gemeenſchap hebben en houden in ewigheid.

O! dan zullen we navolgers Gods zyn, als geliefde kinderen en volmaakt, gelyk onze hemelſche Vader volmaakt is.

Wie

Wie ruſt met half voltrokken werk,
Miſt licht zyn wit en ogemerk.

Een ding doe ik, vergetende het geene dat achter is, en ſtrekkende my tot het geene dat voren is, jage ik na het wit tot den prys der roepinge Gods, die van boven is in Chriſtus Jeſus, Phil. 3. 14. *Dat*

Dat men uit het te rug zien op zyn voorig leven, kan weten of men op den Weg ten Hemel vordert of niet.

STEM: *O Kersnacht* ! Of, *Wel aan myn ziel*, Uyt Rooleeuw.

1 O Ziel! ô ziel! van Satans kluiſter
Eerſt los geraakt, en uit het duiſter
Van 's waerelds kerker uitgegaan.
Die vaſt van quaâ tot beter zeden,
Uw voeten ſchikt, om wel te treden:
Ziet hier een Leeder voor u ſtaan.
2 En wat (naar heilig overleggen)
Wat wil toch deze Leeder zeggen?
Welx Onder-end op d'aarde ſtaat,
En 't Top-punt na den Hemel henen?
Een leer-beeld is ze voor den genen,
Die Godwaard op van d'aarde gaat.
3 Waar op, ô Ziel! gy, wat geklommen,
Nu denkt, ik ben al verr' gekommen:
Ik rake gantſch geen Aarde meer.
Ik ben al uit 't gewoel der volken,
Ik nader vaſt al Zwerk en Wolken;
En dus het einde van de Leêr.
4 Maar zaagt gy, Dwaze, naar om lage!
't Is een bedriegelyk behagen,
Waar meê gy, laas! u zelven vleid:
Gy zyt noch niet zo verr' van de Aarde:
Neen! 't is de moeder die u baarde,
En ſtâag noch door haar zog verleid.
5 Zy kleeft u aan, en trekt u neder,
Zy ſtuit uw vaart: en ſchoon gy weder
Uw koets hervat, zy doet het meê.
Die vyand wil u niet verlaten,
Uw Klimmen doet hem u meer haten.
Dit baard u menig ach! en wee!

6 Om dan de waarheid recht te treffen,
Zo mag uw oog zich wel verheffen
Om Hoog, uit zucht tot uwen Heer:
Maar om uw vordering te kennen,
Moet gy u nu en dan gewennen,
Te zien weêr na de Aarde neêr.
7 Dat zal u zekerſt onderwyzen
Uw ſtil ſtaan, dalen, of uw ryzen;
Want zo gy ſtadig Klimpt om hoog,
Moet d'aard' hoe lang hoe meer verdwynen,
En aan uws ziels gezicht verſchynen,
Als ofze weg uit 't herte vloog.
8 Dan moet haar liefde, met de zonden,
Die uwe ziel aan d'aarde bonden
By u zyn als een reizend man,
Die 't Vaderland, zo lief voor dezen,
Nu vlied, als 't meeſt voor hem te vrezen,
En zoekt een ander Canaän.
9 O Heer der Heeren! die om hoge
Uws Vaders ryk zyt ingetogen,
Zo verr' van hier, en boven d'aard,
Ach! daal met helpend' handen neder,
Of wy bezwyken op de Leeder
Van onze ſteile Hemelvaart.
10 Leer ons de kennis van ons zelven.
Leer ons al 't aardſch bedrog doordelven.
Leer ons den weg na 't zalig Erf.
Leer ons gedurig daar op ſpoeden.
Leer ons voor ſlaap en ſluim'ren hoeden:
En vliên ons ewig ziel-verderf.

Van 't gedurig Toenemen en Opklimmen der ziele tot God.

GElyk het den kinderen Iſraëls niet genoeg en was, om in 't land van beloften te komen, dat zy Egypten hadden verlaten, dewyl dat maar een begin was, om

om daar heen te geraken, zo is het ook niet genoeg voor onze zielen, hier of daar om Gods wil iets verlaten te hebben, en dan te denken, dat het met het overige wel zal uitkomen: Oneen! dan zal onze ziele maar in de woeſtyne, met het ongelovige en trage Iſraël, omkomen, zonder ooit een voet in 't zalig land te zetten.

Is het begin, volgens onze gedachten, voor onze zielen heilzaam geweeſt, laat ons voortvaren, 't midden zal noch beter zyn, en 't einde allerbeſt. De jaloerſche en yverige God, kan geen behage hebben in traagheid en laf hertigheid. Hy die volmaakt is, wil niet dat wy in de beginſelen zullen blyven ruſten, maar, met zyn hulpe, tot de volmaaktheid voortvaren.

Als van den zaligen Hemel geroepen word, dat wy al nader zullen komen tot dat heilig licht, zullen wy dan de oren ſtoppen voor zo aangenamen ſtemme, buiten welke ons geen lieffelyker ooit kan in de ooren klinken? Dat ons dit toch nooit gebeure.

Wanneer een aller lief hebbenſte vader, zyn teder bemind kint uit een leeuwen kuil riep, daar het anders gewiſſelyk zou verſlonden worden, 't en ware dat het zich daar ſpoedig en zeer ver van daan maakte!! en dat nu dit kind weinig agt gevende op zyns vaders roepen, zich ter naauwer nood, na lang dralen, even uit de kuil begaf, en terſtond voor de mond van 't hol geruſt ging nederzitten, in duizend perykelen, om eens ſchielyk overvallen en verſcheurd te worden, wat zou dit voor 't vaderlyk herte een diepe droefheid zyn! Hoe rechtvaardig zou ook het kind in zyn eigen ſchuld omkomen, en niet te klagen hebben, als over zich zelven, nadien hem zo onophoudelyk gewaarſchouwd, en zo vriendlyk geroepen, de minnelyke ſtemme zyns lieven vaders, veracht en verworpen had?

En zo doen wy, als Gods oneindige liefde ons opwekt en blyft opwekken, om het verſcheurde moordneſt der zonden te verlaten, en wy ondertuſſchen

naaulyx de groſſte zonden ontvloden zynde, ons heel dichtjens op den oever der helle weder nederzetten; en wat onze Vader in onze conſcientie roept, dat het daar niet zeer veilig is te ruſten, wy echter geen gehoor en geven, maar liever noch wat vermaak nemen in 't vreeſlyk aanſchouwen der verſlindende menigte; daar wy met een ewig afſcheiden, en angſtig vlieden en vluchten, haar zo ſnel en ver ontlopen moeſten, als wy immers konden; en zo wy 't niet en doen, wie zullen wy ons omkomen anders wyten als ons zelven?

Ach! laat ons lopen en vlieden, zo ver wy konnen, van alle quaad, en al wat ſtryd voert tegen onze ziele. Want hoe verder van de zonden, die altyd met angſt en wroeginge loont, hoe nader aan de deugd, die de ziele altyd met goed en vreugde bekroont. Hoe verder van de bedriegelyke en ſnode Aarde, hoe nader aan de zalige Hemel met al zyn heilige inwoonders. Hoe dieper in ootmoed by ons zelven neêrgezonken, hoe hoger van God uit genade verhoogd: hoe nietiger en onwaardiger in onze eigen ogen, hoe groter en aangenamer by God. Hoe verder van zich zelven afgeſcheiden, hoe dichter aan Hem die alles in allen is.

Als de Menſch eens rekenſchap zou geven van de jaren, die hy geleeft heeft, na dat hy kennis van de Goddelyke wil bekomen heeft; hoe zeer hy gevordert is of niet, en wat ondeugden hy nu al met wortel en tak quyt is of niet: wat godvruchtigheid hy verkregen heeft, en hoe ver hy daar al ingekomen is: hoe vreemd en afgeſturven hy zyn zelven is: en hoe eigen hem de deugd en 't goddelyk leven al geworden is: hoe 't geloof is toegenomen: of in tegendeel, hoe eigen hem noch de ondeugd en 't ongoddelyke leven is: hoe hy noch in zyn eigen wil ſtaat, en in 't ongeloof of klein geloof: zo is te vrezen, dat ſommigen van ons niet veel voortgang ten goeden, maar veel achterwaards gaan ten quaden zouden bevinden, en dat de ernſtige voortgangers en toene-

nemers in 't goede, zeer weinig zouden zyn; daar wy alle nochtans, wegens tyd en gaven, zeer verre in 't goede moeſten gevorderd zyn.

Wat ſtaat ons dan nu anders te doen, als de trage handen en ſlappe kniën, in alle ernſt weder op te rechten? en een rechten loop met onze voeten te doen, op dat het gene kreupel is niet verdraaid, maar veel eer genezen worde. Onze goede Vader geeft ons ook noch tyd om yverig en ernſtig te worden, ja Hy geeft ons den tyd nergens anders toe: Ach! of wy dit wel begrepen! Hoe zouden wy ze ook enkel hier toe, als tot zyn uiterſte einde, beſteden. O! dat wy toch niet te laat en wenſchen om een jaartje en een maandje levens, 't geen zo menig Menſch al te laat is overgekomen.

Zeker perſoon, die zyn tyd in ydele dingen doorbracht, als hy daar over aangeſproken wierd, gaf tot antwoord: *Wat zou men met zyn tyd doen, men moet immers wat tyd verdryf hebben, de tyd is anders zo lang.* Maar kort daar na van de Heere in 't ziek-bedde geworpen, en in die ziekte zeer weinig by zyn verſtand zynde, zo quam een Leeraar by hem, en als 'er een gebed zou gedaan worden, zeide de zieke die toen voor een kort tydje zyn verſtand weder had, *maakt het kort, want ik heb geen tyd*, voelende dat zyn verſtand weder haaſt zou weggaan, gelyk gebeurde, want naaulyx het Vader onze gebeden zynde, zo was hy weder buiten kennis en ſturf alzo henen.

O! hoe koſtelyk was hem toen de tyd! toen was ze niet te lang, toen wiſt men wel wat men 'er mede doen zoude, namelyk, bidden. En wie weet hoe menig Menſch dit wel overkomt, die de ſchoone tyd nu in plaats van ze, om in 't goede toe te nemen, te beſteden, zo jammerlyk in d'ydelheid doorbrengt. De Heere verhoede ons dit! Maar laat ons ook wel toezien, om het met Gods hulpe zelf te verhoeden.

Aan d'overkant, is 't zalig land.

Maakt u op en gaat hénen; want dit land en zal de ruſte niet zyn: om dat het verontreinigd is, Mich. 2. 10.

Dat

Dat de ziele des Menſchen, door 't verlaten en 't verliezen van alle aardſche en zondelyke beelden en liefde, tot het vinden en genieten, van den onzienelyken Schepper komt.

STEM: *Courante Labare.*

Of: *O volheid van ontfermenis!*

1 HOe dwaalt een ziel! hoe dwaal ik meê!
En meen in 't Land der zinnen God te vinden;
Daar zich Dien Hoogen en Beminden,
Niet eer vertoond, voor dat men door de Zee
Van waar Geloof en reine Min,
Verzaking van verkeerden aart en zin,
En aller ſchepſelen is heen gevaren,
Aan d'ander zy
Der woeſte Baren,
Voor en tegen Ty.

2 In 't Overzeeſche ſtille Land,
Daar d'Eige wil geſonken is ten gronde,
Daar gantſch geen liefde word gevonden,
Dan die uit God, en weêr tot God ontbrand,
En daar 't geloof de ziele voed,
In hebben, derven, voor-en tegenſpoed;
Daar 't al eenmoedig word van God ontfangen,
In diep geduld,
En al 't verlangen
Word met God vervuld.

3 Daar een zeer diepe ruſt in 't hert,
(Naar alle Beelden zyn daar uit geweken)
Een helle klaarheid door doet breken,
Waar in dan God wel haaſt gevonden werd,
Gantſch vol van vriend'lykheid en licht;
Zo dat de ziel, in zulk een heil-gezicht,
Volmaakter kennis krygt van haaren Vader:
Die Zonne-ſchyn
Leerd haar veel nader,
God een Geeſt te zyn.

4 Dus moet gy, ziel! niet blyven ſtaan,
En ſlechts alleen tot aan den Oever komen.
O! ſchrik niet voor de woeſte Stromen,
Ga ruſtig ſcheep, en Hy zal met u gaan,
Die eertyds op het water gong,
En ſtorm, en golf, en wind, en alles dwong.
Neem Hem meê ſcheep, en gy bezeild de Haven,
Door nood en dood
(Het eind van 't ſlaven)
Heen, in Abrams ſchoot.

5 Ach! liefſte Jeſus! kom en help
Uw zwakke leedjens, die U nochtans minnen.
Ay! laat ons door uw kracht verwinnen;
Dat ons geen Golf: hoe groot, en overſtelp:
Maar wy in 't hemelſch Vaderland,
Voor ewig landen, en een zoeten band,
Van zuiv're liefd' ons voelen aan U binden,
Myn Bruidegom!
Myn Hoog beminden!
Kom! ô Jeſus! kom.

Hoe uit het Sterven een Leeven komt.

EEn Zaad dat droog op de Zolder bewaard word, en zal geen Blom of ander Zaad voortbrengen, 't en zy dat het door verſterving in d'aarde, zyn eerſte uitwendige wezen verlieze; door welk verliezen de onzienelyke verborge kracht des Zaads zich vertoond, en levendig geworden zynde, onder den zegen van zonneſchyn en regen, opwaſt uit de aarde na den Hemel, en zo ſchonen vrucht te voorſchyn brengt, als de wyze en goede Schepper daar uit geordineert heeft te zullen verſchynen, en onze ogen zo menigmaal gezien hebben.

Even zo is het met den Menſch, zo lang hy op zyn zelven blyft, in zyn eigen natuurlyke en aardſche wil, zo kan in hem die ſchone, geeſtelyke en goddelyke vrucht van het lieffelyke nieuwe ſchepſel niet te voorſchyn komen, noch uitſpruiten, alhoewel de verborge kracht Gods, tot zulx al in het gemoed des menſchen opgeſloten legt.

Maar, komt dat moſtaart-zaadje eens van zyn eigenwil af te ſtaan, en kan het door Gods genade reſolveren, om in den vrugtbaren akker van verlooghening zyn zelfs te vallen, zo komt daar haaſt een ander wezen te voorſchyn; namelyk, een lieffelyk, groenend, goddelyk ſpruitje, belovende volkome vrucht van de heerlyke Wedergeboorte; en dagelyx behoud wordende den gunſtryke Hemel, en beſchenen van de nooit ondergaande zonne des Heeren der heerlykheid zo waſt het gedurig op, en word groter en ſterker, maar 't neemt ook met eenen, hoe langer hoe meer af, in opzicht van zyn eerſte uitwendige grove wezen, 't welk eindeling geheel verſterft en vergaat, tot dat'er niets meer van te vinden en zy, en dus groeit het op tot de volkomen wasdom en rypheid, brengende zeer ſchone, aangename, en overvloedige vruchtten te voorſchyn, vruchten van een ſterk geloof en

vertrouwen: vruchten van eene ongeveinſde en brandende liefde, en van een zeer levendige en vrolyke hope, waar door het wel hondert en duyzend fout beloond word, voor 't verliezen en afgaan van zyn zelve.

En daarom behoorde de menſch met al zyn kennis en krachten, zo veel moogelyk was, van zich zelven uit te gaan, en na God en zyn heilige wille zo als Hy ons die genadelyk in zyn woord geopenbaart heeft, toe te neigen en heen te gaan, en niet te ontzien zyn eerſte quade wegen, al was het op een zeer ſmertelyke en pynelyke wyze, te verlaten, om dat toch anders van ons geen goede vrucht in ewigheid kan te voorſchyn komen.

O ewige Koninkl die gezegt hebt: *Voorwaar voorwaar, indien het tarwe graan in de aarde niet en valt ende ſterft, zo blyft het zelve alleen: maar indien het ſterft, zo brengt het veel vrucht voort. Die zyn leven lief heeft, zal het zelve verliezen: en die zyn leven haat in deze waereld, zal het zelve bewaren tot het ewige leven*, Joh. 12. 24, 25. Kom ons te hulp; want daar is ons Menſchen niet eigen der, als ons zelven aan alles te leven, aan goed en aan quaad, aan meê en aan tegen, aan geeſtelyke en aan naturelyke dingen.

Help ons, Heere! en verlos ons van ons zelven geheel en al. Want als Gy ons door uwe genade, al verloſt hebt van dat grove en boze leven in de zonden en ongerechtigheid, en overgebracht hebt, na een zekere mate, tot het leven in het goede, zo zou onze ſchalke en altyd-zich zelven-zoekende natuur, op een heimelyke wyſe, zich wel weder hier in willen openbaren, door zo veel bedekte wegen en liſtige ſtrikken.

En derhalven, ô Herder onzer zielen! zo behoed en bewaar ons voor ons zelven, op dat wy U toch in alles oprechtelyk en eenvoudig mogen leven, en Gy alzo, in een ewig afſterven onzes zelfs, ons eenig en ewig leven word.

Dan zullen wy eerſt weten wat het te zeggen is, *Indien*

dien dan de Zone u zal vry gemaakt hebben, zo zult gy waarlyk vry zyn, Joh. 8. 36. En wederom: *Dat Gy voor alle geſtorven zyt, op dat de genen die leven, niet meer haar zelven en zouden leven, maar Dien die voor haar geſtorven en opgewekt is*, 2 Cor. 5. 15.

Allerliefſte Heere Jeſus! mochten wy door uwe goedheid tot die ſtand eens komen! zy is zo beminnelyk, en zo lieffelyk, en 't is zulken levendigen ſchets van 't hemelſche leven, daar men niet anders zal konnen, als geheel en al voor uwen Vader, en voor U leven: En volgens die weinige ondervindinge, die wy daar van hebben, zo konnen wy wel begrypen, dat in U, en uwen Vader onderworpen te zyn, al des Menſchen heil en zaligheid gelegen is; om dat dan alle quaad, dat is, al des menſchen eigen en vleeſchelyke wil, ruſt, die nooit anders als quaad kan zyn, en 't eenige quaad is, en dat, op dat ruſten en ſtil zyn, uw goddelyk werk, vol zegenryke ſtromen van allerhande zaligheden en heil, in en op ſodanige ziele moeten nederdalen, nadien het uwe luſt is wel te doen, en U zelven, met alle die des onfankelyk zyn, gemeen te maken. In welke gemeenzaamheid (ô Fonteine des levens!) het ware Leven des Menſchen is.

Wy hopen dan op uwe goedheid, dat ook ons dit ware Leven, noch eenmaal genadelyk zal worden geſchonken, en wy met alle Heiligen (onder haar een geringſt lidje maar zynde van dat grote en heerlyke lichaam) U worden toegevoegt, om ewig uwen hogen en heiligen lof te zingen, met alle hemelſche heirſcharen, voor alle uwe weldaden aan ons bewezen, en inzonderheid voor de tegenwoordige weldaad, die dan op zulk een levendigen wyze zal genoten worden, en daar uit niet anders als verheerlyken en loven zal konnen ontſpringen: O Heere! laat ons toch dit zalig einde, door uwe grote barmhertigheid bereiken. Amen.

Na

Na ruim en vlak, een heilloos rak.
Na ſmal en ſteil, veel ruimte en heil.

Leert my, Heere uwen Weg, ik zal in uwe waarheid Wandelen, Pſalm. 86. 11

Ik hebbe myne Voeten geweert van alle quade Paden, op dat ik uw woord zoude onderhouden, Pſalm. 119. 101.

Ik heb verkoren den Weg der waarheid, uwe rechten hebbe ik my voorgeſteld, Pſalm. 119. 30.

Van

Van de hinderpalen en beletſelen die den Menſch op den Weg ten Hemel ontmoeten, en hoe hy echter zyn gemoed daar door niet moet laten bewegen om niet voor te gaan.

STEM: *Ik ging op eenen morgen.*

1 EEn Reizer langs de Wegen,
Schoon of hy 't rechte Pad
Zeer wel is ingeſlegen,
Word daar op wel eens mat,
Of ſlaat een quade by-weg in,
Of ietwes houd hem tegen,
En ſtuit zyn eerſte zin.

2 Somtyds wil hy wat ruſten,
Somtyds wat zachjens gaan,
Somtyds zyn 't vreemde Kuſten,
Die hem wat ſtil doen ſtaan,
Somtyds ook valt hem d'engte bang,
En roept, vol van onluſten,
O my! wat duurt dit lang!

3 Somtyds keert hy eens weder,
Door ſmert of tegen luſt,
Hy voeld hem zwak en teder,
En kieſt zyn oude ruſt;
Dat moey'lyk reizen, vol verdriet,
En ſtaag berg op berg neder
Te gaan, gevalt hem niet.

4 O Spiegel overſchone!
Voor die God waarlyk zoekt,
En ſtreeft na 's levens Krone,
Op dat hy zig bekloekt
Den rechten Weg ſtaag op te treên,
En nooit te laten tronen
Naar eenig Zyd-pad heen,

5 Schoon

5 Schoon 't vleeſch, te wederſtrevig,
Somtyds wat ruſte zocht,
En ons de zinnen hevig
Afmaanden van de tocht,
Als waar die laſt ons nodeloos,
Hou maar uw voeten ſtevig
Op 't ſmalle Pad altoos.
6 En ſchoon veel ſlinkſche Paden
Door 't ziel verlokk'lyk groen,
Ons vleyen, en ten quaden,
't Vermaak der Zinnen voên:
Schoon ons de waereld derwaarts nood,
Ach! laat u niet verraden,
Want z'einden in de dood.
7 Maar 's levens Weg te lopen,
Geeft ware ziele-vreugd,
Want daar uit mag men hopen,
De vruchten van de deugd,
By God in 't zalig Ruſte-dal,
Daar zig een ewig Open,
Vol heils ontſluiten zal.
8 Wel, Heere! geef dan krachten,
Stort wysheid in ons hert,
Op dat wy 't al verachten,
Wat ons van U ververt.
Geef ons een ziel die driftig is,
En nimmer wil vernachten;
In 's waerelds wildernis.
9 Zo zullen wy eens komen,
Daar Gy, ô Goede! zyt,
Alwaar men zonder ſchroomen,
Zich, Heer! in U verblyd.
Zich koeſterd in uw Liefde Zon,
En baân zal in de ſtromen,
Van 's levens Waterbron.

Dat

Dat men den goeden en Evangeliſchen weg nooit moet verlaten.

't ZAl altyd waarheid bevonden worden 't geen onzen Heiland zeide, dat 'er weinige waren, die den ſmallen weg des levens vonden. Ende of de genen, die ze al vinden, noch niet veeltyds te rug keren, of ſtil blyven ſtaan, is zeer te beduchten: want dewyl de afpaden zo veel zyn, de liſten der vyanden zo menigvuldig en ſubtiel, en ons gemoed zeer lichtelyk uit zyn ernſt min of meer wat kan geraken zo gebeurd het niet zelden, dat de beginſelen tot verſlappinge in 't herte gezaait worden.

Ende onder alle de hinderpalen en grond-oorſaken, waar door iemand, die wel begonnen heeft, wederom afdwaalt, en is geen van de geringſte dat wy ons beſt niet genoeg en doen om te volharden: wy willen dien ſchat al te goeden koop hebben, en 't en luſt ons niet op alle tyden en plaatſen de zelfde te zyn.

Dit is een gemeen gebrek, en daarom komt 'er zo zelden iemand tot het rechte einde: want indien wy alle onze naerſtigheid aanwenden, en door klein verſtand al wat omgingen, wy zouden noch al eindelyk weder op den rechten weg komen, en haar zalig einde bereiken.

Want door dat kloek en vlytig oppaſſen, t'allen tyden en plaetſen, zou noodſakelyk onze quade en zondige natuur onderdrukt worden, en ten laaſten verſterven; en over zulx, de geeſt met gemak over 't vleeſch d'overhand behouden: ook zou God ontwyffelyk, om die getrouheids wille, helpen en genade geven, om boven alle beletſelen te komen.

Maar helaas! hier zyn wy byna alle gebrekkelyk, om dat wy noch al te veel, met de verkeerde en dwaze liefde onzes zelfs bezeten zyn, en daarom ons ontzien te doen, 't geen wy weten, dat voorgaan moet, om ſtand-

vas-

vaſtig te konnen volharden; of ook, om dat wy, onkundig zynde van de dingen, niet en meinen, dat 'er zulk een naauwen waarnemen zyns zelfs vereiſcht word, eer men ten einde kan komen.

En voorwaar, 't is een menſch qualyk wys te maken, wat 'er al door te gaan en door te ſtaan is, 't en zy hy zelve den Weg gegaan heeft: gy en kan niet begrypen, dat 'er zulk een geheelheid zyns zelfs, en zo groten gedurigheid en geſtadigheid zonder eenig onderlaten, vereiſcht word. Wy lezen het wel in 't Evangelium, en 't word ons daar klaar genoeg gezeid, maar wy nemen den Weg al korter en gemakkelyker: want de gelykenis van een Koopman die ſchone Paerlen zoch; van de Schat in den Akker, en 't geen de Heere, gezegt heeft *Die niet alles en verlaat, en kan myn diſcipel niet zyn*, en by gevolg ook niet op den goeden Weg volharden: dat al te ſamen leerd zeer klaar dat hier alles moet overgegeven worden.

Hierom is 'er grote ernſt, waken, vaſten, bidden, ſtryden en kampen van noden, en voor al, de hulpe Gods, zullen wy komen, daar wy garen waren.

En wat zal het ook doch anders met ons wezen? De luſten, die ons de Dwaalwegen deden wandelen, zullen vergaan; de knaging en wroeging zal blyven. De vreugde der zonden zal kort en gering zyn, de ſtraffe langdurig en zwaar. De vreze voor de dood zal ons gedurig op de hielen volgen, en wy zullen ze niet konnen ontvlieden. De oordelen Gods zullen ons treffen, en menigmaal als het te laet is.

O dat wy wys waren! wy zouden dit vernemen, wy zouden op ons Einde merken. Deut. 32. 29. *Ons is heden voorgeſteld het leven, ende het goede; ende de dood, en het quade. Den zegen en den vloek. Den zegen, wanneer wy horen zullen na de geboden des Heren onzes Gods: Maar den vloek zo wy niet horen en zul-*

len

na de geboden des Heeren onzes Gods, en afwyken van de wegen, die Hy ons heeft geboden, Deuteron. 11. 26, 27, 28. en cap. 30. 15.

Laat David dan en alle andere Heiligen ons opwekken om in de wegen des Heren te wandelen. Hoe vermaken zy haar daar in! hoe pryzen zy die! en wat zoetigheid betuigen zy niet daar in gevonden te hebben! zeggende: *Ik ben vrolyker in den weg uwer getuigeniſſen, als over allen Rykdom*, Pſal. 119, 14. *Doet my treden op het pad uwer geboden: want daar in heb ik luſt*, v. 35.

De barmhertige en milde Gever alles goeds, geve ons alle door een ware vurigheid des geeſts, dat wy nooit verſlappen, of moede worden in zyn heiligen dienſt; dat wy nooit den weg zyner geboden verlaten, dat wy alle afpaden ſchuwen en vlieden, en alzo eindelyk Hem vinden, Hem genieten, en ewiglyk behouden. Amen.

Een Weg die feileloos, den Reizer leid ten enden,
In wenſchelyken ſtand, was ooit all' wie hem kenden,
(Schoon anders hard en ſteil) een lieflyk wandel-pad.
Den Weg ten hemelwaard, is elk die 't recht bevat,
Voor 't vleeſch, wel ſmal en ſcherp; maar, om de ryke vrugten
Die 't bert van verre ziet, vol ware ziel-genugten;
Langs been met jeugdig groen met rozen geſchakeert,
Zeer net en dicht beplant: zo dat men, ongedeert,
In zoete lommering, beſchut voor hitte en winden,
't Zy hoe de zonne brand, van 't woën der aardſch gezinden,
't Zy hoe 't 'er kluiſt en ruiſt, van bitt're ſmaad en ſpot,
Die veilig kan betreën, en nad'ren zo tot God.
Wel waarom dan geſuft, wanneer men wil beginnen?
Al is hy ſmal voor aan: wat verder en van binnen,
Daar word hy ruim en vlak, daar word hy lief en groen.
Want God geeft meer en meer, ons kragten onder 't doen.

Niet om den zwaren weg, blyft onze reis ooit naar:
Maar wan luſt in de reis, maakt's Heeren wegen zwaar.

Onbezocht, Onbedocht.

Myne gedachten en zyn niet uw lieder gedachten, ende uwe Wegen en zyn niet myne Wegen, ſpreekt de Heere. Want gelyk de hemelen hoger zyn als de aarde; alzo zyn myne Wegen hoger als uwe Wegen, ende myne gedachten dan uw lieder gedachten. Eſa. 55. 8. 9.

Hee

Hoe de Weg en de Reize van d'aarde na den Hemel, van zich zelven tot God, van de ſchepſelen tot den Schepper, en van het tydelyk tot het ewige, zo kort niet en is, als men zich ſomtyds inbeeld.

STEM: *De Geeſt en kan in 't kruis, &c.*

1 'T Oen my den weg tot God, eerſt onder weinig zaken,
Wierd voor 't verſtand gebracht: riep ik (maar onbezocht)
O! dat's een luſtig pad, om tot dien ſtand te raken!
Dus maakt' ik my gereed ten ongewone tocht.

2 't Was maar, verzaak, verlaat, keer om uw hert en zin-
Geloof, en hoop op God, verëenig u met Hem, (nen;
Door zuiv're liefd', en Hy zal u weêrom beminnen:
Al woorden van een zoet' en zegenryke ſtem.

3 Maar nu ik mynen voet heb op dien weg begeven,
Vind ik ze ryk van ſtof, en in beteikenis
Van wyden ommetrek, vol geeſt, en kracht, en leven
Door merg en ziel te gaan, van 't hert dat raakbaar is

4 't Verzaken heeft veel in, verlaten en verſterven,
Gelove, liefd' en hoop, verreiſchen wonder veel.
Volmaaktheid ſluit in zig veel hebben, en veel derven.
Verëeniging met God, is heilig, hoog en eël.

5 't Ging my als een die zag den gantſchen kloot der aarden,
In 't klein wel afgemaald, en 't een en 't ander land,
En ſcheen niet wyd van een, en des wel aan te vaarden
De waereld door te gaan van d'een tot d'ander kant.

6 Hy dacht, in 't kort kan ik doorreizen alle ryken.
Maar lieve mede-menſch, het was zo wyd gefaalt,
De moed begon hem haaſt en dikmaal te bezwyken,
De weg was veel te lang, en hy niet min verdwaald;

7 Hierom, ô lieve Heere! en allertrouſte Vader!
Zo Gy ons niet en helpt, wy blyven in den ſtryd
Op dezen langen weg, ach, kom! wy komen nader,
En reik ons uwe hand, en breng ons daar Gy zyt.

8 Daar Gy zyt: en daar zy, die haar in U verloren,

(Met U vereenigd) haar voor ewig vinden weêr,
In 't zelschap uwes Zoons, daar't heir der Engel Choren
't Oneindig nieuw lied speeld, uw Majesteit ter eer.
O! nooit bevatte vreugd! ô bron der zaligheden!
Ach, ach! wanneer geniet ik U volmaakt, myn God!
Ach! wanneer zal myn ziel haar laatste trede treden
Op deze reis des tyds? wanneer, myn zalig Lot!
Wanneer, myn eenig End! koom ik noch eens ten enden?
Wanneer (myn Bruidegom! myn zoetste Jesus, ach!)
Zult Gy van uwen troon d'Archanglen nederzenden
En ik dien heil-glans zien, van uw doorluchten dag?

Van de volmaaktheid en wyd-uitgestrektheid der Evangelische geboden.

DEwyl de Almagtige, de menschen door zyn Zoon, tot de volmaaktheid en volkomen ouderdom wilde brengen en herscheppen, zo heeft Hy gezegend, niet alleen door dien Zoon alle het oude, als daar zyn alle de schulden wegens de gedane zonden, willen vergeven, en de zwakke eerste beginselen der Wet, met alle voorschaduwen, die daar onder waren, wegnemen, en de menschen van dat ondragelyke jok verlossen: maar heeft daar en boven een wet des geests en des levens haar willen voorstellen, en in haar herte inschryven, behelsende de allervolmaakste geboden van liefde tot Hem en den naasten, een volkomen en kinderlyk vertrouwen op Hem, als op een allertrouste, goedertierenste en almachtige Vader, beneffens een gehele afsterving en verzaking van alle onze eigen wil en verkiezen, met een vollstrekte en ewige overgift en opdragt van alles, aan zyn lieffelyk welbehagen. Zodanig dat de mensch niet meer hem zelven zou leven, maar den genen, die voor hem gestorven en opgewekt is.

Alle deze dingen nu, begrypt dat goddelyke en dierbare woord, in korte en bondige reden; van *God lieft te hebben boven alles, uit geheel zyn herte, ziele, verstand en kragt,*

en

en den naaſten als zich zelven: Alles te verzaken om Chriſtus wil, zyn kruis op te nemen, en Hem na te volgen.

Maar wat dit al in heeft, en hoe diep en ver dit zich uitbreid, zodanig, dat als men komt, daar eerſt het geeſtelyke oog ten uiterſten zien kon, men al weêr verder en verder ziet, dat moet de menſch onder de hand door ondervindinge leren.

Gewiſſelyk, daar't gehele hert, ziele, alle kracht en verſtand geëïſcht word, met verſakinge van alles, daar en blyft voor den menſch om te behouden niet meer over: Daar de maat van de liefde des naaſten genomen word van de liefde onzes zelfs, daar is de proeve naauw gezet. Daar 't kruis dagelyx moet opgenomen worden, blyven niet veel uren om onlydſaam of welluſtig te zyn. Daar men dien heiligen en barmhertigen, dien matigen en kuiſchen, dien gehoorſamen en vernoegden, die volmaakten Voorganger, Jeſus Chriſtus, zal navolgen, daar is het uit met alles wat tegen dat heilig Voorbeeld aanloopt.

Hier zou onze ſiele moeten beſwyken, indien ſy zien ſou op de weinige kragten, die een beginnende gevoelt.

Maar 't oge ſlaande op de kracht des Almachtigen Gods, en op de overvloedige en getrouwe beloften van hulp, en lieffelyke onderſteuningen, den zwakken worſtelenden menſch belooft, op het getrou in 't werk ſtellen van die krachten, die hy alreeds heeft, zo ontluikt zy als een roos met het opkomen der aangename zonne: en zy wend deze heilige en hoge geboden, in vurige en gedurige gebeden na den Troon des genen, die ze haar bevolen heeft: en ſpreekt met een waarachtig herte.

Myn Heer en myn Heiland, Jeſus Chriſtus! ik arm en worſtelend aardwormpje, zie èn leze uwe volmaakte en heilige wille, in 't woord dat Gy my verkondigd hebt, en bevinde my zo zwak en onvermogende, om dien hogen eiſch te voldoen, dat ik ten ui-

terſten uwe geeſt der ſterkte en der kracht van onden heb: en daarom breng ik uwe geboden in gebeden tot uwe Goddelyke Majeſteit, op dat het uwe Goedheid behage, die in my door uwen Geeſt tot de daad en betrachtinge te brengen, en my dat geheiligde vermogen by te leggen, waar door ik niet een weter alleen, maar een waarachtig dader van uw Woord mag bevonden worden, en alſo gelukzalig zyn in dat doen.

Getrouwe Herder van myn ziele! Verlaat my toch niet, ſchoon ik U wel heb verlaten; lei my toch op uwe wegen, en als ik wat afdwale, zo breng my in uwe onbedenkelyke liefde weder te recht. Als ik moedeloos worde, zo ondersteun my; als ik door de lankheid des wegs flaau zou worden, zo verquik my, en toon my op een levendige en gevoelige wyze, hoe haaſt Gy my misſchien zult t'huis roepen, en dat dan het einde van myn wandeling, worſteling en pelgrimagie daar is.

En derhalven, ô goedertieren Heere! leer my maar ſlechs moed houden, nadien het einde van den ſtryd zo haaſt gekomen zal zyn, en dat dan uwe grote liefde met een ewige Vrede myn ziele zal bekronen, een Vrede die alle geleden leet wel duizendmaal ſal verſoeten.

Schoon dan uwe heilige geboden zich wyd uitbreiden, en ver henen reiken, uwe heerlyke beloften gaan oneindig verder: want behaagt het uwe hoge Majeſteit ons gehele herte te eiſchen, 't luſt U ook wederom, om zo te ſpreken, uw gehele herte, ja U zelve geheel en al aan ons te geven, nadien Gy ons erfgenamen van uw ewig Koninkryk wilt maken.

Moet men hier alles verzaken; Immers is dit rechtvaerdig, om dat niets ons eigen toebehoort, en dat uwe onbegryplyke goedheid ons ook alles op een byſondere en geheiligde wyze wil wedergeven: *Want: alles is onze, het zyde waereld, het zy leven, het zy dood, het zy tegenwoordige, het zy toekomende dingen, alles behoord ons toe*, als wy maar U toe behoren en eigen zyn, gelyk Gy uwen

Va-

Vader toebehoord en eigen zyt, 1 Cor. 3. 21. 22. 23.

Eiſcht Gy dat wy U en uwen Vader zullen lief hebben boven alles: gewiſſelyk, Heere, dit is een liefde van U, die wonderlyk is in onze ogen; ja een allergrootſte eere voor ons dat wy U *mogen* lief hebben; wy namelyk, die niet als haat en vyandſchap, om onzer ſonden wille, waardig waren, en wel verdiend hadden, nooit aan U met genoegen te mogen gedenken, veel minder U lief te mogen hebben, en dat met ons gantſche herte en alle onze krachten; want in U lief te hebben, is het hoogſte vermaak, de diepſte vreugde en allergenoegelyxte welluſt.

Is de inhoud van uw gebod onze naaſten lief te hebben als ons zelven, dit is menigmaal maar al te billyk, nadien hy dikmaal veel beter is als wy, minder gezondigd heeft, en derhalven U veel aangenamer is en buiten dat, altyd onze liefde en onferminge waardig, als een lid van 't grote lichaam der menſchen, om welk te behouden Gy uit liefde voor ons geſtorven zyt, als wy nog vyanden Gods waren, en Gy, Heere, deze onze liefde altyd met een veel groter weder liefde vergeld: en dewyl 'er geen aangenamer ding is, als in de liefde te ſtaan en lief te hebben, zo vergeld de liefde ook zich zelven niet weinig.

Dat dan, ô Gy zeer beminnens Waardige, uw heilige en wyd uitgeſtrekte geboden zich tog door uwe grote kragt in ons ook uitbreiden, onſe herte geheel vervullen, innemen, en zodanig maken als 't U behaagt.

Dan zullen wy ware onderdanen zyn in uw Koninkryk, levende onder 't rechtmatig beſtier van uwen rechtvaerdigen Scepter, en genieten de vrede en blydſchap des heiligen Geeſtes, als gevolgen van het betrachten der gerechtigheid.

Ach! Heere, help alle uwe ſtrydende en lydende zielen door worſtelen en overwinnen, tot uwe ewige eer en heerlykheid. Amen.

Geen ruſt-gewin, voor luſt en minn',
Als enkel, in ons Grond-begin

Het ganſche geſlachte der menſchen is gemaakt, op dat zy den Heere zouden zoeken, of zy Hem immers taſte en vinden mogten; hoewel by niet verre en is van een iegelyk van ons; Act. 17. 20. 27.

Hoe

Hoe de ziel, door de Stroom der Schepſelen, nederwaards gedreven word, maar daar doorbrekende, en 'er zig tegen op begevende, eindelyk tot God haar Oorſprong komt.

STEM: *Wilhelmus van Naſſouwe.*

DUs komt het Scheepje nader
Aan d'Oorſprong van den Vliet:
En wy tot onzen Vader,
Als onze luſt maar niet,
Met ſterk' neêrgaande Stromen,
Ons weêr dryft naar beneên,
Maar wy die wel betoomen
En dringen opwaards heen.
2 Hoe ſterk zet z' af, en gaat ze,
De Stroom waar in wy zyn!
Wie houd hier ſtand en plaatſe?
Maar wie zal (ſchoon met pyn)
Dien Afvloed wederſtreven,
Tot hy den Aanvang vind?
't En zy ſterk opgedreven
Van Goddelyke Wind.
3 Ach! Oorſprong der Reviere
Van 't zichtbaar groot beſlag,
Ach help ons roeijen, ſtieren,
Zo lange, tot men mag
Het Scheepj' in U vertuijen,
Voor Edens vaſte wal,
In 't ewig zoete Zuijen,
By 's levens Water-val.
4 Hoed ons voor 't rugwaards dryven,
Schoon of noch voor de Boeg
Veel hinder golven blyven,
En elk om 't felſte ſloeg.

Want helpt Gy niet, wy zakken
In 's waerelds Oceäan
Van ramp en ongemakken,
En, eind'lyk, wy vergaan.
5 Maar, menſch! hoewel uw krachten
Hier zyn te zwak en teer,
Hou moed, en blyf verwachten,
Gods hulp en is niet veer.
Zo gy zyn mildigheden,
En uwe noden kend,
En des met hert gebeden
U t'zynen Trone wend:
6 Hy zal ons wel verſterken,
Ja trekken opwaards a'n,
Geſtadig mede werken,
En maken dat men kan
Het Scheepje, na zyn wille,
Opvoeren, tot ons heil,
Wanneer Hy zoet en ſtille
Een Luchje blaaſt in 't Zeil.
7 Hy zal ons wel bewaren,
Men ruſte maar op Hem,
Wat ons mag wedervaren,
Want daarom heeft zyn ſtem
Haar vrind'lyk laten horen
In Chriſtus, dat Hy zal
Nooit laten gaan verloren
Zyn Uitverkoren Tal.
8 Men zoeke maar te ſpoeijen
Naar onzen Oorſprong heen,
Die gunſtryk neêr komt vloeijen,
Men houd zich aan gebeên.
Met, Matigheid, met Vrede,
Met Weldoen, met Geduld,
En diep, Ootmoedigheden,
Zy hert en ziel vervuld.

9 Men

9 Men veſte verder d'ogen
Op d'aangeboden Kroon,
Het ewige verhogen,
En 't zitten op de Troon,
Waar voor d'Archang'len knielen:
Een heil, van ewigheid,
Den doorgeſtrede zielen,
Ten deugden-loon bereid.

Van den Heere onzen God te zoeken, en te vinden.

DE goedertieren hemelſche Vader, heeft door zyne getrouwe Dienſtknechten, den ſondigen en afgeweken menſch, ſeer lieffelyk en vriendelyk, tot zich geroepen, met beloften, dat, als zy tot Hem quamen, Hy dan ook tot haar wilde komen, ſeggende: *Naakt tot God, en Hy zal tot u genaken*: ende, *Zoekt den Heere, terwyle Hy te vinden is.*

Hier door nu word de verdwaalde, en uitgekeerde menſch, niet alleen vermaand en geboden tot zyn Schepper weder te keren, maar ook met eenen te kennen gegeven, dat om Hem te vinden, grote vlyt en een ernſtig pogen gedurig moet aangewend worden, gelyk iemand die ergens zeer na zoekt, nadien hy in de natuur en zonden ſtaande, met alle zyne zinnen, krachten en hertstochten van God is afgekeerd tot de ſchepſelen, waar mede hy gedurig en ſnellyk, als een Vloed, nederwaards word gedreven, om met zyn liefde en gedachten door alle ſchepſelen te lopen, en den geeſt, die met haar verëenigd is, word gedwongen haar te volgen, als een Schip dat in den Stroom legt; en dus is de gehele menſch lichtelyk neêrwaards en uitwaards vlietende.

Maar zo hy zyn geeſt tot God opwaards keren wil, dat is tegen Stroom, want de genegenheid zyner zinnen is hem gedurig nederwaards trekkende na de aarde, en het koſt hem moeiten en arbeid zonder ophou-

den

den, indien hy tot God, door liefde en gehoorſaamheid, met ſyn gantſche herte en alle ſyne krachten zal geraken, en 't is noodzakelyk, dat hy vaſt voor hem neme, gedurig in de weer te zyn, altoos werkende tegen de Vloed van zyn onverſturve en zondige natuur, de welke hem, zo haaſt hy aflaat, achterwaards dryft van den Schepper tot de ſchepſelen, en te niet doet, 't gene hy te voren, met veel arbeid, gewonnen had.

Ja indien wy het wel aanmerken, de menſch, die zich tot God keert, heeft groter naerſtigheid en zorgvuldigheit van doen, als die een Schip tegen Stroom wil opvoeren: want hy moet niet alleen het Schip zyns geeſts, maar ook de geheleRevier zyner zinnen, krachten en hertstochten zelve, tegen Stroom opwaards dwingen; want de geeſt alleen, zonder de hertstochten, en vermag niet met allen: en gelyk de geeſt (de hertstochten zich met en door de zinnen uitwaards kerende) volgen moet, zo moeten zy ook den geeſt volgen, indien hy zich tot God wil keren.

En hier toe word een overgrote naerſtigheid en vlytigheid verëiſcht, met al het vermogen, zonder onderlaten: welke naerſtigheid, als de menſch eerſt begint, noch te ernſtiger en geſtadiger wezen moet, om dat hy geheel anders gewend is te leven, en noch geen vaſtigheid bekomen heeft, al is 't dat hy, met veel geweld, zich tot God nu gekeerd heeft.

Welke gedurigheid van zyn zelven zo waar te nemen, den gehelen menſch verëiſcht na alle zyne moogelykheid. Doch dewyle alle des menſchen geſtadigheid noch al te ongeſtadig, en al zyn vermogen noch al te onvermogende is, zo is des Heeren hulpe hem gereed op getrouheid en gebeden: maar om dat 'er weinige zo getrouw en gedurig den Heere God zoeken, daarom is 't dat 'er ook zo weinige Hem vinden.

En derhalven, ô allertrouſte Vriend onzer ziele! Jeſus onze Heere, onze Hulp en Toeverlaat in den bitte-

ren

ren ſtryd, die wy hebben tegen ons zelven; kom ons by met uwe grote kracht, en herſchep ons, op dat wy, van ons zelven en de ſchepſelen los gemaakt, vinden mogen Den genen die ons geſchapen heeft, die niet verre van ons is met zyn liefde en gunſt, maar wy zyn verre van Hem geworden, door zo veel aanneemingen van verkeerde liefde, vreze, hoop en blydſchap omtrent vergankelyke dingen, welke, als beletſelen voor onze oogen, ons verhinderen Hem, te beſchouwen: want zouden wy Hem zien en vinden, zo moeſten wy alle des waerelds liefde, luſt en wysheid verſmaden en vliede, nadien daar door de bequaamheid, om Hem te konnen zoeken en vinden, zeer ſterk aangroeid.

Ach, Allergoedgunſtigſte! of wy eens met waarheid konde zeggen: *Ik heb den Heere gezocht, en Hy heeft my geantwoord, en my uit alle myne vreze gered*, Pſal. 34. 5. Dan zou de vreugde onzes herten groot zyn, als wy Hem, dien Algenoegſamen gevonden hadden; die onze ziele zo lief heeft; en Hem konden vaſt houden, zonder te laten gaan, dewyle Hy ons herte ingenomen heeft door zyne alleruitnemenſte uitnemenheid.

O ſchat der ſchatten! waarom graven wy niet naar U, als naar goud? waarom zyt Gy ons niet zoeter als honig en honigſeem? en wat is de oorzaak dat wy nog niet met ons herte gedurig tot U uitroepen: *Wien heb ik* (neffens U) *in den hemel? neffens U en luſt my ook niets op der aarde, bezwykt myn vleeſch en myn herte, zo is God de Rotſteen myns herten, en myn deel in ewigheid*, Pſal. 73. 25. 26.

Ach, Leer ons, Vader! door de ſchors van alle dingen,
Tot in het pit en merg met onze ziele dringen,
En vinden U daar in, als Schepper en als Heer
Die dit, en duizendmaal meer wond'ren, t'uwer Eer,
Voorbrengen kond, en zult in aller ewigheden.
Zulx dan ô Heer! van U te bidden, ſteund op reden.

Jonk

Jonk en teer, licht om veer.

Wy moeten niet meer kinderen zyn, die als de Vloed bewoegd en omgevoerd werden met alle wind der Lere, door de bedriegerye der menſchen, door argliſtigheid om liſtelyk tot dwalinge te brengen: maar de waarheid betrachtende in liefde, alleſins opwaſſen in Hem die ons Hoofd is, (namelyk) Chriſtus, Eph. 4. 14. 15.

Dat

Dat de Ziele niet moet wanhopen, ſchoon zy in't begin der Bekeringe zich heel onvermogende bevind, maar haar hoope op Gods krachtige hulp moet veſtigen.

STEM: *Bedrukte herteken wat moet*, &c. Of, *O Chriſten Menſchen, bedenkt dat Ende.* Uyt het Kruythofje.

1 O Swakke Ziele! noch zo jong en teder,
Hoe haaſt verlieſt gy wat van 't geen gy had:
Hoe licht bekruipt u noch den Vyand weder,
En roofd u iets van uwen beſten ſchat.

2 Hoe ongewoon is u dat ſtadig waken!
Hoe menigmaal word gy noch wel verraſt!
Hoe zult gy 't all' noch eens te boven raken!
En houden u aan God in Chriſtus vaſt.

3 Om onbeweegt, als op een vaſte Rotſe,
Te bouwen 't edel huis van uwe ziel,
Om Wind, en Waterſtroom, en al te trotſen,
't Zy wat 'er op, 't zy wat 'er tegen viel.

4 En vaſt te ſtaan in Hem, die onbewogen.
(Wyl Hy geen ſchim zelfs van verand'ring kend)
Van ewigheid, in endeloos vermogen
Beſtaat, en dus beſtaan zal zonder end.

5 Hebt goeden moed, allenxkens komt gy verder,
Uw ſwakheid ſtrek u maar een ſterker prang,
Dat gy aan Jeſus, uwen goeden Herder,
En Hy daar door aan u te vaſter hang.

6 Want

6 Want ſchoon men uwen ſtaat wel mag gelyken
Met water, zo beweeglyk van natuur,
Dat zonder Dam, dat zonder Wal of Dyken,
Moet Storm op Storm verwachten t'aller uur.

7 En daar door licht wat heen Vloeit uit zyn Palen,
Wanneer de wind het jaagd, en dryft, en pord,
Hier ryzen doet, en elders weder dalen,
En dus dat Vocht wat uit zyn plaatſe ſtort.

8 Of dit uw Ziel te met eens mogt gebeuren,
Hou echter moed, verflauw niet, zyt maar ſterk;
Laat wanhoop, laat een al t' onmagtig treuren,
Geen hinder doen in uw goed ogemerk.

9 Die 't alles ſchiep, zal u zo wel bewaren,
Die 't goede werk in u zyn aanvang gaf,
Zal 't voeren uit, en doen den Storm bedaren,
Al raaſt de wind, al blaaſt hy noch zo ſtraf.

10 Hy zal uw Ziel, eens vaſter als te voren,
Met Dam en Dyk verzien, zo dat geen Vloed,
Hoe ſterk, haar zal de zoete ruſte ſtoren:
Of 't minſte deel ontroven van haar goed.

11 O! laat ze ſlechts maar aan den Heere kleven,
In ware liefd' en in gehoorſaamheid,
Zo hoeft ze noch voor dit noch dat te beven,
Zo is haar voet een veilig Pad bereid.

Van een beginnend Chriſten.

AL wat jong en teer is, word lichtelyk gequeſt en gebroken, en zo is 't ook met een Menſch, die eerſt uit het vleeſch en de waereld begint uit te breken; zyn goed en heilig voornemen is wel, om in alles ſich na den wille Gods te ſchikken, en die ernſtig te beleven, maar het ontſchiet hem noch zo licht hier of daar wat. Hy is die maniere van leven zo ongewoon, en 't oude wil zo gaern weêr eens boven komen; ja hy bevind ſich noch zo onvaſt en ſwak, als een Water dat zonder Dyken legt, 't welk zeer lichtelyk, door de minſte Wind of Storm, aan alle kanten kan uitvloeyen, tot dat het een Diepte in de aarde bekomen heeft, waar in het beſloten blyft.

Ende daarom moet een beginnend Menſch, inſonderheid zyn krachten der zielen, met alle mogelyke naerſtigheid, waarnemen, en by een houden, tot dat zy in zyn herte, als in een Diepte, vergaderd worden, en voorts aan blyven ruſten.

En niemand, dien het recht ernſt is, en behoeft al te verbaaſt en verſchrikt te wezen, al moet het hem veel arbeid en moeiten koſten, en al bevind hy, dat het hem zeer ſwaar valt, ja dat hy ſomwylen ſtruikelt en valt. Hy moet maar weêr kloekelyk opſtaan, en voortgaan, al viel hy menigmaal, en niet denken van te blyven leggen, of dat hy met Gods hulpe, niet ſterker zou konnen worden.

Want gelyk een klein Kindje, niet zonder ſtruikelen en vallen, een volwaſſen Menſch word, zo gaat het ook met een ernſtig beginnend Chriſten, dien mede niet zelden zulx ontmoet, doch met de tyd moet hy toenemen, en worden 't geen hy te voren niet en was.

En gelyk een Kindje, gevallen zynde, ſchreid en weent om opgeholpen te zyn, en niet ophoud van we-

nen, tot dat het weder opgeholpen is, en daar henen loopt, zo moet ook onze ziele doen tot God, als wy gevallen leggen; en eindelyk zullen wy ſterker en voorzichtiger worden, en door Gods kracht konnen ſtaande blyven, zelfs op hobbelachtige ſlimme wegen.

En dit eiſcht de Heere van ons, dat wy *niet meer kinderen ſouden zyn, die als de Vlied beweegd en omgevoerd worden met alle Wind der leere*, en met alle voorvallen; maar dat wy *opwaſſen ſouden aan Hem, die ons Hoofd is. Jeſus Chriſtus.*

Laat het ons dan niet verdrieten in de *beginſelen* wat te ſukkelen, ſchoon wy ons ernſtig trachten te dragen. Zonder *begin* en is 'er geen einde, zonder ſtryd geen overwinninge, en zonder overwinninge geen kroon.

Een Vrouwe, als haar ure gekomen is, heeft droefheid, maar wanneer zy het Kindeken gebaart heeft, zo gedenkt zy de benautheid niet meer, om de blydſchap dat 'er een Menſche ter waereld gebooren is. Dan heeft zy haar genoegen en vreugde in dat kindeken.

En zo zal 't u ook gaan, ô bange en benaude Zielen! die tot de Wedergeboorte en de voortbrenginge van het nieuwe ſchepſel arbeid, met veel angſt, wee en droefheid over uwe zonden, om daar van verloſt te worden, en met veel ſtryd en ſtribbeling om den wille Gods te doen en te lyden Als uwe lieffelyke vrugt daar is, zult gy 'er u meer in verheugen als in zonen en in dochteren. Uwe droefheid zal in blydſchap, en uwe angſt en wee in vrede en vrolykheid veranderd worden.

Heeft een lief hebbende Moeder ſulk een onuitbluſſelyke genegendheid tot haar niew geboren Kintje, datze haar niet en ontſiet, nacht en dag daar mee te hobben en te tobben, om het te voeden en wel te doen; laat ons geen minder zucht dragen, tot het voortreffelyke *Beginſel* van ons wedergeboren gemoed, om dat wel te koeſteren en zeer zorgvuldig op te queken, en niet te ontſien, wat ſorg en moeite daar ook aan vaſt is.

Is

Is een Moeder zo bedroeft, als haar Kindje eenig gebrek heeft of overkomt, (daer dat gebrek menigmaal al zo voordelig als ſchadelyk voor des Kinds zaligheid is) wat behoorden wy dan niet bedroeft en ontroerd te zyn als we gewaar wierden, dat ons nieuwe ſchepſel eenig letſel of eenige miſmaaktheid had, waar door wy zekerlyk gevaar lopen, van in Gods ogen ongevallig te zyn, en verworpen te worden.

Zoekt en tracht een Moeder door alle middelen van medicynen en anders, dat gebrek tegen te gaan en te genezen, ſchoon ze daar veel geld en moeiten toe moet aanwenden: hoe moeſten wy dan in zulk een geval, onze geeſtelyke Medicyn-meeſter, Jeſus Chriſtus, zoeken, en gewillig zyn, om zyne gewiſſelyk helpende Medicamenten in te nemen, en ons gebrek door Hem te laten genezen.

Ach! laat toch de liefde, zorge en moeite van een Moeder voor haar Kind, de liefde en bekommering, die wy voor onze zielen moeten hebben, niet overtreffen. En zo wy dit doen, 't is vaſtelyk te geloven, dat wy na den geeſt, door Gods zegen zullen opwaſſen en toenemen, en eindelyk, na veel ſukkelen, de ware Wedergeboorte bekomen, met zyn volkomen rypheid en ouderdom.

O allerheerlyxte vrucht! en allerſchoonſte geboorte! daar het Beeld Gods in den Menſch te voorſchyn komt! Gy zyt waardig boven alles bemind te worden! nadien de ewige God uw Vader is, en het heilige en hemelſche Jeruſalem, dat boven is, uwe Moeder!

Dat men dan maar arbeide, om met de Goddelyke genade alles uit en door te ſtaan; 't is toch om een heilige en reine ziele, om een ewig, oneindig en zalig leven te doen, om God te zien, om met Chriſtus gemeenſchap te hebben, en om met alle Heiligen en Rechtvaerdigen, by God in 't zalig ligt, ewig te wonen.

't Natuurlyk-vaſt en ſcheid men niet,
Voor eige-will' geweld geſchied.

Ende de Heere zal de Egyptenaars dapper ſlaan, ende genezen: ende zy zullen haar tot den Heere bekeeren, en Hy zal ſich van hen verbidden laten, ende Hy zal ze genezen. Jeſai. 19. 22.

De Rechtvaardige ſla my, het zal weldadigheid zyn, ende Hy beſtraffe my, het zal olie des hoofts zyn, Pſ. 141. 5.

Hoe

Hoe de Ziele niet los kan worden van de natuur en zonden, waar aan zy vaſt is, als door veel te lyden en door te ſtaan, en dat zy over zulx haar niet van dat lyden moet onttrekken.

STEM: *Hoe werkje niet Leeuwerk?*

1 HOe vaſt zyt gy, ô Steen!
Aan uwen eigen Wortel,
Wie klooft u dus van een,
En beukt u ganſch te mortel?
Is 't niet een Kracht des Heeren,
Die u met zulk geweld
Affcheid tot zyner eren,
En dus in vryheid ſteld?

2 Steenachtig was myn hert,
'k Liep ongevoelig henen,
Zeer vaſt en diep verwert,
Wel waardig te bewenen,
Tot dat Dien hoog Beminden
In zyn ontferming quam,
Myn bange Ziel ontbinden,
En in beſcherming nam.

3 Losmaker van de Ziel,
Aan 's lichaams luſt geketend,
Die haar beneden hiell',
't Hoog-ewig heil vergetend,
Al is het ons een ſmerte,
Die vleeſch en bloed betreurd,
Als Gy, door tucht, het herte
Van 't ſichtbaar Trekt en Scheurd.

Zo willen wy, ô Heer!
Daarom U niet verlaten,
Maar liever, meer en meer,
Ons zelven leren haten,
En 't heilſaam, trouw kaſtyden,
Omhelzen van uw roê.
Ja ganſch gewillig lyden,
Tot aan ons einde toe.
Want nadien ons gemoed
Niet los en vry kan wezen
Van al dat hinder doet,
't En zy het is verrezen
Heel uit den dood der zonden,
En dit niet kan geſchiên,
Als door veel ſmert en wonden,
Zo willen wy 't niet vliên.
Sla dan, ô Jeſus! Sla,
't Zyn zoete liefde-Slagen,
't Komt toch uit uw gena,
O laat het U behagen,
Daar niet van op te houden,
Tot wy ganſch los en vry
Zyn, van al 't quade oude,
In een nieuw leven bly.

Van de Reiniging der Ziele.

GElyk het Goud veel moet lyden, en de ſcherpe proeve van Vuur en Sterkwater doorſtaan, eer het tot zuiverheid en louterheid geraakt, zo moet ook een Ziele, om tot de uitzuivering van alle onreinigheid te komen, niet minder lyden paſſeren: want dewyle zy met veel vuiligheid der zonden, des vleeſchs, en der eigen wil bevangen en door en door begroeid is, zo kan dat alles niet afgeſcheiden en verteerd worden, als door een pynlyk ſterven, verſaken en doden.

Daar-

Daarom, al wie tot de reiniging der Ziele garen zou geraken, die dien ſich de Smeltkroes van de Goddelyke wil voor te ſtellen, waar in hy ſig werpende en geheel overgevende, in 't vuur der liefde Gods zal geraken, 't welk hem gedwee, tot verſmeltens toe ſal doen worden, verlieſende al ſyn oude hardigheid en eerſtefatſoen, met enen quyt wordende alle vuiligheid, en al 't geen minder is als ware deugd van eenbeproefd geloof, en doorzuiverde innige Godvruchtigheid.

En indien hy, als een dapper held, die pynelyke proeven wel uitlyd, en niet te vroeg moede en word. maar, in ſich dus te laten louteren, volhard, tot dat alle onaardigheid verſlonden is, zo zal hy zeer ſchoon en heilig, *als goud*, *beproefd*, *komende uit het vuur*, voor den dag komen; en hoe aangenaam en lieffelyk zulk een Ziele in de reine ogen Gods en zynes Gezalfden is, en konnen geen Menſchen noch Engelen tongen na waarde uitſpreken.

Hoe overeenkomende en verëenigd met God, de zodanige ſich menigmaal, op een levendige wyze, volgens 't Goddelyk welbehagen, bevind, is onbeſchryvelyk wat een aangename vrede, lieffelyke ruſte, diepe vergenoeging, grondige verliezing zyns zelfs, verliefde verſmelting, hooggaande blydſchap en hemelſche vreugde, moet hier uit in het herte wel ontſtaan! Wat een heilige aandacht! hoe groten eerbiedigheid en hertelyke dankzeggingen! hoe wakkeren luſt tot gerechtigheid en waarheid! hoe onuitbluſſelyke en gloeyende liefde! wat grote ſterkte inwendig! hoe veel hemelſche wysheid! wat diep inzien in de wonderen van Gods Wet! wat levendigheit des gemoeds! wat vurigheid in 't gebed, en hoe vrolyken hope komt hier niet al uit voort?

O wonderlyke en alleen bevallige ſchoonheid! die u bereikt, klimt boven de glans der zonne, en blinkt helderder als het fynſte goud.

Zal onze luſt, dan niet krachtig opgewekt worden, om aan dezeGoddelyke en heerlyke reiniging,ons zelven geheel en al gewillig over te geven?zal 'er iets beters voor onſe edeleZiele konnen bedagt worden?immers neen. Het ſchone is gewiſſelyk beter als het vuile,het gereinigde,als het bemorſte, en het gelouterde en geheel gezuiverde, als het vermengde en bevlekte.

Word 'er dan geen moeite in de waereld ontzien, om iets, dat hoog en dierbaer geacht word, met veel arbeid en koſte van zyn beſmettingen te zuyveren,op dat het gevallig zy in de ogen der aanſchouwers, laat ons noch veel minder ontzien allerhande arbeid en koſten aan te wenden, tot reyniginge van onze dierbare Ziele, op dat die de ogen des Allerhoogſten aangenaam zy, in Chriſtus Jeſus.

En dewyl die Liefhebber onzer ziele, tot afwaſſchinge en zuiveringe der zelve, ſyn dierbaar bloed heeft laten vergieten, zo betaamt het ons door geduurige gebeden hem aan te roepen, dat Hy genadelyk, het begonnen werk in ons ten einde brenge: Hem,gezegend, in ewigheid geen weg voorſtellende, waer door Hy ons zal heyligen, maar in gelatenheid ons in zyn hand geheel overgevende, om volgens zyn liefſte wille, door zulke wegen, uit-en inwendig geoeffend en gelouterd te worden, als zyn Majeſteit zal behagen,'t zy voor of tegenſpoed,ziekte of gezondheid, ere of onëre, vrede of twiſt, inwendige dorheid of vreugde; geheel geen verkiezinge makende,als alleen deze, dat wy de genade mogen verwerven, om zyne wegen in alles te konnen volgen,en het voor een allergrootſte ere te achten,dat zyn oge van liefde en genade ſich verwaardigd op ons armeMenſchen neêr te zien, en ſich onzer aan te nemen, en dat het ons wel zal zyn,een dorre woeſtyne door te wandelen,om in 't heilige Land der beloofde ruſte te komen, als zyn aangezicht maar zal gelieven met ons op te trekken.

Hy

Hy onze grote Verloſſer, Heiligmaker en Zaligmaker, zy dan gedurig met en in ons, Hy loutere en zuivere, hy reinige en waſſche ons, op dat wy waarlyk heilig bevonden worden, als *Hy ons gereinigd zal hebben, met het bad des waters door het Woord; Hy ſtelle ons Hem zelven heerlyk voor, als een uitverkoren gemeinte, die geen vlek of rimpel en heeft, of iets diergelyx, maar heilige ons geheele al, en beware onſe geeſt, ziel en lichaam, onberiſpelyk tot ſyne heerlyke toekomſte* om dan als ſyn beminde Bruid, van Hem ingehaald te worden na zyns Vaders ewig Paleis, onder het hemelſch vreugde-geſchal aller heilige Engelen.

Dan zal de volkome vrucht van alle pynelyke en door geſtane reiniging, eerſt recht genoten worden. Dan zullen zy, *die uit de grote verdrukkinge komen, en hare lange klederen gewaſſchen hebben, en wit gemaakt in 't Bloed des Lams, voor Gods troon zyn, en dienen hem dag en nacht in zynen Tempel: en die op den troon zit zal haar overſchaduwen; zy in zullen niet meer hongeren, noch zy en zullen niet meer dorſten, noch de zonne en zal op haar niet vallen, noch eenige hitte; Want het Lam, dat in 't midden des troons is, zal ze weiden. ende zal haar een leidsman zyn tot levende fonteine der wateren: Ende God zal alle tranen van hare ogen afwaſſchen.* Apoc. 7. 14, 15, 16, 17.

Dan zullen Iſraels zegeningen op 't allervolkomenſte vervuld worden: *Want de Beminde des Heeren zal dan zeker by hem wonen: Hy zal Hem den ganſchen dag overdekken,* Deut. 33. 12. *Verzadigd zullen zy zyn van des Heeren goedgunſtigheid, en vol van zynen zegen,* v. 23. *De ewige God zal haar dan een woninge zyn; en van onder ewige armen; Iſrael zal zeker alleen wonen. Welgelukzalig zyt gy, ô Iſraël! wie is u gelyk? Gy zyt een volk verloſt door den Heere, den ſchild uwer hulpe, en die een ſwaard is uwer hoogheid.* v. 27, 28, 29.

De alleen goede God, geve ons allen, dat wy zo veel genade in zyne ogen mogen vinden, dat onze zielen hier eenmaal deel aan mogen hebben, Amen.

Ontbind, en ſpoed, u van de Wal:
Zo Wind, en vloed u baten zal.

Ende veele ſchaaren gingen met Jeſus, doch Hy hem omkerende, zeide tot haar, Indien iemand tot my komt, en niet en haat zynen Vader, ende Moeder, en Wyf, en Kinderen, en Broeders en Zuſters, ja ook zelfs zyn eigen leven, die en kan myn Diſcipel niet zyn, Luc. 14. 25, 26.

Dat

Dat ons Herte waarlyk los moet zyn van de ſchepſelen, zal het tot God konnen naderen, en hoe licht wy ons hier konnen bedriegen.

STEM: *Pſalm* 99.

1. 't ZY wie ſich ten Tocht,
Veerdigd, over 't vocht,
En ſich des betroud,
Op het driftig hout:
Of hy Ty en Wind
Hem al gunſtig vind:
Zal hy wat verrichten.
't Anker moet hy lichten.

2 Dus, myne Ziele! ziet
Wat dit Schip bedied.
Het verbeeld een Menſch,
Die zyn luſt en wenſch
Steld in zynen God,
Maar die noch niet tot
Hem en konde ſpoeden,
Door verſakings vloeden.

3 Als die noch te Vaſt
Aan de ziele laſt,
Dezer ſnode aard,
Waar meê hy gepaard,
Alles niet verſmaad,
En van herten haat,
Altyd iets wil houden
Van het zondig oude.

4 Schoon hy ſich gereed
Maakt, en 't Schepe treed,
Of hy 't Land verliet,
Och! dat baat hem niet,
Voor hy 't Anker wind,
En ſich dus Ontbind,
Van al wat hem hind'ren
Mogt, en vaart vermind'ren.

5 Los moet onze Ziel,
Vlot moet zyn de Kiel
Van des herten grond,
En dan zal terſtond,
Daar 't Geloof, als Maſt,
Houd Ziels Zylen vaſt,
't Schip ſich wel bewegen,
Door Gods Geeſt en zegen.

6 Die de Zylen doet
Zwellen, tot de ſpoed,
Van die Ziel, die haar
Vlytig ſpoeid, om klaar
(Na verzakings pyn)
Voor den Heer te zyn:
En aldus te wachten,
't Luchje van Gods krachten.

7 Op dat zy haar ſpoê
Na de Haven toe,
Haven van de ruſt,
Haven aller luſt,
Daar men 't al in al
Ewig hebben zal,
Daar men 't al zal ſmaken
In een hoog vermaken.

8 Daar men 't al geniet,
Daar men 't alles ziet,
Daar men ewig vind,
Daar men ewig mind,
Hem, Die ons de reis
Uit het zondig vleiſch,
Ruſtig heeft doen wagen,
Om Hem te behagen.

9 O! dat elk nu noch
Angſtig waak', om toch
Nooit te ruſten, in
Enig deel, dat min
Als 't geheel uitmaakt,
Maar het al verzaakt,
Om eens wis te vinden
Onzen ziel-Beminden.

10 Jeſus, Godes Zoon!
Gy die 't al gevloôn
Hebt, wat hier beneên
Waard en lieflyk ſcheen,
Maak ons als Gy waart
Ook hier op der aard,
Op dat wy na dezen,
Als Gy mogen wezen.

11 Dat ons Zielen-Schip,
Nergens aan een Klip,
Sich aan ſtukken ſtoot,
Weeſt Gy de Pyloot,
Breng ons veilig t'huis.
Door veel Zee-gebruis,
Stormen, Vloên, en tevens
In de Baay des levens.

Van de vryheid en onaankleeffelyheid des gemoeds aan de aardſche dingen.

HEt Herte des Menſche is, of aan ſich zelven, aan de aarde en de ſchepſelen, of aan God en 't ewige onzienelyke vaſt. En hier van kan een iegelyk doorgaans wel kenniſſe hebben; want de overvloed zyner gedachten, woorden en werken, zullen zulx wel aan hem openbaren, dewyl niemand kan onkundig zyn, waar van hy liefſt en meeſt denkt, ſpreekt, en meê bezig is; en 't geen daar in de Menſch ſich het werkelykxte bevind, daar liefd en leefd hy in, of ten minſten daar is hy met ſtryd aan vaſt.

Hierom is ons niet nodiger noch profytelyker voor onze Ziele, als dat ons Herte, door Gods genade, los worde van alles, want onze Ziele toch niet en kan helpen, maar veel eer verdrukken, beroven en altyd met angſt en met berou belonen.

Die eens gekomen was tot die edelheid des gemoeds, van een vryheid te zoeken, als daar ze waarlyk te vinden is, die zou weten, wat heil die ſtaat der ziele hem zou verſchaffen.

Niemand wil gevangen zyn, en alle byna, zyn wy vrywillig de grootſte en ellendigſte ſlaven, de eene van deze, en d'ander van gene luſt, zonde, vreſe of driftige hertstocht, menende dwaſelyk in d'opvolginge van die harden dienſt en dat ondragelyke jok, de ware vryheid te zullen bekomen: maar helaas! hoe meer die wrede Heer gedient, hoe verder en meerder van alle vryheid berooft.

Heeft de edelmoedige Menſch dan luſt tot ware vryheid, hy zoeke die daar ze is, namelyk, in God te dienen, volgens ſyne heilige wil, door Jeſus Chriſtus geopenbaart; Die gezegt heeft Joh. 8. 31. 32. *Indien gy lieden in myn woort blyft, zo zyt gy waarlyk myne diſcipelen, ende zult de waarheid verſtaan, en de waarheid zal u vry maken-*

maken. Indien dan de Zone u zal vrygemaakt hebben, zo zult gy waarlyk vry zyn, vſ. 36.

Want door dien Zoon, dien Verloſſer, word de Menſch vry van alle zonden, alle vreze, dood en verdoemenis, als hy maar waarlyk in zyn Woord blyft. Hy word geruſt en vergenoegt met het ewige goed, en maakt ſich een klein onderwind van alle de nooddruftige dingen des lighaams. Ja verheugt ſich hoe hy al verder van die ſlavernye ſig kan los maken, om zo veel te meerder in de vryheid en dienſt zynes Gods ſich te konnen ophouden en overgeven. Hy kan de aarde met 't geen aardſch is vergeten, en met zyn innerlyxte grond de vryheid der heerlykheid der Kinderen Gods nagaan en omhelzen, en dus in voorſmaak en hoop bezitten dat allerwenſchelyxte goed, 't geen het Koninklyk volk des gezegenden Zaligmakers eigen is.

Laat dan, hier toe te komen, onze ſtryd zyn die wy hier ſtryden; alles wat ons hier in belet, de Vyanden die wy hier verſlaan en overwinnen: en de vaſte bezitting van de zalige vryheid, de Kroon die wy hier behalen.

Die hier met Gods hulpe toekomt, overtreft de edelmoedigſte en onvertſaagſte krygsman der waereld, nadien hy een heerlyke overwinnaaris van de allermachtigſte Vyanden, een bezitter van de Kroon aller kronen, de Krone des ewigen en zaligen levens, en hy gekomen is tot de alleredelſte en Goddelyke vryheid: ſyn geluk is onuitſprekelyk, en zyn goed onwaardeerlyk.

Maar allerliefſte Heere Jeſus! ſchoon wy dit met ons verſtand bevatten en toeſtemmen waarheid te zyn, zo en hebben wy het daarom noch niet in ons herte. En hoe wy het klaarder en kragtiger begrypen, hoe het ons meer doet treuren, als wy zo waarden ſchat moeten derven.

En derhalven nemen wy onze toevlucht tot U, die ons ken en wil vry maken en verloſſen, van alles dat onze zielen verhinderd en belet om U in een helder en opgetogen gemoed, gedurig voor ogen te houden.

Qua-

Quaade luſt, nimmer ruſt.

Die den Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen, zy zullen Opvaren met vleugelen gelyk de arenden : zy zullen Lopen en niet moede worden, zy zullen Wandelen en niet mat worden, Eſai. 40. 31.

Want wy Wandelen door geloof, en niet door aanſchouwen, 2 Cor. 5. 7.

De

De ziele ſpreekt, hoe zy niet mag ruſten haar herte tot God haren Oorſprong, gedurig op te heffen.

STEM: *O ſchoonſte Perſonagie!*

1 JA Ruſter! gy word moede,
Uw kracht komt weêr door ſtille zynen ruſten,
Om dan weêr heen te ſpoeden
Ten top des Bergs, met niewe moed en luſten:
Maar onze kracht
En luſt, veracht
Uw ruſt; als enkel hinder
In op te ſtygen,
Voor die wil zyn een blyde Gode-vinder,
En Dien verkrygen,
Waar by hy 't all' waardeert oneindig minder.

2 En d'oorzaak, lieve broeder!
Van ruſt'en ſpoed, is myn ſtaag opwaard treden,
Door 't Ruſten word ik moeder,
Maar niewe moed met meer kracht in de leden
Om mynen God
En zalig lot
Te vinden en te ſmaken,
En nooit te derven,
Bekom ik door 't ervinden en genaken:
En ſtadig ſterven
Van d'oude menſch, leer ik door 't Ruſt verzaken.

3 Uw afgeſloofde krachten,
Verquikken door natuurlyke dingen,
En d'onze door Gods machten,
Die ziel en herten geeſt, en al doordringen.
Waarom dan mat
Ten halven 't Pad?
O! neen want dien getrouwen

Wil niet gedogen,
Dat wie Hem ewig vinden wil en houwen,
Zal sluimer-ogen,
Veel min, in lust en yver, heel verkouwen.
4 Ach onvermoeide Minnaar!
Maak onvermoeid al die zich tot u nad'ren,
Dat elk, door U verwinnaar,
De Kroon verwerf, doch niet van lauwre blad'ren;
Maar die G'ons kocht,
En daar door brocht
Ter hoogster waardigheden,
Van Konings kronen,
Om 't Konings ampt en 't Priesters te bekleden,
En dan te wonen
Hier na by U, in 't euwig land van vreden.

Van het nimmer rusten der God-zoekende zielen.

EEn ernstige God-zoekende ziele, die zich boven het vergankelyke tot God begint te verheffen, is als iemand die een Berg opklimt: maar echter met dit onderscheid: Dat de gene die met het lichaam op een Berg klimt, hoe hy meer en langer klimt, hoe hy meer arbeids en moeiten doet, en derhalven moe 'er word, en daarom moet hy ettelyke reizen ophouden van klimmen, en wat rusten, waar door hy verquikt en versterkt word, en bequamer om verder op te klimmen.

Maar heel anders is 't met den genen, die met den Geest sich verheft en tot God opklimt, want deze, van dat zyn ogen open zyn, moet altyd en gedurig klimmen, ende en mag nimmermeer rusten, want in het opklimmen tot God, is het *niet rusten, rusten*, en die rusten wil, word moede, ende en kan naderhand zo wel niet klimmen: ja 't gebeurd somtyds, als hy wat lang rust, dat hy zo moede en verstyft word, dat hy geensints naderhand meer klimmen en kan.

Daar-

Daarom, indien de geeſt ſterk loopt, zo is 't genoegelyk, gaat hy traag, zo word hy moeide, indien hy ruſt, zo verlieſt hy al zyn krachten.

De reden van dit verſchil, tuſſen deze twee Klimmers, is, dat de gene die een naturelyken Berg opgaat, groot geweld moet doen, om het zware lighaam, tegen ſyn natuurelyke genegendheid, in de hoogte te verheffen, en daarom word hy daar van moede, en door het ruſten word hy vermaakt en verſterkt.

Maar de geeſt, die tot God opklimt, is in zyn eigen aard licht, en heeft een naturelyke trek en genegendheid om in de hoogte te zyn, en in God te ruſten; en daarom word hy van het klimmen minder moede als het lichaam van het dalen, maar word daar door verquikt en verſterkt. En in tegendeel, als hy ophoud van klimmen, om dat hy dan noodzakelyk wederom valt tot de naturelyke dingen, en het leven in de uiterlyke zinnen, ja ook wel in zonden en eigenwilligheid, al 't welke hem zeer onbequaam maakt, om naderhand wederom wel en vaerdig te konnen klimmen, zo blykt daaruit, dat hy door het ſtil ſtaan, en te willen van klimmen wat ophouden, niet verquikt en verſterkt, maar belet en verachtert word in zyn opklimmen tot God.

En daarom is 't ons beſt, al die valſche en quade ruſten te verlaten en te verachten, en met allen ernſt te loopen, zonder moede te worden, te wandelen, en niet mat te worden, en op Hem te ſteunen, *die den moeden kracht geeft, en de ſterkte vermenigvuldigd, dien, die geen krachten en heeft* Eſai 40. 29. *Standvaſtig onbeweelyk en altyd overvloedig te zyn in 't werk des Heeren, als die weten dat die arbeid niet ydel en zal zyn in den Heere*, 1. Cor 15. 58.

Het opklimmen nu des geeſts tot God beſtaat in, zo veel men kan, ſyn herte, ziel en geeſt, af te trekken van alle ongeregelde liefde en genegendheid tot de ſchep-

ſelen, en met alle ſyne krachten zich te verheffen tot den onzienelyken, almachtigen en ewigen Schepper, in geloove, liefde, hoope, gehoorzaamheid, gelatenheid, aankleven, aanhangen, vertrouwen, verlangen, en zich in Hem, als te verliezen; waar door in 't gemoedophouden alle twyffelingen en angſtvalligheden in nood en dood, alle koelheden en laauheden in de liefhebbende uitgangen des herten tot dien God der liefde, alle overtollige en onnutte gedachten, woorden en werken. 't Lighaam en de geeſt worden vreedzamer, ſtiller en geruſter, en alle hertstochten geraken in een lieffelyke beſtieringe van ordentelyke en Goddelyke regeringe.

Maar in 't dalen of 't ruſten des geeſts, word alles troebel, verſtrooit, verwert, onaandachtig, zwak, buiten zyn perk en palen, wild en zonder onder onbehoorlyk gebied te ſtaan: De gedachten woeſt, zonder bezadigdheid; de woorden veel en bniten nut en nood; de werken onzedig, eigenwillig en quaad, de zinnen los en ongebonden, zeer moeijelyk om te bedwingen: en uit deze klare kentekenen kan men bevinden, op wat Weg, en in wat ſtaat onze ziele is.

Gewiſſelyk, zo de Menſch hier wel op acute, hoe ras zou hy gewaar worden, of hy iets in zyn eigen verkiezinge en wil of om Gods wille bedacht, ſprak en werkte: Of hy in duiſterniſſe of in 't licht wandelde, en of alle zyne in- en uitwendige werken in God gedaan waren of niet.

't Komt met den Menſch al heel zelden daar toe, dat hy zo waarlyk en van herten in alle het beſte zoekt, en zonder zich bedriegelyk te flatteren, hem geheel aan God wil overgeven, en daar in voortgaan en volherden.

O Heere! geef ons dit te zien, geef dat we U alleen met geheel ons herte zoeken, en daar in ſtandvaſtig blyven en toenemen ten einde toe. En

En al wat ons op onzen weg ontmoeten mag, ô Almachtige Vader en Lief hebber der menſchen! laat het ons toch, door uwe genade, niet verhinderen in onzen voortgang tot U. Dat wy het alles in U mogen te boven komen en overwinnen. Ach! laat ons met U, onzen God, over de muren der zonden ſpringen: met U op dien fellen en brieſſchenden Leeuw treden, die om ons te verſlinden, rontom gaat, en op d'adderen, die ons in de verſenen zouden ſteken.

Maar: ô Lankmoedige en Goedertierne! hoe menigmaal zyn wy zo ſchandelyk tot luiheid en traagheid vervallen! Hoe dikmaal hebben wy U vergeten, die ons verloſt had! Ons oge heeft zich tot d'ydelheid gewend, wy hebben ons tot ruſten gezet, en 't en ware uwe liefde ons opgewekt had, wy zouden nooit opgeſtaan zyn, om den Weg tot U weder op te ſtappen.

Vergeef ons dit Genadige Vader! en ſterk ons toch, om in 't toekomende niet meer zo ſchandig te bezwyken. *De Heere verhore ons in den dag der benautheid! De Naam des Gods Jacobs zette ons in een hoog vertrek! Hy zende zyne Hulpe uit het Heiligdom, en ondersteune ons uit Sion! Hy gedenke aller onzer ſpys-offeren, en make ons brand-offer tot aſſche! Hy geve ons na ons herte, en vervulle alle onze raad*, Pſ. 20. 2. 3. 4. 5.

Ach Heere onſe God! of het U behaagde, om uwes ſelfs wille, en om uwes lieven Zoons en ſyne offerhande wille, ons hier op te antwoorden, met een gevoelige en kragtige ondervindinge in onze ziele: *En vreeſt niet, want Ik ben met u, en zyt niet verbaaſt, want Ik ben uw God. Ik ſterke u, ook helpe ik u ook ondersteune Ik u met de rechterhand myner gerechtigheid. Want Ik de Heere uwe God grype uw rechterhand aan, die tot u zegge: En vreeſt niet, Ik helpe u. En vreeſt niet, gy wormken Jacobs, gy volxken Iſraels: Ik helpe u, ſpreekt de Heere en uw Verloſſer is de Heilige Iſraels*, Eſai. 41. 10. 13. 14.

Hoe minder Aard', hoe meerder Vaart.

Och dat wy iemand vleugelen, als eener duive, gave! ik zoude henen vliegen, waar ik blyven mogte. Ziet ik zoude verre weg zwerven: ik zoude haaſten dat ik ontqname, Pſal. 55. 7, 8, 9.

Dat

Dat de verhevendheid des gemoeds de Ziele zeer noodzakelyk is.

STEM: *Wanneer het hert nu klaar van zonden*, &c.

1 O vlugge Menſche geeſt! wiens wonder groot vermogen
Zig uitbreid hoog en ver, ja klimt ten Hemelwaards,
Zo vry van ſtoff'lykheid, zo luchtig opgetogen,
Wanneer de Geeſt het vleeſch verwint, met al het aardſch:
En dat 'er niet, de Ziele meer
Weêrhoud of ſtuit in hare Vaart.
Die z'Opwaard zet naar haren Heer:
Op dat ze met Hem word gepaard.
Hoe vry, en bly, kan zy, dan by haar Oorſprong wezen,
Zo wyt, van ſtryd, verblyd, bevryd van angſt en vrezen.

2. Een Pluimpje, hoe het min zal 't Stof der aarden raken,
Hoe 't lichter in de Lucht en op de Winden zweeft:
't Gemoed hoe 't minder werk van 't Schepſel komt te maken,
Hoe 't ook bequamer blyft, en in den Schepper leeft,
En hoe de Wind van Godes krácht
Daar meer in Blaaſt, hoe 't hoger ſtygt;
Ook hoe men d'Aarde minder acht,
Hoe z'op ons minder voordeel krygt.
O vlied, dit Niet, om 't let, dat ewig is, te erven:
Ja wilt daarom niet een, maar duizend doden ſterven.

3 Verhef u dan, myn Geeſt, dring op met al uw krachten,
Ontſla u van dit aardſch en ydele gewoel,
Wilt na een beeldeloos en geeſtelyk leven trachten,

Ver boven 't geen ik met myn dierſche zinnen voel:
O! dat het Pluimpje uwer ziel,
Gewaſſchen in uws Heilands Bloed,
Sich voortaan rein en zuiver hiel;
Op dat het met een ſneller ſpoed
Om hooge vloog en toog door d'boog der wolken henen,
Zo zou die Goede zig met u volmaakt verêenen.

4 O Gy!ô Gy! Die ons het grootſte Goed der goeden,
Zo enkel en voor all', te zoeken, hebt geboôn,
Ach Heer! ach help! in 't werk, geef, om te meer te ſpoeden,
Geef dat 'er aan de ziel ſteets groot en grooter toon.
Ach! wek, en trek, en wys, en lei
Ons opwaard aan door uwen Geeſt,
Tot ons een zalig' Eng'len rei,
Verwelkom op het hemelſch feeſt.
Daar zy, en wy, gantſch vry, en bly elkâar verzellen,
En heilig, heilig, heilig, uit ons hert' opwellen.

Van a'Opgetogentheid.

ALwie den Heere, volgens den inhoud van 't Evangelium, dienen wil, zal wel haaſt gewaar worden hoe nodig hem d'Opgetogendheid zy, als waar door hy zich bevind in een zekere ſoort van onaankleeflykheid aan de ſchepſelen, in een gemakkelykheid en vaerdigheid om zyn gemoed op geeſtelyke voorwerpſels te kunnen veſten, en bequaam om daar een tyt lang in te konnen volharden. En dewyl de goederen van een Chriſten geeſtelyk zyn, als daar is de gevoelige gunſte Gods, zyn liefde, vrede, vertroofting zyn ſterkte inwendig, de hoop, de toeneminge in de kennis van de Goddelyke wil, en de verborgendheid van 't Evangelium, het ſmaken van de krachten der toekomende Eeuwe, de beloften van d'opſtanding uit den doden

doden en 't ewige zalige leven, zo gevoeld hy wel, dat, als 't gemoed gedurig met aardſche luſt en beelden vervuld is, alle deze dingen zeer weinig kracht op hem hebben, en flaauwe indrukſels in zyn herte overlaten.

Maar hoe hy in d'Opgetogendheid geſtadiger is, hoe ook alle deſe treffelyke dingen nader en klaarder voor ſyn Geeſt komen, waar door zyn herte in grooter liefde tot de ziele-ſchatten als dan ontſonkt word, en opgewekt in een ernſtige luſt, om die te verkrygen, met nevens-gaande diepe verwondering en hertelyke dankbaarheid over dit alles aan den milden Gever: En daarom is ons geboden *te zoeken dat daar boven is, daar Chriſtus is zittende ter regterhand Gods, te ſmaken dat hemelſch is, en niet dat aardſch is, onzen wandel in den hemel te hebben, en den Heere aan te hangen.*

Deze Opgetogendheid nu, beſtaat in een herte te hebben, dat een ware genegendheid heeft tot alle de genoemde dingen, voelende in zich een ware kleinachting of veragting omtrent alles wat vergankelyk is, ontſtaande uit de kennis van 't grote onderſcheid tuſſen 't eene en 't andere: welk herte dan, na gelegendheid en ontfangen krachten, zich afkeert van 't eene en toekeert en opheft tot het andere, ja ſomtyds door Gods genade, op zulk een levendige wyze, dat het voor een tyd, al 't vergankelyke kan vergeten, als of het niet meer en was, en zich vind overgegaan en geheel opgeheven tot het onvergankelyke, en dan met waarheid uitroept, *'t Is my goed naby God te zyn, ik ſtelle myn vertrouwen op den Heere, Heere, om alle zyne werken te vertellen; wien heb ik neffens U in den hemel; neffens U en luſt my ook niet op de aarde.* Pſal. 73.

Hier door word het gemoed dan krachtig gevoed, de hertstochten gelouterd, en 't herte meer en meer geheiligd tot een Tempel des heiligen Geeſts. Hier door word de eigen-will' verſlonden, de gehoor-

zaamheid volmaakter, de kenniſſe klaarder, en alles heiliger en heerlyker.

De middelen nu hier toe noodzakelyk, zyn van de zyde des Menſchen, zo veel hy kan door Gods genade, de naerſtige bewaringe der uitwendige zinnen, de matigheid, de lydſaamheid, de zachtmoedigheid, de bedachtſaamheid, de ſtilte der gedachten en tonge, d'ootmoedigheid, de vrede des herten, de vergenoegſaamheid, d'eenzaamheid, 't gebed en de dankbaarheid; welke alle, door Gods zegen bekrachtigt, den Menſch in een diepe aandacht ſtellen! zo dat hy in een zeker NU, of gedurige tegenwoordigheid begind te leven, zonder gelyk voorheen byna niet als in 't onherroepelyk gepaſſeerde, of in 't onzekere toekomende, met zyn gedachten bezig te zyn.

Door welke tegenwoordigheid den Menſch als t'huis is, en het kloppen aan de deur zyns herten, horen kan, om dien lieffelyk-kloppende Heiland, in te laten, en alzo avondmaal te houden met dien zaligen Zaligmaker.

En hier op volgen dan, na dat het de Heere gelieft te geven, van Godes zyde, de uitnemenſte opgetogendheden en verrukkingen, waar door de Heere verheerlykt word, die te pryzen is in ewigheid.

Dog ſchoon men deze ſtand hier al, voor een groot gedeelte, mogt bereikt hebben, zo kan men die zo lichtelyk, door ſlofheid wederom wat verliezen, en eindelyk, door niet ernſtig te waken, en in vrezen en beven voor den Heere te wandelen, wel geheel quyt worden.

Want de aarde legt ons zo na, 't minſte dat het herte daar van inneemt, kan een oorzaak ſyn van verflapping, en ons onbequaam maken, om ons herte in vryheid tot God op te heffen. Ons vleeſch wil zo garen ook zyn deel hier wat zoeken. De tydelyke nooddruftigheden en zorgen; de Menſchen en haar ommegang, dringen ſomtyds ſterk aan, om ons van d'opgetogendheid af te trekken. Maar

Maar, ô Heere Jeſus Chriſtus! onze Rotſteen en onze Borg! onze Schild, op welke wy vertrouwen! tot U is onze toevlucht, in onze grote nood, en in zo vele aanvallen onzer Vyanden. Ach Heere! dat niet onze vyanden en zeggen: *Wy hebben haar overwonnen*, en onze geeſtelyke tegenpartyders ſich verheugen, wanneer wy zouden wankelen. Dat veel eer uwe weldadigheden wonderlyk over ons worden, als Gy ons bewaart als het zwart des ogen appels, en ons verbergt onder de ſchaduwe uwer vleugelen.

Laat uwe goede Geeſt ons ſterken, om d'opgetogendheid lief te hebben, en die wel te konnen beöeffenen; om menigmaal! met onzen geeſt by U te zyn, en te ſmaken dat Gy, Heere! vriendelyk zyt. Om het vergankelyke wat te vergeten, en 't onvergankelyke te naderen; en alzo getrouwe Zaligmaker! te ondervinden dat Gy, gezegend ook onze Zaligmaker zyt, die ſchoon wy hier in 't ligchaam noch omzwerven, ons Vaderland echter al nader komen, en dagelyx toenemen, in onze koers door uwe goedheid, derwaarts heen te wenden.

Ach mogt dit zyn! mogten onze zielen zo veel genade genieten, dat wy enkel een ding van den Heere begeerden, en dat zo zogten, dat wy het ook gewiſſelyk verkregen, namelyk, *dat wy alle de dagen onzes levens in Opgetogendheid mogten wonen in het huis des Heeren, om de lieflykheid des Heeren te aanſchouwen, en te onderzoeken in ſynen Tempel*, Pſal. 27. 4. *Dan zouden onze zielen als met ſmeer en vettigheid verzadigt worden, en onze monden zouden U roemen met veel vrolyk zingende lippen*, Pſal. 63. 6.

De alleen goede God, geve ons genadelyk, dat wy hier aan deel mogen hebben, en dat alzoo zyn *Koninkryk van gerechtigheid, vrede en blydſchap door ſynen Geeſt*, in ons opgerecht worde, om daar door verzekert te zyn, dat het Koninkryk van ewige zaligheid, ons heerlyk lot, met alle heiligen, hier namaals zyn zal. Amen.

Gods

Gods Liefde-zonne ſchynt en gaat,
In all' wat voor haar open ſtaat.

By U, ô God is de Fonteine des levens: in uw Ligt zien wy het Ligt, Pſal. 36. 10.

Jeſus zeide: *Ik ben het Ligt der waereld: die my volgt en zal in de duiſterniſſe niet wandelen, maar zal het Ligt des Levens hebben*, Joh. 8. 12.

Hoe

Hoe de ziele, als zy het helder Schynſel der Godlelyke Genade-zon genieten zal, de wolken van alle Eigenwil, &c. weg moet doen.

STEM: *Pſalm* 72. Of, *Geen ſwaarder kruys.* Uyt Rooleeuw.

1 O Helder Luchje! dat de Stralen
Der lieve Zon ontfangt,
Die in u neêr van boven dalen,
Om dat in u niet hangt
Of Wolk of Nevel, die beletten
Het ſchynſel van dat Licht,
Maar u geheel en open zetten
Voor 't Zonne-aangezicht.

2 Gy beeld ons af den ſtaat eens Menſchen,
Gezuiverd van het quaad,
En los van aardſche hoop en wenſchen,
Die bloot en louter ſtaat,
En geen belet heeft om de Vonken
Van 't Godd'lyk Liefde-vuur,
Die ooit in zuiv're zielen zonken,
t'Ontfangen t'aller uur.

3 Geen wonder? wyl Die Overgoede
Zo teer en veer bemint,
Dat Hy in vollen overvloede
Aan die Hem, als een kind,
Gelooft en lieft en aan blyft kleven,
Zich wonder maakt gemeen,
Een voorſmaak geeft hier in dit leven,
Van 't hoogſt' en zaligſt' Een.

4 Waarom

4 Waarom dan, ſteld men voor dees Klaarheid,
Het hert niet op en bloot?
Op dat der zonden duiſt're naarheid,
Daar uit gantſch henen vlood:
En 't quaad geweet, oft 't ongelove,
Niet langer plaatſe von':
Noch iets dien eed'len luiſter dove,
Dier Goddelyke Zonn'.

5 Die Zonn', dat held're Licht des levens,
Aan allen toegezeid,
Die Chriſtus volgen, en dus tevens
Als Hy, ook zyn bereid,
Zich diep te buigen onder Gode,
En alle eigen-wil
Te kruicigen en ganſch te doden,
En wezen Gode ſtil.

6 O! dat die dikke damp verdwene,
Die 's herten lucht beſmet:
Die quade will'! die (als voorhene)
Noch deze Zonn' belet:
Zo dat haar lieve Glinſteringen,
Staag blyven uitgekeerd!
Die nooit ten grond des herten dringen,
Voor 't quaad ganſch is geweert.

7 Ach Heer! ach! waar die booz' en oude
Verkeerde drift eens dood:
Die 't goede, dat men bouwen zoude,
Zo licht om verre ſtoot;
Op dat uw lieffelyke vrede,
Het diepſte van de ziel
Bewonen mogt, en daar haar ſtede
In ewigheid behiel.

Van

Van de Genietinge en Verhinderingen der Genaden Gods.

NAdien de Heere onze God, door zyn ondoorgrondelyke goedheid, zich zo garen gemeen maakt aan de Ziele des menſchen, die in een levendig geloof en liefde tot Hem komt, ja zich zo weinig onthoud van den zodanigen als de Zonne kan nalaten hare Stralen in de open en klare Lucht te ſchieten, of een vloeyend Water, te lopen in een Vat dat recht onder de vloed ſtaat, of de Lugt te vervullen, den genen die haar den Mond opend, en daar door die in zich trekt; volgens zo veele getuigeniſſen der H. Schrift; zie Pſal. 25. 12. 14. *wie is de man, die den Heere vreeſt? Hy zal hem onderwyzen in den Weg die hy zal hebben te verkiezen. De verborgendheid des Heeren is voor de genen die hem vrezen; ende zyn verbond om hen die bekent te maken.* Pſal. 84, 12. *God de Heere is een zonne ende ſchild, de Heere zal genade en eere geven: Hy ſal het goede niet onthouden den genen, die in oprechtigheid wandelen.*

Zo moet het derhalven gewiſſelyk volgen, als de Ziele de genade, het gevoelen en de vertroofſtinge Gods, niet met 'er tyd, in een zekere mate, volgens 't believen Gods, gewaar en word, dat 'er dan gebrek van geloof, liefde, gehoorzaamheid, of gelatenheid de oorzaak van zy, die, als een Wolk of Nevel voor de Zon belet dat 'er Stralen niet neder konnen ſchieten; en daarom mag niemand iets anders, als alleen zig zelven, de ſchuld geven van deze Duiſterniſſe; maar hy moet opregtelyk onderzoeken, waar de oorzake zit, die hem zo aangename en lieffelyke liefde Gods doet derven: en hy diend ernſtig daar na te ſtaan, om met de hulpe Gods, die oorzaken weg te doen; of anders gedenken, hoe ellendig de ſtaat zyner ziele zy, in zulk een jammerlyke afgeſcheidendheid van God; en met eenen, hoe hy zelf daar de oorzaak van is, als een die zyn Venſter ſluit voor de aangename Zon des hemels, en daarom in ellendige duiſterniſſe blyft; als een

die

die zyn Vat geſtopt houd in den algemeenen Watervloed, en derhalven groten dorſt lyd, als een die zyn Mond ſluit voor de lucht, en uit die oorzaak in veel bangigheid leeft.

En men behoorde geen ander teken van den ſtaat ſyner ziele te begeeren, om te weten hoe het met ons gelegen is, en vaſt te ſtellen, als ons zulke duiſterniſſen ontmoeten, dat wy dan met ongeregelde liefde onzes zelfs, of der Schepſelen, bezeten zyn, en dat minder of meerder, na dat wy de geeſtelyke Zonne, of veel of weinig genieten: even gelyk imand merkt, dat het venſter minder of meerder toe is, na mate dat hy op den klaren middag het Licht min of meerder in zyn Kamer gewaar word.

En dit is een kort en klaar teken, en onzer velen behoorden met recht beſchaamt te worden, die nooit of zelden de nabyheid en vriendelyke ontmoetingen Gods gewaar worden, daar dat nochtans het geene is daar wy alle toe moeſten komen.

En wy mogen ons zelven wel vragen: of wy ooit in oprechtigheid en gelatenheid, ons aan den Heere geheel hebben overgegeven, en niet terſtond ook enigſins zyn gunſtige Liefde-Stralen zyn gewaar geworden? gewiſſelyk, wy zullen moeten getuigen, dat ons die op d'overgifte gevolgt zyn, als de ſchaduwe het lighaam, en dat wy nooit zyn vrindelyk aanſchyn hebben moeten derven, dan wanneer wy zelf door overtredinge, ons van God vervreemd hadden. Daarom is 'er ook al voor zo vele jaren gezegt; O *Iſrael! uw verderf is uit u.* En wy mogen, noch konnen de ſchuld, en ware oorzaak van duiſterniſſe en onttrekkinge der genade Gods, niemand wyten, als ons zelven.

Want de Heere onze God, en kan zich, volgens ſyn lief hebbenden aard, niet onthouden van zyn Schepſel wel te doen, als maar het Schepſel zich zo aanſtelt, dat het wel gedaan kan worden, en dat het Gods weldaden niet van zich weert en wegwerpt. En

En nadien wy alle, dit zo menigmaal onvoorzichtelyk gedaan hebben, en dat wy echter moeten getuigen, dat Gods Liefde-zon daarom ſich niet geheel en heeft ontrokken, noch ons in onze eigen-veroorſaakte duisterniſſen laten zitten, 't welk Hy zo rechtvaerdig hadde konnen doen maar ons ſyn lieffelyke Dageraad, en d'aangename Stralen ſyner goedertierendheid al wederom heeft laten aanbreken, en ons zo onophoudelyk genodigt, dat wy, als kinderen des Lichts, in ſyn Licht zouden wandelen, zo zyn wy door zulk een overgrote lankmoedigheid, en onuitſprekelyke goedheid, zo krachtig en zo ſterk overtuigt van deze waarheid, dat ons niets klaarder is als dit; en met enen, zo dient het ons tot een allerſterkſte beweegreden, om daar na te ſtaan, dat wy eens tot dien wenſchelyken ſtand mogten komen, dat wy ons zelven nooit meer in de weg en ſtonden, en ons door overtredingen en zonden, van dat al verquikkende en heilige Licht Gods, voortaan nimmer en beroofden. Dan zouden wy niet alleen een dubbelden Dag, maar een ewigen en altyd durenden hebben.

Dan zou onze Zonne niet meer ondergaan, en onze Mane en zou haar licht niet intrekken, want de Heere zou ons tot een ewig Licht wezen, en de dagen onzer treurringe zouden een einde nemen. Eſai. 60. 20.

O ewige God! en eenig Licht onzer ogen! beſtraal ons duiſter gemoed, en geef ons in uw aangenaam dag licht te wandelen, waar in wy U, ons zelven en de ſchepſelen, eerſt recht beſchouwen konnen. *Want by U is de fonteine des levens, in uw Licht zien wy het Licht,* Pſal. 36. 10. Op dat wy van alle duiſterheid des herten verloſt zynde, *de heerlykheid des Heeren, met ongedekte aangezigten als in een Spiegel aanſchouwende, na het zelve Beeld in gedaante veandert worden, van heerlykheid tot heerlykheid als van des Heeren Geeſt,* 2. Cor. 3. 18.

Leert 't onderzoek ons iet:
Veel klaarder 't zelf geniet.

Ende daar geloofden 'er veel meer om ſyns Woords wille, ende zeiden tot de Vrouwe, wy en gelooven niet meer om uwes zeggens wille, want wy zelve hebben Hem geboort, en weten dat deze waarlyk is de Chriſtus, de zaligmaker der waereld, Joh. 4. 41, 42.

De

De ziele onderwyſt haar zelven, hoe by de verſtandelyke kenniſſe Gods, die zy uit het heilige Woord Gods begrepen heeft, dient gevoegd te zyn de ondervindelyke kenniſſe.

STEM: *Bella Iris.* Of: *'t Is goed Kapucyn te zyn.*

1 'K Voele klaar in myn Natuur,
Datze in de Lucht moet leven,
Of ze zou den geeſt haaſt geeven,
En uitdoven als het vuur:
'k Voel ook wel in myne Ziele,
Dat in God haar leeven is,
Die, 't en zy Hyz' onderhiele,
Zonk in haar verderffenis.

2 Maar hoe leev' ik in de Locht?
Moet ik die wel ooit gaan zoeken
Wyds en zyds in alle hoeken?
Neen: dat waar verkeerd gezocht:
Want nu 'k in haar ben en blyve,
En zy in my: als ik haar
In-en uit-waard trek en dryve,
Kenn' ik beſt haar hoe en waar.

3 Die met 't zienlyk Element,
't Zy met Water, Vuur of Aarde,
Om te zien, ſich niet en paarde,
Maar heel anders word gekend:
Want die 't Licht, of Hitt', of Koude,
Welk ſich door de Lucht verſpreid,
Voor de Lucht aanmerken zoude,
Was in 't oordeel zeer misleid.

4 z'Is niet taſtbaar, z'is niet grof.
z'Is niet zienlyk, als all' d'and're
Elementen met elkand're:

z'Is ganſch van een and're ſtof,
En men leerdz' ook anders kennen,
Allerklaarſt wel door Genot,
Byna zo men ſich moet wennen
Om te kennen ſynen God.

5 Want die kan men allernetſt,
Door Bevinding leren kennen,
Al wat Godgeleerde pennen
Ons ooit hebben voorgeſchetſt,
Van Gods goedheid en ontferming,
Van Gods ondoorgrondlykheid,
Van ſyn liefde en erberming,
Aan den Menſch te koſt geleid.

6 Dat omhelz' ik en geloof't:
Maar als Weten het Geloven
Door Genieten ſchynt te doven,
Zo de Zon het Maan-licht dooft,
Als wy Godes goedheid Smaken,
En dat ſyn ontfermenis
Onze ziele diep komt raken,
Weten wy beſt wat God is.

7 Schoon zo veel in 't heilig Boek,
Van Gods trouwe word geſchreven,
En hoe Hy ſyn Geeſt wil geven,
Zo men door gebeên Hem zoek',
Hoe ſyn woorden zuiver waar zyn,
Vol van diep geheim en pit,
Vol van wysheid, leerzaam, klaar zyn,
Hoe daar 's levens kracht in zit,
8 Niemand is des recht bewuſt,
Als die 't kend door 't waar genieten;
In wiens ziel Gods ſtromen vlieten,

Die

Die ſyn God, en God hem, kuſt,
Daar het hert ruſt in Gods wille,
Daar de Menſch is als ontmenſcht;
Daar men lieflyk, zoet en ſtille,
Vind in God al wat men wenſcht.

9 Heere! help dan onze Ziel,
U, d'Onzienlyken beſchouwen,
En U tegenwoordig houwen,
Ach! datz' U nooit af en viel!
Maar in U haar adem hale,
Als waar in ze is en leeft,
Dat ze ſich in U bepale,
Die geen end noch palen heeft.

Hoe nodig d'innerlyke Onderrindinge zy.

DE Menſch pleeg op twe'erleye wyſe tot kennis van ſaken te komen, namelyk door enkel verſtandelyke bevattingen, ontſtaande uit bedenken, redenkavelen en overleggen: waar door hy dan tot vaſtſtelling en geloof van 't een en 't ander komt, ſchoon hy het nooit met ſyn ogen geſien of ondervonden heeft: Want zo gelooft men dat 'er Ooſtindien, Turkyen, &c. is (alhoewel men 'er nooit geweeſt is) om al de ontwyfelbare bewyzen die daar van zyn. Dus ſtemt men in zaken van religie toe, dat 'er zulk een Enige, Ewige Almagtigen God is, als de Schrifture ons leert, en dat 'er voor ruim zeſtien en een halve eeuw, Enen op aarden is geweeſt, die genaamt wierd Jeſus de Chriſtus die wy voor de ware Meſſias houde: als mede dat de Boeken van 't Oude en Nieuwe Verbond, waarachtig en Goddelyk zyn, om dat 'er voor alle deze dingen, zo veel redenen en bondige bewyzen zyn, dat een oprecht en

na de waarheid overhellende gemoed, niet kan nalaten die by te vallen en aan te nemen.

Maar ten anderen, men geraakt ook aan kennis door ondervindinge en ervaringe: by voorbeeld, zo weet men by ondervinding, dat men leeft, hertstochten, honger, dorſt, pyn, droefheid of blydſchap heeft: En in 't Godsdienſtige, of wy in wroeging of vrede met onze conſcientie ſtaan. Of we, biddende om kracht tegen de zonden die verkrygen of niet. Of we veel of weinig liefde tot God hebben. Of ons de Wille en Eere Gods ter herten gaat of niet. Met wat ſmaak en luſt wy zyn heilig Woord lezen. Hoe zeer wy daar van geraakt worden. Wat overlegginge en gedachten ons meeſt by zyn. Of ons de Beloften Gods, ten goeden aanmoedigen, en of de dreigementen ons van 't quade af ſchrikken. Of wy zo vergevordert zyn, dat wy den Heere onzen God, op een kinderlyke wyze, beginnen lief te krygen. Of de wortel der zonden in ons begint te verſterven, dan ofze door de eerſte of tweede beweging tot zonden, noch toont dat ze leeft. Of de hoop en de nabyheid Gods, en des ewigen levens, ons nader komt. Of d'ewigheid ons in onzen geeſt groot begint op te gaan. Of wy de ſterke kracht der zonden en des Duivels wel kennen, en gewaar zyn geworden, en daar tegen de werkelyke en levendige kracht Gods, die door ſyn Geeſt, in de Godvrezende ſterker bevonden word, als de gene, die in de waereld is. Of wy gevoeld hebben en noch gevoelen, *dat de liefde Gods in onze herten uitgeſtort is door den heiligen Geeſt.*

Of wy alleen, om dat de heilige Schrift getuigt, dat God goed, wys en almachtig is, zulx geloven, dan of wy het ook by ondervinding, in onze Ziele op een levendige wyze zyn gewaar geworden. Of wy veel van 't Evangelium houden, alleen om dat 'er zulke heerlyke dingen in worden voorgeſteld, dan of ook de wa-

re

re deelachtig wording dier zaaken, voor zo veel ze in dit leven konnen genoten worden, ons tot die hoge waardering heeft doen overgaan.

In 't kort: of wy alle deze en diergelyke dingen in 't Woord Gods lezende, alleen daarom geloven, dan of wy 't ook zo in ons herte bevinden, gewaar worden, gevoelen en ſmaken, en derhalven mede door ondervindinge weten *de dingen die ons van God geſchonken zyn.*

Waarlyk dit onderſcheid is zeer groot! Alleen te redenkavelen en daarom te geloven, zonder het ooit bevonden te hebben, dat Brood het herte des menſchen ſterkt, en dat Wyn, het zelve verquikt, dan door 't eeten des Broods, en 't nuttigen des Wyns het in ſich zelven krachtig t'ondervinden. 't Is heel wat anders, alleen te horen, en met het verſtand na te gaan, de ſterke en beroerelyke liefde, die een Moeder tot 'er Kind heeft, of zelf een Moeder te zyn, in die tedere bewegingen der liefde te gevoelen. Van de hitte des vuurs te horen, hoe verterende het is, en wat ſmertelyke en doordringende pyn het kan veroorzaken, als men het te na komt, zonder nochtans ooit vuur gezien of gevoelt te hebben, is heel wat anders, als het zo te kennen, gelyk wy 't alle nu door d'ondervindinge weten.

Dus is het ook gelegen met het geeſtelyk voedſel der zielen, het Brood des ewigen levens, Jeſus Chriſtus: met de Wyn des heiligen Geeſtes: met by redenering alleen, of ook by Wedergeboorte en ondervindinge een Chriſten te zyn. De Helle en Hemel te kennen, alleen door lezen, of daar en boven ook door eenige helſche en hemelſche ſtand enigermate geproeft te hebben. De Godsdienſt te handhaven en waar te nemen, als een Dienſtmaagd het kind van haar Vrouw doed, of als de Moeder. Het vuur der liefde God te voelen, en in ſich te hebben of 'er alleen van te ſpreeken.

D'eerſte prang, valt zeer bang.

Indien uwe hand, voet of oge u ergert, bouw ze af, en trek ze uit; het is u beter verminkt, kreupel, en maar een oge hebbende tot het leven, en in het Koninkryke Gods, in te gaan, dan twe handen, twe voeten, en twe ogen hebbende, geworpen te worden in de helle. Marc. 9. 43, &c.

Hoe

Hoe dienſtig het zy de uitlopinge der zinnen te betomen.

STEM: *Gelyk de Salamand'r in 't vuur kan zweven.*

1 WAnneer m'een Ros, noch vreemt van Zaal en Sporen,
Door Toom en Breidel, zal
Heen leiden in de Stal,
Het ſlaat en wringt, het rekt en ſtrekt ſyn oren,
Het ſpringt en ſmyt van achter en van voren:
Maar kan men 't d'Ogen blinden,
't Zal ſich te met wel overweldigt vinden.
2 Als ongetoomt de loſſe zinnen zwieren,
En 't geen haar komt te voor
In Ogen en in Oor,
In Smaak en Reuk, en zy als domme dieren,
Haar leven daar in vinden en na gieren
Met liefd' en vergenoegen,
Schoon veel verſelt met overtuigend wroegen:
3 Zo word de Ziel, die door de liefd' aan Gode
Moeſt wezen vaſt gehecht,
Des vleeſches ſlaaf en knecht,
Welx will' zy niet, (hoe zeer van God verboden
En aanbelaſt te kruiſen en te doden,
Om in den geeſt te leven
Het leven Gods door Chriſtus voorgeſchreven)
4 Welx will' zy niet kan na genoegen tomen,
Om eens, vry van de zond,
In haren diepſten grond,
Gods liefd' en vreed', in 't herte te bekomen,
En 't nageſpook der zonden niet te ſchromen,
Der Beelden en gedrochten,
Die 't hert met angſt en perſing ſteeds bevochten.

5 Hier is geweld en grote kracht van noden,
Die alles Toomt en Dwingt,
Hoe zeer 't ook woelt en wringt,
Den ouden menſch, gevoelig in dit doden.
Waar liefſt dien laſt en 't ſmertelyk leed ontvlooden:
En wil geen wet ontfangen
Van 's levens Vorſt, maar gaan ſyn eigen gangen.
6 Hy moet nochtans den Geeſt, ſyn wettig Heere,
Gehoorſaam volgen, zal
Dien groten ryken Al,
De ziele met haar ewig heil verëren,
En door ſyn tegenwoordigheid, haar leren
De volheid ſyner goedheid,
Die met ſich brengt een zoetheid aller zoetheid.
7 O laat ons Doof! ô laat ons als een Blinde!
(Die door 't geloof niet ziet
Op 't dierelyk geniet,
Maar op ſyn God, Dien waardigen Beminden,
Om ewig Hem tot trooſt en heil te vinden.)
Den aard-klomp ommedragen,
Zo zal de Geeſt den Schepper beſt behagen.
8 Gelukkig, die door ſterven en verworden
Dat ware leven ſmaakt,
En ſich in God vermaakt!
Gelukkig hy! wiens Geeſt zo vurig porde,
Dat, ſchoon den aardſche menſch daar door verdorde,
Den nieuwe wierd geboren,
Ten Lieveling van Chriſtus uitverkoren.
9 Dat dan, ô Heer! 't uitwendig aan 't inwendig.
Zich onderwerp'en voeg',
En zo in U genoeg',
Die 't alles zyt, op dat wy 't Al beſtendig
Eens vinden, als dit vluchtig en elendig
Ons eind'lyk zal begeven,
O Bron van heil! O ewig zalig leven!

Van de ſchade, die 't gemoed lyd, als de zinnen haar wil hebben.

GElyk de Aandacht een voedſel voor de ziel is, zo is de Onverſtrooitheid, een voedſel van de aandacht, en 't geen de Onverſtrooitheid krachtig bevordert, is de betominge der uiterlyke zinnen.

Die alles maar onbedacht wil aanzien, vergaart veel verſtrooyende Beelden; die alles zonder onderſcheid tot ſyn oren in laat, word lichtelyk inwendig ontroert; die de ſmaak te veel toegeeft, vervalt haaſt tot overdadigheid; en zo is 't ook met de andere zinnen en hertstochten; en in tegendeel, die ſyn ogen nau bewaart, keert onverhinderd tot geeſtelyke beſchouwingen; die goede wacht houd ontrent ſyn oren, verkrygt veel vrede des herten, die 't onnodig onderſcheid van ſpys en drank verwerpt, en de beſcheidene nooddruft alleen plaats geeft; is altyd veel bequamer om met lighaam en ziel God te verheerlyken.

En derhalven zo blykt het, hoe groten ſchade het gemoed lyd, door de uiterlyke zinnen te veel toe te geven: ja als men 'er wel op let, zo zal men bevinden, dat het gemoed daar door ſyn kracht verlieſt, zwak word om ſyn vyanden tegen te ſtaan, niet wel kan waken en op ſyn hoede zyn, haaſtelyk tegen wil en dank overrompeld word, in veel ſtryd moet leven, de vrede der zielen derven, de reinheid des herten voelen bevlekken, de vrymoedigheid tot God zal ook verminderen, 't gebed verflauwen, de dankbaarheid ophouden, de luſt tot Gods Woord te lezen, verkoelen, de liefde des naaſten verzwakken, het ewige leven zal men niet zo klaar konnen beſchouwen, men zal God beginnen te vergeten, ſyn zelven laſtig te worden, de waereld ſterk en aanlokkelyk op ſich voelen werken, ſyn tyd niet al te wel te beſteden, Gods toorn in plaats van liefde te gevoelen, voor de hel-

le

le te vrezen, voor de dood te ſchrikken, en ſomtyds zeer bang te zyn.

Dit alles, en noch veel meer, zyn in een ziele, die in 't Goddelyke geoeffend is geweeſt, de vruchten van die ongeoorloofde toegeeflykheid. En deze ſchade is zo groot, dat ze onuitſprekelyk is: de Duivelen verheugen ſich 'er in, het goede word 'er door gelaſtert, de ergerniſſen vermeerdert, de loop des Evangeliums in andere geſtuit, en 't Koninkryke Gods verhindert te komen.

Hoe zeer behoorde men dan zo groten quaad te vlieden! en door Gods hulpe met alle macht ſich 'er tegen te kanten; te meer, om dat de ſtryd hier zo gevaarlyk is, nadien men gedurig moet blyven omgaan met dingen, en die by ſich behouden, die, uit den band geſprongen (waer toe ze bynа gedurig ſterk genegen zyn) ons zo geweldig konnen benadelen: Want dewyl niemand geoorloft is ſyn ogen eigentlyk uit te ſteken, ſich alle gehoor te benemen, en 't onmogelyk is de andere zinnen teffens uit te roeyen, zo lang men hier in dit lighaam moet omzwerven, zo is 't klaar, dat het werktuig van verleidinge, ons zo lang by is, als wy hier zyn, en derhalven de ſtryd zeer gevaarlyk.

't Gaat met des menſchen uiterlyke zinnen, in dit ſtuk, als met een Paard, dat uit de Stal gebroken, lang in 't wild heeft gelopen, 't welk men al qualyk wederom in de Stal kan krygen, om dat het nu een tyd lang geleeft hebbende na ſyn zin in vryheid, een afkeer en ſchrik heeft van wederom beſloten te worden: als men het al brengt tot by de deure van de Stal, zo verſchiet het, en ſpringt wederom achterwaards en wil den dorpel niet paſſeren; maar wil men het ſtil en vredig doen ingaan, zo is van noden, dat men het de Ogen blinde, en dan leid men het zonder moeiten waar men wil.

Even zo is 't met den Menſch, die hem afſcheidende van 't innerlyke en geeſtelyke leven, en van de verëniginge

ginge met ſyn God, ſich zelve met ongeordineerde liefde tot de ſchepſelen heeft uitgeſtort, waar door ſyn zinnen en verſtand zo zeer verwildert zyn geworden, zo zeer verwart in de ſchepſelen, en vervreemt van 't leven dat uit God is, dat hy daar toe niet weder kan gebracht worden, 't en zy die woeſte zinnen en 't wilde verſtand betoomt, en als blindelings gevangen geleid worden, door de vreze Gods, tot de gehoorſamheid van Chriſtus.

En dit is ganſch noodſakelyk, wil men ſyn ziele veilig bezitten, want indien iemand gedurig in 't midden van Leeuwen, Wolven en alles wat verſcheurende is, moeſt verkeren, en dien bozen aard der dieren alleen kon temmen, met 'er Ogen te blinden, en 'er Oren toe te ſtoppen, zou die Menſch niet in een gedurige wakkerheid omtrent dat blinden, &c. moeten bezig zyn, indien hy veilig en geruſt zou leven? gewiſſelyk ja. Dus is 't ook met onze luſten en vleeſchelyke begeerlykheden, die tegen de ziele kryg voeren om ze te doden.

Doch hier word het voorbeeld van Abraham nagevolgt, die den Bok ſlagte, maar den Zone liet leven, dat is, de zondelyke luſten worden gedood, maar het ware menſchelyke en Goddelyke blyft in 't leven, en dan is men veilig. Ja 't geen ons te voren ſomtyds tot een ſtrik, en een ſteen des aanſtoots voor onze ogen was, zal ons dan den Schepper ontdekken in ſyn ſchoonheid, goedheid, wysheid, macht, oordeel en beſtiering; en zo word het dodelyk fenyn door verſtervinge, een heilzame medecyn: Want gekomen zynde tot den ſtaat van God waarlyk lief te hebben, zo werken ons alle dingen mede ten goede. Ja alles word dan het onze tot heil en zaligheid, *'t zy de waereld, het leven, de dood, de tegenwoordige en toekomende dingen*, dewyle wy dan door geloof, gehoorſaamheid en heiligheid, Chriſtus tot ons hooft verkregen hebben en God het Hooft van Chriſtus ſynde, zo komen wy in en door Hem, tot God onzen gezegenden Oorſprong.

Elk

Elk na 't Zyne, Ik na 't Myne.

Als nieuw geboren kinderkens, zyt zeer begeerig na de redelyke onvervalſchte melk, op dat gy door de zelve moogt opwaſſen, indien gy anders geſmaakt hebt dat de Heere goedertieren is. 1 Pet. 2. 2, 3.

De

De ziele leert, dat de Ruſte des Gemoeds, alleen in God en ſyn heilige Wil te vinden is.

STEM: *O ſchoonſte Perſonagie*;

1 O Trekking der Naturen!
Maar eens geraakt, en ſtadig na het Noorden!
Waarom kond gy niet duren,
En ſtaan ook ſtil aan alle kant en Oorden?
Of is uw Ruſt
Juiſt aan die Kuſt
Des waerelds, bar en koude:
Dat, wie die trachte
Te wederſtaan, of ommekeren woude,
Gy 't niet zoud achten,
Maar uwen Aart en Neiging blyven houden?

2 Ach! of 't Gemoed niet minder
Trok na ſyn God, als na ſyn rechte Noorden!
En dat geen ramp, noch hinder,
Noch waereld ons beletten of bekoorden:
Dat luſt en zin
Nooit ruſt', als in
Tot Godwaarts heen te neigen,
Met al ons herte,
Om eind'lyk Hem voor ewig te verkrygen,
Daar wy met ſmerte,
Hier noch in 't vleeſch, na zuchten en na hygen.

3 Zie hier! hier is de Plaatſe
Van Ruſt! dus ruſt van zoeken zonder vinden:
Verlaat die vreemd' en haat ze:
Alleen in God, dien Hogen, dien Beminden,
Daar ſtaat men Stil,
Met al ſyn wil,
Al 't ander is Omzwerven,
Dat niet kan baten,
Als men de ware Ziele-Ruſt moet derven;
Door het verlaten
Van Hem, in wien men z' enkel kan beërven.

4 Dat eens, ô! Ruſt der ziele,
De bange Ziel van zwerven ruſten mogte!
En dat het U geviele,
Uw Bruid, uw Ondertroude, Duurgekochte,
Van leed en kruis
Ontſlaan, en t'Huis
In Abr'ams Schoot te halen,
Om U te loven,
By 't Geeſtendom, met hoog vergoder talen,
Welx klank, hier boven,
Den Hemel vuld, met all' ſyn Opperzalen.

Van het yſſelyk Omzwerven der Ziele, zo lang zy buiten God Ruſte zoekt.

NAdien des Menſchen Herte, altyd eenige Ruſt en vergenoeginge begeert, om dat het een groot verdriet is, geheel zonder eenige vergenoeginge te leven, zo gebeurt het, dat elk die Ruſte zoekt, daar hy ze meend

meend te vinden, volgens die drift of begeerte, die hem meeſt dryft tot opvolging: en hierom zyn 'er by na zo veelerhande zoekingen en Ruſten, als 'er Menſchen zyn. Doch in alle die verſcheidenheid komenze echter daar in over een, dat ze haar zelven en haar luſten, tot 'er Doelwit hebben, gelyk ze ook daar in accorderen, dat ze nooit de ware Ruſt en vinden, die van niemand, als van de ware God-zoekende gevonden en word.

Want dewyl de waareld niet kan geven als Welluſt, Eer en Schat, en de Welluſt veeltyds quelluſt word, de Eer zeer naa te wagten is, en licht gequetſt word, de Schatten laſtig te verkrygen en te bewaren zyn, zo heeft dit alles zo veel moejelyke gevolgen, dat in alle die dingen, veel meer onruſt als Ruſt, veel meer ongenoegen als waar vermaak, en veel meer ſtryd als vrede te vinden is; behalven dat den genen, die deze dingen al zeer vurig zoeken, het verkrygen menigmaal niet en mag gebeuren, 't welk dan zo veel meer verdriet veroorſaakt, als de begeerte heftiger was, waar door dan den armen Menſch, hongert zonder eten, dorſt zonder drinken, begeert zonder verkrygen, quynt en vol verdriet is, gejaagd en gedreven word van berg tot heuvel, van 't een na 't ander, vol hoop en vreze, altyd de waereld, met al dat 'er in is, bedriegelyk bevindende, wel veel belovende, maar weinig of niet, ja doorgaans veel verdriet gevende; daar nochtans des Menſchen herte, vaſtheid, beſtendigheid en volkomen vervulling in al ſyn begeertens zo zeer bemind.

Doch om dat die edele begerende Vonk iets Goddelyx is, zo wil ze zich met recht, niet laten pajen, in een vol genoegen, met 't geen haar toch niet en kan verzadigen, dewyle zy alleen ware Ruſte kan vinden, in 't geen ewig en volkomen vermaakt, en dat niet vindende in enig Schepſel, noch in enige luſt of zonden, daar ze het al vergeefſch in gezocht heeft, zo is ze al gedurig wat anders en weêr wat anders begerende, niet ge-

ovende, dat in 't geen ze noch niet geproeft en heeft, de zelfde onmogelykheid is om waarlyk verzadigd te worden, als in den overvloed der ydelheid, die ze nu al geſmaakt heeft.

En dit is dat ellendige jammer, waar door den Menſch (die zo zelden bytyds waarlyk wys word, om eenmaal de Ruſt der ziele te leren zoeken, daar ze zekerlyk te vinden is) van een dwaze hope gedreven, ſyn leven in dit ydel zoeken doorgebracht hebbende, zonder tot de ware Ruſt der Ziele gekomen te zyn, eindelyk zo rampſalig heen reiſt na de onveranderlyke Ewigheid.

Maar wat gedachten zullen wy hebben van zulk een af ſcheiden? daar de Menſch al ſyn vermaak, al ſyn luſt en ydelheden, die hem noch in dit lichaam zynde wat konden verzetten, de aanſtaande rampen doen vergeten, en een valſche vreugde verlenen, teffens moet derven, en ſich geſteld vinden in een ſtaat, daar alle die dingen geen plaats en hebben.

Wat nare bangheid, knaging vertwyfeling en ellende dit moet veroorſaaken, is onbeſchryvelyk. Altyd te zinken zonder ooit grond te voelen, altyd te vrezen zonder ooit te konnen hopen, en kan niet anders als ach! en wee! veroorſaken. En dit zal den ſtaat moeten zyn der genen, die hier van daan ſcheiden, zonder haar begerende kracht waarlyk tot God gewent te hebben.

O yſelyke grouzaamheid! ô nooit door denkelyke en ſchrikkelyke rampen! waardig om 'er zo voor te vrezen, dat die vreze een onberouwelyke bekeringe tot zaligheid in ons alle, door Gods genade, mogt werken.

Wie ſchrikt niet, als hy al ſyn leven op een ſtuk hout, nacht en dag in ſtorm en onweêr, op de woeſte baaren zou moeten omzwerven? Wie ſidderd niet, als hy in een grondeloze poel, van vuur en zwavel, zou geworpen worden?

Maar laat ons nu zo vrezen, laat ons nu zo ſchrikken

en

en ſidderen voor den Weg die derwaards leid, eer het te laat is, op dat wy, als onze laatſte uure daar is, met alle Heiligen Gods, van den Heere in vrede mogen gevonden worden. Dan zal onze Ziele geen ach! en wee! maar een liefelyke ſtille Ruſte ontmoeten. Dan zal geen bitter en vergeefs naklagen beginnen, maar een vrolyk en ewig Haleluja.

Hoe groot zal dit grote onderſcheid zyn! en wie zal het na waarheid konnen uitſpreken? Gave God, dat het ons na zyn grootheid ter herten ging! en ſtelden wy ons zo aan, dat het de Heere ons konde geven. Hoe ſterk zonden wy dan zyn! en met wat een brandende yver ontſtoken worden, om den quaden Weg te vlieden, en met alle ernſt ons op de goede te begeven!

Ach Heere Jeſus Chriſtus! het behage U. ons eenmaal daar toe te brengen! Dog wy weten dat het U behaagd; maar wy en zyn menigmaal daar toe noch niet geſchikt en bequaam. Wy hebben de Wegen noch nietgewandeld die ons derwaards zouden leiden, en dat is d'oorſaak waarom wy ook noch niet gevonden en hebben, 't geen eerſt verkregen word aan 't einde van die Wegen.

Want dit belyden wy voor uwe alwetende Majeſteit, dat wy menigmaal in ons gemoed, die laſtige en moeijelyke Omſwervingen en Onruſt, wel zyn gewaar geworden, en hoe zeer zy ons in de opheffinge des herten tot U verhinderde; maar dat wy echter door quade gewoonten, en niet genoeg gedode en verſturve heimelyke begeerte en luſt, als in een zekere ſoort van onvermogen ons bevonden, die ons dan de bequaamheid, deden derven om dat groot onderſchyt op een levendige wyze te gevoelen.

Verlos ons dan, ô grote Verloſſer! van die quade oorſaken, die ons zo veel goeds en zoets verhinderen, en geeft dat wy ons zelven, door uwe kracht, gewillig afſterven en los maken, van alles wat ons van U verhinderd, en ons van U laten los maken, om alzo te komen tot U, onze enige Ruſte. Amen.

Maar

Maar een, van tween, of geen.

Niemand en kan twee Heeren dienen, want of hy zal den eenen haten, en den anderen lief hebben, of hy zal den eenen aanhangen, ende den anderen verachten. Gy en kond niet Gode dienen ende den Mammon, Matth. 6. 24.

Hoe

Hoe dat in de Ziele des Menſchen op eenen tyd, het vergankelyke, en onvergankelyke niet teffens, en geheel, kan plaatſe hebben.

STEM: *Repicavan.*
Of: *'t Aardſche wezen los en verkeerlyk.*

1 EEn Volle Hand en kan niet Vaten
Iets anders, zo zy 't eerſte niet Verlaat,
En dan, als ledig, na wat beters Vaat,
Om dat dan vaſt te houden,
En 't Oude
Te laten varen, als verwerplyk quaad.
Goê keur te maken,
En dus te raken
In veel beter ſtaat.

2 O Volle ziel! na heil begerig,
Waar zult gy bergen 't geen u God Aanbied!
Laat gy niet varen uw ganſch yd'le Niet,
Maar blyft, als een gevangen,
Noch hangen
Aan d'Oude luſt, de bron van hert-verdriet
En ziele wonden,
De vrucht der zonden,
Die geen oge ziet.

3 Laat varen, ja Stort uit al 't quade,
Gryp aan het goed, dat u word aangeboôn,
Van God in Jeſus ſynen lief ſten Zoon,
Die u het Ewig Leven
Wil geven,
Vol zaligheid, in ſyn veheven Troon,
En 't nimmer ſterven
U laten erven,
Ten genade-loon.

4 Uws herten Vat moet ledig wezen
Van Schepſelen, zal 'er den Schepper in:

Van d'Aarde, zal 'er Godes hemels-min,
Hoog en heilig rusten,
Met lusten,
En 't Engeldom, het hemels Huisgezin,
Zich diep vervreugden,
In uwe deugden,
En uws ziels-gewin.

5 O! dubbel wys, die nu recht keuren,
Te minnen 't geen haar lieve Vader mind,
Gezind te zyn gelyk Hy is gezind,
Hem alles op te dragen;
Te wagen
Ook 't leven zelfs, om Hem, als een trouw Kind.
Zich zo verliezen,
In God te kiezen.
Zalig die Hem vind!

Van d'onmogelykheid, om den Geest en het Vleesch, te gelyk, te konnen dienen en liefhebben.

DEwyle de Mensch bestaat uit een inwendige en uitwendige Mensch, en dat elk deel zyn byzondere begeerte, lust en liefde heeft: het eene na God, de Ewigheid, de deugd en oprechtigheid, en 't ander na zich zelven, de tydelyke dingen, de zonden en ongerechtigheid, zo gebeurd het, dat den Mensch op eene tyd, in beide die zo zeer tegenstrydige deelen, nooit krachtig en geheel kan leven, nadien het eene het andere zodanig in de weeg is, dat het zich nooit te samen kan voegen of vereenigen, en zo weinig gelykheid heeft als Water en Vuur. 't Een wil het ander niet lyden, maar overheren, en t'onder brengen: en daarom heeft onzen Zaligmaker, en waren Leeraar, gezegt: *Niemant en kan twee heeren dienen, want of hy zal den eenen haten en den anderen liefhebben, of hy zal den eenen*

eenen aanhangen ende den anderen verachten. Gy en kond niet Gode dienen en de Mammon, Matth. 6. 24. En dit kan men ook zeggen van den uitwendigen zondigen Menſch, en van den inwendigen geeſtelyken Goddelyken Menſch.

Maar hoe gelukkig zouden wy zyn, indien wy dit zo krachtig geloofden, dat het de vereiſchte vrugt der heiligmakinge in ons te voorſchyn bragt, en ons deed overgaan, met alle onze krachten, tot het *goede deel*, en dat wy het zo met Maria verkoren hadden, en bleven verkiezen, dat die zalige uitſpraak onzes Heilands ook ons ten deele wierd, namelyk, *dat het van ons niet zou weg genomen worden*, Luc. 10. 42.

Gewiſſelyk, het gemoed kan ook zo haaſt gewaar worden, dat Vleeſch en Geeſt, Duiſternis en Licht, Chriſtus en Belial, de Aarde en den Hemel, niet ſamen konnen wonen: want als de begeerte der ydelheid wat plaats wort gegeven, zo gaat de begeerte en ſmaak der Ewigheid voor zo ver weg. Als de aanrading van het vleeſch word opgevolgd, zo gaat de liefelyke en aangename vrucht van den Geeſt onder. Als de Ogen des lighaams met een dierelyk genoegen gaan weiden in de Schepſelen, zo verdwynt het heilig Gezicht van d'inwendige ogen, die anderzins Gods wonderen van wysheid, goedheid en macht in de Schepſelen zien uitgeſtort, en voornamelyk in d'ontdekkinge van de groote werken Gods, in Jeſus Chriſtus geopenbaard. Wanneer 't Gehoor, met een vleeſchelyke genegendheid, zich laat ſtrelen van ydele gezangen, woorden en ſnarenſpel, dan word het innerlyke en Goddelyke Gehoor doof en onbequaam, om Gods woorden, zyn heimelyke aankloppingen, en ſtille Herte ſpraak te horen. Indien de Smaak der tonge ons tot welluſt en overdaad verrukt, zo verliezen wy het lieflyk Smaken van de Vriendelykheid en Goedertierenheid des Heeren, en van de Krachten der toekomende Eeuwen.

Het Verſtand gedurig vervuld zynde met waereldſche zaken, en ingenomen met quade indrukſelen van een al te hogen waardye der vergankelyke dingen, zo beneveld het de overleggende krachten omtrent het Goddelyke en de zaligheid der zielen zodanig, dat alles wat 'er noch in zulk een geval overblyft, onmagtig is om ooit tot de grond van 't herte te konnen nederdalen; waar door dan in den Geeſt, noodſakelyk veel quaad veroorſaakt word; als daar is verſtrooitheid, hardheid en ongevoeligheid des gemoeds, veel ſchadelyke Beelden, onbequaamheid en luiheid tot het ware inwendige Gebed, 't welk nochtans de Menſch om in de verzoekinge ſtaande te blyven, ten uiterſten van noden is.

De Gedachten koel-lievig dwalende, brengen zeer ras te weeg, dat den yver aan 't ſluimeren raakt, en d'inwendige Menſch byna geheel bezwykt; welks leven beſtaat in ernſtige en beſtendige liefde-gedagten tot dien groten God en zyn heilige dienſt, en in het innerlyk genieten der gunſt van dien Gezegenden, waar door het herte opvlamd in heilige bewegingen, en alles zich ſchikt om den Schepper te verheerlyken.

Als de Hertstochten der liefde, hope, vreze, blydſchap en bedroefdheid, zich tot het vergankelyke uitſtorten, zo worden ze afgewend van God lief te hebben, 't vertrouwen op Hem alleen te ſtellen, zyn vreze onze achtertocht te laten wezen, in Hem verheugd en verblyd te zyn, en bedroeft over onze en andere zonden en gebreken.

Wanneer het Herte, de plaatſe daar God wil wonen, met kopers en verkopers vervuld is, dan houd het op een bede-huis te zyn, en 't word een kuil, waar in menigmaal de ziele veel dodelyke wonden ontfangt, en onvoorzichtelyk aan andere zwakke gemoederen geeft.

Indien 't gebeurt dat de Aandagt vervliegt en weg raakt,

raakt, zo is men haaſt uit de tegenwoordigheid Gods, en al het heil van eerbiedigheid, ontſag, aankleven aan Dien alleen Goeden, en 't genieten van zyn vriendelyk aanſchyn, gaat met eenen op de vlucht.

Dit alles hebben onzer veelen maar al te dikmaals ondervonden, en met veel ſmerten geboet. En ach! of dit een einde mogt nemen, door een gedurig waken, en een onverdiende gunſt en kracht Gods van boven, waar door wy machtig wierden, om ſtaande te konnen blyven in den bozen dag der verzoekinge, en alzo met onbewolkte ogen, de heerlykheid onzes Heeren als in een Spiegel gedurig mogten blyven aanſchouwen: En met een ſcherp inwendig oore, de woorden des Levens horende, in 't herte inlaten: met een onbedurve ziele-ſmaak en tonge de goedheid en vriendelyke vriendelykheid Gods proevende, daar door aangezet worden om niet op te konnen houden in 't begeren van *dronken te worden van de vettigheit zynes huis, en gedrenkt te worden uit de Beke zyner welluſten*, Pſ. 36. 9. Het verſtand vol zynde van God, zyn uitnemende eigenſchappen, en die van zyn dierbare Zone Jeſus Chriſtus, met alles wat men daar van kan weten en verſtaan, het als geſloten te vinden voor alle andere overtollige, onnutte en ſchadelyke wetenſchappen en kenniſſen der ydelheid en zonden. De gedachten zo Goddelyk, verheven en opgetogen te hebben, de hertstochten zo gezuivert en tot den Schepper uitgeſtrekt, het herte zo geheel met God en 't goede vervult, en d'aandagt zo wel bewaart, dat uit dit alles eindelyk te voorſchyn quam, *Een menſche Gods, volmaakt; tot alle goed werk volmaaktelyk toegeruſt*, 2 Tim. 3. 17.

O goede Heere Jeſus! verleen ons dit door uwe groote liefde, en wy zullen bequaam zyn, om hier een waarachtig begin te maken van dien ewigen Lof, die wy U en uwen Vader in ewigheid hopen toe te brengen. Amen.

Gods aangename Zon
Is aller levens Bron.

Het volk dat in Duiſterniſſe zat, heeft een groot Licht gezien: en den genen die zaten in den Lande en ſchaduwe des doods, den zelven is een Licht opgegaan, Matth. 4. 16.

De ziele verheugt haar in de Zonne van Gods genade, Jeſus Chriſtus.

STEM: *'t Herte door uw lieſd' bevangen.* Uyt Rooleeuw, Of, *Al die woont in 't Hemels Tronen.* Of, *Pſalm* 86.

1 HElder Licht vol lieflykheden!
Ons beſtralend hier beneden,
Daar wy in de Duiſternis,
Niet en Zien wat om ons is:
Want in uwe Glinſteringen,
Opend zich den Grond der dingen,
Zo vol nuts, en zo vol zoets
Voor ons Oge des gemoeds.

2 Schoon en helder is uw Wezen.
Rein en zuiver, uitgelezen,
Alles wat men in U vind:
Maar zo ſchoon niet als het Kind
Van Dien Sterken, van Dien Schonen,
Welk zich in dien Zoon der Zonen,
Die zo lieflyk blinkt en ſtraalt,
Na zyn Aart heeft afgemaalt.

3 Aart, waar in wy konnen lezen,
Wat het Wezen aller Wezen,
Wat dien Groten Vader is,
Niet als diep' Ontfermenis,
Niet als Vriendlykheid en Zoetheid,
Niet als Liefde, niet als Goedheid,
Voor elk, die van liefde brand,
t'Hemwaards in dat Liefde-Pand.

4 In dien Zoon, waar in Gods waarheid
Zich ontdekt, in volle Klaarheid,
Als een Zon, die onder dwang
Nimmer ſtond van Ondergang;

Als

Als een Zon, die allen 't Leven
Mild en vriendelyk wil geven;
Als men maar ter Ziel inlaat
't Schynſel van dien Dageraat.

5. Kom dan Stralen uit den Hogen,
Tot Verlichtinge der Ogen
Onzer eed'le, dierb're Ziel,
Die zo diep in zonden viel,
En daar door in Duiſterniſſen,
Die haar 't lieflyk Licht deê miſſen:
't Licht waar door Gods vreugd en kracht
In de Ziele wierd gebracht.

6 O hoe heilig moet men wezen!
En van 't quade ganſch genezen,
Om die volle Bron van goed
Te genieten in 't gemoed,
En zyn alverquikb're Stralen
In het hert te voelen Dalen,
Door gelykheid met dat Licht,
't Geen zo zeer vermaakt en ſticht.

7 Broeders van dien groten Heere,
Die tot hoogheid, door verneêren,
Als een eeuw'ge Zon Opklom,
Broeders in dien Bruidegom,
Die ons ook wil op doen klimmen.
Boven deze waerelds kimmen,
Om als Zonnen in zyn Ryk
Meê te blinken Ewiglyk.

8. Laat ons lopen, laat ons trachten,
Laat ons hopen, laat ons wachten,
Stadig zien op Hem alleen,
Hy is 't eenig, eenig Een,

Dat

Dat de ziele kan genezen,
En ontſlaan van alle vrezen,
Hy is d'Een'ge Medicyn,
Buiten Hem al dood en pyn.

Hoe nodig ons het Licht des Levens is, en door wat Wegen men dat verkrygt.

GElyk de Stralen der Zonne in een welziende Oge, den Menſch dienen in het natuurlyke, om zyne werken wel te konnen verrichten, en zich voor aanſtoten en vallen te bewaren, zo is noch veel meer het hemelſch en Goddelyk Licht, van kennis en genade, het Oge zyner Ziele van noden, om hem te brengen tot het gewenſte einde waar toe hy geſchapen is, en door Jeſus Chriſtus, het Licht der waereld, in 't Evangelium geroepen word.

Want als hem dat ontbreekt, en hy *in de Nacht* der onkunde en zonden *wandeld*, *zo ſtoot hy hem, overmits het Licht in hem niet en is*; Maar *wandelende in den Dag* van Gods genade en heilig leven, *zo en ſtoot hy hem niet, dewyle hy het Licht dezer waereld ziet*, Joh. 11. 10. En daarom heeft onze Zaligmaker niet alleen gezegt, *dat Hy het Licht der waereld was*, dat met zyn opkomſte, als een opgaande Zonne, zeer lieffelyk doorbrak, tot verlichtinge van alle, die bequaam en begerig waren, om daar van zich te dienen, maar ook met eenen, dat men, *Hem navolgende, in de Duiſterniſſe niet zou wandelen, maar het Licht des Levens hebben*. Joh. 8. 12. Stellende zyn Navolging, tot een zeker middel, om van de Duiſterniſſe verloſt te worden, en by gevolg, het Licht des Levens te bekomen. Welke Navolging beſtaat in *ook zelve alzo te wandelen, gelyk Hy*, gezegend, *gewandeld heeft*, 1 Joh. 2. 6.

De Wandelinge nu des Heeren, is ganſch *heilig*,

onno-

onnoſel, onbeſmet, en afgeſcheiden van de zondaaren haren weg geweeſt, zodanig, dat geen bedrog in zyn Mond gevonden is, en niemand Hem van zonden konde overtuigen, dewyl hy nooit gezondigd heeft. Waarom ons niet nodiger is, als dat wy, door zyn grote kragt en genade, ook Zodanige tragten te worden, en daar na, met alle ontfange gaven, in yverige gebeden, ſtaan, op dat het zyne Goedheid behage, ons zulk een bequame geſteldheid des herten, eindelyk te ſchenken, dat wy ontfankelyk worden van dat hooge, dat waardige, en alverquikkende Licht des Levens.

Want nadien 'er noodſakelyk, een zekere mate van gelykheid en overeenkoming moet wezen, tuſſchen ons Gemoed en dat Licht, zal het 'er in konnen nederdalen, zo is 't billyk, dat onze bekommering meer zy over de verkryging van die Bereidinge, als enkel over het ontfangen en genieten van dat Licht; dewyl het twede wel zal volgen, als het eerſte maar wel is voorgegaan. En daarom is ook alle Poginge, om dat Licht te hebben, zonder die voorgaande bereidinge, vergeefs en ydel, niet anders, als of men trachte, dat onze hand, die daar ganſch geen bequaamheid toe heeft, de Zonne zou zien, daar onze Ogen, om dat zy met de Zonne eenige gelykheid en klaarheid hebben, alleen, onder alle onze leden, bequaam zyn, om de Zonne-ſtralen, gelyk zy hier op aarde ſchynen, t'aanſchouwen. Welke Ogen, nadien zy geen genoegſaame klaarheid en overeenkoming met de Zonne zelve en hebben, daarom ook niet en vermogen die in haar volle kragt en grote glans zelf te beſchouwen.

En dit is ook de reden, waarom de Menſch, welke Jeſus Chriſtus, die Goddelyke Zonne der gerechtigheid, en dat ware Licht des Levens (die een onbevlekte Spiegel aller zuiverheid is, en een Licht in 't

welke

welke ganſch geen duiſterniſſen en zyn) garen aanſchouwen en genieten zou, op die volmaakſte wyze, gelyk Hy op deze waereld aanſchout en genoten kan worden, van noden heeft, dat hy Hem in zuiverheid en reinheid des levens, zo naby kome, als dit leven toelaat.

Want, gelyk men dit naturelyk Licht niet en kan zien, als met een klaar en zuiver Oge, zo en kan ook God en zyn lieve Zoon, niet aanſchout worden, als met een zuiver en rein Herte. Doch zulk een Herte ontbreekt ons niet zelden, en daarom zyn wy dan als blinden, die na de wand taſten, en weten niet waar wy henen gaan, want de duiſterniſſe heeft onze Ogen verblind.

Heeft dan een lighamelyke blinde tot den Heere des Lichts, om de opening van zyn naturelyke Ogen zo ernſtig konnen roepen, dat de genen die hem daar over beſtraften, als ſporen waren, waar door hy aangedreven wierd, om zo veel te meer te roepen; en (eenige meerder hoop verkregen hebbende om van zyn Blindheid verloſt te worden, door dien de Heere Jeſus belaſte, dat men den blinden roepen zou, om die tot Hem te leiden) zyn mantel konnen daar henen werpen, en tot zyn Helper lopen, met een wegrukkende blydſchap, en een gelovige en ernſtige begeerte om ziende te worden, *Marc.* 10. 6. &c. Wel! behoorden wy dan niet zeer begerig te zyn om van Hem te verkrygen *verlichte Ogen onzes verſtands, om te weten welke de hope zy van zyne roepinge, en welke de rykdom zy der heerlykheid zyner erffeniſſe in de heiligen, en welke de uitnemende grootheid zyner kracht zy, aan haar die geloven, na de werkinge der ſterkte zyner macht.* Eph. 1. 18, 19.

Hy zelve make ons daar toe zo begerig, Hy opene onze Ogen, Hy brenge ons tot hem, op dat wy van zyn Licht deelachtig worden, en daar in leven met alle heiligen in ewigheid, Amen.

't Wil

't Wil zo nood', in den Dood.

Die Geſtorven is, die is gerechtvaerdigt van de zonde. Indien wy nu met Chriſtus Geſtorven zyn, zo geloven wy, dat wy ook met Hem zullen Leven. Rom. 6. 7, 8.

De Ziele word onderwezen, hoe zy den ouden menſch moet Afſterven, gelyk als eenen, die op een bange wyze den naturelyken Dood ſterft.

STEM: *Nerea, &c.* Of, *Staat op myn Bruyd, &c.*

1 WEl Swaar en Bitter valt het Scheiden,
Alwaar natuur de banden ſloot:
Maar allerſwaarſt, daar een van beiden
Moet einden in de naare Dood.
2 Wat lyd hy bange naare Vlagen,
Die op het Sterf-bedd' legt en wroet!
En onder 't zuchten, duchten, klagen,
Vaſt met zyn noodlot worſt'len moet.
3 Hoe rekken, trekken alle pezen!
Hoe jaagt de pols! hoe klopt het hert'!
Het klamme ſweet, en 't aak'lyk wezen,
Zyn tuigen van een doodſche ſmert.
4 Hoe hygt en haalt! hoe hoord m' hem ſtenen!
Hoe neêrgeſlagen! hoe verbaaſt!
Wat gaat 'er veel ach! ach voorhenen!
Eer hy den laatſten Adem blaaſt.
5 Nochtans dit Padje diend getreden:
't Zy bang of niet, elk moet 'er aan.
Den Vromen zelf, na 't land van vreden,
Moet ook hier door ter ruſte gaan.
6 Nu, 't Sterven van den Eigen-wille,
Heeft hier meê vry al wat gemeens:
En 't baard ons, in 't verborgen ſtille,
Ook menigmaal veel hert-geweens
7 Den ouden Menſch, wil Eerſt-geboren,
Wil oudſte zone zyn van 't huis,
Wil van geen ſtryd noch lyden horen,
Veel min het Sterven aan het Kruis.

8 Hy gaat verzelt met luſt tot zonden,
Met geldzucht, eerzucht, hovaardy,
Met duizend liſten, uitgevonden,
Om 't recht te krygen op zyn zy.
9 Schoon hy word overſtemt door reden,
Verkeerde will', te redeloos,
Is Heer en Meeſter in de leden,
En eigen-aard te ſterk en boos.
10 En, zo men hem poogt aan te taſten,
Met waap'nen van een ander kracht:
Met arbeid, waken, bidden, vaſten,
Dan hoord men niet als klacht' op klacht.
11 Dan Treuren alle dierſche Zinnen.
Dan Quynt de ganſche menſchlykheid.
En eigen liefde ſchuilt daar binnen,
Die vaſt voor 't vleeſch al bid en pleit.
12 Die wil vooral ook blyven wonen,
En is het vleeſch zo toegedaan,
Dat zy ook alles kan verſchonen,
Wat immer daar van word beſtaan.
13 Maar echter 't moet, daar helpt geen kermen,
Men achte Klachte, Schrik, noch Pyn:
't Is onbarmhartig hier t'ontfermen,
En enk'le wreetheid, zacht te zyn.
14 Hier moet men 't eigen-zelven haten,
En t'effens worden neêrgedrukt.
Hier moeten eigen ledematen,
Of afgeſneên, of uitgerukt.
15 Hier moeten 's herten ſlinkſche tochten,
In zek're Dood en Ondergang,
Al krimpt het vleeſch in hondert bochten,
Verzonken in een Doodlyk bang.
16 Het Weiten graantje moet Verſterven,
Schoon 't in den akker word gezaaid,
Eer 't groeid, en bloeid, en zyne gerven
Vol zegen, worden afgemaait.

17 Het

17 Het Sterven van de dierſche luſten,
Moet voortgaan, zal het Godd'lyk Zaad
(Dat eerſt wat ſtil in 't hert' wil ruſten,
Al eer 't in werking overgaat.)
18 Zal 't Godlyk Zaad zyn wortel ſchieten,
En vruchten dragen, daar 't gemoed
Kan heilſaam voedſel uit genieten,
Tot wasdom in 't begonnen goed.
19 Zal 't goed Beginſel hope geven
Van vollen groei, en weêr, daar uit,
Een innig, vredig, vreugdig Leven:
Zo mag daar niet zyn dat het ſtuit.
20 Maar hoe toch zal men eens geraken,
Tot zulk een trap van Overgift?
Tot zulk een grondig al-verzaken,
En dood van aangeboren drift?
21 Hoe zal hy die zo vaſt gepaard is,
Met zulk een lighaam, dat zo grof,
Zo loom, zo zwaar, ja aardſchen aard' is,
Zich heffen zo verr' boven 't ſtof!
22 Wat raad? (wel eer gekruiſten Heere,
Maar nu) geduchte Majeſteit!
Als dat men uit uw voorbeeld leere,
En volg' uw' Geeſt, waar hy ons leid.
23 Wat raad? als dat uw' gunſtig' ogen,
Eens neêrwaard zien, van 't Hemel-welf;
En Gy ons door uw' Alvermogen,
Tot Uwaards trekt, van uit ons zelf.
24 Gy hebt de will' in ons ontſteken,
Ey! voeg 'er tog de krachten by,
Om eenmaal zo verr' door te breken,
Tot dat uw werk het onze zy.
25 Tot dat het U zo wel behage,
Dat Gy 't hier uyt genaad' beloont:
En eind'lyk, Heer! in genen dage
Met d'onverderflykheid bekroond.

De Ziele word aangemoedigd, om geheel en al haar zelven af te Sterven, op datze Gode leve.

Slaande mede op het voorgaande Zinnebeeld.

STEM: *Myn Vrienden, die hier zyt.*

1 HOe bang valt hier een Menſch,
De laatſte Snik te geven!
En zich geheel en al
Op t'off'ren aan de Dood,
Al 't geen hier voorgaat, is
Slechs maar bereidenis
Om eindeling te Sterven;
O dit uurtje, ſchoon niet lang,
Valt doorgaans zo Hard en Bang!

2 Nochtans 't moet eenmaal zyn,
Zal ziel en lighaam Scheiden,
Op dat men, van die band
Ontknoopt en los gemaakt,
Genieten zou de Schoot
Van Abr'am, daar de Dood
Ons heen laat gaan in vrede,
Als men in den Heere Sterft,
Deze ruſt men zeker erft.

3 Maar als hier d'Oude Menſch
Ophouden zal te leven,
En 't zondige lighaam
In al zyn leden Sterft,
Dat is veel banger nood,
Een Dood, een zware Dood,
Wat moet hier niet al Sterven,
Dat zo garen leven zou!
Schoon men 't drukt en onderhou.

4 Maar echter 't moet zo zyn,
Zal onzen Geeſt recht leven,
Het ware Leven Gods,

Waar

Waar door men ewig leeft,
En alles, alles heeft,
Schoon m' alles overgeeft,
Ach! overzalig Sterven,
Was uw laatſte Snikje daar,
Wat en wierd men niet gewaar!
5 Wat vreugde in den Heer!
Wat blydſchap in de Ziele!
Wat vreed' in 's herten grond!
Wat liefde tot zyn God!
Wat opgetogentheid
En was 'er niet bereid!
O! wat verborgentheden
Zou men ſmaken, horen, zien!
Die dan God de Ziel zou biên.
6 Maar, ô gekruiſten Heer!
Wie zal zo konnen Sterven,
't En zy Gy kracht verleent,
Op dat men deze Dood
Vrywillig onderga?
Ach! kom toch Heere, ja,
En leer ons door uw voorbeeld,
Hoe Gy willig voor ons leed,
Tot de Dood en 't bloedig zweet.
7 Op dat wy, 's Levens Vorſt!
U wederom ontmoeten,
Gekruiſigt aan de zond'
De waereld en het vleeſch,
Als uw vyanden, Heer!
Die dan in ons niet meer
En leven, maar verwonnen
Door uw heilig Bloed en Dood,
Dat Gy aan het Kruis vergoot.
8 Schoon 't laatſte Snikje dan
Het bangſt' wel is van alle,
Laat ons 't niet weig'ren, 't is

Het zaligſte met een;
Al wie wil veilig zyn,
Ontzie geen Stervens pyn,
Hoe ſpoediger hoe beter:
Die de vrucht van Sterven kend,
Zich 'er vlytig henen wend.

Van de volkomen Afſterving zyns zelfs.

HEt Leven is ons alle naturelyk eigen en aangenaam, de Dood verſchrikkelyk en vreſelyk. Voor zyn Leven zo lang te kampen als men kan, komt met de ingeſchape neiginge overeen. Het leven in ſmert en pyn vrywillig over te geven, is ons tegen. En dewyle wy alle zo zeer diep ingedompeld leggen in 't Leven der Nature, en 'er een groot geweld gedaan moet worden, zal men daar van uitgaan, zo komen 'er ook zo weinige tot de overgank in het Geeſtelyk Leven, dat uit God is; 't welk nooit in vigeur en kracht opgaat, (ſchoon 't het ware menſchelyke Leven is) voor dat het zondige en eigenwillige in ons ondergaat, en dat alzo niet wy, maar de Heere, door zyn heilig Woord en Geeſt, in ons Leeft en regeert.

Hierom moet noodſakelyk in de Ziele, in welke het Koninkryke Gods van gerechtigheid, vrede en blydſchap zal opgerecht worden, dit Ondergaan en Verſterven voorgaan, waar door de Menſch te niet word, aan al dat gene 't welk hy t'onrecht aan zich had genomen, en het alles opdraagt en overgeeft, aan den genen die het warelyk toekomt.

En voorwaar, gelyk om in het zalige Koninkryk der Hemelen namaals te komen, van noden is, dat de Menſchen aardſchen rok van vleeſch en bloed, die dat Koninkryk niet beërven konnen, aflegge en ſterve (ja de Here zelve zegt: *en moeſte de Chriſtus niet deze dingen lyden*, [dat is, voor ons ook eindelyk de Dood ſter-

ſterven] *en alzo in zyne Heerlykheid ingaan*?) zo is even zo nodig, dat hy de zonden, en 't lighaam der zonden, Afſterve op een geeſtelyke wyze, zal hy hier in dat geeſtelyke Ryk komen.

Den gene nu die zich zelven Afgeſtorven is, zal niet meer zyne wil, maar alleen de Goddelyke plaats geven. Geen eigen verkiezinge meer volgen, maar alleen ruſte in het Goddelyke welbehagen, en altyd van herten met Chriſtus konnen zeggen: *Vader, niet myne wille, maar de uwe geſchiede.*

En daar zyn zo vele redenen, waarom wy ons zo in alles behoren af te Sterven, en ons geheel aan God over te geven; niet alleen om dat wy van ons zelven niets en hebben, en dat ons lighaam, Ziel en Geeſt God toekomt en eigen is, en wy derhalven onrechtvaardig zyn, als wy den Heere het zyne onthouden; maar ook om dat de Heere oneindig wyzer is als wy, om dat Hy ons veel grondiger kend als wy, en ons ongelyk liever heeft, als wy ons zelven konnen hebben, en derhalven konnen wy duizendmaal veiliger aan zo wyzen, machtigen en goeden Vader, ons overgeven en vertrouwen, als aan ons zelven, die zo onvoorzichtig zyn in al onze voorzichtigheid, zo dwaas in alle onze wysheid, zo ſwak en nietig in alle onze ſterkheid.

O gelukkig Afſterven! daar men van 't geringe vleeſch tot de dierbare Geeſt, van de vervloekte aarde tot den gezegenden Hemel, en van het nietige ſchepſel tot den algenoegſamen Schepper overgaat! Maar ach! alleronzaligſt leven! daar 't leven een grouzame Dood veroorzaakt, en alles 't geen noch eenige vreugde zou willen toebrengen, in alſem en bittere bitterheid gedurig opbreekt. Laat ons dan hier leren Sterven dat Zalige Sterven, om hier al te beginnen te Leven dat Zalige Leven.

O Heere Jeſus! ontferm U onzer, en help ons, o dat uw bloed niet vergeefs voor ons geſtort zy, Amen! Amen.

t'Zamenſpraak tuſſchen Jeſus en een aangevochte Ziel.

STEM: *Het glas van myn geneugt, is afgelopen.*

DE ZIELE.

1 ALs 't Hemelwelf betrekt
(Die Lugte Zalen)
Met wolken, zo bedekt
De Zon haar Stralen:
Een nare Duiſternis
Heeft d'aard omvangen.
Zo is nu ook myn Grond
Benevelt door de zond.
Ay my hoe bange!

2 Trouwe Samaritaan,
Hier is een gewonden:
Wild d'ogen op my ſlaan,
'k Ben half verſlonden:
De Moorders van myn Ziel,
In haar wreet wezen,
Ontkleden my dus naakt,
O Heer! ik ben mismaakt,
Wilt my geneſen.

3 Liefryke Jeſus! ſta!
Born van myn zugten!
U roept geen Vyand na.
Waarom dog vlugten?
Myn afgematte Geeſt
En kan niet verder.
De Wolf komt op my aan,
Zult gy nu niet byſtaan,
Myn goeden Herder!

JESUS.

4 Hoe moedelooſe Ziel!
Hoe dus verſlegen?
Nu dorheid op u viel

In

In zware wegen:
Geen dikke duiſternis,
Of Moorders daden,
Noch Wolf, hoe wreed en fel,
Ja Duivel, dood, noch hel,
En zal u ſchaden.
5 't Is waar, myn Dienaar moet
My 't kruys na dragen.
'k Leed ook in 't vleeſch ten bloed
Na Gods behagen,
Op dat gy, waardſte Bruyd,
Myn Uitverkoren,
Deez' hand nooyt wierd ontſchaakt,
Heb Ik u vry gemaakt
Van 's Vaders toren.
6 'k Ben Sions ſterkt' en trooſt,
Wilt niet verflouwen,
Maar, in uw hulpelooſt,
Digt aan my houwen,
Al ſchyn Ik weg te gaan,
'k Zal weder komen,
Ewige ruſt en vreê
Brengt u myn liefde meê,
Wilt dog niet ſchromen.

DE ZIELE.

7 Godd'lyke Bruydegom,
Uw minn'lyk ſpreken,
Maakt dat myn Geeſt weêrkom;
'k Was ſchier beſweken.
Wel aan, hoe hoog 't ook gaat,
'k Wil nimmer vreſen,
Nu Gy, myn Borgt en Schilt,
My helpen kond en wilt,
Hier en na dezen.

Ewigheids Erinnering.

STEM : *Wanneer het hert nu klaar van, &c.*

O Zalig' Ewigheid! ô nimmer eindig Ende!
O! grondelozen Grond van onbegryplyk heil!
Hoe duizeld my den Geeſt! wanneer ik d'ogen wende
Uw diepte neêr te zien, zo verre buiten peil!
Wie doold in u niet met vermaak?
En wie vergeet zich niet, als hy
Verwonnen is van 't voorgeſmaak
Van uw deurzoete lekkerny?
Wat man, toch kan, iets van, of an u recht gedenken?
Diens zin, zelf in 't begin, van min, niet zal verdrenken.

2 O Ewigheid! wat vreugd ſtort gy in zulke Zielen,
Die 't aardſche recht verſmaân, en Gode toegewyd,
Hier uit haar zelven gaan, voor d'Opper godheid knielen.
Hoe word naar u gezucht! hoe lang valt haar den tyd!
Ach! wanneer zal men uit de zee
Des waerelds, vol verdriet en leet,
Eens ank'ren op u ſtille Ree:
Daar m' ewig van geen ſtormen weet.
O my! hoe vry, en bly, of wy, noch in u zullen
Ons hert, ontwerd, en verd van ſmert, met blydſchap vullen.

3 O Ewigheid! wat kracht hebt gy op zuiv're zinnen!
Hoe zoet, ja overzoet is uw gedachtenis,
Hoe meer ik om u denk, hoe meer de Geeſt van binnen,
In uwe liefd' ontbrand, om u bekommert is.
Dien gloed die uit uw vuur ontſtaat,
Verteerd in my al d'aardſche luſt:
Het voedſel dat gy ſchaft, verzaad
My zo, dat ik in Gode ruſt.
O! wat is dat een Schat! ter Stad te mogen raken:
Daar geen geween, hoe kleen, ooit een van ons zal naken.

4 Wel nu myn Ziel! wild gy in 't land van vrede landen;
Zet koers na d'Ewigheid, houd d'Ewigheid in 't oog:
Laat 't anker uwer hoop in d'Ewigheid verzanden:
En ſtel ter waereld niet als d'Ewigheid zo hoog.
't Zy wat gy doet, 't zy wat gy lyd,
't Zy hoe, 't zy waar, wanneer, door wien,

Denk

Denk dezen tyd is ganſch geen tyd
By d'Ewigheid : Denk boven dien,
't Geen hier zo dier, ja ſchier uit 't vier moet zyn gekregen,
Daar van, krygt dan, een man 't recht an den hoogſten zegen.
Ewig! Ewig! Ewig! Heer dacht ik altyd hierom;
Ewig! Ewig U te loven in U hemels heiligdom.

Trooſt voor een treurig Geſelſchap.

STEM : *Hoe bang valt hier een Menſch.*

1 MYn Vrienden, die hier zyt
In 's Heren Naam vergadert,
Laat ons gezamentlyk
Opheffen het gemoed,
Tot God in 's Hemels Troon,
En zyn verheven Zoon,
Ons Levens Vorſt en Koning,
Welkers Lof zy uitgebreid,
Nu en tot in ewigheid.

2 Laat ons als met een mond,
Des Heren daden roemen,
Niet altyd dof Getreurt,
Men heeft ook Lovens ſtoff.
Gods goedheid eindigd niet
In 't geen ons oge ziet,
Maar leyd op vaſter gronden.
Ewig! ewig is en leeft,
Hy die Zielen-zegen geeft.

3 Mild voed Hy 's lichaams kracht,
Verquikt in Angſt en Noden,
Verſterkt ons door Geloof,
Hoop, Liefde, Lydzaamheid;
Verblyd u in den Geeſt,
Al die den Here vreeſt,
Help Eng'len, help ons loven;
Goed, almachtig, wys en meer,
Is ons driemaal heil'ge Heer.

4 Hoort kinderlyk zyn ſtem,
Die ons in deez' Woeſtyne,
Zoo vaderlyk verzorgt,
't Geen Hy heeft toegeſeyd;
't Verborge Hemels Brood
Deyld Hy ons in den nood,
En zal ons nooyt begeven.
Want zyn goedheid daalt en ſtraalt
Eyndeloos en onbepaalt.

5 Kom hier vermoeyde Ziel,
Zyg neer in Jeſus armen,
Hoor wat Hy heeft belooft
Voor die zyn Wetten houd,
'k Wil ewig by uw zyn,
Verſaag niet in uw pyn,
'k Zal u geen wezen laten,
's Levenskrone is bereid
Hem die hier volſtandig ſtryd.

6 Laat Cains voorbeeld u
Noch min noch meer beſmetten;
Gods goedheid is te groot,
Volhard maar in 't gebed:
Sta trouwlyk op de wagt,
Let neerſtig op de klagt,
Die uw Conſcientie dede,
Als gy ooyt de minſte ſtreek
Van des Levens Pad afweek.

7 Zo heerſt men over all's,
Zo raakt den Vyand onder,
Zo krygt men vreê met God,
Zo word men Chriſtus Bruid,
En breekt met d'Eng'len uyt
In 't Hemels Lof geluyd
Van onzen groten Koning,
Alle lof en heerlykheid
Is ons Gods in ewigheid.

REGISTER

van d'Inhoud der Liederen.

Hoe de ziele des menſchen zo jammerlyk van God tot ſich zelven en de ſchepſelen is afgeweken, en daar door den Schepper niet kan vinden noch gewaar worden. 3
Hoe de ziele, tot haar verderf, ſich door d'ydelheid der waereldſche en vergankelyke dingen bedriegen laat. 9
Hoe de Menſch door zonden het menſchelyk en Goddelyk Beeld verlieſt. 15
Dat de menſch wel behoorde te weten dat de vereeniging der ziele met God niet toelaat in de zonden te blyven leggen. 21
Hoe de goede God den onnozel dwalende Menſch op den weg des Levens leid: en hoe wy ook God en niet de ſchepſelen moeten lieven en zoeken, om ware ruſte te vinden. 27
Dat wy zo lichtelyk en in een korte tyd, konnen quyt raken en verliezen, 't geen wy met veel moeten en tyd, door genade verkregen hadden. 33
Hoe nodig het is, gedurig na den Top der Evangeliſche volmaaktheid te ſtreven. 39
Waar in 't Beeld Gods beſtaat. 45
Dat men uit het te rug zien op ſyn vorig leven, kan weten of men vordert of niet op den Weg ten Hemel. 51
Dat de ziele des menſchen, door 't verlaten en 't verliezen van alle aardſche en zondelyke beelden en liefde, tot vinden en genieten, van den onzienelyken Schepper, komt. 57
Van de hinderpalen en beletſelen, die den Menſch op den weg ten Hemel ontmoeten, en hoe hy echter ſyn gemoed niet moet laten bewegen om niet voort te gaan. 63
Hoe de weg en de Reize van d'Aarde na den Hemel, van ſich zelven tot God, van de Schepſelen tot den Schepper, en van het tydelyke tot het ewige, zo kort niet en is, als men ſich ſomtyds inbeeld. 69
Hoe de ziele, door de Stroom der Schepſelen, nederwaarts gedreven word, maar daar door brekende, en 'er ſich tegen op begevende, eindelyk tot God haren Oorſpronk komt. 75

Dat

Dat de ziele niet moet wanhopen, schoon zy in't begin der Bekeringe sich geheel onvermogende Bevind, maar haar hope op Gods krachtige hulp moet vestigen. 81
Hoe de ziele niet los kan worden van de natuur en zonden, waar aan zy vast is, als door veel te lyden en door te staan, en dat zy overzulks haar niet van dat lyden moet ontrekken. 87
Dat ons herte waarlyk los moet zyn van de Schepselen, zal het tot God konnen naderen, en hoe licht wy ons hier in wat konnen bedriegen. 93
De ziele spreekt, hoe zy niet mag rusten haar herte tot God, haren Oorsprong gedurig op te heffen. 99
Dat de verhevendheid des gemoeds de ziele zeer noodsakelyk is. 105
Hoe de ziele, als zy het helder Schynsel der Goddelyke Genadezon genieten zal, de Wolken van alle Eigen-wil, &c. weg moet doen. 111
De ziele onderwyst haar zelven, hoe by de verstandelyke kennisse Gods, die zy uit het heilige Woord Gods begrepen heeft, dient gevoegt te zyn de ondervindelyke kennisse. 117
Hoe dienstig het zy de uitlopinge der zinnen te betomen. 123
De Ziele leert, dat de Ruste des Gemoeds, alleen in God en syn heilige Wil te vinden is. 129
Hoe dat in de ziele des Menschen, op eenen tyd, het vergankelyke en onvergankelyke, niet teffens, en geheel, kan plaatse hebben. 135
De Ziele verheugt haar in de Zonne van Gods genade, Jesus Christus. 141
De ziele word onderwezen, hoe zy den ouden mensch moet afsterven, gelyk als eenen, die op een bange wyze den natuurlyken Dood sterft. 147
De ziele word aangemoedigt, om geheel en al haar zelven af te sterven, op dat ze Gode leve. 150
t' Zamenspraak tusschen Jesus en een aangevogte ziel. 154
Ewigheids Erinnering. 156
Troost voor een treurig Gezelschap. 157

Re-

Al wat zich vind van eener aard. 21
Als d'Hemel zich betrekt. 154
Daar wil en macht elkander ſterken. 45
Dus komt het Scheepje nader. 75
Een eed'le ziel beluſt om God te vinden. 39
Een Reizer langs de wegen. 63
Een volle Hand en kan niet vaten. 135
Ellendige Slaven! in kommer begraven. 33
Helder licht vol lieflykheden. 141
Hoe bang valt hier een Menſch. 150
Hoe dwaalt een ziel! hoe dwaal ik meê. 57
Hoe vaſt zyt gy, ô Steen. 87
Ja Ruſter! gy word moede. 99
Myn oog zag eens een onbedochte. 27
Myn Vrienden, die hier zyt. 157
O helder Luchje dat de Stralen. 111
O menſch! ô eêl geſchep, zo &c. 15
Onvaſte Schutter, die dus nooit. 3
O trekking der Naturen? 129
O vlugge menſche-geeſt, &c. 105
O Zalig' Ewigheid! nimmer-eindig Ende. 156
O ziel, ô ziel! van Satans kluiſter. 51
O zwakke ziele! noch zo jong en teder. 81
Toen my den Weg tot God, eerſt, &c. 69
'k Voele klaar in myn natuur. 117
Wanneer m' een Ros noch vreemd van Zaal en Sporen. 123
Wel wat brengt deze Toren my. 9
Wel zwaar en bitter valt het ſcheiden. 147
't Zy wie zich ten tocht. 93

Regiſter van d'Inhoud der Proſaas.

Van de diepe onkunde des Menſchen. 5
Van de grote verkeertheid des Menſchen. 12
Van de Wedergeboorte. 16
Van de Heiligheid en Vereniging der ziele met God. 23
Van de Ruſte die voor 't Volk Gods is overgelaten. 29
Van de Standvaſtigheid. 35
Van 't gedurig Waken. 41
Van de Vernienwinge des Herten. 47
Van 't gedurig toenemen en op-klimmen der ziele tot God. 52
Hoe uit het ſterven een leven komt. 59
Dat men den goeden en Evangeliſchen weg noit moet verlaten. 65
Van de volmaaktheid en wyd-uitgeſtrektheid der Evangeliſche geboden. 70
Van de Heere onze God te zoeken en te vinden. 77
Van een beginnend Chriſten. 83
Van de Reiniginge der zielen. 88
Van de Vryheid en onaankleeflykheid des gemoeds aan de aardſche dingen. 96
Van het nimmer ruſten der Godzoekende zielen. 100
Van d'opgetogendheid. 106
Van de Genietingen en Verhinderingen der genaden Gods. 113
Hoe nodig d'innerlyke ondervindinge zy. 119
Van de ſchade, die 't gemoed lyd, als de zinnen haar wil hebben. 125
Van het yſſelyk omzwerven der Ziele, zo lang zy buiten God ruſte zoekt. 130
Van d'onmogelykheid, om den Geeſt en het Vleeſch, te gelyk te konnen dienen en liefhebben. 136
Hoe nodig ons het Licht des Levens is, en door wat wegen men dat verkrygt. 143
Van de volkomen afſtervinge zyns zelfs. 152

Einde der Regiſters.

ALLEENSPRAAKE

Met

GOD,

Door den Auteur van de BEGINZELEN VAN GODS KONINGRYK IN DEN MENSCH.

tAMSTERDAM,
By JACOBUS VERHEYDE.

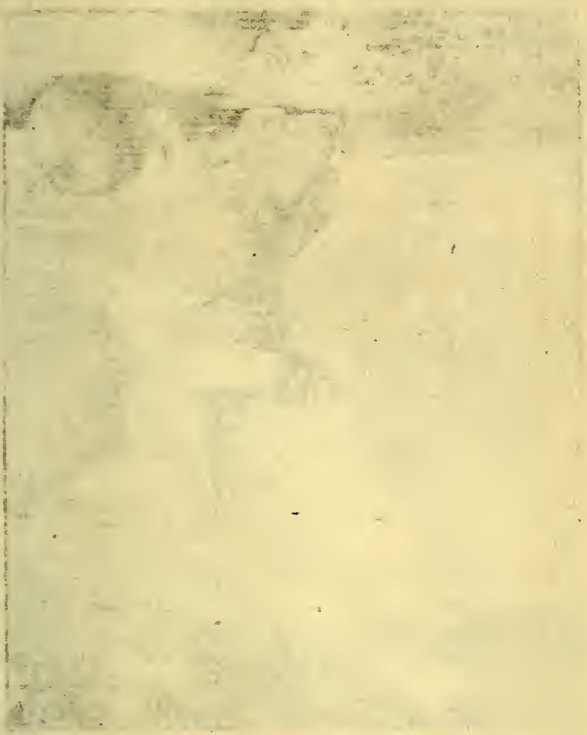

HEt behage U, ô Opperſte Majeſteyt! dat een arme aardworm uyt het ſtof tot u ſpreke. Dat een bevlekte tonge ſig roere, om voor u, die onbevlekt zyt, iets voor te brengen. Laat een overſtelpte Ziele, die nergens ruſt heeft konnen vinden, tot u, haar eenig ruſtpunt naderen.

ô Levens Spring-fontein, myn moegejaagde en afgematte herte ſchreeuwt na U. Hoe vriendelyk zyt gy! hoe Zielverquikkende! hoe nodig is my uwe nabyheid gedurig te gevoelen, en hoe menigmaal mis ik ze, en met haar al die noodige ondersteuningen.

ô Myn Zielebeminnaar, wiens enkele luſt het is by uw Schepſel tegenwoordig te zyn. U we goedheid gebied my uw aangesigt te ſoeken: (*a*) *Ik ſoek uw aangeſigt, myn God, verberg uw aangeſigte niet voor my.*

'T is alleen om U te vinden, myn Schepper, dat uw Schepſel ſig tot u keert. 't Kan nergens, nog in ſig ſelve, nog in iet anders ruſten, en daarom is het immers geen wonder, dat het U zyn oorſpronk ſoekt. Hoe gaarn zou het tot uwe gemeenſchap en verëniging ſig voelen overgaan.

Maar waar loopen, ô God, myn gedagten? Ik met U, ô Reyne te verënigen! Kont gy niet met waarheid tot my roepen; ſta verre, ſta verre, ô onreyne, ô beſmette; en wat zou ik U antwoorden? Immers niets. 'T ſou daarom ook verre van my zyn, die hooge verëniging te begeeren, indien niet uwe ondoorgrondelyke menslieventheid, my ſelfs tot U riep, die rein zyt, om my onreyne te reynigen, en dan een met U te werden. Gy gebied my zulks, ja 't is U genadig welbehaagen, en dit is de eenige grondveſt van deſe vrymoedigheid.

(*a*) Pſalm 27, 8.

Maar als gy aan myn Geeſt vertoont, hoe Zalig dat dit voor my is, hoe kan ik dan nalaten, ô myns levens-bron, tot U alleen te naderen! zal een Viſch het Water, een Vogel de Lugt ſoeken, en zou ik U, in wien ik alleen myn adem haale, dan niet ſterkelyk begeeren.

'K voele my door alles tot U aangedreven, en og of ik zulks gevoelde! Kan hy ruſten van verder tot U in te dringen, die U maar heeft beginnen te ſmaaken? Uwe verzadiging verwekt nog grooter begeerte, om U, ô eenige volmaakte, volmaaktelyk te kennen; om U, ô enkele ſuyvere liefde, ook enkel en zuyver lief te hebben.

En dewyl gy weet, dat dit de innerlyke begeerte myns herten is. Zoo laat het U behaagen, die levendiger te ontſonken, en daar in te ſtorten een groote luſt en geen minder bequaamheid, om door alleenſpraake over uwe Eygenſchappen, my nader tot uwe kenniſſe en teffens tot uwe liefde en gemeenſchap te doen overgaan.

Maar myn herte ſinkt weg, myn God! ag of het geheel in U weg ſonk, als ik uwe grootheid, myne kleinheid; uwe hoogheid, myne laagheid; uwe alheid, en myne nietigheid beſchouw. Dog Gy, die gewoon zyt het ſwakke, het onëdele, het dwaaſe na den vleeſche te gebruyken tot uwe eer, op dat geen vlees zou roemen voor U, kont my met uw almagtige hand onderſteunen, door uw wysheid verſtandig en door uwe kragt levendig maken.

Gy, ô uytbreyder der heemelen! kont myn herte uytbreiden, myn Ziele roeren; en daar in laten daalen, 't geen U tot eere zy. 'K ſtel my in uwe hand, als een klomp kley in de hand des pottebakkers. Werk in my, ſoo als 't U behaagt. Bezit, Regeer en beſtier myn herte, gedagten, tonge en penne.

En og! of het U beliefde een ander min onwaardig

en

en onbequaam hier toe te gebruyken! Giet uwe genaade in een ander overvloedig uit, als ik maar, ô myn alles-verquikker! een druppeltje van uwe Heemelſche dauw op myn dorre Ziel mag voelen nederdaalen. Doe met my en alle die U haar Oorſpronk ſoeken, ſoo als 't goet is in uwe oogen. Wy zyn dog alle Leeden van een Lichaam, waar van elk lid ſig verblyd, als 'er een verheerlykt werd.

Hier ben ik, myn God, zoo goed en zoo quaad, zoo ſterk en zoo zwak, zoo wys en zoo dwaas als ik voor u ſta. Ik ben niet anders als ik voor U ben, maar ik kan door U haaſt anders worden.

(*a*) Gy hebt Sauls herte in een oogenblik verandert, behaagt het U, zoo verander ook het myne, en ik bid U, ô formeerder aller herten. ja met ernſtige aanhoudingen bid ik U, laat het U dog behaagen Dryf 'er alle Schepſelen uyt, ô Schepper van alles, en vervul het met uwen Geeſt geheel en al. Verbant 'er alle Eyge wil voor eeuwig uyt, en plant 'er de uwe alleen in. Neem alle myne gedagten gevangen, en werp alle hoogte, die ſig tegen U verheft ter neder. Dat ik alles vergeete, uytgenome U alleen.

En nadien het U behaagt, dat de vleeſelyke rok myns ſterfelykheyts nog voor een tyt een belet zy, om U gezegent aangeſigt in volle heerlykheid te aanſchouwen, ſoo ruſt ik in dit uw welbehagen alleen bid ik met Moſes, (*b*) dat dog alle uwe Goedigheid en heerlykheid voorby myn aangeſigte heenen ga, en dat ik U myn God zelf voor de ooren myns herte, uwe heerlyke Name hoorende uytroepen, in een wedergalm, die myn Ziele op uwe kragtige ſtemme, niet kan nalaten te uyten, heede tot U enkel wedergallemmende, antwoorde:

(*a*) 1 Samuël x. 9.
(*b*) Exodus 33. vers 18. &c. en 34. vers 6, 7.

Toon my een veylige plaats by U, op een verheve en vaſte Rotſe der aandagt, en verberg my, myn God, en verberg my in een diepe klove van afgeſcheidentheid der Schepſelen, om voor myn ſchielyke invallen wel bewaart te zyn, zoo leg zelf uwe heylige en kragtige hand, als een zegel op myn Ziele, op dat ik in deze diepe ſtilte, en ontoegankelykheid voor alle ydele dingen, U, ô God, met alle uwe heerlykheid en goetheid, voorby my heenen gaande, mag naoogen.

(*a*) Ley my in uw Heyligdom, daar gy alleen woont, kom daar neder tot my, verſchyn heerlyk tuſchen de Vleugelen der Cherubynen, myn uytgeſtrekte vlugge Hemel-begeertens, de Wieken myner Ziele; laat my uwe ſtemme daar hooren, en antwoort op myne ſmekingen. (*b*) O Heere, laat Moſes lot, my niet geheel miſſen, maar ſpreek ook tot my, van aangeſigte tot aanſigte, gelyk een man met zyn vriend ſpreekt. Want hoe ben ik magtig, iets waardigs van U voort te brengen, zoo gy U niet eerſt zelf aan my ontdekt?

O eenig ligt myn 'er oogen ontdekt U dog, open myne oogen om U te zien, myne ooren tot het hooren uwer ſtemme, leer my U kennen in uwen Zoon en niet alleen in Moſes.

(*c*) Als Moſes, als Elias al heerlyk aan my verſchenen, ſoo roept gy dog, dat ik uwen Zoon zal hooren, ach of ik hem hoorde. Neem het dekſel van myn herte weg, op dat ik U aanſchouw in U eenigeboorn vol van genade en waarheid, dat beelt van uwe zelfſtandigheid, dat afſtraalſel uwer heerlykheid.

Geef myn God, geef verligtinge der kenniſſe uwer heerlykheid in 't aangeſigte van Jeſus Chriſtus, op dat ik

(*a*) Exodus 25. vers 24.
(*b*) Exodus 33 vers 12.
(*c*) Luc: 9. vers 30. &c.

ik met een onbewolkt ooge myn 'er Ziele, de heerlykheid des Heeren, als in een Spiegel aanſchouwende, door de weerglans uwer heerlykheid, na uw beelt in gedaante verander, van Heerlykheid tot Heerlykheid, als van uwen Geeſt.

Jeſus Chriſtus, Zoone des levendigen Godts, laat uwe wonderen geen eynde op aarde hebben. (*a*) 'K hoor het geruys van uwe voorbygang in myn blintheid, en ik roepe, *Jeſus, Zoone Davids ontferm u myn 'er.* Maar zoo haaſt als ik roepe, roepen die onverſtandige Schepſelen dat ik zwygen zal. Ja willen my nog door beſtraffingen affchrikken van tot U te roepen, maar 't zy verre. 'K weet hoe noodig my 't geſigte is, 'k wil zoo veel te meer roepen, *Zoone Davids, Zoone Godts ontferm u myner.* En gy kont door u ſtilſtaan, en belaſten dat men my zal roepen alle die te vooren tegenſtrevende beletters veranderen in helpers, moet-gevers dat ſe ſeggen, *dat ik op zal ſtaan en moet hebben om dat gy my zelf roept.*

Ik werp op uwe roep, myn beletteden mantel, de ſlordige aarde en zondelyke luſten daar hene, loopende tot U daar boven met een wegrukkende blydtſchap, en ſta voor U, met verſoek, dat ik ziende mag worden. Indien gy dan myn oogen opent, dat ik U myn Verloſſer zien mag, zoo zal ik U ook op uwe Weg navolgen, en uwen Vader en U verheerlyken op de aarde.

Open myne ooren dog, dat ik uwe Woorden begrype, en uwen Vader kenne, zoo als hy ſig door en in u zynen Zoon openbaard, want niemand kent den Vader dan den Zoon, en dien het den Zoon zal willen openbaaren.

Laat dan ô Zoone, d'ondekkinge uwes Geeſts, my uwen Vader leeren kennen, op die uytnemende

(*a*) Marc: 10. vers 46. &c.

wyſe, zoo als hy zig door U in zyn Woord ontdekt heeft, op dat ik den weg ten leven inſla, in uwen Vader, dien eenigen waaragtigen God te kennen, (*a*) en U, van hem hier toe gezonden.

Myn Heyland, myn Zaligmaker, ach was ik by u. Geef my vleugelen om tot u te vliegen. Ik zugt nog onder de ydelheid, kom my te hulpe, myn ziele begeert U met veel verlangen en Traanen, ach of ik U nog eens genieten mogt. Verquik myn ballingſchap, reinig my in uw bloed, waſch my in het Bad uwer genade, heylig my tot heylige gedagten, op dat myn Geeſt daar door, U en uwen Vader nadere.

Ik draage U ô goede Heer, myn ganſche herte op, al myn verſtand, wille, gedagten, hertstogten, Lichaam en alles.

Dat het van nu af niet meer myne zy, maar uwe en uwes Vaders. Gy zyt het die my Gode met uw bloed gekogt hebt, om my te maken voor myn God, tot een Koning en Prieſter, heerſchende op aarde. Voltrek nu ſulx in my.

Laat my ô Zaligmaker! onder de Geeſtelyke Prieſter-ſtamme van Levi gerekent worden, die geen Erfdeel op aarde ontfingen, want de Heere de God Iſraels zelfs, was haar Erfdeel. Die hebt Gy, ô uytdeelder van Godts onnaſpeurlyke Rykdommen uytgewrogt, als gy my een Erfgenaam Godts en uwe mede-erfgenaam gemaakt hebt. Neem my dan, dat bid ik met myn ganſche Ziele genadelyk aan, zyt geduurig by my, en maak my bequaam, dat myn binnenſte zonder ophouden uytroepe: *Hem die op den Throon zit, en het Lam, zy de dankſegginge, de Eere, de Heerlykheid, en de Kragt in alle Eeuwigheid. Amen.*

Myn Enige Heer! myn Enige God! was ik een met U! en alle myne menigvuldigheid en gedeeltheid in

(*a*) Joh: 17. vers 3.

in U alleen geheel verſlonden, en mogt ik door U komen, tot een geſtadige, loutere, enkele Eenheid en enkelheid.

Gy roept zoo kragtig van uwen heyligen Berg tot my, om my van alles tot U, alleen te brengen. (*a*) *Hoor Iſrael de Heere uwe God is een Enig Heer.* Ik hoor U myn Enige God, dit tot my roepen, en ach of ik alleen uwe ſtemme hoorde!

Maar hoeveel andere Goden roepen zoo geweldig en zonder ophouden, hoor Menſch hoor dog na my, laat ik uwe God zyn, my hoort gy niet alleen, maar my ziet gy ook, my taſt gy. ó wat al afgoden zoeken myne Ziele, van U die myn Eenige ware God zyt, af te leyden; niet alleen de God dezer Eeuwe, met alle zyne onderhoorige dienaars, die myn zinnen door ongeloof zoeken te verblinden, niet alleen de God des geldts en der gierigheidts, niet alleen dit Lichaam met alle zyne luſten, niet alleen de Weerelſche eere, die van elk aangebede Afgodinne, maar alle deze ſpannen kragtig ſamen, en willen geenſins toeſtaan, dat gy alleen myn God zult zyn.

Elk wil met geweld een deel, hoe klein het ook zy, van myn Ziele beſitten, en ik myn Enige God, mag immers haar nergens in te wille zyn, zonder U te verlieſen. Nu komen ſe my eens openlyk flatteren en verzoeken, en dan eens zeer heymelyk door veel liſtige omweegen, en zo veel bedekte ſtrikken.

Dan zoeken zy myn tafel tot myn ſtrik te maken, dan myne oogen, dan myne ooren en d'andere zinnen, myne liefde, haat, hoope, vreeſe, blytſchap, droefheid, en alle hertstogten, ja myn Enige en alleen wettige Heer, niets is 'er dat deſe Afgoden, myne dood-vyanden niet tegen myne Ziele opmaken.

(*a*) Deute: 6. vers 4.

Alle uwe heerlyke Schepſelen, veranderen zy in enkele aflokzelen, om my van uwe tot haaren dienſt en liefde te doen overgaan. Zy poogen maar, dat ik ſe eenigſins tegen uwe volmaakte wil gebruyke, of met geen genoegſaam opſigt op u alleen, of met eenige aanklevinge buyten U.

De Weereld lokt my op duyſenderly manieren tot zig. Zy wil my haare bedriegelyke ſtemme doen verſtaan, door alles wat zy heeft, de taalen van by na alle menſchen zyn als ſcherpe prikkelen, om my van U af te leyden, alle tragtenſe my tot menigvuldigheid en verdeeltheid te beweegen, en van die alderzuyverſte, en zaligſte enkelheid en Eenheid met U, myn Enig en myn Al af te rukken.

Alle myne vyanden, die Goden en Afgoden, om dat ze wel weten, dat myne onverwinnelyke ſterkte tegen haar alle beſtaat in U met een ongedeelt hart alleen aan te kleven, en haare overwinningen omtrent my in 't losmaken van die ſterke band, zoo roepen ze elkander zonder ophouden toe,

Wie maar verdelen kan,
Die wort 'er meeſter van.

Zy beloven haar zelf een onfeilbare uytkomſt na haar zin, indien ze dit maar bereyken konnen, en ik heb haar gelukkige uitſlag zoo onuitſprekelyk ongelukkig voor my, myn God, met zoo diepe ſmerten, meer als eens ondervonden. 'K weet wat ik tegenwoordig nog gevoel, en ſchrik voor 't toekomende. Myn vyanden zyn ô God! zoo veel en zoo ſterk, ik ben enkel en alleen, en daar by zeer zwak. Ach wat lyt een enig herte! Het ſmert my in 't binnenſte, verſchrikkingen des doodts zyn op my gevallen, vreeſe en bevinge komt my aan, en rouwe overdekt my, och dat my iemand Vleugelen als een Duyve gave,

Heer

Heer myn God, wat ſtormen wort ik niet gewaar, wat nederlagen vrees ik niet.

Ach God getrouwe God, waar wort ik heen gevoert:
Hoe is myn Geeſt beroert;
Hoe kan ik myne tranen
Weerhouden, dat s' U niet om hulp, om byſtand manen.

Of om ſtandvaſtigheid, om kragt in deſe nood, en ſchoon myn Ziele nu zeer bange is, ſoo weet ik wel dat gy myn Enig Heer in waarheid tot my ſeggen kont, heb ik U niet menigmaal van de hand uwer vyanden verloſt, als zy uwe Ziele onderdrukten en gy tot my riept? nogtans hebt gy, my meenigmaal verlaten en andere Goden gedient, daarom zal ik U niet meer verloſſen, ga heene roept tot de Goden die gy verkooren hebt, laat u die verloſſen ten tyde der benautheid. Maar myn God ik heb gezondigt tegen den Hemel en voor U, doet gy my na alles dat goet is in uwe oogen, alleenlyk verlos my ten dezen dage, want ik wil de vreemde Goden uyt het midden van my weg doen en U dienen. Laat dan uwe Ziele verdrietig worden, over den arbeid van uw Iſrael in my, en geef myne vyanden in myne hand, dat ikſe ſla dat 'er niet een meer over zy.

Hier om vlugt ik tot U alleen, myn ſteun myn toeverlaat, verberg my veylig by U, in deze ſchrikkelyke aanval. Ruk en ſcheur my af van alles 't geen myn herte verdeelen kan. Vergader myn verſpreide kragten ô God tot U alleen: breng ze t' ſamen, op dat ze door U tegen den aanloop haarer vyanden beſtaan konnen, en alſoo uw heylig Gebod in my vervuld worde, om U myn Enige Heer, myn Enige God, ook alleen lief te hebben, niet met een gedeelte myns herten, maar met myn ganſche herte, niet met ſommige kragten myner Ziele, maar met alle haar vermogens,

niet

niet met eenige overleggingen myns verſtandts, maar met geheel myn verſtand en alle myne kragt.

Hoor my myn Enige God tot u roepen, om een met U te zyn, want ik hoor U roepen, dat gy Een Enig Heer zyt, en dat ik U alleen moet lief hebben. O Gy die trouwe houd in Eeuwigheid, zult het ook zekerlyk doen, indien ik maar aan U getrouw ben.

Want ik zie myn God waar ik myn oogen wende, dat het uw Iſrael altyt wel ging, als het U alleen met verfoejinge aller Afgoden eerde. Dat zyn vyanden dan geen magt over hem konden krygen, dat een enig man van hem, duyzende kon verjagen, dat het overvloeide van alle Zegeningen; die het eerſte Iſrael wenſchte. En geen wonder, dewyl het by U den enigen oorſpronk zyns heyls bleef.

Dog zoo haaſt het afweek, week ook uwe ſterkte en zegen terſtond van hem, en dus is het ook met my, myn Enige weldoender. Als myn Ziele U alleen in alles opregtelyk aankleeft, en niets buyten U in hert of gedagten heeft. O wat ſterkte tegen alle myne vyanden geniet ik dan? wat groote magt om ook met weynige, duyſende van haar op de vlugt te dryven, want gy Heere God zelve ſtryd dan voor my, gelyk als gy geſprooken hebt: wat zeegeningen vloejen my dan in overvloed toe boven hope, boven wenſche? Hemelſche en Eeuwige zegeningen: dan maakt gy my dronken van de vettigheeden uwes huys, en gy drenkt my uyt de Beken uwer welluſten. Dan gevoel ik dat gy myn hert en zinnen door uwe Vreede die alle verſtand te boven gaat, bewaart in Chriſtus Jeſus: dan geniet ik een onuytſpreekelyke vreugde, dan beken ik Chriſtus liefde, die de kenniſſe te boven gaat, en ik werd vervuld met alle uwe volheid.

Maar afwykende van U geduurig voor my te ſtellen, myne oogen en alle kragten tot U alleen gekeert te hebben, iets anders heymelick in plaats van U alleen

leen gedient te hebben. O Heer! wat groote zwakheid des Geests? hoe diepe wonde! wat zware en harde ballingschappen volgen dan terstond op die afwykingen? wat blintheid en hartheid des herten? hoe ellendig wort uw Israel dan in my verstroyt.

Uwe liefelyke Hemel met alle zyne zegeningen van vroege en spade regen, van dauw uwes heyligen Geests, wort als Yser; 't Gebed kan'er niet door, 't wil niet op. De Aarde myns herten te vooren als een gewaaterden Hof en een Sprink-ader der Wateren gebrooken, en bequaam om alle goet Zaat wel te ontfangen, wert zoo hart als Koper. De traanen tot U houden op, of zoo 'er nog zyn, het zyn traanen zoo hart als het hart daar ze uyt voort komen; 't zyn traanen meer van knaging als van vreede, meer van regtvaardige droefheid als vreede des Geests, meer van mogelykheid op my zelve, als van diepe vergenoegsaamheid in U; 't zyn geen liefelyke en zagte tranen, geen stille en van zelf opwekkende traanbronnen, maar geparste en stokkige, met gansch geen vettigheid, om dat myn aarde zoo dor is.

Myn enige Wel-bron alles goets, hoe noodig is my dan by U alleen te blyven! De droevige ondervinding heeft my geleert: ach! of ik maar geleert was. Hoe bitter en hoe bang het is van U iets af te wyken, bitterder als de dood en banger als de Helle; want men vlugt van U die 't eenige leven, van U die de eenige oorspronk aller vreugde zyt.

Wel aan myn eenige Weldoender, by U voortaan alleen te blyven, wil ik ernstig verkiesen. Help my dog, want hoe kan ik zonder U. 'K weet gy zult my helpen, myn Enige hulp, myn Rotsteen, myn Ziele schreyt tot U, laaten myne traanen U beweegen.

'K ben nog in het Land der Afgoden, rontom beset met haar gewillige en ernstige dienaars, het behaagt U, d'een en d'ander tot myne beproeving of ik U al

alleen

alleen lief heb, dus by my te laaten blyven, gelyk gy eertyts u Volk Iſrael daar door beproefde. De Weereld, de onvroomen, de Zatan en myn Vlees zyn nog niet uytgeroeyt.

Maar goede Heer laat ze door uwe kragt in my overwonnen worden, laat ze aan myn Ziele dienſtbaar en cynsbaar worden, gelyk de overgebleven Afgodiſche Volkeren in het Land van uw Iſrael eertyts; dan zal ik, dan zal uw Iſrael, dan zult gy'er dienſt van hebben.

Uw Volk eerde U alleen en geen Afgoden, zoo lang zyn vroome Joſua leefde, maar na zyn dood, na zyn begrafeniſſe, na't verſterven van zyn vroom geſlagt, weeken zy af, deden dat quaat was in uwe oogen; zy dienden den Bäal; zy verlieten u, en volgden andere Goden na, die rontom haar waren; zy boogen zig voor die en verwekten U tot toorn.

Maar ô Enige Goetheid, my hebt gy een Joſua, een Jeſus gegeven, die in Eeuwigheid leeft, en dat wel om voor my te bidden. Ach! dat myne trouw aan U en aan hem ook nooyt ſterve.

Laat myn Joſua, myn Jeſus, geduurig by my zyn, en zyn heylige iver tot U, my een gedurige prikkel verſtrekken om hem na te volgen: hy eerde U zyn Vader alleen, hy wilde U alleen aanbidden, hy weygerde de Koninkryken dezer Weereld, zyn ſpyſe was; uwe wille alleen te doen, en de zyne de minſte plaats niet te geven, en was alzoo gehoorzaam tot de dood, hy zogt U alleen en gy waart hem genoegzaam, hy ruſte in U alleen, en uwe ziele ruſte in hem met welbehagen.

Nu heeft hy verkregen daar hy, op aarde zynde zoo vuurig om badt, nu is hy aan uwe regterhand verhoogt, en alle magt in heemel en op aarde heeft hy aanvaart, gy hebt hem my, tot myn Heer en gezalfde Koning gemaakt, tot myn eenige Hoogepriеſter,

prieſter, aan hem hebt gy alle oordeel gegeven, op dat ik hem zoude eeren gelyk als ik U eere.

Myn God ik eere hem in U, en U in hem: niemand kan my als ik uwes Zoons Schaapje ben uyt uwe hand rukken, en die magt hebt gy ook uw Zoon gegeven, hy is een met U: ach! was ik nu een met U, een met hem, myn God, hier verlang ik na, hier na zugt ik, myn Joſua na te volgen is de begeerte myns herten, help my, want dit is de enige weg om een met U, en hem te worden.

Ik hoor hoe de eerſte Joſua, van Iſrael een ganſch gewillige dienſt van U afeyſte; en zoo 't quaat was in haar oogen U alleen te dienen, dat ze dan Goden na haar welgevallen verkieſen zouden; ik hoor uw Zoon myn getrouwe Joſua ook vraagen of ik met de afwykende, mede niet wil weg gaan, maar hoe kan die weg gaan, hoe kan die andere Goden dienen, die zoo klaar weet dat 'er buyten U geen God is, dat gy die Enige zyt; niemand meer: ach! myn Ziele ſchrikt daar voor en roept tot U; 't zy verre my dat ik U verlaate, om andere Goden te dienen, ik zal de Heere myn God dienen en ik zal zyne ſtemme gehoorzaamen.

En waar zoude ik gaan myn Joſua, myn Verloſſer, gy hebt de woorden des Eeuwigen levens, en met eenen de kragt en de wil om my hier en in Eeuwigheid te doen leven: ach! laat zulks U behagen. En ik neem heeden een ernſtig voornemen om voor U myn Enige ook alleen en geheel te zyn.

Gy wekt my hier toe zoo kragtig op, als gy door uwe dienſtknegt Moſis my ſoo ernſtig laat waarſchouwen, voor alle, ook de minſte Lichamelyke of Geeſtelyke Afgodery; om dat gy alle man die Baäl-Peor navolgde, uyt uw Iſrael hebt uytgeroit, maar die U bleven aanhangen, behield gy by 't leven, dien waar 't gy na by zoo meenigmaal zy U aanriepen.

O! hoe

O! hoe moet ik my wagten en myne Ziele zorgvuldig bewaaren, om niet enig Beeld, gelykeniſſe of gedaante van iets dat 'er is van U te maken; ja zelf niet in myn gedagten te verbeelden, dewyl ik nooyt Beeld of gelykeniſſe van U gezien heb, zelfs als gy U al op het heerlykſt vertoonde:

'tMoet al voorby geſtapt,'t moet al verlochent weſe:
Indien men eenigzins tot U genaken wil!
Het ganſche Schepſel moet zig teffens houden ſtil.

Want gy Heer zyt een verteerent vuur, een iverig God, die jaloers zyt, en uwe eere geen andere wil gegeven hebben, of uw lof den van menſchen herſens uytgevonden beelden. Als alle wemelingen in my op houden, als ik my zelve kan vergeten, dan vind ik U, maar als 'er aankleving is, buyten U, waar aan het ook zy, verbergt gy U.

Laaten dan Volkeren die U niet kennen, veele Goden hebben, laaten haare gedagten van de een na d'ander wandelen, en ook zoo haar liefde en vertrouwen. Ik heb nogtans maar een God, U ô Vader, uyt welke alle dingen zyn, en daarom ook tot U, vergader dan alles in my, myn Enige God tot een, geef dat alle Schepſelen als ſtralen van U de Enige Zonne, daar zy van uytgaan, my, U haar oorſpronk, ook alleen aanwyzen, hebben ze tot nog toe, my meer tot meenigvuldigheid als tot eenheid gedient: nu niet meer alzoo, gy hebt ze dog alle om uwes zelfs wil geſchapen, dat ze my dan voortaan tot U en uwe wille ook alleen dienen.

MynZiele heeft zoo diep een genoegen als zy haar zelve in die ſtand bevint; dan ziet ze uwe wysheid in uwe Schepſelen uytgeſtort. Zoo ſchoon, zoo uytnemend, in zoo heerlyken order, om die eenheid te bevorderen, dat ze met een diepe verwondering en

ſterke

ſterke beveſtiging dat gy zyt en een enkele Een zyt, u ook enkel wil dienen.

Zy gevoelt dan kragtig, dat gy alles ten dienſt en genieting van den menſch, en die ten dienſt en genieting van U alleen hebt geſchapen, dat alles in den Menſch eindigt, en dat de Menſch ook in U, dien Enigen alleen moet eyndigen. Dat alles uytroept, ik ben niet van my zelve, maar van myn Schepper en Eenige oorſpronk; gaat tot hem. Daar is ruſte, die alles in onwrikbare order houdt, om dat van U, die een Enige zyt die order is geſteld, en niemand uwe magt weerſtaan kan.

Sterk my dan ô myn Enige ſterkte, dat ik voor uw aangeſigt geen andere Goden ooyt hebbe of eere, hoedanig die ook mogten zyn, hoe openbaar of heymelik, lichamelik of geeſtelik, klein of groot, of hoe ze ook ooyt myn Ziele, die zig enkel aan U alleen moet houden, mogten ontmoeten.

Dat myne Liefde ganſch ongedeelt alle haare ſtralen tot U alleen, ô Enige Liefdebron uitſchiete, in U geheel overga, in U geheel verſlonden worde, ja met U eene Liefde-geeſt worde in Enigheid.

Hoe kan myn herte nalaten, van in innige vreugde op te ſpringen, om dat gy myn Enig goet, het Enig voorwerp van alles wat in my is, maar een enkele Een zyt, en ik met al myn hoop, al myn verlangen, al myn begeertens en liefde, niet tot veele en door die verdeeling te flaauwer, maar tot U, die Enige met 't ſaam gevoegde kragten geheel en al mag naderen.

En wie zal myn blytſchap uitſpreeken, als gy enig gevoelen in myn herte ſtort, dat ik een met U ben, dat uwe wille myne wille is, uwe Enigheid de myne, uwe onſterflykheid myn Deel, uw Zaligheid myn Lot.

Maar wat Zee van genoege zal my dan overſtro-

men, als ik in een onveranderlyke Enigheid in Ewigheid my met U vereenigt en vaſtgeſteld zal vinden, als ik niet anders zal konnen als met U op 't hoogſte vereenigt zyn en blyven, als alles wat die alderzaligſte bant kan ſchenden, vernietigt zal zyn, als een Ewige eveneensheid zonder ſchaduwe van verandering zal verſcheenen zyn.

O myn Enige, wanneer zal dit zyn? hoe lange ach Heer, hoe lange! Waarom onderwerpt gy alles U nog niet? waarom blyft 'er nog zoo veel ſtryt, zoo veel verdeeltheid?

Laat myn oogen niet langer verſteken blyven van dat Zalige heyl te zien, dat aan uwe Zoon alles onderworpen is, dat alle zyne vyanden tot de laatſte toe verſlonden zyn, en dat die top der Enigheid plaats heeft, dat alles aan uw Zoon en die zelve aan U, die hem alle dingen onderworpen hebt, onderworpen zal zyn, om aan U, ô God en Vader, het Koninkryk over te geven, op dat gy alles zyt in allen.

Ik dank U myn God, ik dank U van gantſcher herte, dat het U behaagt heeft, my eene onder uwe ſchepzelen te laten zyn, die uwe goetheid tot die zalige vereniging met U geroepen heeft; Ja ik dank U Vader, Heere des Hemele en der aarde, en wil U blyven danken in ewigheid.

Gy hebt my U doen vinden, en ik wil U niet verlaten: Myn God! myn Ziele kleeft u agter aan, laat alles my verlaaten, als ik maar een met U blyf, die alles in allen zyt, „ *Wien heb ik neffens U in den He-*
„ *mel, neffens U luſt my ook niet op de Aarde, bezwykt*
„ *myn Vlees en myn herte, zoo zyt gy de rotſteen myns*
„ *herte en myn deel in Ewigheid.*

Maak Heere, maak myn vereeniging met U dagelyks volmaakter en vaſter, dat alle ongelykheid ſterve. Gy hebt my het oore doorboort, 'k wil Ewig uwe zyn, houw my dog by U, en bewaart myvoor alle afwykingen.

jeſus

Jeſus Chriſtus getrouwe Middelaar, myn Emanuël en vereeniger van God en menſch, kom my te hulp, en vereenig my met U en uwen Vader. Laat uw heylig bloed niet vergeefs voor my geſtort zyn, dat bloed van verzoening, dat bloed van vereeniging.

Gy mynaller beminnelykſte, wiens liefde zoo zeer wonderlyk is in myne oogen, zyt dog die geen, die in de bedeling van de volheid der tyden, alles tot een zout brengen in Hemel en op Aarde: vereenig my dan door uwe Geeſt en kragt, met alle die een met U zyn, en geef dat ik met U, myn heylig hooft, zoo naauw vereenigt mag worden, als myn lichaam met myn hooft, en de ranken met de Wynſtok: vereenig my genadelyk met uwen Vader en mynen Vader, met uwen God en mynen God, tot welke gy opgevaaren zyt, om die vereeniginge te bevorderen.

Ik bid dit Heere van U; ja myn Ziele ſmeekt 'er U om, met aanhoudinge en traanen. 'K weet wel 't is niet betamelik, het Brood der Kinderen, den Hondekens voor te werpen; maar medogenſte, gedenk, wat uwe liefde gedaan heeft, aan eene die U antwoorde: ja Heer, dog de Hondekens eeten ook van de brokskens die van de tafel haares Heeren vallen.

En gy myn Vader, gun my, dat de overvloed van myn Kintſchap en vereeniging met U, uytſtrale tot uwe heyligen en uytverkorenen, die op Aarde zyn; want myn goetheid reikt niet tot U, dat ze dan tot de uwe over ga, dat ik U, om uwes zelf wille, en haar in U, en om uwent wille beminne, dat alles wat in my is, zig tot vereeniging met haar uytſtrekke; dewyl uwe Eenheid my ook van zelf nodigt tot vereeniging met alle, die met U een zyn: ja ze dringt my, om te arbeyden, dat zelf alle die U nog niet kennen, een met U mogten werden; dewyl gy ons zoo naauw aan een verbonden hebt, en uyt

eenen bloede ons alle hebt geſchaapen, tot dat eene zalige eynde, om U te zoeken, of wy U immers taſten en vinden mogten, en zoo alle met U vereenigen.

Dat ik dan kragtig door U bewogen worde al te doen wat ik kan, om 't geheele Lichaam des menſchelyken geſlagts van U alleen af komſtig, en door U tot een, dat is, tot U geroepen, daar heene te leyden.

Gy zyt een God der Jooden, en de Heydenen hebben geenen anderen, alle hebben ze U evenveel gekoſt, gy hebtze alle lief in Chriſtus, indien ze maar U lief hebbe, en ze konnen U alle lief hebben, als ze maar alle U kennen: 'k wil my dan met alle vereenigen, zoo veel ik kan; 'k wil van nu voortaan op myn pligt in Ernſt letten, en door ootmoedigheid een ander hooger agten als my zelve.

Om uwent wille, die myn enig ewig hoog vertrek zyt. Amen.

Op

GODS EENHEID.

MYn Enige Heer! myn Enige God! was ik een met U, en alle myne menigvuldigheid en gedeeltheid in U alleen geheel verslonden! Mogt ik door U komen tot een gestadige, loutere, enkele Eenheid en enkelheid.

Gy roept zo kragtig van uwen H. Berg tot my, om my van alles tot U alleen te brengen. (a) *Hoor, Israel, de Heere onzen God is Een eenig Heere.* 'k Hoor U, myn Enige God dit tot my roepen, en ach! of ik alleen uwe stemme hoorde!

Maar hoe vele andere Goden roepen zo geweldig en zonder ophouden: *Hoor mensch, hoor dog na my, laat ik uwe God zyn, my hoort gy niet alleen, maar my ziet gy ook, my tast gy.* O wat al Afgoden zoeken myne Ziele van U, die myn Enigen waren God zyt, af te leyden! Niet alleen de God dezer Ewe met alle zyne onderhorige Dienaars, die myne Zinnen door ongeloof zoeken te verblinden; niet alleen den God des gelds en der gierigheid, niet alleen dit lighaam met alle zyne lusten, niet alleen de wereldze ere, die van elk aangebeden Afgodinne, maar alle deze spannen kragtig zamen, en willen geenzins toestaan dat gy alleen myn God zult zyn.

(a) Deut: 6. vers 4.

Elk wil met geweld een deel, hoe klein het ook zy, van myn arme Ziele beſitten. En ik, myn Enige God, en mag immers haar nergens in te wille zyn, zonder U te verliezen. Nu komenze my eens opentlyk flateren en verzoeken, en dan eens zo zeer heymelyk, door zo vele liſtige omwegen, en zo veel bedekte ſtrikken.

Dan zoeken ze myn tafel tot myn ſtrik te maken, dan myn ogen, dan myn oren en d'andere zinnen: myne liefde, haat, hope, vreſe, blydſchap, droefheid, en alle hertstogten; ja, myn Enige en alleen wettige Heer, niets is 'er, dat deze Afgoden, myne doodvyanden, niet tegen myne Ziele opmaken.

Alle uwe heerlyke Schepſelen veranderen zy in enkele aflokzelen, om my van uwen tot haren dienſt en liefde te doen overgaan. Zy pogen maar, dat ikze enigſins tegen uwen volmaakten wille gebruyke, of met geen genoegſaam opſigt op U alleen, of met enige aanklevinge buyten U.

De Wereld lokt my op duyſenderley maniere tot zig, zy wil my hare bedriegelyke ſtemme doen verſtaan, door alles watze heeft. De tale van byna alle menſchen is niet als een ſcherpe prikkel, om my van U afteleyden. Alle tragten ze my tot menigvuldigheid en verdeeltheid te bewegen, en van die alderzuyverſte en Zaligſte enkelheid en Eenheid met U, myn Eenig en myn Al, af te rukken.

Alle myne Vyanden, die Goden en Afgoden, om datze wel weten, dat myne onverwinnelyke ſterkte tegen haar allen beſtaat, in U met een ongedeeld herte alleen aan te kleven, en haar overwinninge omtrent my, in 't losmaken van die ſterke band, zo roepen ze elkander zonder ophouden toe,

Wie maar verdelen kan,
Die wort 'er meeſter van.

Zy

Zy beloven haar zelf een onfeylbare uytkomſt na haar zin, indien ze dit maar bereyken konnen. En ik heb haare gelukkige uytſlag, zo onuitſprekelyk ongelukkig voor my, myn God, met zo diepen ſmerte, meer als eens ondervonden! 'k Weet wat ik tegenwoordig nog gevoel, en ſchrik voor't toekomende. Myn Vyanden zyn, ô God, zo veel en zo ſterk, ik ben enkel en alleen, en daar by zo zeer ſwak; ach wat lyd een eenig herte! (*a*) *Het ſmert my in't binnenſte: verſchrikkingen des doods zyn op my gevallen, vreſe en bevinge komt my aan, en grouwen overdekt my. Och! dat my iemand vleugelen, als een Duyve, gave!*

Heere myn God! wat ſtormen word ik niet gewaar! wat nederlagen vrees ik niet,

Ach God! getrouwe God! waar word ik heen gevoert!
Hoe is myn geeſt beroert!
Hoe kan ik myne tranen
Weerhouden, datz' U niet om hulp, om byſtand manen.
Of om ſtandvaſtigheid, om kragt in deze nood!

En ſchoon myn Ziele zeer bange is, zo weet ik wel, dat Gy, myn enige Heer, in waarheid tot my kont zeggen: (*b*) *Heb ik u niet menigmaal van de hand uwer vyanden verloſt, als zy uwe Ziele onderdrukten en gy tot my riept? Nogtans hebt Gy my menigmaal verlaten en andere Goden gedient, daarom zal ik U niet meer verloſſen. Ga henen, en roep tot de Goden, die gy verkoren hebt: laat U die verloſſen ten tyde der benautheid.* Maar, myn God, ik heb gezondigt tegen den Hemel en voor U, doet gy my na alles dat goed is in uwe ogen: alleenlyk verlos my ten dezen dage: want ik wil de vreemde Goden uit het midden van my wegdoen, en

(*a*) Pſalm 55. vers 5, 6, 7.
(*b*) Judicum 10.

U dienen. Laat dan uwe Ziele verdrietig worden over den arbeid van uw Iſrael in my, en geef myne Vyanden in myne hand, dat ik ze ſla tot dat 'er niet ene meer over zy.

(*a*) Hierom vlugt ik tot U alleen, myn ſteun! myn toeverlaat! verberg my veilig by U in deze ſchrikkelyke aanval. Ruk en ſcheur my af van alles, 't geen myn herte verdelen kan: vergader myn verſpreide kragten, ô God! tot U, en brengze 't ſamen, op datze door U tegen den aanloop harer vyanden beſtaan, en uw heilig Gebod in my vervult worde, om U, myn Enige Heer, myn Enige God alleen lief te hebben; niet met een gedeelte myns herten, maar met myn ganſche herte, niet met zommige kragten myner Ziele, maar met alle haar vermogen, niet met enige overlegginge myns verſtands, maar met geheel myn verſtand en alle myne kragt.

Hoor my, myn Enige God tot U roepen, om een met U te zyn, want ik hoor U roepen, dat gy Een enig Heer zyt, en dat ik U alleen moet lief hebben. ô! Gy, die trouwe houd in ewigheid, zult het ook zekerlyk doen, indien ik maar aan U getrou ben.

Want ik zie, myn God! waar ik myn ogen wende, dat het uw Iſraelyten altyd wel ging, alsze U alleen, met verfoejinge aller Afgoden, eerden. (*b*) Dat hare vyanden dan geen magt over haar konden krygen, dat een enig man onder haar duyzende konde verjagen, datze overvloeiden van alle Zegeningen. En geen wonder, dewylze by U, den enigen oorſprong haars heils, bleven.

(*c*) Dog zo haaſt zy afweken, week ook uwe ſterkte en Zegen terſtond van haar. En dus is het ook met my,

(*a*) Zie Levit. 26. vers 1. tot 14.
(*b*) Joſua 23. vers 10.
(*c*) Regteren 2. vers 11. tot het eynde.

my, myn Enige weldoender; Als myne Ziele U alleen in alles opregtelyk aankleeft, en niets buyten U in hert of gedagten heeft; ô wat ſterkte tegen alle myne vyanden geniet ik dan! Wat grote magt, om ook met weynige, duyzenden van haar op de vlugt te dryven! (*a*) *Want Gy Heere God zelve ſtryd dan voor my, gelyk als Gy geſproken hebt.* Wat Zegeningen vloejen my dan in overvloed toe, boven hope, boven wenſen, Hemelſche en ewige Zegeningen! (*b*) *Dan maakt gy my dronken van de vettigheid uwes Huys, en gy drenkt my uyt de Beke uwer welluſten.* (*c*) Dan gevoel ik, dat Gy *myn herte en zinnen door uwe vrede, die alle verſtand te boven gaat, bewaart in Chriſtus Jeſus.* (*d*) Dan geniet ik *een onuytſprekelyke vreugde:* (*e*) Dan *beken ik Chriſtus liefde, die de kenniſſe te boven gaat, en ik word vervuld met alle uwe volheid.*

Maar afwykende van U gedurig voor my te ſtellen, myne ogen en alle kragten tot U alleen gekeert te hebben; iets anders heimelyk in plaats van U alleen gedient te hebben. ô Heer! wat grote zwakheid des Geeſtes! hoe diepe wonden! wat zware en harde ballingſchappen volgen dan terſtond op die afwykingen! wat blindheid en hardheid des herten! hoe ellendig wordt uw Iſrael dan in my verſtroit.

(*f*) Uwen lieffelyken Hemel met alle zyne Zegeningen van vroege en ſpade regen, van dauw uwes Heiligen Geeſtes, wort als Yſer, 't Gebed kander niet door, en wil niet op: De Aarde, myns herten, te voren als een gewaterden Hof en een ſpring-ader der wateren, zagt en gebroken, bequaam om alle goed

(*a*) Joſua 23. vers 10.
(*b*) Pſalm 36. vers 9.
(*c*) Philip. 4, 7.
(*d*) 1 Pet 1, vers 8.
(*e*) Epheſ. 3. vers 19.
(*f*) Lev. 26. vers 19.

zaad wel te ontfangen; word zo hart als koper, de tranen tot U houden op, of zo 'er nog zyn, 't zyn tranen zo hart als 't herte daarze uyt voortkomen, 't zyn tranen meer van knaging als van vrede, meer van regtvaardige droefheid als vreugde des geeſtes, meer van moejelykheid op my ſelven als van diepe vergenoegſaamheid in U, 't zyn geen lieffelyke en ſagte tranen, geen rille en van zelf opwellende traanbronnen, maar geparſte en ſtokkige, met ganſch geen vettigheid, om dat myn aarde zo dorre is.

Myn Enige welbron alles goeds! hoe nodig is my dan by U alleen te blyven! De droevige ondervindinge heeft my geleert, (ach of ik maar geleert was!) hoe bitter en hoe zeer bange het is van U iets af te wyken, bitterder als de dood, en bange als de helle, want men vlugt van u, die 't eeuwige leven, van u, die d' enige oorſprong aller vreugden zyt.

Wel aan, myn Enige Weldoender, by u voortaan alleen te blyven wil ik ernſtig verkieſen. Help my dog, want hoe kan ik ſonder u? Ik weet gy ſult my helpen, myn Enige hulp, myn rots-ſteen, myne ziele ſchreit tot u, laten myne tranen u bewegen.

Ik ben nog in het land der Afgoden, en rontom beſet met haar gewillige en ernſtige Dienaars. 'T behaagt U de eene en d'andere tot myne beproeving, of ik u al alleen lief heb, dus by my te laten blyven, gelyk gy eertyds uw volk Iſrael daar door beproefde. De wereld, de onvromen, de Zatan en myn vlees, zyn nog niet uytgeroeit.

Maar, Goede Heer, laatze door uwe kragt in my overwonnen worden. Laatze aan myne ziele dienſtbaar en cynsbaar worden, gelyk de overgebleve Af godiſe-volkeren in 't land van uw (*a*) Iſrael eertyds. Dan zal ik, dan zal uw Iſrael, dan zult gy'er dienſt van hebben. Uw

(*a*) Judicum 60. vers 28, 30, 33, 35.

Uw volk eerden u alleen en geen Afgoden, zo lang haren vromen (*a*) Joſua leefden, maar na zyn dood, na zyn begraffeniſſe, na't verſtervenvan zyn vroom geſlagt, weken zy af, deden dat quaat was in uwe ogen, zy dienden den Baälim, zy verlieten u haar enige Weldoender, en volgden andere Goden na die rontom haar waren; zy bogen zig voor die, en verwekten u tot toorn.

Maar, ô Goedheid! my hebt gy een Joſua, een Jeſus gegeven, die in ewigheid leeft, en dat wel om voor my te bidden. Ach! dat myn trouwe aan u, en aan hem, ook noyt ſterve. Laat myn Joſua, myn Jeſus gedurig by my zyn, en zyn heilige yver tot u, my een gedurige prikkel verſtrekken om hem na te volgen. Hy eerden u zyn Vader alleen, hy wilde u alleen aanbidden, (*b*) hy weigerde de Koninkryken der wereld, om het hemels Canaän. Zyn ſpyſe was uwe wille alleen te doen, en de zyne de minſte plaats niet te geven, en was alzo gehoorſaam tot de dood. Hy zogt u alleen, en gy waart hem genoegſaam Hy ruſte in u alleen, en uwe ziele ruſten in hem met welbehagen.

Nu heeft hy van u verkregen, daar hy op aarde zynde zo vierig om bad. Nu is hy aan uwe regterhand verhoogt, en alle magt in hemel en op aarde is hem gegeven. Gy hebt hem my tot myn Heer en Geſalfden Koning gemaakt, tot myn enige Hogepriefter; aan hem hebt gy alle oordeel gegeven, op dat ik hem zoude eere gelyk als ik u eere.

Myn God, ik eere hem in u, en u in hem. Niemand kan my als ik maar uws Soons ſchaapje ben, uyt uwe hand rukken, en die magt hebt gy ook uwen Soon gegeven, hy is een met u. Ach! was ik nu een met u, een met hem. Myn God, hier verlang ik na, hier na zugt ik. Myn

(*a*) Rigt: 2. vers 8. tot 16.
(*b*) Matt: 4.

Myn Joſua natevolgen is de begeerte myns herte. Help my, want dit is de enige weg, om een met u en hem te worden.

(*a*) 'k Hoor hoe den eerſten Joſua van Iſrael een ganſch gewillige dienſt aan u afeyſten, en zo 't quaat was in hare ogen u alleen te dienen, datze dan Goden na haar welgevallen verkiezen zouden.

(*b*) 'k Hoor uw Zoon, myn getrouwe Joſua ook vragen of ik met de afwykende ook niet wil weg gaan? Maar hoe kan die weg gaan, hoe kan die andere Goden dienen, die zo klaar weet, dat 'er buyten u geen God is? Dat Gy die Enige zyt, niemand meer? Ach myn Ziele ſchrikt daar voor, en roept tot u: (*c*) *'t Zy verre van my dat ik u Heere verlate, om andere Goden te dienen, ik zal den Heere mynen God dienen, en ik zal zyne ſtemme gehoorſamen.*

En waar zoude ik gaan myn Joſua! myn Verloſſer! *Gy hebt de woorden des ewigen levens*, en met eenen de kragt en de wil om my hier en in ewigheid te doen leven. Ach laat zulx u behagen! En ik neem heden een ernſtig voornemen, om voor u, myn Enige, ook alleen en geheel te zyn.

Gy wekt my hier toe zo kragtig op, als gy door uwen Dienſtknegt (*d*) Moſes my zo ernſtig laat waarſchouwen voor alle, ook de minſte lighamelyke of geeſtelyke afgoderye, om dat gy alle man, die Baäl-Peor navolgde, uit uw Iſrael hebt uitgeroeit, (*e*) maar die u bleef aanhangen, behielt gy by 't leven. Die digt by u alleen blyft, zyt gy naby, (*f*) zo dikwils zy u aanroepen.

O! hoe

(*a*) Joſua 24. vers 14. tot 28.
(*b*) Joh. 6 vers 67. &c.
(*c*) Vers 16, 24.
(*d*) Deuter. 4. vers 3. tot 25.
(*e*) Vers 3. 4.
(*f*) Vers 7.

O ! hoe moet ik my wagten, en myne ziele ſorgvuldig bewaren, om niet enig beeld, gelykeniſſe, of gedaante, van iets dat 'er is, van u te maken, ja zelf niet in myne gedagten te verbeelde, (*a*) dewyle ik noyt beeld of gelykeniſſe van u geſien heb, zelf als gy u al op 't heerlykſte vertoonden.

't Moet al voorby geſtapt, 't moet al verlogent weſen,
Indien men enigſins tot u genaken wil,
Het ganſche Schepſel moet zig teffens houden ſtil.

Als alle wemelingen en beelden in my ophouden, als ik my ſelven kan vergeten, dan vind ik, u maar als 'er aanklevinge is buyten u, waar aan het ook zy, zo verbergt gy u. (*b*) Want, gy Heer zyt een verterende vuur, een yverig God, die jaloers zyt, en uwe eere genen anderen wilt gegeven hebben, of uwen lof den van menſchen herſen uytgevonden beelden.

Laten dan volkeren, die u niet kennen, vele Goden hebben, laten hare gedagten van d'een na d'ander wandelen, en ook zo haar liefde en verlangen: *Ik heb nogtans maar Eenen God, u ô Vader,* (*c*) *uyt welke alle dingen zyn, en* daarom ook *ik tot u*

Vergader dan alles in my, myn Eenige God, tot een. Geef dat alle Schepſelen, als ſtralen van u, de eenige Zonne, daar zy van uytgaan, my u, haar oorſprong, ook alleen aanwyzen. Hebben ze tot nog toe my, meer tot meenigvuldigheid als tot eenheid gedient, nu niet meer alzo. Gy hebt ze dog alle om uwes zelfs wille geſchapen, datze my dan voortaan tot u en uwen wille ook alleen dienen.

Myn Ziele heeft zoo diepen genoegen alsze haar zelve in die ſtand bevint; dan ziet ze uwe wysheid in

(*a*) Vers 12. 15.
(*b*) Vers 24.
(*c*) 1 Cor. 8 vers 6.

in uwe Schepſelen uytgeſtort, zoo ſchoon, zo uytnemend, in zo heerlyken order om die Eenheid te bevorderen, dat ze met een diepe verwonderinge en ſterke beveſtinge, dat gy zyt, en een enkele Een zyt, u ook enkel wil dienen.

Zy gevoelt dan kragtig dat gy alles ten dienſt en genietinge van den menſch, en die ten dienſt en genietinge van u alleen, hebt geſchapen, dat alles in den menſch eyndigt, en dat den menſch ook in u, dien Eenigen, alleen moet eyndigen. Dat alles uytroept, ik ben niet van my ſelven, maar van myn God en eenige oorſprong, ga tot hem, daar is ruſte. Die in alles een onwrikbare order houd, om dat van u, die een Enige zyt, die order is geſteld, en niemand uwe magt wederſtaan kan.

Sterk my dan, ô myn Enige ſterkte, dat ik voor uw aangeſigte geen andere Goden ooyt hebbe of eere, hoedanig die ook mogten zyn, hoe openbaar of heymelyk, hoe lighamelyk of geeſtelyk, klein of groot, of hoeze ook oyt myne ziele, die zig enkel aan u alleen moet houden, mogten ontmoeten.

Dat myne liefde ganſch ongedeeld alle hare ſtralen tot u alleen, ô Eenige liefde-bron, uytſchiete, in u geheel overga, in u geheel verſlonden worde, ja met u eene liefde geeſt worde in eewigheid.

Hoe kan myn herte nalaten van innige vreugde op te ſpringen, om dat gy, myn Enig goed, het enig voorwerp van alles wat in my is, maar een enkele Een zyt? en ik met al myn hoop, al myn verlangen, al myn begeertens en liefde, niet tot vele, en door de verdelinge te flauwer, maar tot u, die Enige, met 't zaamen gevoegde kragten, geheel en al mag naderen.

Wie zal myn vreugde uytſpreken, als gy eenig gevoelen in myn herte ſtort, dat ik een met U ben? Dat uwe wille myne wille is, uwe eenigheid de myne,

ne, uwe onſterflykheid myn deel, uwe zaligheid myn lot?

Maar wat zee van vreugde zal my dan overſtromen, als ik in een onveranderlyke Enigheid in ewigheid my met u verënigt en vaſt geſtelt zal vinden? Als ik niet anders zal konnen als met u op 't hoogſt verënigt zyn en blyven. Als alles wat die alderſaligſte band kan ſchenden, vernietigt zal zyn. Als een ewige eveneensheid ſonder ſchaduwe van veranderinge zal verſchenen zyn?

O myn Enige, wanneer ſal dit zyn, hoe lange, ach Heere, hoe lange? Waarom onderwerpt gy U alles nog niet? Waarom blyf 'er nog zo veel ſtryd, zo veel verdeeldheid?

Laat myne ogen niet langer verſteken blyven van dat zalige heyl te zien, dat aan uwen (*a*) Soon alles onderworpen is, dat alle zyne vyanden tot de laaſte toe verſlonden zyn, en dat die top der Enigheid plaats heeft, dat alles aan u Soon, en die ſelve aan U, die hem alle dingen onderworpen hebt, onderworpen zal zyn, om aan U, ô God en Vader! het Koninkryk over te geven, op dat gy alles in allen zyt.

Ik danke U myn God, ik danke U van ganſcher herte, dat het U behaagt heeft, my eene onder uwe Schepſelen te laten zyn, die uwe goedheid tot de zalige verëniging met u geroepen heeft; ja ik dank U Vader, Heere des Hemels en der aarden, en wil U blyven danken in ewigheid.

Gy hebt my U doen vinden, en ik wil U niet verlaten, myn God! myne Ziele kleeft U agter aan! Laat alles my verlaten, als ik maar een met u blyf, die alles in allen zyt. (*b*) *Wien heb ik neffens u in den Hemel? neffens u en luſt my ook niet op de aarde; Be-*

ſwyk

(*a*) 1 Cor. 15. vers 24. &c.
(*b*) Pſalm 73. vers 25. 26.

ſwykt myn vlees en myn herte, zo zyt gy de Rotſteen mynes herten, en myn deel in ewigheid.

Maak Heere, maak myne vereniginge met u dagelyks volmaakter en vaſter, dat alle ongelykheid ſterve. Gy hebt my het ore doorboort, 'k wil ewig uwe zyn. Hou my dog by u, en bewaar my voor alle afwykingen.

ô Jeſus Chriſtus, getrouwe Middelaar, myn Emmanuël, en verëniger van God en Mens, kom my te hulpe, en verënig my met u en uwen Vader. Laat uw heilig bloed niet vergeefs voor my geſtort zyn, dat bloed van verzoening, dat bloed van verging.

Gy myn allerbeminnelykſte, wiens liefde zo zeer wonderlyk is in myne ogen, zyt dog die geen, die in de bedeelinge van de volheid der tyden, alles tot een zoude brengen, in Hemel en op Aarde. Verënig my dan, door uwe Geeſt en kragt, met alle die een met u zyn, en geef, dat ik met u, myn heylig Hooft, zo nauw verënigt mag worden, als myn Lighaam met myn hooft, en de ranken met de Wynſtok.

(*a*) Verënig my genadelyk met *uwen Vader en mynen Vader*, met *uwen God en mynen God*, tot welke Gy opgevaren zyt, om die verëniginge te bevorderen.

Ik bid dit Heere van u, ja myn Ziele ſmeekt 'er u om, met aanhoudinge en tranen. (*b*) 'k Weet wel, *ten is niet betamelyk, het Brood der Kinderen den Hondekens voor te werpen*; maar medogenſte Jeſus, gedenk wat uwe liefde gedaan heeft aan enen, die u antwoorde: *Ja Heere, dog de Hondekens eten ook van de brokskens die van de tafel hares Heeren vallen.*

En Gy, myn Vader! gun my, dat den overvloed van myn Kindſchap en verëniging met u, uytſtrale tot uwe heylige en uytverkorene, die op Aarde zyn, want

(*a*) Joh: 20. vers 17.
(*b*) Matt: 15. vers 22. &c.

want myne goedheid en reikt niet tot U; datze dan tot de uwen overga; dat ik U, om uw zelfs wille en haar in U en om uwent wille beminne. Dat alles wat in my is, zig tot verëniginge met haar uytstrekke, dewyl uwe Eenheid my ook van zelf nodigt tot verëniging met alle, die met U een zyn; ja ze dringt my, om te arbeiden, dat zelf alle, die U nog niet kennen, een met U mogten worden, dewyle gy ons zo naauw aan een hebt verbonden, en uyt eenen bloede ons alle hebt geschaapen, tot dat eene zalige eynde, om U te zoeken, of wy U immers tasten en vinden mogten, en zoo alle met U vereenigen.

Dat ik dan kragtig door U bewogen worde al te doen wat ik kan, om 't geheele Lichaam des menschelyken geslagts, van U alleen afkomstig, en door U tot een, dat is, tot U geroepen, daar henen te leyden.

(*a*) Gy zyt een God der Jooden, en de Heydenen hebben geenen anderen. Alle menschen hebben U evenveel gekost. Gy hebtse alle evenlief in Christus, indienze maar U lief hebben, en ze konnen U alle lief hebben, alsze alle U kennen: 'k Wil my dan met alle vereenigen, zoo veel ik kan; 'k wil van nu voortaan op myn pligt in Ernst letten, en door ootmoedigheid een ander hoger agten als my zelve.

Maar hoe groot is myn droefheid, om dat uw volk, 't welk gy met zo veel dierbare banden aan een hebt gebonden, dat van eenen Vader, van U in uwen zoon is geteeld, uyt eene Moeder, Jerusalem dat van boven is, gebaart, met eene redelyke en onvervalste melk gesoogt, met een brood uw woord gevoed, met een water uw Heilige geest gedrenkt, geroepen tot eene erffenisse, en zelf door de zoet-

(*a*) Rom. 3. vers 29.

heid van een heilige eenigheid zo kragtig tot een gelokt, en door de bitterheid en quade vrugten der onheilige onenigheid zo zeer van alle onenigheid afgeschrikt; dat dat volk egter byna niet minder beneerstigt, als de eenigheid des Geests te behouden, door den band des vredes.

Bewaar my, myn God, in zo groten verval, voor met haar te vallen. En voor zo veel als ik oyt deel gehad heb, of nog heb aan enige onregtvaardig oneenigheid, door klein verstand of misverstand, zo vergeef het my genadelyk, open myn ogen om het te zien, en vermeerder myn kragten om het volmaakt te verbeteren.

Geef dat ik toeneem in de Goddelyke kenniſſe, dat gy geen welbehagen in enige uytwendige pligten alleen, die het herte niet veranderen, kont schepppen, maar dat in uwen Zoon, het nieuwe Schepsel U alleen aangenaam is. Dat, (*a*) *zo ik U lief hebbe, die teeld, ik ook* alle *moet lief hebben*, en met haar vereenigen, *die van U geteeld*, en van uwen aard *zyn*.

En dewyle Gy liefde zyt, en het eynde van alle uwe Geboden, (*b*) *Liefde uyt een reyn herte, uyt een goede conscientie, en uyt een ongeveynst gelove*, zo bidde ik, myn alderlief hebbenste Vader, doe my dit kragtig en klaar verstaan, dat het in uwen oordeeldag niet zal aankomen, op 't gene daar men nu meest om scheurt en gedeeld blyft.

Dat verre van my zy, alle hooghmoed, styf dryven van opinien, my over een ander meester te willen maken, het alles, byna na myn zin te willen hebben, eer ik met myn naasten te vreden ben: meer te zien op't kleine en onnodige ter Zaligheid, daar myn naasten met my in verschilt, als op 't grote en nodige

(*a*) 1 Joh. 5. vers 1.
(*b*) 1 Tim: 1. vers 5.

ge daar hy met my in over een komt, het denken dat ik niet mis of missen kan, en dat myn naasten zekerlyk door insigten en vooroordeel de waarheid niet kan of wil zien.

Dat uwe lieffelyke liefde, die vriendelyke Koninginne myn ziele vervulle en regere, die lankmoedig, goedertieren, niet afgunstig, niet ligtvaardig, niet opgeblasen, niet ongeschiktelyk is, haar zelven niet zoekt, (*a*) niet verbittert word, geen quaad bedenkt, haar niet in d'ongeregtigheid maar in de waarheid verblyd, alles bedekt, gelooft, hoopt, verdraagt, en noyt vergaa.

Leer my, ô God des Vredes! niet meer Babel, maar uw vreedsaam Jerusalem bouwen, wiens muren heyl en wiens poorten lof zyn. Leer my het gekrookte rietje niet meer breken, en het rokende lemmetje niet meer uytblussen, en uwe Heiligen niet te besluyten binnen zekere muren, of de naam van een ceremonie, stad, mens, of voorval, maar alleen binnen die ewige muren van vrede en heiligheid, zonder welke ik U niet zien en zal.

Dat ik alle die U beminnen, ook beminne, en met de liefde uwes zoons omhelze.

Laat Elias gedagten my noyt verrukken, als of ik alleen, als of maar eenigen met my, in 't Israel uws zoons waren overgebleven, die hare knien voor Baäl niet gebogen en hadden. Als zulke versoekingen in myn herte opwellen, zo dryfze door uw Goddelyk antwoort, *dat 'er nog veel duysend overgebleven zyn, die u alleen eeren*, kragtig daar uyt; en schoon ik ze niet kenne, dat gy ze in de verborge spelonke uwer kenniss bewaart, en eens te zyner tyd wel te voorschyn sult brengen.

Dat dog noyt het opgeblase woord des (*b*) Pharisseus,

(*a*) 1 Cor. 13.
(*b*) Luc. 18.

seus, die zyn naaſten veragte, maar veel liever dat van die ootmoedige Tollenaar, *zyt my zondaar genadig*, in myn herte en gedagten mag zyn.

Dat ik dat gevaarlyke, en voor my ondoenlyke werk, om alle te willen oordeelen, U den Regter van allen overlaten; en my in die zagte ruſte, waar in Gy my geſteld hebt, van meeſt op my zelven te letten, wel beware.

Vertoon gedurig aan myn Geeſt, hoe de ſtenen uwes Heyligdoms nu op alle ſtraten leggen, en hoe ydel en onwaaragtig dat geroep is; hier is des Heeren Tempel, hier is des Heeren Tempel, alle andere zyn Tempelen der dwaalgeeſten, der Ketteren, der Afgoden.

Laat de tale van liefde, van mededogen, en vreedzame waarheid ewig de myne zyn, welke alle voor Chriſtenen erkent, die U, in uwen Zoon eenvoudig belyden, en welkers werken U niet verlogenen. Die die werken niet volgens eygen inbeelding, en veel minder volgens die van blinde Leidslieden, bepaalt, maar alleen volgens een alderklaarſte uytdruk van U eygen woord; die gedurig onderſcheid maakt, tuſſen noodzakelyke voorwaarden ter Zaligheid, en 't geen als treffelyk op dat fundament kan gebouwt worden.

Die aanwyſt, dat iemand al veel hout, hoy en ſtoppelen kan bouwen, en egter nog een Chriſten zyn, en Zalig worden. Die in uw Woord byna dubbeld de verdoemenis ergens over moet vinden uytgeſproken, eer hy het enkel durft doen; die zyn tonge niet roert, daar gy zwygt. Die my tot een dader en geen Regter uwer Wet maakt; die my leert, dat uwe Dienſtknegten U haar Heere ſtaan of vallen. En wie ben ik, een arme Aardworm, die uwe minſte Dienſtknegt zou durven oordeelen.

Immers zullen 'er vele behouden worden door uwe

uwe genade, die de blindheid en 't onverſtand heeft veroordeeld, en vele regtvaardig verloren gaan, die daar van geregtvaardigt wierden.

Leer my dan, myn enige Leermeeſter, dat ik, van niemands gemoed, en 't geen niet uytwendig zeer klaar blykt, nog behoef, nog kan, nog mag oordelen, als met gevaar zelf van U veroordeelt te worden.

Maar zo myn Broeder warelyk zondigt, tegen uwe klare uytgedrukte geboden, dat dan myne eenigheid met hem daar van gevoelig zy, en zyne ellende my meer ter herten ga, als of 'er een lid myns lighaams zwaarlyk gewond was.

Dat noyt dat Cains woord in my plaats hebbe, (*a*) *Ben ik myns Broeders Hoeder*? Dat ik al doe wat ik kan of mag, om hem te geneſen; en onder al die heel-middelen van aanſpraak, vermanen en beſtraffen, voor al het ernſtig Gebed (*b*) tot U voor hem, als het kragtigſte, wel waarneme. Dat ik hem met den geeſt der zagtmoedigheid te regt brenge, op dat ik zelf niet verſogt worde.

Myn God, om dat ik ondervonden heb, hoe regtvaardig Gy my wel hebt laten vallen, in 't geene daar van ik anderen beſtrafte, wanneer ik ontbloot was van dien geeſt, zo bidde ik te ernſtiger, dat gy ze my noyt laat ontbreken, op dat ik een igelyk zo handel, dat het gevoel uwer genade in my daar door toe neme, op dat ik in genade hem gehandeld hebbe.

Leer my, dat ik noit imand, door eenig onheilig ontzag, in 't quade by valle op eenigerhande wyſe, op dat ik geen gemeenſchap met de onvrugtbare werken der duyſterniſſe hebbe.

C 3 Geef

(*a*) Gen. 4. 9.
(*b*) 1 Joh. 5. 16.

Geef my wysheid die by uwen Troon is, om in alle voorvallen zeer voorsigtig te letten op alle omstandigheden, op dat ik altyd mag genesen, by een brengen en verënigen, zo veel mogelyk is, en noyt door onvoorzigtigheid de wonde nog dieper make, maar de breuke Josephs heele, en de ongehoorsame brenge tot de voorzigtigheid der Regtvaardigen.

Op

GODS EWIGHEID.

WAt zal dog het tydelyke en eindige ſchepſel van U, ô Ewig levende, noyt begonne en oneindige Schepper, zeggen? Zal een druppeltje de geheele zee omvangen? Een zantje de geheele wereld? 'K ben veel te klein om het onmetelyke te bevatten, en boven al uwe ewige Ewigheid. (a) *Ziet Gy zyt groot en wy en begrypen 't niet, daar en is ook gene onderſoekinge van 't getal uwer jaren.*

Myn diepe indompeling in de tyd, waar door my alles als bepaalt en een begin gehad hebbende voorkomt, laat niet toe de ſtralen myns geeſt zoo diep neer te ſchieten tot in uw nooyt begonne Ewigheid.

Myn geboorte heeft my als aan de tyd gekluyſtert, en al wat ik gezien en gehoort heb, zyn als boejens die my daar aan binden.

Hierom is myn Gebed tot u, ô Ewige God, om een ſtraaltje van uw ewig noyt begonne ligt, tot opheldering van myn duyſtere Geeſt, die door aardſe en veranderlyke dingen, als door een Mane, die tuſſen 't geſigt myns Geeſts, en u haar ewige Zonne gedurig verduyſtering maakt, belet wort, om U in den vollen glans uwer noyt begonne en nimmermeer eyndigende

(a) Job 36, vers 26.

gende Ewigheid te aanſchouwen; want 't is alleen in uw ligt, dat ik U, die het ewig ligt zyt, zien kan.

'k Blyf dan aanhouden, myn Ewige Oorſprong, laat het U dog niet mishagen, dewyl de duyſterheid myns Geeſts nog zo zwaar en dik is, dat ik niet magtig ben U te zien.

Dat dog een ligt van U in de woning van myn donkere Ziele inſchyne, dat my kragtig aantreffe, op doe ſtaan, en de ketenen der duyſterniſſe verbriezelen.

'k Weet wel, ô Ewige goedheid, dat ik van deze duyſterniſſen zelf oorzaak ben, maar ik weet ook, dat ik my zelfs daar niet van verloſſen kan, en daarom roep ik u aan, myn Ewige Verloſſer.

Wat zal ik zeggen, Heer! Wat zal ik van uwe Ewigheid uytſpreken! Zie ik eens daar in, tot dat myn zwak geſigt ſcheemert, zo overdekt my een zeer diepe verwondering: want ſchoon ik zonder ophouden nederdale, nog kan ik het begin van uw noyt begonne begin niet een hayr breet nader komen.

ô Myn Ewige onbegonne Oorſprong, die kenniſſe is my te wonderbaar, zy is my te hoog, ik en kan der niet by: En egter is het my het zekerſte van alles, dat Gy ewig zyt. Hoe verlangt myn Ziele, om U, in die noyt begonne Ewigheid te kennen, gelyk ik van U gekent ben.

Zo oyt iets overwonderlyk aan myn Geeſt zig vertoonde, myn Ewig goed, 't is uwe nooyt begonne Ewigheid.

'k Zie U wel de wereld ſcheppen, en daal tot de voortbrenging der Engelen, ja 'k ſtreef daar voorby met myn gedagten, tot toen nog geen van alle die in wezen waren! en ben dan wel ten einde van myn eindige gedagten, vindende geen voorwerp meer van tellinge by ordentelyke trappen om nog al neder-

waarts

waarts te dalen, maar in plaats van dan het einde gevonden te hebben, val ik met eenen ſtap in uwe onpeilbre Ewigheid in. En in die diepe afgrond zynde, roept myn geeſt, door de kragt van uwe, my zo ſterk overtuygende, waarheid, U eerbiedig toe, (a) *Eer de bergen geboren waren, en Gy de aarde en de wereld voortgebragt had: Ja van Ewigheid tot Ewigheid zyt gy God.*

Dog dan heb ik nog by na niets beſchouwt van dat onmetelyke en onnaſpeurelyke, maar blyve verre beneden de waarheid, grootheid en waarheid van uwe Ewigheid, ô God.

'k Ben alleen zo ver, als't uwe wysheid behaagt heeft, dat ik in deze tyd der ſterflykheid zou komen, en als genoeg is, om U hier, als myn eenige onoorſpronkelyke Oorſpronk, waarlyk t'erkennen en te eeren. Maar 't oorſpronkelyke kennen, en 't alder-volmaakſte beſchouwen, ja het door en door zien van uwe, nu voor my ten deele maar begrypelyke Ewigheid, hebt gy als ſchatten der Ewigheid voor 't onſterfelyke en ewige leven weggelegt.

O myn noyt begonne en onoorſpronkelyke Goed, als ik uwe Ewigheid myn geeſt voele aandoen, zo vliegtze alle goed voor by 't geen Gy in de tyd hebt goed gevonden voort te brengen, zy wil U alleen den oorſprong van dat alles.

Myn noyt begonne Wysheid! hoe ſnel zie ik alle wysheid der ſterffelyke onder my wegvlieten, als ik in den geeſt verheven ſta, en alleen de uwe beſchou.

O Magt die noyt begonnen hebt te zyn! wie zou U niet vreſen boven alle zo kort durende, en, buyten uwe toelatinge, nietige magten.

Ik danke U, ja van gantſer herte danke ik U, dat Gy myn eenig begin ſonder begin, my uw ſchepſeltje een begin hebt laten nemen, daar Gy van alle ewig-

(a) Pſalm 90. vers 2.

heid zonder my, zonder eenige van uwe ſchepſelen, U ſelven, den ewigen top der gelukzaligheid hebt bezeten, en buyten my, en die alle ewig zoud blyven bezitten.

Maar wat dankzeggingen kan ik U, tot vergeldinge weder geven, als ik uwe ewige liefde in uwen Zoon my voele omhelzen, die my uwe Zalige ewigheid zo vriendelyk aanbied. Gy, ô ewige God, ja, gy alleen zyt het, die myne Ziele een ewige vertrooſtinge en goede hope in genade gegeven hebt.

ô Hoe menigmaal verlies ik dat heldere en liefelyke geſigte der ewigheid, en nogtans is 'er buyten dat niet, daar myn Ziele in kan ruſten.

Waar ze haar ook neder wil zetten, ze word altyd heen en weer gedreven, tot datze in dat ewige ruſtpunt haar voelt overgaan.

Want gy hebt ze, ô onſterfelyke God, na uw Beeld geſchapen, en ze voeld een onverzadelyke trek, om onſterfelyk te zyn, als haar Schepper.

En 't is my, myn lieve Vader, zulken diepe ſmerte, datze nog de kragten der toekomende ewen zo ſelden ſmaakt, dat daar haar eenige ſmakelyke vrugt is.

Hoe komt het, myn God, hoe komt het, dat myn Ziele daar zo menigmaal om ſchreyt, en egter nog zo weynig vordert.

Ontdek my dog uwe ewigheid, en doet 'er my geheel in leven, want dat alleen is myn regte leven.

Dat alle aardſe dingen my ook voorſtaan, maar als vergankelyk voorkomen, maar de Hemelſe als ewig.

Dat de wandelinge myns Geeſts daar in zy, en U, den Oorſprong van dat alles, gedurig beſchou: Dat ik niet aflate bezig te zyn omtrent het affchynſel uwer heerlykheid, om door dien glans van uwen ewigen Zoon, myn ewig zoonſchap nader te komen, en de

ſtra-

ſtralen der heerlykheid van dien Heer met een ongedekt aangeſicht aanſchouwende, na dat uytgedrukt Beeld uwer zelfſtandigheid verandert worden van heerlykheid tot heerlykheid, als van uwen ewigen Geeſt.

O! mogt ik in die ſtandvaſtige verrukkinge myns geeſts bewaart worden, en uwe ewige weldaad in uwe H. Engelen met blydſchap en verwonderinge beſchouwen, als ik ze zie overgaan tot de zalige onſterfelykheid, zo datze uyt die vaſte onveranderlykheid haar in zulken diepen zee van vreugde bevinden, dat dien overvloed tot een onophoudelyke lof van uwe Majeſteyt gedurig opwelt.

Laat Heere myn innerlyke gedagten my nu al doen verkeren onder dat onſterfelyk geſelſchap, om hare H. daden van diepſte gehoorſaamheid, dienſtvaardigheid en grootmakinge uwes H. Naams wel te leren, op dat ik, uit genade weſentlyk by haar komende, de heylige zeden van dat altyd-durend Hof-geſin volmaaktelyk mag konnen navolgen.

Hoe liefelyk zyn uwe ewige Woningen, ô Heere der Heyrſcharen! myn ziele word begerig en beſwykt ook van verlangen na uwe voorhoven, myn herte en myn vlees roepen uyt tot U, ô Ewig levende God, Welgelukzalig zyn die onſterffelyke inwoonders uwes huys, zy pryſen u geſtadig.

Verhef dog myn geeſt tot haar, om door haar heilig by zyn en liefde-vuur als van d'ewigheid verſlonden te worden, en uyt een gevoelige voorſmaak uyt te roepen: *O dood waar is uwen prikkel? Helle waar is uwe overwinninge?*

O ſchone dag der Ewigheid! wanneer zult gy aan breken? en ik waardig geagt worden in uw gezegent ligt te wandelen? ô Wanneer zal die noyt ondergaande Zonne der Geregtigheid opgaan, en myn verlangende ziele hare aangename ſtralen genieten?

On-

Onſterfelyke God, wanneer, ag wanneer zal ik in my zelve ondervinden, aan d'onſterfelykheid deel te hebben, dat Gy, myn Vader, zodanig zyt?

Want uwe onſterfelykheid is het eenige daar myn ziele me kan verſadigt worden.

Ag wanneer zult Gy, die was, die is en die zyn zult, my eens laten zien, hoe voor uw aanſchyn duyſend jaren zyn als eenen dag, en eenen dag als duyſend jaren? Hoe de Hemelen ſullen vergaan, en gy ſtaande blyven? Hoe zy als een kleed zullen verouden, maar gy de zelve zyn, en uwe jaren niet geeyndigt worden: En, om, myn Ewige Weldoender, het diepſte myns herten uit te drukken en alle volmaaktheid daar in te beſluyten: Wanneer zal ik met u zalig leven tot in alle Ewigheid: Ag wanneer?

Op
GODS
KRAGT en ALMAGTIGHEID.

ZAl een ſwak, een nietig, en onvermogen ſchepſeltje beſtaan den almagtigen Schepper aan te ſpreken? Wat vermogen is in 't nietige en wat kragt in 't ſwakke? Gy, ô Almagtige, zyt alles in allen, en alle kragt ten goede, in wieze ook zy, is van U. Hierom zal ik U nog beſchouwen nogte iets vaardiglyk tot en van U ſpreken konnen, als door U en uwe kragt; en gevalt het U, zo laat een heilig vermogen tot in myn herte nederdalen, op dat uwe ſterkte verheerlykt worde in my, U zo zeer ſwak ſchepſel na lighaem en geeſt.

En wie zou 't niet luſten in de beſchouwing uwer Almagt over te gaan, ten zy den genen, die 't door hoogmoet tegen was, te verſtaan, dat'er een zulken Almagt was, daar alles, en ook hy, voor ſwigten moet. Maar Gy, die de hoogmoedigen verſtroyt in de gedagten hares herten, en den nedrigen verhoogt, maak my nedrig, op dat gy my verhoge tot de beſchouwinge en liefde uwer hoge magt.

ô Alle-kragt, ô ondoordenkelyk vermogen, onweerſtaanlyk, noyt verminderende of verſwakkende, wonderlyk en onbegrypelyk werkende door en in alle uwe ſchepſelen, ook buyten en zonder die alle na uw welbehagen, nergens aan gebonden, nog aan d'or-

d'order der natuur eenmaal van U geſtelt, nog de wil en kragt van alle uwe veel duyſend millioenen ſchepſelen, Engelen, menſchen, goede, quade, kleine, grote, vele, weinige, maar, verheven boven alles, alleen door uwe liefde, geregtigheid en wysheid U zelven de palen ſteld.

(*a*) *Den Almagtigen, dien en konnen wy niet uytvinden; hy is groot van kragt: dog* [*door*] *gerigte en grote geregtigheid en verdrukt hy niet. Daarom vreſen hem de lieden. Hy en ziet geen wyſen van herten aan.*

Myn God, myn ziele is bewogen als ze uwe zo grote kragt beſchout. O ſterke Held! wie zal U tegen ſtaan als Gy wilt werken, als Gy wilt ſcheppen of herſcheppen, als Gy wild doden of levendig maken?

Maar hoe groot is myn verwondering, als myn geeſt uwe magt, ô Vader der Geeſten, zo veel millioenen Engelſe geeſten ziet voortbrengen; als ik de goeden in uwe kragt tegen de quaden d'overwinning zie behouden, de eerſten ewig verheerlykt, de laaſten, ſchoon met al haar vermogen zig tegen U kantende, nedergeſtoten, en met nimmer uytkomelyke banden onder de duyſterniſſe bewaart.

Leer my, ô Almagtige! in gehoorſaamheid op u vertrouwen, tot overwinning, om de zalige Engelen gelyk te worden, en leer my ook, U waarlyk vrezen, die, na dat Gy 't lighaam gedoodt hebt, magt hebt, ziel en lighaam te verderven in de helle, op dat ik geen deel hebbe met de duyvelen, ja leer my U waarlyk en eerbiedig vreſen.

Want indien uwe regtvaardige wrake, de liefde, die Gy tot haar, als uwe zeer heerlyke Schepſelen had, heeft konnen uytbluſſen, als haar hoogmoed U tergde, en een onweerroepelyk beſluyt der verdoe-

me-

(*a*) Job 27. vers 23, 24.

menis afperſte , wat zal van my worden, die in ſterkte en kragten zo zeer veel minder ben geworden, indien ik niet waarlyk U onderworpen en blyf, of door zonden van U afgeweken zynde niet weder en keer, en door grondeloze ootmoedigheid in alle getrouwigheid gehoorſaam?

O God! uw magt zal my vinden, ſtraffen en verbryzelen, en ik, nog geen ſchepſel, ja die alle, zullenze nog konnen wederſtaan nog verminderen, ja zelf niet in 't alderminſte deel af bidden, als dat laatſte vonnis door uwen Zoon over my, indien ik U niet diene, ter verdoemenis zal gevelt zyn.

Maar, myn Beminnelyke! 't zy verre, U niet kinderlyk te vreſen en te lieven; 't zy verre in uwe lieffelyke dienſt te beſwyken. 'k Ben wel ſwak, ik ſukkel en ſtruykel wel, maar ik voele dat uwe regter hand my onderſteunt; lang was ik het naturelyke met het geeſtelyke leven quyt, door zo veel ſtormen als op den ſwakken oever myns lighaams, en inzonderheid des gemoeds, zyn aangevallen, zo *Gy (a) myn Steenrots, myn Borgt, myn Schilt, de Hoorn myns Heyls, en myn hoog Vertrek* niet geweeſt waart; Ja 'k zou nog niet ſtaande blyven, Heer, zo uwe kragt my niet wonderbaarlyk onderſteunde.

Myn ziele looft U, ô God! in uwe grote kragt aan my beweſen: myn ziele pryſt en roemt ze, want ze is ſterk aan my geweeſt: 't Is by my ontelbaar, myn God! hoe menigmaal gy my verloſt hebt. Als ik geen uytkomſte zag, zo toonde gy ze; Als alle hoop ſcheen 't onder te gaan, was uwe redding na by: U zy van alles de eer en Heerlykheid, de ſterkte en magt in ewigheid.

'k Zie, ô Heere des Hemels en der aarde! hoe die zelve uwe Almagt gewrogt heeft, om dit cierlyke gebou

(*a*) Pſalm. 18. vers 4.

gebou des Aard-kloots toe te ſtellen, waar op 't uwe wysheid behaagde ons te plaatzen, met een geeſt de Engelen gelyk, en egter in een leeme Hutte van vlees.

Want de dagen der werkinge uwer ſcheppinge bragten, op uw alles-magtige Woord, ook alles voort, 't geen U behaagde. De duyſternis wiert verſlonden, op uw gebod dat het ligt zou worden. O dat ook myne duyſterheid des herten door uw hemels ligt verteert wiert.

Gy maakte, (ô onbegrypelyke Kragt!) ſcheidinge tuſſchen Wateren en Wateren, en plaaſte een gedeelte om laag in zo onpeilbre kolken der zeen, en 't overige om hoog in de loſſe lugt, daar dat ligt bewegende, en vanzelfs na de laagte willende element, opgeſchort blyft hangen, tot dat uwe zegen het op onze dorre akkers tot vrugtbaarheid neder zend, of tot ſtraffe der zonden ten verderf door al te groten overvloed laat ſtrekken.

O dat het uwe Sterkte behage, ook tot myne herſcheppinge te werken, om alles in myn ziele te ſchikken tot een overſchone en verwonderlyke order.

Door uwe kragt wierp de aarde op allerley kruyt, gras ſcheutkens en bomen. De Zon, dat al verquikkende grote Ligt, door uw vermogen, ô Vader der Ligten t' zamen geſteld als een aldergrootſte zee van het alderzuyverſte en tintelenſte vuur, begon zyn ſchone ſtralen voor d'eerſte reyſe neder te ſchieten, en dat kleine Ligt, de Mane, des nagts zeer liefelyk te ſchynen met het onnoemelyke Heyr der ſlonkerende Starren.

Mogt nu dat Waaragtige Ligt, uwen Zoon, die verſchenen is, op dat ik niet meer in duyſternis zou wandelen, zyn alderliefelykſte ſtralen tot in myn herte ſchieten! want in hem is het leven, en het leven is het ligt der menſchen.

Op

Op uw woord ziet men in de wateren krielen een gewemel van levendige Zielen, en het gevogelte komt te voorſchyn, vliegende boven de aarde in het uytſpanſel des Hemels.

Uwe kragtige zegening doed haar, tot een, voor ons ontelbaar getal, vermenigvuldigen. Ag! hoe dierbaar en hoe gewis zyn uwe zegeningen! Dat myn ziele dog deel hebbe aan die aldergrootſte in Jeſus Chriſtus uwen Zoon.

Zo vertoonen zig ook op de aarde allerhande levendige Zielen, het vee, de kruypende en de wilde dieren na zynen aart.

Maar als dit alles in zo ſchonen ſchik en order, in zo liefelyke en vriendelyke harmonye van U was daar geſteld, zo begind uwe magt te werken, om dat wonderſtuk den Menſch te ſcheppen na uwen Beelde, na uwe gelykeniſſe, en Gy ſchiept den Menſche na uwe Beelde, en fatzoeneerden hem uyt het ſtof der aarde, blazende den adem des levens in zyne neusgaten, en alzo wierd den Menſche tot een levende ziele.

Myn almagtige en overwonderlyke Schepper! myn Ziele roept U aan, om U als een almagtige Her-Schepper in haar te voelen, werken, op dat zy het Beeld uwes Zoons, des tweeden Adams, gelyk worde. Ag! dat eens uwen adem des levens in Jeſus Chriſtus myne Ziele aanblies, om haar wederom levendig te maken, en al het dodelyke en zondelyke daar uyt te verdryven. Myn God! hoe nodig is my dit! Want zonder dat en kan ik tot die heerlyke herſcheppinge niet geraken.

Maar ô aller-beklagelykſte en ſware val des Menſchen! als hy door 't welluſtig aanſchouwen en 't droevig eten van die enige verbode vrugt, in zulk een diepe onmagt is vervallen, dat hy 't wrede geweld des Doods en des Duyvels na lighaam en geeſt niet meer magtig en was te boven te komen, ten ware uwe

wonderlyke Menschlievendheid zig bewogen had in Jesus uwen Zoon, in welke Gy, als een allersterkste Held, by wien Gy een gewisse hulpe besteld had, de dood hebt te niet gedaan, en 't leven en d' onverderffelykheid aan 't ligt gebragt, en in en door Hem d'uytnemende grootheid uwer kragt uytgewerkt aan haar die gelooven, volgens de werkinge der sterkte uwer magt, die Gy gewrogt hebt in Christus, als Gy hem uyt den doden hebt opgewekt, en hem geset aan uwe regterhand in den Hemel, verre boven alle Overheid en magt en kragt en heerschappye, en alle Naam die genoemt word, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomende. In deze kragt hebt gy, ô Almagtige! de dood des doods te weeg gebragt, den weg tot den Boom des Levens weder geopent, en alles met ligt en leven overstroomt.

Zyt dan heyliglyk en hertelyk gedankt voor de werkinge dier groote kragt der zaligheid, ja myn Ziele dankt U daar voor uyt al haar vermogen.

Wat is den mensch, den swakken en nietigen aardworm, dat Gy zyner alzo gedenkt! Myn God, in myn grote swakheid zou ik ewig weg gesonken, en een prooy myner vyanden geworden zyn, had uwe kragt my niet wonderlyk staande gehouden: en ten ware Gy Almagtige Heere by my geweest waart, als myne vyanden tegen my opstonden; zy zouden my levendig verslonden hebben, de stoute wateren zouden over myne Ziele gegaan zyn.

Ik lag onder een ondragelyke last myner zonden, die myne Ziele beangstigden tot de dood toe Ik kon nog uwe goedheid nog uwe magt in myne gesigte krygen, en scheen zeer te wankelen, maar uwe hand hield my verborgen vast, en uwe onzienlyke magt onderschraagde my, en, wanneer het U behaagde, hulpe uyt uw Heiligdom te zenden, zo wierd ik wederom gesterkt.

Nu

Nu looft myn Ziele den God myns Heyls, en myn hulpe is in den Name des Heeren die Hemel en aarde gemaakt heeft.

Ag! mogt myne Ziele nu voortaan in alle duysternis en swakheid op U, ô Heere, des ligts en der kragt konnen vertrouwen; en al gingse, op uw believen, ook wederom in een dal der schaduwe des doods, datze niet al te angstvallig mogt vrezen, ten ware, myn God, het myne Ziele nodig ware tot meerder uytzuyveringe door zulke ontmoetingen nog verder geloutert te worden, als waar in Gy, my myne grondeloze nietigheid, swakheid en onaardigheid zo klaar doet zien, en uwe kragt in diepe swakheid meest openbaar word, gelyk in alle uwe Heyligen gebleeken is.

Niet minder blykt ook uwe grote kragt, ô Almagtige! in de gedurige onderhoudinge aller uwer Schepselen, die zo ontelbaar en van zo verscheide zoort, op d' aarde, in de zeen en lugt worden gevonden; *Aller oogen wagten op U, en Gy geeft hen hare spyse t' zyner tyd; Gy doed uwe hand open, en verzadigt al wat daar leeft na uw welbehagen.* Ja Heere, den overvloed tot onderhoud des levens is zo groot, dat, ten ware des menschen boosheid en overdadigheid het verwoeste en verquiste, men zou menigmaal het oude moeten wegwerpen door de overvloed van het nieuwe, gelyk Gy, Heere, uw volk Israël belooft had.

En hier uyt besluyt myn Ziele; indien de kragt myns Gods zulk een grote overvloed tot onderhoud voor het vergankelyke heeft bereid, (welk vergankelyke dog maar is om het onvergankelyke) hoe groot dan den overvloed van het geestelyke voedzel en onderhoud moet zyn voor den genen, die U vrezen en liefhebben.

Op

GODS HEILIGHEID.

INdien een Dier den Berg, den H. Berg aanraakt, het zal geſtenigt of met den Pyl doorſchoten worden: En zal ik, die nog met het dierlyke omhangen ben, den Heere, den Heiligen God zelf durven naderen, zonder vreſen van beſchadigt te worden? O neen ik; dat zy verre van my. Ik wil naderen op hope van die gelukkige uitkomſt, dat ik zelf hier door in het zondelyke dierlyke meer mag gedood, en alzo myn geeſt ſterker en levendiger worden.

En indien my zulx overquam zo was myn begeerte vervult, en myn Ziele geheiligt, en ik bequaam om U, ô Heilige God! te verheerlyken, en door uw oneyndige Barmhertigheid myn herte te voegen by die Heilige Geeſten die niet konnen nalaten uyt te roepen, Heilig, Heilig! Heilig is de Heere der Heyrſcharen.

Ag myn God! hoge en Heilige Majeſteyt! ik voele tegenwoordig nog niet die gewenſte beweginge des gemoeds, die afgeſcheide en gereinigde gedagten om uwe hoge Heiligheid met genoegſame eerbiedigheid te konnen naderen. Verwaardig dog my hier toe, en vervul alzo het verlangen myner Ziele.

Immers is 't genoeg omgeſworven en vervreemt

ge-

weeft van uwe Heilige Troon. Laat myn ſmekinge in uw Vaderlyk herte indringen.

Myn God! heilig my, en waſch my in 't Bloed uwes Zoons, op dat ik gereinigt en geheiligt tot U, ô Heilige! mag komen.

Iets werde ik door uwe genade wel gewaar, maar dat voldoed my niet, ô myn God! myn Ziele kan daar in niet ruſten, zy wil verder, om den Koning t'aanſchouwen in zyn ſchoonheid. Ag Heer! ontferm U myner! Wanneer zal ik uw aangeſigte zien, om voor U met diep gevoelen myn ganſche Ziele te mogen uytſtorten.

Myn God! Heilige en hoge, Koning aller Koningen, Heere aller Heeren, die alleen onſterflykheid hebt, en een ontoeganklyk ligt bewoont, hoe heerlyk en ſchoon zyt Gy, bekleet met Majeſteyt en Eere: Wie en zou zig in U niet verluſtigen? Wie U niet pryſen?

Ag mogt myn Ziele verrukt worden in uwe ſchoonheid, en de wonderen van uwe Heiligheid doorgronden!

Ag konde ik geveſt worden in U, en myn gedagten en alle kragten tot U opgetrokken zyn!

COPYE.

BYsondere Vriend, ik wil niet twyffelen, of gy zult my niet weigeren die redelyke beſcheidentheid, die gy voor alle menſchen hebt, om die te horen, die over ongelyk, minder ſaken als ik, met u te handelen hebben: want ik zal u met myn ſchryven niet ongelukkiger maken, als gy u ſelven maakt, hoewel ik verzeekert ben, dat hoe meer gewelt Godt op ons doet, uytwendig of inwendig, en wy hem niet en hooren, maar ons herte verharden, hoe onverdragelyker wy het vinden zullen.

Dog hier van zyn de middelen onſchuldig, als middelen en geen oorſaken, nog aan de zyde van Godt, nog aan die van de menſchen.

Vind niet vremt, dat ik tuſſen u en andere, moet onderſcheit maken, want ik ken u, in uw Egiptis kleet (of de ongeſtalte daar gy in geſukkelt zyt) dat gy myn Broeder bent; en niet een Heer, maar een Slave in Egipten, leggende uwe ſuyvere getuigeniſſen, die gy zoo inmediatelyk van Godt in uw Conſcientie ontfangen hebt, onder de bedorven gewoonten van menſchen, die u dienſtbaar maken naar haren wille.

Myn alderliefſte, wat is dog willens ſondigen, na dat men kenniſſe van waarheid ontfangen heeft, en wat is zyn ligt onder een kooren mate verſteken, en Chriſtus ſchamen voor de menſchen, als dien ſtaat, die ik vreeſe dat voor een groot gedeelte u maar al te wel bekent is: Iſſer ware genade in u gelyk het doet, waarom leerd gy niet verſaken alle wereldſche begeerlykheeden, ſober, matig, en regtveerdig te leven in deſe tegenwoordige wereld: Of en bedenkt gy niet, dat zonder Heiligmakinge niemant den Heere

zien

zien en zal. ô Wat isser nu een makkelyken weg uytgevonden voor de menschen, een middel-weg, den breeden te wel bekend, dat hy is den weg des doots, en den smallen valt te schandelyk en te lastig voor de nature; maar desen, daar schynt men Christus alleen de Eere te willen geven (gelyk zy hem ook waarlyk toekomt maar op een heel andere wyse) steunende op de regtveerdigmakinge, die buyten den mensch aan 't kruys geschiet is; en voorts, men gebruykt alles met dankbaarheid, zynde onder de geloovige, zoo is den reinen alle ding rein. ô Doodelyk bedrog, een peste der zielen; het slyk en is den reinen (nog de ongeregelde wandelingen de Christenen) niet rein: Met zoo veel biddens, als gy u by alle moogelykheid kont laten bewegen; en vergaapt uw selven niet aan dat geblankette aangesigt, 't en is geen naturelyk schoon, en verre van die vroomheit die voor God geld, bestaande in een wesentlyke kennisse Christi binnen in ons, en in een ondervindelyke gewaarwordinge van de vrymakinge der zonden, en een t'eenenmaale onderwerpinge aan den wille Gods, zoo verre ons die op het naaste bekent is; want hierom was Jesus van den Hemel neder gedaalt, wiens regtveerdigmakinge ik by uytsteekentheid wil erkent hebben, wel wetende, dat indien hy niet en hadde geopent een versche en levendige weg in zyn Bloed, God geen toegank tot den mensche, nog den mensche tot God en konde hebben; want hy hy is Godt met ons, maar hier sie ik tegen in dat men effen soo doet als de ongelovige, dog onder een eerlyken naam en deksel, als men zig onthoud van die zonden die tegen de burgerlykheid aan lopen, daar nochtans de vriendschap van de wereld een vyantschap Gods is, en zoo verre zy ons lieft, zoo verre behooren wy noch tot haar, want sy lieft maar het hare, gelyk God ook niet anders en lieft als het syne,

dat is de geſtalte zyns Zoons in den menſche.

Ik heb nu onlangs al dikwils gedagt, wel is 'er dan geen onderſcheid tuſſchen vreemdelingen en Burgers van de wereld; my aangaande, ik kan de verſakinge in de genietinge niet vinden, al ſogt ik vry wat lange: ik gedenke aan de woorden van een Heiden, die eens zeide, menſchen ſoek ik, en geen vuyligheid; ſoo heb ik ook eenige tyd gedaan, menſchen geſocht onder de menſchen, die alleen de naam van menſchen weerdig zyn; dragende het Beeld Gods, dat in ware rechtveerdigheid en heiligheid beſtaat, maar ik voele wel, 't is nodig tot myn ruſte, dat ik weer in myn vorige ſtilte keere, alwaar ik myn God ſoeken en vinden kan; want men ſoekt dikmaal met een ſeker verlies een onſekere winſte, en den vyand heeft veel ſtrikken: doch daar is gezeid; Waakt, ſtaat in 't Gelove, houd u manlyk en weeſt ſterk: En hier in word God verheerlykt, dat wy toonen, dat wy door het Geloove en niet door het aanſchouwen leven, en ter liefde van hem gewillig miſſen die ſchepſelen, die buyten onzen matelyken nootdruft zyn; en dat wy een ander vaderland in 't oog hebben, niet dat ik wil ſeggen dat men het lichaam, zynde het werktuyg van de zonde, moet doen verſwakken door het onmatig ontrekken van voetſel of dekzel, dat onzen Hemelſchen Vader weet dat ons nodig is, en daarom genadelyk verleent, neen, maar dat men zyn vleeſch niet moet verſorgen tot begeerlykheid, en geven voor dat wy God verheerlyken in dingen die hy verboden heeft; en waarlyk wy maken onze vyand ſterk, en wy verſwakken van tyd tot tyd.

Hertelyk Beminde, ik ſoeke (met een liefdeloos herte) geen ſplinters in de ooge van myn Broeder, want ik heb in myn voorgaande geſegt (en ſeg het noch) dat indien ik u met myn ſterven kon doen leven in den Heere, ik zou het doen, en 't zyn geen woor-

woorden die van onbedagte lippen komen, maar wel beproefde reden; ja 'k zou gewillig myn oogen sluyten, om U (en Enige die ik lief hebbe) te doen sien de nietigheid van die dingen, die sulken swaarte over uwen Geest drukken, dat zy niet op en kan, om met onverdeelde kragten te soeken de dingen die boven zyn.

En wat hebt gy een gelegentheid, om de wereld in 't aangezigt te zeggen, dat zy wereld is, en geen God, en dat gy daarom haar uw dienst ontrekt, en dit kan niemand doen, die geen eer of aanzien by haar heeft; maar uw herte kleeft 'er nog te vast aan: want zo gy een Hooft en Voorganger waar in de zaake Christi, en in den stryd des lydens, ik verzeeker het uw, gy zout 'er anders deurslaan: dog hier leid de heele knoop. gy hebt de eere van menschen lief, en zyt een Discipel in 't verborgen, die uw bezig houd met het doode lighaam, en waar blyft gy met die plaats, daar de Heere zegt, zo wie my schamen zal voor de menschen, die zal ik ook schamen voor mynen Vader en zyne Engelen: en och! of gy het onwetende deede, maar met zo veel ligt te doen, het geene dat gy doet, hoe is 't verantwoordelyk.

Lieve, hebt zoo veel lankmoedigheid, om dezen te leezen, als ik iever en ernst hebbe om ze weenende te schryven, want myn bedroefde Geest, geboogen onder haar eigene en een anders laften, die moet haar eens openhertig omtrent uw uytlaten: ik hoope ik zal uw nooyt meer moeten moejelyk vallen, en vergeeft het my, zo ik een verkeerde bevattinge van uwen staat hebbe, want zoo zyt gy by my bekent, voor een mensche, die de waarheid en opregtigheid, in een ander lieft (en by uytsteekenheid lieft) dog in uw zelven vyandelyk bestryt, willende wel en God, en de wereld wat te gevalle zyn. ô Neem eens een grondig onderzoek van uwen staat! en weest over-

tuygt; want het zal uw hard vallen, de verſenen tegen dezen prikkel te ſlaan: ja weeſt in een geduurige allarm, want 't en is geen tyd van ruſte, en daar is een geheel getrouw zaat in U gevallen, maar 't is elendig onder de doorne geraakt. Myn Vriend, hoe heeft de wereld in zo korten tyd zulken diepen en by naar onuyttrekkelyke wortelen in uw geſchooten? wel hebt dog onferminge, en met u zelven en met uw eenig Kind! en toont, dat gy zyne Ziele liever hebt als zyn Lighaam; want zo hy eens luſt krygt ten leven in te gaan, hoe pynelyk zal hy dien weg weerom moeten, endie ver-houdende gewoonte moeten ontbeeren, die gy hem nu, of door uw beſtier of toelatinge, met de gemeene vloed in de rang van de Ryke, als een ſtroom laat heenen vloeyen: en wy hebben wel toe te zien, want 't is nu onlangs hier in de Stad voorgevallen, dat een Dogter, haar Moeder op de borſt ſtootende, zeyde: Vrouwe wat heb ik met uw te doen, gy hebt my ten Zatan geweeſt, en dagtvaardeze voorGods geregte, op haarDood-bed: en indien wy zulke ontmoetinge eens moeſten ondergaan, ziende de diſperaatheid van zynKind, en worden beſchuldigt, dat men zelfs daar d'oorzaake van is, hoe zouden wy ons houden: en zekerlyk God heeft ze ons niet gegeven tot ons vermaak, of om mede te pronken voor de wereld; en hier toe en geeft ons nog de rykdom, nog duyzende werelden zo ze 'er waaren, geen vryheid. Wy heeten Chriſtenen, en moeten Chriſtenen zyn, en het Chriſtelyk leven is een lydent leven, een verſprooken, veragt, en beſpottelyk leven voor de wereld, maar in zich zelven het alderliefelykſte, waar by alle andere maar enkele dood en duyſternis zyn.

Myn dierbare Vriend, ontfangt myn Schryven als een vrugt van een liefde, die gy niet kend, nog aparent nooyt kennen zult, om dat gy de weerga

daar

daar van in uw zelven niet vind: gaande veel verder als die, die gegrond is op vleesch of op natuure; ja ik hebbe geen Int of Penne, om uyt te drukken de begeerte die ik tot uwe behoudenis hebbe, dan dit kan ik 'er van zeggen, dat het is als of myn Zaligheid onafscheidelyk aan de uwe, en eenige goedmeenende gebonden was; zo dat myn oogen uw zomtyds niet en konnen aanzien als met het alderdroevigste gevoelen dat 'er ontstaan kan, in een herte, over Perzoonen die misleid en bedrogen worden: en ben tot verscheyde maalen genootzaakt geweest, uw te ontgaan: want gy zyt veel te goed, om van de wereld zo vernield te worden, te leydelyk en te verleydelyk: ik geloove ten zou U niet zwaarder vallen uw natuurelyke Broeder onder Tygers of Leeuwen te zien verslinden, als 't my doet, uw zo te zien mishandelen.

En hoe meenigmaal heb ik uwen staat voor den Heere gebragt (met geen minder traanen en ernst) als myn eigen, hebt 'er kennisse van, want gy bedroeft de Geest Gods in uw selven en in andere menschen.

En ag! of ik miste in myne gedagten omtrent ul., en dat uwen staat regt voor God was, ik zouw met Jonas niet droevig, maar wel tot in myn ziele toe verheugt zyn over uwe behoudenis; nu ik geeve ook niet voor uyt eene onfeilbare geest te spreken, of zoo een bysondere bootschap aan u te hebben, maar dit meene ik versekert te zyn, indien ik eenige bequaamheid hebbe, om geheel te proeven, of boomen uyt vrugten te kennen, dat gy in tegenheit met God wandeld, en dat 'er een nootwendige veranderinge in uwen staat moet komen.

Gy zult misschien wel denken dat ik een grote waarde stelle in de werken, maar en maakt geen verkeert besluyt: ik weet wel dat alle werken of offeranden, buyten Christo aangemerkt, maar stinkende zyn voor God, maar ik ben ook verzeekert dat wy in Christo

Christo niet ledig voor hem verschynen moeten; want by welke deze dingen niet en zyn, die is blind, van verre niet siende; en wanneer ik naar de begeerlykheid van myn vleesch leve, zo hebbe ik geen fondament, dat de geest Gods my leid, en leid hy my niet, zo en ben ik geen kind Gods.

In 't kort alle wegen die tot ruymte strekken, zyn by my verdagt, ja myn ziele grouwelt van die grootsheid des levens, die niet uyt den Vader is, maar uyt de wereld, en ook van dien Farizeusen aart, die niet als haar mond voor God hebben, en vint menze op zaken, men vintze, indien niet slimmer, niet beter als de reste: die gemaskerde wereld, veel verderflyker als de openbaare, pynende hare verstanden om Schrift-geleerden te worden; en behouwen nochtans veel te veel ongeregtigheden om in 't Koninkryke in te gaan, en als ik dit gewaar worde onder menschen die Broederen of Susteren genaamt worden, myn geest word als uytgebluft, en myn herte zo geperst en gepraamt, dat ik buyten myn gewoonte rake.

Nog onnutte versierselen van huysen of lichamen, nog onmatige tafelhoudinge, nog spotreden of ydele praatjes van dees en geene, en konnen by my voor geen middelmatige dingen worden aangezien, maar voor ongeregelde wandelingen, van de welke ik zoude moeten afwyken, zo ik niet ontwyffelbaar geloofde, dat Godt my die oogen tot het einde zal laten houden, en ik gelegentheid en zogt om haar het tegendeel te doen verstaan; en waarlyk het zal daar nauw gaan, als men van yder onnut woord zal moeten rekenschap geven: Het oordeel nu begint aan 't huys Gods eerst, het moet of hier of zal hier naar ons afgeeist worden; hier mede wil ik niet zeggen, dat ik die hoogte beklommen hebbe, ganschlyk niet; maar als ik het tegendeel in my vinde, zo kan ik niet denken het is een onherboren deel dat dog noyt sterven

kan,

kan, maar drage daar leet over, en ben verzeekert, dat Chriſtus verſchenen is om de werken des Duyvels te niete te doen, en dat hy die in ons is, veel ſterker is als die tegen ons komt, ja dat den gelovigen alle ding mogelyk is: Gy zult de waarheid verſtaan, en zy zal u vry maken; dat uyt God geboren is, overwind de werelt, en meer plaatſen, die my uyt een valſche ruſte houwen.

En alzo daar tot een geeſtelyke opwekkinge niet altoos vereiſt en word een lichamelyke tegenwoordigheid, zo is 't dat ik my diene van die middelen, die my de reetſte en bequaamſte zyn, om die verdrietige waarheid, die zo veel menſchen zo laſtig valt, u nog eenmaal voor te ſtellen, en niet met een heerſchende geeſt, maar ik moet myn gemoet bevryen, anders doet het geen nut.

En zo veel menſchen haar (door de genade Gods) tragten te zuyveren van deze bovengeſtelde buytenſporigheden, zy zouden zo veel niet ſpreken van de zoetigheid van Chriſti jok, daar zy dikwils noyt haar ſchouders en hebben onder gezet, want zy wachten haar wel de wereld de voet dwers te zetten, en tegen ſtroom aan te komen, levende alzo, en in onkenniſſe van haar zelven, en in onkennis van de wereld, meinen dat zy over al los van zyn, en zyn dikmaals nergens van vry; de wereld heeft haar nog noyt een kruys geweeſt, nog zy de wereld, welkers kragt wy niet en konnen kennen, ten zy wy die tragten te verlaten; nochtans is het jok des Heeren ſoet en zyn laſt ligt, maar voor niemand, als die volkomen ſtaat in 't gelove, de liefde en de hope, maar de andere is 't een laſt der laſten.

En daar word vry noch wel wat anders vereiſt als deze uyterlykheden; want het valt veel zwaarder ſich zelven te verzaken, als de dingen die buyten ons zyn, maar daar zullen wy nu niet van ſpreken, en

ſchoon

ſchoon wy deſe maar en ſtelden neffens de dille, en het komyn, onder de wet, wy ſouden vinden, dat die even wel moeſten vertient zyn; deze dingen moeſt men doen, en de andere niet naalaten.

En nu moet ik u met zo veel goede neigingen zien verloren gaan; ik zal dat vernoegen hebben, dat ik naar het uyterſte van myn kragten, ontrent Ul. gedaan heb, ja met quetſinge van myn eigen handen heb, ik u getragt uyt het vyer te trekken (dog God zalze heelen om dat ik het in myn pligt dede) en hatende den rok, die van vleeſch bevlekt is, ben ik genootſaakt hier te eindigen: want al quam ik u dagelyks bezoeken, 't welk de ſtaat in my God geſtelt heeft, niet en zouw konnen lyden, zonder ſchyn des quaats, zo heb ik anders niet te zeggen, als 't geen ik u nu geſchreven hebbe.

Dit zal ik doen, ik zal u den Almagtigen bevelen ô gy kragteloze; die geen kragten hebt, om dat gy geen gelove hebt, om dat gy niet en bidt; en niet en bidt, om dat de plaats des begerens, die met niet minder als met God zelfs en behoorde geſtilt te worden, altoos vervuld is met de dingen, die tot de tyd behoren.

Gy bidt wel, maar eveneens als een die in 't water leid, en om hulpe roept; doch geenſins en wilt verlaten iets gerings, dat hy in de hand heeft, om de middelen aan te grypen, die men hem toereikt tot zyne behoudinge.

Ik zal my zelven niet verder aan u openbaren als in myn voorgaande; hoewel gy wel ligt denken zult waar 't u van daan komt: dog word ik uw vyandinne om dat ik u de waarheid gezegt hebbe, dat ben ik getrooſt, want gelyk ik geen gunſte van menſchen zoeke, zo vrees ik ook haar ongunſte niet, als die geen ſchepſels nodig hebbe, om vernoegt te zyn in God, als die, daar my God en de nature aan verbonden

den heeft, en het valt my niet zwaar iets te lyden, uyt een eerlyke oorſake, nogtans alzo, dat ik niemant de alderminſte reden van verſtoringe zou willen geven; maar de aanſienelykheid van de wereld is by my in geen agtinge meer: God heeft m'er de weerde van benomen, die ik in myn onwetenheid daar van gehad hebbe, waar voor ik hem danke, en behoeve dies aangaande niemand t' ontſien, om zo te ſpreken, gelyk het by my leid.

Myn Vriend, het komt van herten, laat het ter herten gaan, want gy zult weten dat ik u de waarheid gezegt hebbe, en met ernſtige uytdrukſelen: God geef dat gy het niet ontydig weet, maar af breekt dat aardſche gebouw, dat gy tegen hem getimmert hebt, want onmogelyk gy en kond het zo niet houwen, in het wel gevallen van God de Heere, die wy immers alleen behoren naar d'oogen te zien, en geen menſchen, die in dien angſtigen oogenblik (als 'er niet tuſſen God in onze ziele zal zyn, dan den Konink der verſchrikkinge, en wy onze elendige oogen zullen moeten ſluyten, met een zekere kenniſſe, dat wy tot den onbevredigden God gaan) ons geen de alderminſte trooſt zullen konnen toebrengen.

Nu niets, niet, om dat ik het zegge, maar zegt het u de Heere, zoo gaat niet bedroeft wech (met den Jongelink) het is den geliefden Zone hoort hem, hy zal u niet bedriegen, gelyk de wereld doet, en zo gy ooyt die Sonne geſien hebt, hoe is 't mogelyk dat gy u kond verheugen in een keerſe, die met zoo een dodelyken ſtank zal eindigen.

Laat nu uwe conſcientie ſpreken tuſſen u en my, en weeſt gy eens ſtille, en daar gy dan vind dat ik te verre gegaan heb of te ſcherp, daar bid ootmoedelyk om vergevinge, hoewel ik mag betuygen, dat ik met een onweerſtanelyken drang gedrongen ben geweeſt om zo te ſchryven, gelyk gy geleſen hebt.

Ik

Ik mag u niet langer ophouden, hoewel myn hand veel eer vermoeit zou worden als myn geeſt: Myn Vriend, God zy u genadig, die in zyn magt heeft, dat wy in onze wille hebben; de Heer omvange uwe zwacke kragten, hy make u klein, op dat gy waarlyk groot moogt worden, en doe u verlieſen, op dat gy vinden meugt, (en wat zal myn ziele zeggen?) Hy doe u ondervinden wat dat het is te leven wanneer gy ſterven zult; en verwagt niet me er van my, want ik zal voortaan moeite doen om u aan te zien met een gemeene liefde, dog zo lange als'er een geeſt des gebeds in my zal wezen, zo zal ik der zulke voor God gedenken.

Stryd den goeden ſtryd des Geloofs: Grypt naar het Eeuwig Leven:
Want
Het Koninkryke der Hemelen lyd geweld, en de geweldigen nemen 't tot haar.

STICHTELYKE RYMEN

OP

VERSCHEIDE STOFFEN,

In TWEE DEELEN.

DOOR

JAN HUYGEN,

Met Konſtplaaten door

JAN LUYKEN.

Waaragter een BRIEF van een Moeder aan haar toekomende Kind.

Te Amſterdam, by JACOB TER BEEK, 1738.

VOORREDEN.

Andachtige Leſer, Sangers en Sangereſſen, die dit Rymwerkje in handen krygt, gelieft het ſelve in deſe ordre en aan-een-ſchakeling aan te merken: dat na de waarſchouwing aan de Sangers, &c. ſich voordoet of vertoont een Godſoekende ziele, dewelke ſeer vriendelyk van de Saligmaaker werd ontmoet, ontfangen en trooſtelyk aangeſprooken. En gevolglyk vertoont ſich een beginnent Chriſten, die door de vreeſe Gods (het beginſel der wysheid, Pſ. 111: 10.) ter bekeering in ſyn herte diep geraakt is: en daarom alle naarſtigheid tracht toe te brengen, 2 Petr. 1:5. om wederom gebooren te worden, Joh. 3: 3. Dewyle in de Chriſtelyke Godsdienſt niet geld, als een nieuw ſchepſel, Gal. 6: 15. ſoekt hy de wereld, den duivel, en ſyn eigen vlees t'onder te brengen, en heer van het gemoed te worden: waar toe de hulpe van Jeſus verſocht word, in het eerſte en tweede Lied; en in het derde d'inwooninge van Jeſus in 't harte, om alle ziel-beletſelen te boven te koomen. En dewyl de ziele door de vreeſe in de liefde Gods gevordert is, ſoo word ſy in liefde verlieft op de Goddelyke Majeſteit; waar door ſy heilige Minne-ſangen opheft, fol. 13, &c. Verder neemt ſy, als een alderwaardigſte ſaak in aanmerking, het bitter

lyden en ſterven van onſen Saligmaaker aan het kruis; fol. 19, &c. Waar door ſy bewoogen word om eere en lof aan de Heere Jeſus te geeven, voor de vrugt en vreugde, die daar door voor haar en het gantſche menſchelyk geſlacht verworven is; fol. 27, &c. Maar vind ſich bedroeft, om dat ſy die onwaardeerelyke weldaad aan de Heere Jeſus niet genoeg door gehoorſaamheid beantwoord; fol. 29. Doch voeld ſich echter opgewekt om de Heere des Hemels en der Aarde te looven en te danken; met een Morgen-loſſang en Avond-lied; fol. 31, &c. Verder is de ziele beſig met het beſchouwen van de Goddelyke Majeſteit: op welkers heerlyk geſichte ſy verlievende, in een brandende begeerte en verlangen ontſtecken word, om uit dit rampſalig leeven te verhuiſen en over te gaan, tot en in de tegenwoordigheid des geenen door wiens goedheid ſy tot een ſtand van behoudeniſſe gevorderd is. Maar word in een Tweeſpraak geantwoord, daar toe noch niet bequaam te zyn; fol. 36, &c.

De ziele blyft evenwel noch al ſtaroogen op des Hemels heerlykheid; fol. 41, &c. en wenſt ontbonden te zyn van dit aardſche lighaam; waar door ſy eindelyk uitroept: *Ik ben de aarde moe*, &c. fol. 43, &c.

Maar alſoo men niet kan ſterven als men wil, noch ook niet kan leeven als men wil, ſchept ſy on-

onderwyle vermaak in Gods-geheimeniſſen, en in ſyne ſeer wonderbaarelyke krachtige werkingen in de geloovigen hier op aarden, die ſy ook inſonderheid in de H. Martelaaren geſien heeft, en word in eigen ondervindinge daar door ook als buiten haar ſelve wech-gerukt in de hemelſche en geeſtelyke ſaaken; fol. 47, &c. daar in ſy noch al blyft voortgaan, met haar in eenſaamheid te vertrekken in haar kamer; fol. 53, &c. om te leeſen en te bidden, en om verder te beſpiegelen de hemelſche ſaaken; maar word in die beſchouwing beſchimpt van een Burgerlyk Menſch; aan wien de ziele toont, hoe weinig rechtvaardigen dat 'er altyt maar op aarden zyn geweeſt: waarom ſy hem vermaant tot boete, en bid voor hem. Echter bemind ſy haar Celle; fol. 59, &c. en pryſt haare ſaaken en gelukkige ſtand; fol 60, &c. en roept de H. Engelen tot hulp om d'Ailerhoogſte voor haar geluk te looven en te danken; fol. 61, &c. En geneegen zynde tot de goede, recht ſy Liefde-maaltyden aan, en ſpreekt tot de Genoode van 't eene dat noodig is; fol. 67, &c. en oeffent Loffangen met haar; fol. 69, &c. daar de Heere Jeſus ook in 't geſelſchap word verſocht; fol. 70, &c. Waar mede het eerſte Deel eindigt.

Het tweede Deel begint met een beſchryvinge van een ſondig Menſch, Rom. 7. die niet geheel onbetuigt is van de wille Gods, en ſyne oor-

deelen; fol. 73, &c. Die daarom geraaden word ſich te keeren tot het geloove in God, en in Jeſus Chriſtus de Soone Gods. En gevolglyk worden eenige voorbeelden van Gods aangeraakte zielen bygebracht, in onſe tyd voorgevallen, die aangemoedigt worden om in 't goede ernſtig voort te vaaren; fol. 75, &c. Welke nieuw' Bekeerde haaren Schepper met Loffangen trachten te verheerlyken, en danken ſyne Goddelyke Majeſteit voor ſyn overgroote liefde aan haare zielen beweeſen; fol. 85, &c. De Jeugd word ook vermaand tot de deugd; fol. 89, en tot het recht gebruik der Schepſelen door een Mai-lied; fol. 97, &c. Weesvaders en Weesmoeders worden ook vermaand tot haare plicht, om met Archippus, Col. 4: 17. te ſien op hunne bedieninge, die ſy aangenoomen hebben in den Heere, dat ſy die moogen vervullen; fol. 103, &c. Ook der ſelver Weeskinderen; fol. 105. Met een beſchryving van drie ſtanden der ſoo genaamde Chriſtenen. En noch eenige Rymtjens, by ſeekere voorvallen gemaakt, en op verſcheide tyden, ſaaken en voorvallen toegepaſt, &c.

Verſchoon de feilen, beproef alles, behoud het goede; en zyt my ten goede gedachtig voor God. Die gaarn was u lieden aller Dienaar in den Heere.

JAN HUIGEN.

Op

Op de t'Zamenbinding

Van de

STICHTELYKE RYMEN

Door

JAN HUIGEN,

Met de Beginzelen van Gods Koninkryk in de Menſch,

Door

PIETER HUIGEN.

Bind veel Blompjens by elkander,
't Eene dat verciert het ander,
Met kleur, geur en door fatzoen,
Even als de Chriſt'nen doen:
Want als die te zamen komen,
't Goede hebben z' voorgenomen,
't Scheel en is niet in de zaak,
Maar in gaven en uytſpraak.
d'Eene ſtigt door zyn gebeden,
d'Ander met leerzame reden,
Gene neemt een and're ſtof,
En hy zingt des Heeren lof.
Zo doen ook deez' twee gebroeders,
Eenes Vaders eenes Moeders,

Yder brengt zyn gaav' in 't ligt,
Op dat hy zyn naaſten ſtigt.
d'Een rymt zoet van 's Heeren lyden,
d'Ander kieſt zig uit te bryden
Over d'ingang van Gods Ryk,
Op dat elk daar hene wyk.
't Is een vaſte t'zamenbinding,
En een liefelyke vinding,
Dat twee Broeders eens van Grond,
Spreken uyt een zelve mond.
Loven t'zaam' des Hemels Koning,
Pryzen zyn verheven Wooning,
Noden ons om in te gaan,
Langs des levens ſmalle baan,
Geven niewe ſtof tot zingen
Van de alderwaarſte dingen,
't Welk de Wereld niet en geeft,
Schoon ze al gaf wat ze heeft.
Wie dank offert, zal my eren,
Sprak weleer de Heer der Heren,
En myn heyl is voor de geen',
Die myn heylig pad betreên.
Dat dan hart en mond zig paaren,
En 't Lof-offer dus opvaare
Voor Gods Hooge Majeſteyt,
Daar myn ziel op Amen zeyt.

N. N.

Op

Op de

STICHTELYKE RYMEN

Van

JAN HUIGEN.

KLINKDICHT.

Gelijk de Waereldling den Hemel minst begeerd,
Daar hy van zin berooft in de idelheid gaat dwaalen;
Versmaad de godsvrugt al des werelts vreugd en (kwaalen,
Om 't nieuw Jeruzalem, daarze eind'loos triomfeerd.

Zy, die naar Paulus les, wat stichtelyk luid, waardeerd,
En, om haar Zielprofijt uit ider ding te haalen.
Geen Gouden app'len schoon gelegt in aarde schalen
Onwaardig afwyst, daar ze 't goede mind en eerd.

Hier vintze keur van stof voor haar bespiegelingen,
Om opgetoogen in het leezen, en in 't zingen,
Te volgen onvermoeid, der Zalige Eng'len wys.

Zo mag *Jan Huigen*, zich zyn arbeid wel bedanken,
Als hy door maatgedicht, en lieffelyke klanken,
De vrome vrolyk leid in 't Hemels Paradys.

G: Brit.

Op

Op de

STICHTELYKE RYMEN

Van

JAN HUIGEN.

Waar van het herte word bezeeten,
Vervuld, als met een overvloed,
Dat zal de tong, of pen doen weeten,
't Zy ſchaadlyk kwaad of heylzaam goed.
Wat overvloed het hert van Huigen
Vervuld heeft, kan zyn ſtigtlyk Digt
Door geeſtelyke kragt getuigen,
Gelijk de Zon zig toond door 't ligt.
De Zangers, en de Zangereſſen
Die deugd-ſtof uiten krygen eerſt
Van hem, als een der beſte leſſen:
Dat d'aandagt tog 't gemoed beheerſt.
Zyn zang-luſt laat zig daar op hooren,
Als opgetoogen in den geeſt,
Komt Chriſtus, dog, gekruiſt, te vooren,
Als, door zyn geeſt geraakt geweeſt.
Door Chriſtus liefde dan ontſteeken,
Gaat 't reukwerk op van het gebed
Tot drie werf toe, ten wiſſen teeken
Hoe Jeſus heeft het hert bezet.
Dan doet zig een verbeelding open
Op Jezus, met zoo 'n heylge min,

Dat,

Dat, d'onaardt weg, uit't hert geloopen,
Ruimt hem de beſte Ziel-zaal in.
Nu is zyn Rym-geeſt opgetoogen
Tot d'eene allerhoogſte God,
Hem aankleeft met zyn ziels vermoogen,
Kleynagtende al't aards genot.
Daar merkt hy Chriſtus aan in't lyden
Met zyne waardigheid vol goed;
Zyn dood zal voor't bederf bevryden,
Zyn bloed en vlees inwendig voed.
Hier op ziet hy de Taafel dekken,
Voórzien van wyn, en heylig brood,
Dat Chriſtus lighaam zal verſtrekken;
Elk heylig Chriſten word genood.
Daar by doet Huigen *dan bedenken*
Wat heyl in't Disgenootſchap leyd,
Dat God door Chriſtus die wil ſchenken,
Ter eeuw'ger Bruiloft toebereyd.
Zyn Rym-geeſt hoort men dan weer zingen
Een lof-zang van Gods grooten Zoon,
Van zyne liefde, zonderlingen
Die in zyn Kruis-dood ſtaat ten toon.
Hier zie j' hem met de Zon verryzen,
Vroeg met Dank-offer in de weer,
Om met een dankbaar hert te pryzen
De groote gunſt van d' opper-Heer.
De nagt met haare donkere vlerken
Breyd zig naauw over't aardryk uit,
Of Huigens *Rym-geeſt is aan't werken,*
Zingt op wat't dankbaar hert beſluit;

Ver-

Verzeld met ziel-zugt, kragt van beeden,
Die opwaart ſtygen voor Gods troon,
Waar op, een heemel-gunſt beneeden
Afdaalen komt van Godes Zoon.
Nu weederom verliefde zugten
Van eenen ziel op God geſteld,
Die alles wil op hem ontvlugten,
En door liefde als in God verſmelt,
In eenen Tweeſpraak t' zaam gehouwen
In Gods gezintheyd enkel een.
Zyn Rymluſt doet hier op ontfouwen
Een ziels verlangen ongemeen,
Om met de heerlykheid haars Heeren
Verheemeld, mogt zyn aangedaan,
Volſtrekt haar uiterſte begeeren,
Om onvermoeid daar naar te ſtaan.
Hier is een deeltje van twee deelen,
Dat als van 't heel een ſtaaltje ſtrekt;
't Verhaal der reſt zou w maar verveelen
Vertoond ik dus wat hy ontdekt.
Terloops is hier iet aangeweeſen,
Vriend Huigen *van uuw ſtichtelyk Digt,*
Wel waardig, dat het aangepreezen,
Alomm' doorleezen, alomm' ſtigt.
Laat ſluitlyk dan myn Digt betuygen
Van uuw verheemeld rym vol zints,
Dat ik, geſtigt, u dank, ô Huigen*:*
Gy hebt verpligt uuw vriend

VAN LINTZ.

Op

Op de

STICHTELYKE RYMEN

Van

JAN HUYGEN.

Kom hier oprechte ſchaar! geleidt uit's werelts duiſter,
Verhef uw heilig hert met vrolyk keel-geſang,
En looft Godts majeſteit uw ganſche leven lang,
Met een aendagtig hert, vol goddelyke luiſter;
't Zy dat gy by elkaer, of ook alleen wilt weſen,
In d'afgeſcheidenheit, van 't boſch en groen geboomt,
Of daer een klaare beek, of helder water ſtroomt;
Om te overdenken, om te bidden of te leeſen,
Met een verliefde ziel, verwaghtende uw Heere,
Op dat gy in uw geeſt zyn heilig weſen ziet,
Gewondt om uwent wil, met droefheid en verdriet:
Wilt met eerbiedigheit, hem met uw ſang vereeren,
De blaeden van dit boek die ſullen u betuigen,
Wat weg dat gy moet gaan: d'Auteur die zeit gewis,
Dat waere vreeze Godts de rechte wysheit is;
Waar onder dat men zich, moet ſtaedig neder buigen,
In diepe ootmoedigheit, met een verbryzelt herte,
En alle matigheit, met traenen en gebeên:
Vervult dus uwe ziel met goddelyke reên;
Om door dit heilig doen, de werelt uit te terten.
't Is een onfeilbaar woort dat wy van Jeſus hooren,
Dat niemant in ſal gaan, in 't hemelſche palleis,
Ten zy hy anderwerf, naar Goddelyken eis,
En door des Heeren Geeſt, eerſt weder is gebooren.
Het hert aldus bereit, is zonder ſchrik en vreeſen,
Wyl hy Godts dienaar is, in leven en in doot,
En van der Zonden luſt genadig is ontbloot,

Laat

Laat Jesus op dees wys, zyn heer en meester weezen;
Die hem zyn hulpe bied, met rykdom van genaeden.
Een wooning by hem maakt, en voed zyn heilig hart,
Vertroost hem in zyn druk, verbint der zielen-smart,
En komt hem met zyn geest, van dag tot dag verzaeden.
De ziel hier door verheugt, met geestelyke dingen,
Verheft zich naer om hoog, met een verbroken Geest,
En een verliefd gemoed, dat God met eerbied vreest,
Begint met open mont, het lof van Godt te zingen.
Dog op een andre tyt wil zy het kruis beschouwen,
Van Jesus haeren Heer, door liefd' om haar geleên:
Zy hoort zyn diep gezugt, zyn traenen en gebeên:
Waar door dat zy haar zelfs geheel aan hem wil houwen.
Zy dankt zyn Majesteit, voor zoo veel bitter lyden,
Voor 't menschelyk geslacht en haerent wil geleên,
En wenscht dat haeren stryt met hem mogt zyn gestreên,
Dog wil in al haar doen zich van de zonde myden.
Door dit vernieuwt gemoed beschouwt ze ook den Vader,
In zyn verheeven throon, zyn maght en mogenheit,
Zyn heerlykheit en glans, en eeuwige Majesteit,
De bron van alle goedt, en miltheits vollen ader,
Van al dat wezen heeft, in hemel en op aerde;
Geen Eeuw die hem verdriet, geen magt die hem verzet;
Maar die aen allen geeft zyn tyt, zyn beurt en wet:
Dog het godtvrughtig hert is hoog by hem in waerde.
Naar zy hem heeft beschouwt, begint haar hert te branden:
Zy wenscht met hert en ziel met hem vereent te zyn,
Uit dit bedroefde dal, vol ongeval en pyn;
In 't Diamante hof met hem te mogen landen.
Dog 't Goddelyke Woort dat klinkt in hunne ooren,
Uw tyt en is 'er niet, den stryt is niet gedaen,
Gy moet eerst loopen tot het einde van de baen:
Dan is der zielen heil, zeer vast van my beschooren,
Dies stelt ze haar hert gerust, met hertelyk verlangen,

Spoeid

Spoeid zy naar d'eeuwigheit, van 't allerhoogſte goed,
En 't is haar grootſte luſt dat zy Gods wille doet,
Jae met volmaakte liefd' haar Godt komt aan te hangen.
Leeft zy, zy leeft den Heer, en wil met hem ook ſterven:
Als 't zynen wil behaagt, en van haar 't leven eiſt,
Dan is 't, dat zy met vreugd van deze werelt reiſt,
Om 's Hemelſch heerlykheit met hem te mogen erven.
Nu neemtze haar vermaak in Godts geheimeniſſen,
Zy pryſt zyn goedigheiten wonderbaare kracht,
Die hy voor langen tyt in zuiv're zielen wracht:
Die in den grootſten nood zyn hulpe niet en miſſen:
En voelt zich weggerukt, door 't eige ondervinden
Van Godts volmaakte liefd', dieze in haar hert geniet,
Voelt vreugde in haar pyn, in droefheit en verdriet,
Om datze Jeſus vint, dieze in haar hier beminden.
Zy zoekt de eenzaamheit of een beſlote kamer:
Beſchouwt haar nietigheit, en 's Hemelſch heerlykheit,
En offert lof en dank aan d'opper Majeſteit,
En word door dit haar doen, by Godt veel aangenamer.
Schoon dat een ander lacht om dit verborge leven,
Zoo blyft ze onverſet, en toont met kracht van reên,
Dat een die opdie wys niet wettig heeft geſtreên,
Het Hemelſch Koninkryk van Godt niet word gegeven.
Indienze maaltyt houd met uitgezogte vrinden,
Spreekt zy de gaſten aan, met wienze overleit,
Wat nodig dient gedaan, en watter dient gezeit;
Op datze Jeſus mogt in dit geſelſchap vinden
Veel andere dingen meêr, die deze blaên betuigen;
Waar toe de autheur u nood, in dit godtvrugtig werk.
Waar toe de liefd' hem port, en 't heilige oogmerk,
Pryſt d'yver van zyn geeſt, en dankt alſoo *Jan Huigen.*

Barent Jooſten Stol.

Op de

STICHTELYKE GESANGEN

Door

JAN HUIGEN.

Den wyſen Salomon, quam eertyds voor te wende,
Dat Boeken-maken doen, of ſchryven had geen ende.
Een Spreuk, die heden noch in veler Menſſchen mond
Schier als beſtorven is, die ſteeds of t' elke ſtond
Wanneerſe Boeken ſien, ſtrax deſe Spreuk voorwende,
Van Salomon, dat Boeken maken beeft geen ende.
Die anders nauw'lyx vaak drie Spreuken zyn bekend,
In 't ganſſche Oude, noch in 't' Nieuwe Teſtament.
Maar deſen Text gaan veel, net en van buyten leeren,
Om alle oeffening van haren hals te weeren;
Als menende dat hier den Koning daar op ſiet,
En 't Boeken maken ganſch veroordeeld of verbiedt,
Daar 't ſoo verre is van daan, als 't Ooſten is van 't Weſten;
Maar komt hier al veel eer het tegendeel beveſten,
Door dien hy reeds hier ſelf ſyn Predik-boek beſchreeff:
Dat anderſins hier meê van hem veroordeeld bleeff.
Dat dan hier geenderwys, de ſaak quam goed te maken:
Maar Salomon komt ſlechs de quade boeken wraken,
Of die ten minſten vaak niet hebben veel om t lyff,
En ſtrekken meer doorgaans tot nadeel als geryf;
Wyl het begin en 't ſlot doch is en blyf in deſen
(Hoe dat men't wendt of keert) vroom zyn, en God te vreſen.
Dus billykt Salomon de ſaak in ſyn geheel:
Want goede boeken, hoe! die zynder noyt te veel;
Maar 't is des luyheyds ſchuld van vele trage luyden,
Die daarom deſe ſpreuk des Konings gaan misduyden
Gelyk dat ſoort van volk de goede Geeſt uytbluſt,
En hebben tot de Deugd, genegentheyd noch luſt.
Die ſlechs niet voor haar ſelfs den ingang tot den leeven
Verſmaa'n, maar and'ren ook in haren loop weerſtreeven:

En

En ſoo haar ſelven ſteeds in wanbedryven voên,
En 't ſchynt haar leed, dat elk niet ſoo wil mede doen.
Ja die 't gewyde ſelff, belaſteren en ſmaden,
En al te droevig ſoo haar eygen ziel verraden.
Rampſalig dan die ſoo quaadaardig zyn geaardt:
En droevig, die hier ſoo ſyn ſelven openbaardt.
Maar wys en ſalig die in 't goede noyt en ruſten,
Maar in de ſaken Gods ſteeds voeden hare luſten,
Het zy met mond of pen, en tot haar naaſtens nut:
Dat m' over al de Deugd of vroombeyd onderſtut.
In welken veelen ook haar hebben wel gequeeten:
En hier diend onſen vriend, Jan Huigen *niet vergeeten:*
Die ons hier weer opdiſt, door Sang of melody,
Een keurig ziel banket, en Hemel lekkerny,
Dat beyde ons herte en oor, hier beyliglyk komt vleyen,
Om ons al ſingende ten hemel in te leyen.
Gelieft dan, Sanger, hier uw ſangluſt aan te voe'n,
Gy ſult gewis hier door uw ziele voordeel doen.
Is 't werk in veel haar ſin niet na den trant geſleepen
Van aardſche ſwier of konſt, of Schoolſche mode-grepen;
Weet, dat m' in Chriſtus School, niet ſiet na aardſche gunſt;
Eenvoudigheyd is daar de beſte Reedenkunſt.
De Godsdienſt is wat raars, en van een ſeldſaam weſen,
De wyſe ſtaan daar voor; en d' eenvoud kan in deſen
Haar grond-geheym verſtaan: ſo dat des Heeren werk
Gaat tegen alle ſtrook van 't aardſche oogemerk.
Waanwyſe mogen hier de buyten-ſtreep aanraken;
Maar 't innig kern of pit, dat konnenſ' noyt genaken;
Dat 's voor d' eenvoudigheyd, en 't needrig hert alleen:
Gelyk het ziel geſicht dit ſiet in 't algemeen.
Des ſal 't om 't eeven zyn, of Aardſch-geſinde of Wyſen
Dit Werk belaſteren, of bovenmaaten pryſen,
Doordienſe ellendig hier ſoo miſſen in de keur,
Als of een blinde ſou oordeelen van de kleur.
Komt gy dan teer geſlacht, dat vroom en ingetoogen,
En Gode dier gekocht, met uw diepſiende oogen.
En ſiet met aandacht in Jan Huigens *Rym-gedicht:*
Want u geſicht braveert hier alle aardſch geſicht.
En als gy gaat uw vlyt hier aan te keſte hangen,
Groot voordeel ſult gy doen met deſe zedeſangen,

En klagen nimmermeer van tyd of geld verquiſt ;
Maar wel dat ſulken ſpys ſoo ſpaarſaam werdt gediſt.
En weet dit eens voor al : dat ons de Wyſen melden,
Gemeen goed vind men meeſt; maar wild-braad vind men ſelden.
Siet hier dan niet ſo ſeer op grootheyd of hoe veel,
Maar ſiet veel meer op 't kleyn, dat heylſaam is en eêl.
En komt dit werk alom eenvoudig uit te ſchynen,
Eenvoudig was Gods Soon, ſo wil by al den ſynen.
En toont d' eenvoud dan hier een klaar en leevend blyk?
't Is eerlyk, dat het kind ſyn vader is gelyk,
En kan dit werk uw hert tot Deugdluſt overtuygen,
So geeft (naaſt Godt) de eer, aan onſen vriend Jan Huigen,
Die dus ſyn ſchone tyd met heylſaam onderwys,
Soekt uit te kopen hier, tot ſynes Scheppers prys.
Gelukkig dan die haar talent-pond ſoo beſteden
In diere Hemel-ſtof, en keur van wyſe reden,
En des volherden dan; haar werdt dan toegeſeyd:
Komt herwaarts, en ontfangt het ryk, voor u bereyd.

P. C. Vries.

Op

Op de

STICHTELYKE RYMEN

Van

JAN HUIGEN.

Wie zal nu zonder vreez of ſchroom
Voortaan de Godsdienſt durven wraaken,
Als maakte zy haar minnaars loom,
En droef en treurig door 't verzaaken
Van aardſe weelde en kwaé geneugt,
En deed de geeſt ſtaêg ingeſpannen,
Het zoet genot van luſt en vreugd
Te ſtreng vrrtreeden en verbannen?

Hier toont ons Huigen *wiſſer baak,*
Om 't oordeel bondig naar te rigten,
Wanneer zyn geeſt door nut vermaak
Van maatgezang, die 't hart kan ſtichten,
De zielen, door Gods Geeſt gewekt
Met vlyt te gaan op 's hemels wegen,
De regte bron en 't ſpoor ontdekt,
Om luſt te ſcheppen, vreugd te pleegen.

't Zy dat hy de ouderdom en jeugd
Komt in hun pligten onderwyzen,
De ziel verſterkt in zuivere deugd,
Of leert haar God en Heyland pryzen,

Of hulp te zoeken door gebeên,
Om 't kwaad kloekhertig te beſtryden,
Zyn doelwit ſtrekt om 't hert met een
In 't goed geſtadig te verblyden.

Wel aan, die waare vreugd bemint,
Volgt Huigen *op 't gewyde teeken,*
Dat zyne geeſt, tot goed gezint,
Komt voor uwe oogen op te ſteeken;
Doorleeſt en zingt dus aangedaan,
Dus opgewekt, zyn zedezangen:
Zo word des Schryvers wit voldaan,
Zo boetge telkens uw verlangen.

ADR. SPINNIKER

Op

Op de

STICHTELYKE RYMEN

Van

JAN HUIGEN.

Wat ſchone keurſtof diſcht Jan Huygen voor ons oogen,
Hoe ſmakelyk voor de ziel! wat hemels ſpys is dit
Dat menig herte treft gy hebt dus 't regte wit,
Gekozen, daar 't gemoed ſtaag werd door opgetoogen.

Gezang en Rymen die een deugtryk hert bekooren,
Beſpiegelingen die een wareldling ontbeert
Daar wulpſche eydelheyd geſtadig triomfeert,
Hier is de waare vrugt uyt Davids vollen hooren.

Kom hier, O! Jeugd vermaak u in dees rype hof,
Zoek vroeg u God, en Heer, hier hebt gy ſchoone ſtof,
Tot lof en dankbaarhyd u Schepper voor te dragen.

O zoete melody de Godhyd toegewyd!
Daar g' opgetogen ſtaag in Jezus zyt verblyd,
Vervrolykt uwen geeſt, bevryd van 't aardſche klagen.

Jacobus Verheyde de Jonge.

Mooje ſang en goede ſtof,
Voortgebracht tot Godes lof,
Daar het hart meê ſingt en queeld,
Word iets Hemels uitgebeeld.

STICHTELYKE RYMEN.

Waarschouwing aan de Sangers &c.

Toon: *Al die woont in 's Hemels &c.*
Of: *Psalm* 77. 86.

1.

O! Gy Sangers en Sang'ressen,
Hoor met aandacht Sangers lessen:
Voeg 'er goe opmerking by,
Jong of oude, wie 't ook zy.
Grijse Hairen, Jongelingen,
Frisse Maagden, die wel singen,
Of soo gy een Rijmtje leest,
Schoei altijt op aandachts-leest.

2.

Singen is een hert opheffen,
Dat ons en Godts hert kan treffen,
Om te krijgen ons belang,
Door gebed of lof gezang:
Want 't is ydel, Lied of Psalmen,
Oneerbiedig uyt te galmen;
Daarom, als gy singt een lied,
Doet dat sonder anndacht niet.

3.

Waare aandacht die kan maaken,
Dat de ſtof in 't hart ſal raaken,
Dat gy waarlijk word geſticht,
En in uw' verſtant verlicht:
Dat des Heeren milde zeegen
Op u daal gelijk een reegen:
Daarom, ſingt gy ooit een lied,
Doet dat ſonder aandacht niet.

4.

Aandacht leert ons wel ter deegen,
Doen en laaten overweegen,
Of 't in God ook is gedaan,
En hoe 't namaals eens ſal gaan:
Als men hem ſal reekeningen
Moeten doen van alle dingen:
Daarom, wat van u geſchiet,
Doet dat ſonder aandacht niet.

5

Schepje luſt in heil'ge ſaaken,
Om u daar door te vermaaken,
Spiegeld u of gy bereyd
Zijtte doen als 't dichtje ſeid.
Sonder dat kon 't wel gebeuren
Dat gy 't ſingen ſoud betreuren:
Daarom, wanneer het geſchiet,
Doet dat ſonder aandacht niet.

6.

Wanneer ſtem en harte paaren,
Sullen die gewijde ſnaaren
Maaken dat gy ſoo wel ſingt,
Dat het door de ſterren dringt.
Mooije ſang die ſtreelt de ooren,
Aandacht doetſe in 't herte booren:
Soo dan, ſingt gy ooit een lied,
Doet dat ſonder aandacht niet.

7.

Strengel dan en hart en handen,
Heilig uwe ingewanden,
Om te ſingen tot Godts lof,
En al 't Hemels heerlijk Hof.
Komje een yd'le ſang te hooren,
Stop uw' hart daar voor en ooren:
Maar wanneer gy ſingt een lied,
Doet dat ſonder aandacht niet.

8.

Dan ſal 't aangenaame queelen
Nimmer God, noch menſch verveelen,
Heilig ſal zyn uw' geſang,
Sing ſoo al uw' leven lang:
Dan ſult gy in 's Hemels kooren
D' Engelen ſang ook eeuwig hooren,
En mee ſingen in Godts Rijk
Eeuwig, eeuwig, eeuwiglijk,

Ziel-verwondring in de ontmoeting
Van des Heilands lieve groeting.

Hoe trekt mijn hert na dy,
En 't uwe weêr na my!

Wie komt hier nu my dus ontmoeten,
Met door-geſlaagen hand' en voeten?
Wie toch met bei ſijn armen oopen,
Komt daar tot my ſoo ſnel geloopen?
Terwyl ik op deeſ' eenſaam heide
Mijn lichaam, ziel, en geeſt vermeide,
En daar ik door beſpiegelingen
Den Schepper vind in alle dingen,
Daar ik ſijn kracht en heerlijk Weeſen
Soo klaar als in een boek kan leeſen.
Sou ik wel tot geſelſchap krijgen,
Een, welkers Naam ik moet verſwijgen?
Ik voel mijn liefde tot hem blaaken,
Hy nadert vaſt om my te raaken:
Sijn komſte doet in my ontſteeken
Een gloed van kracht niet uit te ſpreeken.
Hy is een Heer van grooter waarde,
Daarom val ik voor hem ter aarde,
En wil eerbiedig nederſijgen;
Sijn toeleg is om my te krijgen;
Ik geve my aan hem gevangen,
Waar na wy wederzijds verlangen.
Maar ach! wie mag, wie mag hy weeſen,
Die Overſchoone en Uytgeleeſen?

Antw.

'K ben Jeſus Chriſtus uwen Heere,
Die u (gelijk ik noch begeere)
Wel-eer het hert met mijne liefde
Soo diep door-wonde en ſoo door-kliefde,
Dat gy van Hemel-minne-vonken
Getreft, u ſelven zijt ontſonken.

Ik heb veel heils voor u verworven,
Ja ben de dood voor u geſtorven.
Dies wil Ik met u maaltijd houwen,
En in uw' hart mijn tempel bouwen.

Gebed tot de Heere Jeſus.

Toon: *O! Karsnacht &c.*

I.

O Heere Jeſus, mijn beminde!
Ik ſoek u Heiland; laat u vinden:
Myn ſteun, mijn leun, mijn erf, mijn al,
Mijn liefſte luſt, mijn hert-vermaaken:
O Heere Jeſus! laat u naaken;
Voor u is 't dat ik needer vall.

2.

Daal needer, Heer, met uwen zeegen,
Gelijk een milde Zomer-reegen,
Op ons, hier in dit traanen-dal,
Daar wy als Pelgrims in verkeeren,
En als uitlanders ons geneeren,
Weeſt gy ons burgt en vaſte wal.

3.

Geef dat nooit luſt tot aardſe dingen
Die vleijend' in de ziele dringen,
Ons herten-oog beguig'len mag;
Maar dat wy 't Hemels naarſtig ſoeken,
Met bidden, leeſen ons bekloeken,
En overdenken nacht en dag.

4.

Dat wy het quaad ſoo vlijtig weeren,
Gelijk de vonken van de kleeren,
Door uw hoogwaardelijk ontſag;
En op het eeuwig ſalig leeven
Met ons gedachten ſtaadig ſweeven,
Ook hoe men daar heen koomen mag.

5.

De ſonden ſteeds by ons bedreeven
Wilt toch genadelijk vergeeven,
Of anders, Heer! hoe ſal 't 'er gaan?
Wilt gy die al na ſwaarte weegen,
Soo zijn, ſoo blijven wy verleegen:
Want niemant kan voor u beſtaan.

6.

Gedenk, terwijl w' hier omme ſwerven,
De duivel greetig tot bederven,
Ons nagaat, als een leeuw die brult,
Hoe ſeer uw hulp ons is van nooden,
In ſtâge wacht van Hemel-booden,
Daar op wy wachten met geduld.

7.

Send ſ' eens ten dienſt van uw' verkoorne,
Door kracht van uwen Geeſt, herboorne,
Met u ſoo tot een geeſt gemaakt;
Bewaar die als dierwaarde panden,
't Zy waar ſe zijn, Heer! in uw handen,
Dat niemand van de weg af raakt.

8.

O! dekſe met uw' liefde vlerken:
En op dat wy ons heil bewerken,
Laat uwen Geeſt ons, als een vuur
Beſtraalen met ſijn heldre vonken,
En 't hert, van Hemel-minne dronken,
Verſellen voort van uur tot uur.

9.

Den Geeſt des Kindſchaps (Vreugden-ader!)
Waar door wy roepen Abba Vader,
Laat die afſtroomen in 't gemoed.
Gaf iemand ſtoffe tot bedroeven,
O! laat hem daarom niet vertoeven,
Maar werk in ons oprechte boet.

10.

Ach Heer! verhoor ons nedrig ſmeeken,
Ik kan, ik kan niet langer ſpreeken,
Ach ſie mijn bitt're traanen aan!
O ſoete Jeſus! laat u vinden,
Om onſe zielen te verbinden,
Wie'r wonden ſoo gevaarlijk ſtaan.

11.

O Heere Jeſus! hoor de beeden
Van all' uw' rankjes en uw' leeden,
Die tot u ſchreijen dag en nacht:
Geef dat wy eenmaal tot dat leeven,
Daar gy ten hoogſten ſit verheeven,
Ook moogen worden ingebracht.

12.

Daar wy den oorſprong aller dingen,
En u het nieuwe dank-lied ſingen
In eene nooit verwelkbre jeugd:
Terwijl ontelbaar Hemel-ſchaaren,
Als lijf-ſtaffiers den Troon bewaaren:
O nooit begrijpelijke vreugd!

Tweede Gebed tot de Heere Jesus.

Toon: *O! Kersnacht &c.*

1.

O Jesus! hoor toch weer de nooden
Van een, die angstig komt gevlooden
Tot u, sijn heyl, sijn heul, sijn al,
Die swerven moet in vreemde landen,
In 't midden van sijn dood-vyanden,
Die staadig loeren op sijn val.

2.

Waar wy maar onse voeten setten,
Daar is 't vol strikken, angels, netten,
En meest bedekt met goeden schijn:
De duivel met sijn hoovelingen
Weet listig tot ons in te dringen,
Als wy niet op onse hoede zijn.

3.

Hier toe gebruikt hy d'aardsche menschen,
Die blind'lings ons verderven wenschen,
Daar lokt hy ons, daar dreigt hy door,
Met schat en eer, indien wy volgen,
Met armoed' en met smaad, verbolgen,
Als wy ons houden op uw' spoor.

4.

Hier voegt ons dertel vlees hem nevens:
Dus van twee hooft-vyanden tevens
En even heftig aangerand,
Van buiten een, en een van binnen,
Begunstigt van de dierse sinnen,
Hoe lichtlijk word men overmand!

5.

Daarom gy goede en al-verſochten!
Gy weet hoe een, ſoo aangevochten,
Gy weet hoe dat hy waaken moet:
't Zy uit, 't zy t'huis, geen ſtaat, geen tijden,
Of daar is ſtrijd, of daar is lijden,
Soo wel in voor- als tegenſpoed.

6.

Daarom aanſchouw ons met ontferming,
En neem ons alle in uw' beſcherming,
O goede wyſ' en machtige Heer!
Op wiens genâe wy ſagjes leunen,
En met vertrouwen moogen ſteunen.
Als wy voldueren in uw' leer.

7.

Hoe licht waart gy wel-eer bewoogen!
Hoe licht'lijk bracht u 't mededoogen
Tot weenen, als gy nooden vond,
En dat m'er onder ging en bukte,
't Scheen gy, als of 't u ſelven drukte,
Uw' traanen niet weêrhouden kond.

8.

Ei! laat nu ook uw' liefde-ſtraalen
Eens trooſt-rijk op ons nederdaalen,
Ter hulp in onſe zielen nood;
Wy koomen vaſt tot u geloopen,
(Geloovig ſiend' uw' armen oopen)
Gelijk een kind na 's moeders ſchoot.

9.

Ach onſen Koning en Behoeder!
Mee-lijdig Prieſter, lieve Broeder,
Omcingel ons met Hemel-wacht,
Die alle boosheid kan beteug'len,
(En dekk' ons met uw' liefde-vleuglen)
Voor onſes vyands liſt en kracht.

10.

Laat ons in nooden niet beſwijken,
Noch met Lots Huisvrouw ommekijken,
Na iets nu wel van ons verſaakt;
Maar help ons blijd' en ganſch verlaaten,
Rijkdom en welluſt, eer en ſtaaten,
Waar door den duivel dienaars maakt.

11.

Leer ons daar tegen recht bedenken,
Wat grooter heil gy hem ſult ſchenken,
Die u na uwen wille diend:
En wat het is met uwen Vader.
Te zyn vereenigt, en veel nader,
Als hier ook vriend is met ſijn vriend.

Derde Gebed, om d'inwooninge van Jeſus in 't herte.

Toon: *O! Kersnacht &c.*

1.

Zie daar, ô Jeſus! 's herten-ſaalen.
U toegewyd, om in te daalen;
O! maak die ſelf nu verder ſchoon,
En heilig' u ter vaſter wooning,
Op dat gy daar alleen als Koning,
Den ſcepter ſwaaid van uwen troon.

2.

Slacht onſe dierſche en aardſche leeden,
Qua luſten en genegentheeden,

Met

Met uw ſoo ſcherp twee-ſnijdig ſwaard;
Werpſe in uw liefde-vuur ten brande,
En laat den geur die 'r offerhanden
Opſtijgen tot u Hemel-waard.

3.

Laat onſe beede- en boete-traanen
Daar toe een ſeeker toepad baanen!
Ontvlam de ziel in dank en lof,
In diep en innerlijk ontfermen,
Voor al die onverſchuldigt kermen,
Als los van 't ondermaaniche ſtof.

4.

Doe 's herten-duiſterniſſ' verdwijnen,
Uw' zeegenrijke waarheid ſchijnen,
En lichten met een vollen dag,
Op dat m' in deſe booſe tijden,
(Daar duiſenden aftreen ter zijden,)
Als wijſe wijslijk wand'len mag.

5.

Salf ons, gy Heer ſoo hoog geſeeten,
Tot Vorſten, Prieſters en Propheeten,
Met uwes Geeſtes balſem-vloed;
Dat woord' en werken liefd' uitwaaſſem',
Ons ganſch gedrag een geur, een aaſſem,
Die uwe Godtsdienſt lieven doet.

6.

Geef, als de dood ons wil betraapen,
Dat wy dan wakker in de waapen
Staan met de lenden opgeſchort,
Met lampen wel verſien in handen,
Den Bruigom wachten onder 't branden,
Als 's Hemels-deur ontſlooten word.

7.

Op dat, als wy met reine leeden,

Dan

Dan uit genaad' in moogen treeden,
Met nieuwe tongen, toon en klank,
Den Vader eerſt, ols opper oorſaak,
En u als Middelaar en Voorſpraak,
Voor eeuwig ſingen prijs en dank.

Heilige Minne.

Toon: *Pſalm 65.*

1.

Geef Heere, geef, dat ik nooit beelden
In mijne ziele draag,
Dan u, mijn God! de bron der weelden,
Die mild afſchiet; en ſtaâg
Op all' die u oprecht beminnen,
Op u ſien met geduld,
Als op hem, die haar 't hert en ſinnen
Met waar genoegen vuld.

2.

O! laat uw ſoet aanminnig weeſen
Eens daalen in de ziel,
Mijn Godt, dat ſou haar ganſch geneeſen,
Indien 't 'er plaats in hiel.
Laat geene der geſchapenheden
Deſe aandacht draagen wech,
T'wijl ik mijn liefd' hier nu beneden
Alleenlijk op u legg'.

3.

Ach! hou nooit op van gloênde ſpranken
Te ſtrooijen in 't gemoed,
Dat weder-liefd', om u te danken,
Eens brand in volle gloed.

Een hemel heb ik reeds op aarde,
En eeuwig heils begin:
Neemt gy en uwe Zoon vol waarde,
Mijn hert ter wooning in.

4.

O wat is 't een volmaakte welluſt,
Te voelen in den geeſt,
Een ſucht en trek: daar hy geen quelluſt
Of na berouw in vreeſt.
O! ſeker, als uw' liefde haar ſtraalen
Eens in mijn herte ſchiet,
Niets kan 'er by die ſoetheid haalen,
Van 't geen de weereld bied.

5.

'k Heb u dan liefd' en trouw geſwooren,
En Jeſus uwen Soon,
Ten Hooftman, Heer en Vorſt verkooren,
Trots alle ſmaad en hoon:
'k Wil my aan hem gantſch onderwerpen,
Hem volgen, bly en ſtil:
De boosheid mag haar pijlen ſcherpen,
En doen al wat ſe wil.

6.

't Mag al geen quaad, uw vuur der minnen,
Als dat in 't harte brand
't Heeft magt genoeg om t'overwinnen,
Wat ſig daar tegen kant.
Al moſt ik vrouw' en kind verlaaten
(Als gy my onderſchraagt)
En ſwerven over vreemde ſtraaten,
Ik wacht het onvertſaagt.

7.

Gy zijt de grond van al mijn hoopen,
Dus moet, dus wil ik hier

Het pad der deugd met vreugden loopen,
Ontſiende vlam noch vuur.
Moet ik dus 't lijf ten offer geeven,
Of bukken voor het ſtaal,
Ik wil alſoo ten Hemel ſtreeven,
Na Jeſus Bruilofs-maal.

Heilige Minne.

Uitbreiding over Pſalm 73. vers 25, 26, 27, 28.

Stem : *Bewaar my Godt, want ik vertrouw.*

1.

Vers 25. Wien heb ik neffens U in den heemel?

GY groote God, wiens Majeſteit
En ſoet aanſchijn,
Vol vreugde maakt en vrolijkheid,
Die by u zijn.
Die vreugden-zaal, waard gy'er niet,
Wat gaffe 't hert?
De vreugd veranderde in verdriet
En pijn en ſmert.

2.

Neffens U en luſt my ook niets op der aarden.

Soo gy uw' zeegen tot de aard
Niet daalen liet
Op my, ik was van geender waard,
Jaa heel tot niet.
Maar ik lief u en gy weêr my!
Daar is gewis
Op d'aard geen ſoeter maatſchappy
Dan my die is.

3. Hier

3.

Hier in dit aardſche vaderland
All' 's werelds goed,
Dat wijs en ſchuive ik van der hand,
Met mijn gemoed,
Dat vind noch heul noch waare ruſt,
Als in u, Heer,
Te dienen met een volle luſt
Naa uw begeer.

4.

Of ſchoon daar door mijn vleeſch verſmacht,
En 't hert verplet,
Als ik maar op uw hulpe wacht,
Word ik gered,
Uw nauwe ſorge my omwald
Voor pijn en leet,
Dat my geen hair van 't hooft en valt
Dat gy 't niet weet.

26. Beſwijkt mijn vlees ende mijn herte, ſoo is Godt de rotsſteen mijns herten ende mijn deel in eeuwigheid.

5.

Den rotsſteen, daar mijn hert op ſtaat,
Zijt gy alleen,
Mijn deel, mijn erf en toeverlaat
In eeuwighe'en.
Want die uw' wetten niet betracht,
Maar afgodeerd,
Een ander liefd en u veracht,
Word weer onteerd,

27. Want ſiet die verre van u zijn ſullen vergaan, gy roeit uit allen die van u afhoereeren.

6.

Die lijd gy niet voor uw aanſchijn,
Maar roeid die uit.
Met recht wilt gy de liefſte zijn
Van uwe Bruid.
Daarom heb ik mijn's herten ſin
Op u geleid;

28. Maar my aangaande

En

En lief u met een volle min
In eeuwigheid.

het is my goed naby God te weſen.

7.

Want ik geniet van u veel goed
Jaa alle ding,
Naa lichaam, ziel, en myn gemoed
In zeegening.
Te recht hou ik my dicht by u,
Myn God en Heer,
En ben geheel van ſonden ſchuw,
En 'k ſoek uw' eer.

8.

Ik in vertrouwen tot u keer
Hoe 't my hier gaat,
Ik leef en 'k ſweef, met u, ô Heer!
Door 't goed en quaad.
Gy zyt voor elk, die u bemind.
Een ſcheutvry ſchild,
Waar op de nyd (zoo ik bevind)
Haar pijlen ſpild.

Ik ſette myn betrouwen op den Heere, Heere, om alle uwe werken te vertellen.

9.

Myn mond is vol van uwen lof
By alle man.
Ik ſing, ik ſpreek, en roem 'er of,
Waar dat ik kan:
't Is in myn geeſt een vreugden-feeſt,
Uw' goeden aart
Al-om te melden onbevreeſd,
Gy zyt het waard.

10.

Zoo lang ik 's leevens adem ſchep,
En myne borſt
Beweegd, en ik de lipp en rep,
My daar naa dorſt.

Jesus der Joden Koning.

Hier tussen hemel in en aarde,
Hangt Hy die 't alles weer herbaarde,
Na hy ten offer was geslacht,
En daar toe recht verkreeg en macht.

Op Christus Lijden.

Toon: *Hoe ongelijken lot, &c.*

1.

Zie Jesus Godes Zoon,
Ons voorbeeld en patroon
Om na te leeven,
Den kruis-weg vol ellend,
Betreden tot den end,
Daar hy moet sneeven,
En lijden 't wreed geweld der boose Joden,
Die hem uit haat en nyt nu sullen dooden.
Zie hoe hy hare slaagen
Geduldelijk gaat draagen,
En als een Lam ter slachtbank hem laat leiden;
Met Simon van Sireenen,
Draagd hy sijn kruis selfs heenen (beiden.
Naar 't Treur-tooneel, daar hem sijn beuls ver-

2.

Alwaar z'hem naakt ontkle'en,
En spijkeren zijn le'en
(O! bitter woeden)
Op dat vervloekte hout.
O! wat is hy benout!
Ay sie hem bloeden! (waarden!
Daar hangt hy nu aan 't Kruis, dien Heer! dien
Wiens weldoen klonk tot aanhet eind der aarden.
Sal 't ooge nu niet leecken?
Ja moet het hart niet breeken,
Wanneer't aanschouwt sijn droef en bitter lijden,
En 't fel gemoed der Jooden,

Die hem ſoo wreed'lijk dooden,
En in ſijn leet haar herte noch verblijden.

3

Hoor eens. hoe hem de nijt
Veel ſchamp're re'en toebijt,
En hoe ſ' hem haaten:
Maar, ô! dat ſy dien Heer
Recht kenden en ſijn leer,
Sy ſouden 't laaten.
Sy ſpreeken ſeer verwoed, Is hy Gods Soone?
Soo daal hy af van 't kruis, nu moſt hy 't toone:
Met ſmaad-en laſter-woorden
Wil elk dat grouwel-moorden
Noch billijken, daar ſ' onderling al kijven.
d'Een houd hem voor rechtvaardig,
Een ander ſtraffens waardig:
Maar Jeſus, ach! moet vaſt in ſmerte blyven.

4.

Waar heeft 'er ooit geweeſt
Een Man ſoo door Gods geeſt
Als hy gedreeven?
Die ſoo veel trouw vermaan
En wond'ren heeft gedaan
In all' zijn leeven?
Wat leerd' hy vroeg en laat in Salems Tempel
Hoe menigmaal betrad hy ſijnen drempel!
Wat was hy vol van reeden
Met vuurige gebeeden!
Ja nachten lang bad hy wel op de bergen,
Als hy des daags hem wende
Tot menſchen vol ellende.
En holpſ' al die hem hulp' afquamen vergen.

5.

Och ik ſie dat ſijn pijn
Haaſt afgeleen ſal zijn.

De

De Son aan 't treuren,
Geeft niet de minſte blik.
Het aardrijk beeft uit ſchrik,
De rotſen ſcheuren.
Kan dit den moed der booſen niet doen koelen?
En ſal het volk daar geen berouw van voelen?
Dan zijn, dan zijn de Jooden
Verſteend, ja dood als dooden.
Dat bloed ſal hen en hunne na-geſlachten,
Gewis met volle ſtroomen
Ter wraak eens overkomen,
Wil God de ſtraf niet eenigſins verſachten.

Jeſus aan 't Kruis.

Toon: *Wie van de menſchen, heere, &c.*

1.

HOor Jeſus vol ontfermen,
Hy bid met open-armen
Voor 't moordſe boos geſpuis.
(Daar hy hangt aan het Kruis)
Die hem als dulle honden
Dus fel en diep doorwonden,
In ſijne teere leen,
Hy bloed van top tot teen.

2.

Daar hangt dien overgoeden
Soo jammerlijk te bloeden:
En onder 't moorders lot,
Verlaten van ſijn God.

Het is byna ſes uuren,
Hoe lange ſal 't noch duuren?
Ach! wanneer ſal de pyn
Des doods ten einde zijn.

3.

Hoe roept hy tot ſijn Vader!
Ach! Vader kom wat nader,
Waarom verlaat gy my?
Ach! ſie eens wat ik ly:
Ik ben een Man vol ſmerte:
Hoe klopt, hoe jaagt mijn herte!
Ik dorſt en hygh na 't end,
Van alle mijn ellend.

4.

Om If'rels ſaligheeden
Heb ik altijd gebeeden,
Gebeên uit al mijn kracht:
Nu is het al volbracht.
Ach wil mijn geeſt ontfangen!
Na u ſtrekt mijn verlangen:
Mijn geeſt, dat waardig pand,
Beveel ik in uw' hand.

5.

Dus eindigt Jeſus leeven,
Sijn geeſt heeft hy gegeeven.
Ach! bleef die ſchildery
My eeuwig, eeuwig by.
Dat ik nooit door de ſonden,
Meer ſlag gaf in ſijn wonden:
Dat wens ik dat ſijn ſmert
Soo diep my tref in 't hert.

6.

En gy mijn ziel moet weeten,
Dat gy het vlees moet eeten,

Van deese waarde Heer,
Vergeet dit nimmermeer.
Sijn bloed moet gy ook drinken,
En passen op sijn winken:
Dit is de vaste grond
Van 't kruis- en bloed-verbond.

Beschrijving van 't Avondmaal des Heeren.

Toon: *O grootheyd van Gods liefde.*

1.

ELk laat de Vreede-vaan nu los en luchtig waaijen,
En alles wat men segt schijnt daar op uyt te draaijen.
In Synagoog of Kerk, en echter blyft 'er twist,
Om dat 'er in de grond soo deerlyk word gemist.

2.

En wat is hier de grond? te doen het geen wy leesen
In Godes heilig Woord, en God oprecht te vreesen,
Geen menschelijke stem t'erkennen voor een wet,
Die ons van God in doen en laten is geset.

3.

Ook niemant om verstant te bannen noch te mijden,
Die God en sijne Soon erkent en durf belijden;
De wereld en het vlees beid' afgeswooren heeft,
En uit dat rein geloof oprecht en heilig leeft.

4.

Na 't voorschrift ons vertoont in d'Evangeli-bladen,
Wie dese fakkel volgt vind hem op leevens paden,
Die Baaken licht, en staat de valse leer ten trots.
En in den Jongsten dag onwrikbaar als een rots.

5.

Staa vaſt dan die ſoo ſtaat! en laat u nooit beweegen
Van deeſen vaſten grond, de weg tot alle zeegen.
Laat elk dan op ſijn proef aantreden tot dien Dis,
Daar Jeſus ons toe nood, en gaſtmaal-gever is.

6.

Want een die hier beſtond te nooden, of te weeren,
Vergreep hem ſomtijds wel en trad in 't ampt des Heeren;
Dus gy, laat gy hem t'recht zijn gaſten t'overſien,
En den onwaardigen de Tafel te verbiên.

7.

Ruſt blinde Leiders! ruſt, van ſcheiden en van ſchiften,
Van kemels in te ſlaan, en muggen uit te ſiften,
't Is lang genoeg de zenn' op 's Heeren akkerland
Gewet, en voor dien oogſt: ruſt dan, ei! ruſt uw' hand.

8.

God heeft de proeve dan den menſche ſelfs bevoolen
In dit ſwaarwichtig ſtuk: komt hy hier in te doolen,
Hy ſtaat of valt ſijn Heer: want God ſal hem wel ſien,
Hy kan d'ontrouwe knecht in 't herte beſt beſpiên.

9.

Wie ſonder bruilofts-kleed, en met onreine handen,
En Brood en Kelk aanvat, verwachte ſtraff' en ſchanden
Te ſijner tyd, wanneer de Harten-kenner wil:
Dies houden wy ons beſt in deſe ſake ſtil.

Set niemant buiten boord,
Die in den hemel hoord.

't Ge-

't Geluk der waare Communicanten.

Toon: *Wie van de menſchen, Heere, &c.*

1.

O! Salig gy genooden,
Die waardig van dees Brooden
Eet aan die heil'ge Dis,
Daar Jeſus 't leeven is.
Gy word hier nu beſchonken
Met ſijne liefde-vonken,
En aan uw' ziel gevoed,
Met Jeſus dierbaar bloed.

2.

Hy hing aan't Kruis te bloeden,
Vol ſtriemen van de roeden,
Ook van de doorne kroon,
En lee veel ſpot en hoon.
Sijn voeten en ſijn handen,
Sijn zijd' en ingewanden,
Liet hy door eiſer en ſtaal,
Door-wroeten altemaal.

3.

Vyf wonden, die als beeken,
Van bloed en water leeken,
Dat langs de galge-boom
Neervloeid' in volle ſtroom:
Om in die purp're plaſſen
Uw' ziel ſneeuwit te waſſen,
Te waſſen uw' gemoed,
In 't was-bad van ſijn bloed.

4.

Want enkel om uw ſonden
Liet hy hem ſoo doorwonden,
Dit leet hy al voor dy,
En maakten u ſoo vry.
Sijn heilig waardig leeven,
Ging hy dus overgeeven,
Dat lei hy willig af,
Toen hy u 't leeven gaf.

5.

Mits hy vol liefde brande,
Was hy de Offerhande,
Hoog-Prieſter, Offeraar,
Op 't hemels hoog-altaar.
Veel heil heeft hy verworven,
Wanneer hy is geſtorven,
Voor 't menſchelyk geſlacht,
Wanneer hy 't al volbracht.

6.

Hy is uw' vaſte Borge,
Op hem ruſt al uw' ſorge,
Als gy na zijn bevel,
Leeft heiliglijk en wel.
En in het Chriſtelijk lijden,
Stantvaſtig komt te ſtrijden,
Als gy dien God en Heer,
Geeft ſijne volle eer.

7.

Doods-kelk hem ingeſchonken,
Heeft hy gans uytgedronken,
Hoe bitter hy die vond,
Met hef en al, ten grond'.
En dit ſoo diep verneeren
Bragt hem ten top der eeren,

Ja

Ja tot een heerſchappy.
Daar niemand heerſcht als hy.

Eere en lof aan Jeſus, voor ſijne groote liefde aan ons beweeſen door ſijn dood.

Toon: *Pſalm* 99.

1.

JEſus Godes Soon,
Wiens verheeven Throon,
Aan Gods rechterhand,
Eeuwig is geplant.
Na gy hemel, aard,
Krachtig hebt herbaard;
Daar u all' die leeven;
d'Eer af moeten geeven.

2.

Want gy ſterke Held,
Hebt door uw' geweld,
Duivel, ſond, en dood,
Gans van kracht ontbloot,
Als u 't boos geſpuis,
Heeft gedood aan 't Kruis,
Daar gy hingt te bloeden,
't Mensdom all' ten goeden.

3.

Dies nu d'Eng'len ſchaar,
Al te ſamen haar.

Voor

Voor u, haren Heer,
Willig buigen neer,
Ja op uw gebod,
Als haar Hooft en God,
Willig met verblijen,
Alle dienſt toewijen.

4.

't Ganſche menſchdom,
Valle des alom
Neer op uw bevel,
Voor uw voet-ſchabell',
Om dat gy uw' bloed,
Achte niet te goed,
Voor haar weg te plaſſen,
Tot het zielen-waſſen,

5.

O! gekruiſten Heer!
Liefdens ſucht loop veer,
Dat gy met uw' bloed,
's Menſchen ziele voed,
En als offer-lam,
Haar ſond' op u nam:
Door uw dood is 't leeven,
Onſe ziel gegeeven.

6.

Geef nu Jeſus, Vorſt,
Dat elks ziele dorſt,
Met een liefde-kracht,
Die de dood veracht,
Dat elk met u ly,
En ter dood toe ſtry,
Op dat gy ons 't leeven,
Mocht voor eeuwig geeven.

Stem:

Stem: *Pſalm* 99.

1.

Kom Heer Jeſus, kom,
Zielen Bruidegom,
Neemt mijn hert heel in,
Met uw' hemel-min,
Op dat ik mijn trouw'
Onverbreeklijk houw':
Want mijn uitverkooren,
'k Hebſ' u toegeſwooren.

2.

En 't berout my niet,
Dat het is geſchiet;
Maar het moeit my ſeer,
Dat ik ſulk een Heer,
Als gy Jeſus zyt,
Niet met alle vlyt,
Dien' en ſtaadig eere,
Na uw herts begeere.

3.

Stort uw Geeſt in my,
Dat ik los en vry,
Vliege van der aard,
Op ten hemel-waard,
Dat ik al mijn goed,
En mijn vlees en bloed,
Voor uw' eer mag geeven,
Om met u te leeven.

De vroege en wakre Morgenſtond
Heeft Goude Rooſen in de mond.

Pſalm 90: 14. *Verſadigt ons in den morgenſtond met uwe goedertierenheyd, ſoo ſullen wy juychen, ende verblyd zijn in alle onſe dagen.*

Morgen-Loffang.

Stem: *Pfalm* 84.

1.

NU 't lieffelijke ſonne-licht
Weer daagen komt in mijn geſicht,
Dat alles weder doet herleeven,
En opend mens en vee den mond,
In deſe nieuwe morgenſtond,
Om Gode lof en eer te geven:
Want yder Schepſel na ſyn aard;
Sijn dankbaarheid ſend-hemelwaard.

2.

Dies vind ik my op 't hoogſt verplicht
Om met mijn tong en maatgedigt,
Mijn levens Heer, en God te prijſen,
Die my ook heeden deeſe nacht,
Als uit den dooden heeft herbracht.
Waar uit Hy my weer doet verrijſen:
Hy is mijn licht en leevens ſtraal,
In wien ik mijnen adem haal.

3.

Sijn Woord, het Evangeli-licht,
Verhelderd hert en ziels geſicht.
't Is een lantaaren op myn weegen,
Een licht en fakkel op myn pad,
Naa Gods gewyde vreugde-ſtad,
Op dat ik nooit ſou zyn verleegen,
Maar altyd wand'len in den dag,
Dat ik mynimmer ſtooten mag.

Ge-

4.

Gelijk den dauw by ſomertijd,
Dekt veld en boſſchen wijd en zijd,
En valt met paarlen op de bladen,
Soo daalt, ſoo vloeid Gods heil'gen Geeſt
Op elk, die hem van herten vreeſt,
Met morgen-zegen en genaden,
Die Hy vernieuwt, uitgiet, en geeft,
Op al wat hy geſchapen heeft.

5.

't Is om en om vol Godd'lijkheyd,
Hoe wijd het oog ſich ook verſpreid:
d'Aard is vol goedigheid des Heeren:
Hy, die 't al ſchiep van eerſten af,
En mens en vee ſijn voeder gaf,
Wil my gewiſſe wijsheid leeren:
Want hy is 't licht van alle licht,
Die aard en hemel heeft geſticht.

6.

Goedheids fontein, O leevens bron!
O! allervreugdenrijkſte Son,
O! zalig die u mag genieten,
En ſien uw heilig aangeſicht,
En al de Burgers van dat licht,
Alwaar des leevens ſtroomen vlieten,
En drinken uit des leevens bron,
En blinken eeuwig als de Son.

Avond-Lied.

Stem: *Al die woond in 's Heemels Throonen.*
Of: *Pſalm* 77, 86.

1.

NU de Sonne met haar ſtraalen
Naar gewoont we'er is gaan daalen,
En ſich elk ter neder leid,
Tot de ruſt en ſlaap bereid,
Moet ik U mijn Heere looven,
U mijn Koning van hier booven,
Met mijn ſtem door dit gedicht.
U te looven is mijn plicht.

2.

Want gy hebt my, Heer! gegeeven
Dit naturelijke leeven,
Door uw' kracht ik my verrep,
En ook heb al wat ik heb;
Daarom wil ik all' mijn leeden
Tot uw' eer en dienſt beſteeden;
Jaa gelijk een offerhand
Stellen, Heer! in uwe hand.

3.

Laat toch goedig op my daalen
Uwes Geeſtes vuur'ge ſtraalen,
Dat ik uw wil kennen mag,
En die klaar ſien als den dag.
Ik hoop om de dood noch 't leeven,
Nimmer my ooit af te geeven
Van uw wil of uw gebod,
O! mijn Konink en mijn God.

4.

's Nachts in koele ſoomer-tijden
Komt Gy 't teer gewas verblijden,
Met een Heemel-laafenis
Van dauw-dropjens koel en fris,
't Valt met paar'len op de blaaden.
Heer, laat ik van uw genaaden
Mede werden ſoo beſproeid,
Dat mijn ziel in deugden groeid.

5.

Sonne der gerchtigheden,
Blijf niet langer dus beneden,
Maar wild opgaan in mijn hert,
Dat mijn ziel verlichtet werd.
Dan kan ik my recht begeeven
Tot dat ſoet inwendig leeven,
Om met u te worden een,
Een ſeer wonderbaar gemeen.

6.

Daarom Heer trek mijn gedachten
In de ſtill' eenſame nachten,
Dat ſe vry en onbeſwaard,
Onbelemmerd van de aard
Tot U ſtijgen in den hemel,
By het ſoet en lief geweemel,
Dat daar ſweefd om uwen Throon
En om dien van uwen Soon,

7.

Daar die vroome ſaal'ge zielen
Neer, by legioenen knielen,
Voor uw hooge Majeſteit,
Met een diep' eerbiedigheid.
Daar de wakk're Hemelingen,
Heilig, heilig, heilig ſingen

Voor uw Throon en glans en licht,
Leggend' op haar aangeſicht.

8.

Woud gy eens mijn geeſt daar trekken,
O! hoe ſou my dat opwekken,
Dan ſoo ſou my deeſe nacht,
Soeter weeſen als ik dacht,
Soeter weeſen als de daagen.
O! hoe ſou my dat behaagen,
Jaa miſſchien dat ook mijn tong
Mee in lof en dank ontſprong,

9.

En ik mijne ſtem ſou meng'len
Onder 't ſingen van de Eng'len,
En na-neuriën haar toon
En mee knielen voor uw Troon:
Doch, ô Heer! kan 't nu niet weeſen,
Als het maar mag zijn naa deſen,
Dan heb ik mijn 's herten wenſch,
En ben een gelukkig Menſch.

10.

Kom ik ſchielijk dan te ſterven,
't Eeuwig leeven ſal ik erven,
En zijn in uw Koningrijk,
U onſterffelijk gelijk.
In uws Soons en uwe namen
Soo vouw' ik mijn handen t' ſamen,
En leg my geruſt ter ne'er
Onder uwe vlerken, Heer!

Twee-ſpraak van een verliefde ziel.

Stem: *Bewaar my Godt, want ik vertrouw.*

1.

Myn God en Schepper, goede Heer,
Mijn ziele queeld;
Uw' vreugde my hoe langs hoe meer
In 't herte ſpeeld.
Als ik denk aan uw' groote ſtaat,
En wie gy bent,
Dan is mijn vreugde ſonder maat
En ſonder end.

2.

Had ik de veeders van de wind
Tot mijn gerijf,
Ik gorde die, en dat geſwind,
My om het lijf:
Soo 'k kon en mogt, 'k vloog met een keer
Op van der aard,
Uit liefde tot U, ô mijn Heer!
Ten hemelwaard',

3.

By U en uwen lieven Soon,
In 't Heemels-hof,
Om ook te ſitten in ſijn Troon
Vol eer en lof.

Ver-

Verliefde ziel, hoe dus verblijd?
Saagt gy uw' Heer,
Al waar het maar een ſlipje tijd,
Gy viel ter ne'er.

4.

Gy viel ter needer in onmagt
In korten tijd:
Uw' lieve leeven, hoe geacht,
Dat waarje quijt.
Gy kond niet zien Gods glans en licht,
Dat zich verſpreid
Van zyn afſtraalend' aangezicht
En majeſteit.

5.

Hy is des lichts en leevens bron
Zyn wederſchyn
Doetz' alle blinken als de Zon,
Die by hem zyn;
Der Seraphim en Eng'len ſank,
Vol zoet geluid.
Bromd ſtaadig Godes lof en dank
Soo krachtig uit,

6.

Dat het al dreund' hoe over-ſchoon,
En vaſt het zy.
Ja ſijnen Diamanten throon.
Is ſelf niet vry.
Gy zyt verrukt, verliefde ziel,

Hoe komt het by
Dat sulk begeeren in u viel?
Ai! zegt het my.

7.

Hier is verdriet, daar groot vermaak,
Hier twist, daar rust;
Van 't een ik vlie, naa 't a'er ik haak,
Dat wekt myn lust.
Maar gy moet hier den weg eerst gaan
Van alle vlees.
Als God wil, 'k wil 'er gaaren aan;
Jaa zonder vrees,

8.

Als ik hem maar ben aangenaam;
Doch ben ik 't niet,
Maak my dan goede God bequaam,
't Quaad uit my wied.
Geef dat ik u volmaakt vertrouw.
En uwe Wet
Versta, en staadig onderhouw,
Heel onbesmet.

9.

Dat ik soo uwe pa'en betree
Door d'enge poort:
Ach help my, Heer! dat is myn bee,
Daar toch op voort!
Trek met uw' liefde-zeelen my
Tot uwaard aan,

Soo hard ik veelen kan van dy
Om voort te gaan.

10.

Zyt my toch goediglyk ontrent,
Ter hulpe by.
By nacht, en dag, waar ik my wend,
Als aan myn zy.
Schiet uit uw' liefde-kooker my
Een pyl in 't hart:
Laat my gevoelen Heer! van dy
Die ſoete ſmart.

11.

Dat ik mag leggen heel doorwond,
Jaa zoo geraakt,
Dat ſtaadig mynes zieles mond
Uw' liefde ſmaakt;
En datſe ſterker als de dood
In my geplant
Mag zijn, op dat geen kruis, hoe groot,
Breek deeſe band.

Een hart, vol liefde Gods geſtort,
In 't danken altijt komt te kort:
Waarom 't ten hemel in wil dringen,
Om eeuwig daar Gods lof te ſingen.

Een dorſtig Hart ſoekt om en hijgt
Soo lang tot dat het laafnis krijgt.

Pſalm 42: 2, 3. *Gelyk een hart ſchreeuwt na de waterſtroomen, alſoo ſchreeuwt myne ziele tot u, ô God! Myne ziele dorſtet na den levendigen God: wanneer ſal ik ingaan, ende voor Gods aangeſichte verſchynen?*

Ziels verlangen na de heerlijkheid van Jesus.

Stem: *Hemels Oogen.*

1.

O Hoe heerlijk
En begeerlijk
Is de wooning van mijn Heer!
Daar my Jesus,
Daar my Jesus,
Plaats bereid na myn begeer.
O dat ik daar waar,
O dat ik daar waar,
Nooit quam ik op aarde weer.
Nooit quam ik op aarde weer.

2.

Ja de wooning
Van myn Koning,
Is het die in zich bevat
d'Onverderflijk,
d'Onverwelklijk
Rechte welluſt, eer en ſchat.
O! dat ik daar waar,
O! dat ik daar waar,
Dan ſoo was myn vreugde groot.
Dan ſoo was myn vreugde groot.

3.

Alle vroomen
Zullen komen
In dat Goddelyk Paleis,
En met Jesus,

En met Jeſus,
Leeven daar tot Goodes prys.
O! dat ik daar waar,
O! dat ik daar waar,
'k Wenſte my op aard nooit weer.
'k Wenſte my op aard nooit weer.

4.

Want de aarde,
Snood in waarde,
Heeft myn Ziel dikmaal beſtreên;
Maar by Jeſus,
Maar by Jeſus,
Daar ſo word dat niet geleên.
O! dat ik daar waar,
O! dat ik daar waar,
Dan was ik uit alle ſtryd.
Dan was ik uit alle ſtryd.

5.

Ik verlange
Om t'ontfangen
's Leevens-kroon uit Jeſus hand;
Met myn Heere
Te verkeeren,
In het Hemels Vaderland.
O! dat ik daar waar,
O! dat ik daar waar,
Dan had ik myn harts begeer.
Dan had ik myn harts begeer.

6.

Want de Eng'len
Singend' heng'len
Voor Gods Troon, en glans en ligt:
Daar zy eeuwig,
Daar zy eeuwig,

Lee-

Leeven, en voldoen haar pligt.
O! dat ik daar waar,
O! dat ik daar waar,
Dan was ik in d'eeuw'ge vreugd.
Dan was ik in d'eeuw'ge vreugd.

7.

Eeuwig Weezen,
Mocht ik weezen
By U, en by uwen Zoon;
Daar uw' goedheid,
En uw' soetheid,
Staadig afvloeid van uw' troon.
O! mocht ik u zien,
O! mocht ik u zien,
Gy die zyt dat eeuwig licht;
't Al beſpieg'lend aangeſicht.

Hemel-ſucht der Vroome op het bedde der krankheid.

Stem: *Lofzang van Maria.*

1.

IK ben de aarde moe,
Den Heemel lacht my toe,
Nu ik leg op mijn ſterven;
Want Godes Hemelryk
Is eeuwig eeuwiglyk
Myn lot, myn deel, myn erven.

2.

Ik heb nu met geduld

My-

Myns leevens loop vervuld,
Nu, nu ſal ik ontfangen
Des leevens ryke kroon,
Van Jeſus Godes Zoon,
Het eind van myn verlangen.

3.

Ach! hoe gloeid my de borſt,
Van God'lyk vuur, my dorſt
Naa mynen God en Koning:
Wanneer of ik ſal zyn
Daar ik zyn ſoet aanſchyn
Sal zien in zyne wooning.

4.

't Wit glinſt'rend Bruilofts kleed
Leid my daar al gereed,
Om in 's Lams avondmaalen
Te nutten Hemelſpys,
Op Goddelyke wys,
In zyn gewyde zaalen.

5.

Daar 't gantſe Engeldom
Sich leeg'ren ſal al-om
Met Goddelyke klanken,
Zoo dat Gods heilig huis
Vervuld werd van 't gedruis
Door 't looven ende danken.

6.

Het is of ik ſchier hoor
Al klinken in myn oor
Het choorgeſang der Eng'len,
Die om Gods gouden troon,
En die van ſynen Zoon
Al ſingend' heenen heng'len.

7.

Daar 'k al de vroome li'en
Verheer'lykt dan fal zien,
En eeuwiglyk genieten
Haar vriendelyk aanfchyn,
En by de Eng'len zyn,
Daar 's levens ftroomen vlieten.

8.

Daar w' onder het beleid
Van Jefus heen-geleid
In 't fneeuw-wit fullen treeden,
En drinken uit Gods bron,
En blinken als de Son,
In aller eeuwigheden.

9.

Alwaar hy eeuwig leeft,
Die eind' noch aanvang heeft,
Gods lief'lyk heilig weefen.
Och! dit is my beloofd,
En elk die recht geloofd:
Wie fou dan God niet vreefen!

10.

Wie fou voor fynen Soon
Niet gaarne fpot en hoon,
Om weldoens wille, lyden?
Daar God hier, op de deugd,
Ons hart geeft fulken vreugd,
En eeuw'lyk wil verblyden!

11.

O Jefus! myne vriend,
U heb ik hier gediend
En vuurig aangehangen;
Myn Hemel-Bruidegom,
Kom nu, ô Jefus! kom,
En wild myn geeft ontfangen.

12.

Gy die soo goedig zyt,
Gy hebt ons ingewyd
Gods ryk vol saligheden,
Jaa door uw eigen bloed,
De doornen met de voet
Daar henen plat getreden.

13.

Myn vlees voelt wel ellend,
Maar my is ook bekend
Dat u meer quaad quam deeren.
Daar gy aan 't kruis-hout hingt,
En gal tot drank ontfingt,
Rust ik op sachte veeren.

14.

Doch 'k leg en ziele-toog,
Myn geest die wil om hoog,
Na U strekt haar verlangen,
Ach! Jesus goede Heer,
Vol Majesteit, vol eer,
Wild nu myn geest ontfangen.

15.

Ik leg en haal en hyg,
En schier geen adem kryg,
Laat my uw gunst verwerven.
Die re'en van, Kom ach Heer!
Wil my al meer en meer,
In mynen mond besterven.

16.

Soo 't u belieft treed aan,
Ach wild myn geest ontfa'en
Ach wildse toch ontbinden
Van dit ellendig vleis,
Dat sy mag gaan op reis
Om u myn Heer te vinden!

't Ko-

't Koningrijke Gods in de ziele.

Stem: *O! grootheid van Gods liefde, &c.*

1.

Van groot geheimenis en gants verborgen dingen.
Gaa ik, met aandacht, Heer! uw naam ter eeren singen;
Die gy aan yder menſch ter wereld niet en geeft,
Dan die ſich heel ten dienſt u opgeoffert heeft.

2.

Die, die alleen, laat gy uit uwe trooſtbron drinken,
Die uw beveelen doen, en paſſen op uw winken,
Daar daald gy trooſtryk ne'er, in ſulker hertenzaal,
En met die vroome ziel houd gy uw Avondmaal.

3.

Gelyk gy's hemels dauw laat vallen op de blaaden,
Soo valt ook op die ziel een reegen van genaaden;
Daar ebd en vloed in 't hert een hoonig-ſoete vliet:
Soo dat ſy op der aard een Paradys geniet.

4.

Dat heeft ſy dikmaal meeſt verſchooven in een hoekje:
Daar f' eenſaam bid en leeſt aandachtig in een boekje:
Daar gaat de geeſt te feeſt, daar leeft hy in, en weid't
Sig vet, in eene beemd van ſuivre vrolykheid.

5.

Een hart hier van doorvoed laat blyde traanen ſpringen
En biggelen daar heen, wel midden onder 't ſingen.
O wonder ding! ô kragt der ſtill' en eed'le deugd!
Dat een verrukte ziel dus traanen ſchreid van vreugd.

6.

Het moet een Engel zijn, die dit in hem komt wer-ken,
Of Godes goede Geeſt, die hem ter deugd wil ſterken;
Waar

Waar van een wereldling het minſte niet beſind
Want niemand weet hier af, dan die het ondervind.

7.

De wereld vat dit niet, noch waanwys letter-eeter,
Die maar ſwetſt van de deugd, en is ſijns ſelfs vergeeter;
Dit ſoet geheim is iets daar hy noit toe geraakt,
Maar knabbeld ſlegts de baſt, daar hy noit pit af ſmaakt.

8.

Soo wonder werkt gy God in reine vroome herten,
Die gy gebrooken hebt door uwe liefde-ſmerten;
Want met uw vinger gy dat hart ter vreugden roerd,
Soo dat in melody de geeſt word wech gevoerd.

9.

Dat e'el gemoed beſtrooid met Hemel-vreugde-vonken,
Leid in uw groote liefd' als t'eenemaal verdronken,
Daat proefd der ziele mond een hemel ſoet geneugt,
Men is 'er ſoo verblyd, men ſmelt'er in de vreugd.

10.

Die menſch gaat in en uit, en vind ſtaag ſoete weide:
Ja eeven als of gy en Jeſus hem geleide.
En of ſchoon al de ramp hem hier en daar verſend,
Soo gaat gy tog al me'e tot aan des werels end.

11.

En of het al geviel, dat hy 'er quam te ſneeven,
Soo ſal hy na de dood ter deeg' eerſt met U leeven.
Een aards ſoldaat verlieſt, raakt hy het leevenquyt,
Een Chriſten overwind, als hy ter dood toe ſtryd.

12.

Hy heeft de keurſteen, daar een naam ſtaat opgeſchreven,
Die niemant kend als hy, aan wienſe word gegeven, 't Ge-

't Geweeten, onbewuſt van quaad, waar op hy roemt,
Dat ſpreekt in lyden vry, ſchoon al de wereld (doemt.
13.
Waar 't hertgeheim niet is bewuſt van quaade ranken,
Daar kan men, ſchoon in nood, U looven, pryſen, danken.
Als gy in lydens uur een trooſtvloed giet in 't hert,
Dan word pijn haaſt geen pijn en lijden kleine (ſmert.
14.
Dat heeft men wel geſien in veele Martelaaren, (ren;
Die midden in den druk daar door vol vreugde waa-
Op 't puntje van de dood, ſoo is het wel geſchied,
Dat hier en elders een in 't vuur ſong noch een lied.
15. (zeegen
Den Henker kond daar door ſomwijl ſien dat Gods
Die menſchen had beſtort, en vluchte wech, verleegen,
Verliet het moorders ampt, was met berouw door-
boord, (ſoort.
En voegden hem by 't volk, by 't volkje van die
16. (Hooven
Die fell en wreede beul, die Ann'ken uit den
Met aard' heeft overdekt, bedolven en bedooven,
Die is 't alſoo gegaan; hy, van een felle beul, (heul.
Veranderd' in een ſchaap, en ſocht by vroomen
17.
Ook heeft hy tot ſijn ſchand en tot uw' eer beleeden,
Dat hy noch, eer hy d'aard' ging op haar lichaam
Sag deſe Mart'lares in haar lief aangeſicht (treeden,
Dat ſchoon en helder blonk, gelijk als 't Sonne-
18. (licht.
Der Martelaaren bloed was toen het zaad der kerken:
In haare brieven kan m' uw geeſt en kragt bemerken:

Den oly komt geparst, kruid ruikt best als men
't wrijft,
Soo is 't in lijden ook, als gy met hulpe stijft.

19.

Daar door men kan bestaan ondoenelijke dingen,
Jaa muuren hemel-hoog daar kan men overspringen,
Geen berg is ooit te hoog, geen dal is hem te diep,
Als gy maar, God! hem helpt, gy God! die alles
(schiep.

20.

Dat eedelmoedig hert, gehart tot swaare weegen,
Steund op uw hulp, daar van gy hem nooit laat
verleegen, (loofd,
Daar op soo is hy koen, want gy hem hebt be-
Te houden, hoe het gaat, de handen booven
('t hoofd.

21.

Hy is somwijl verrukt van vreugd gelijk verleegen,
In uw' liefde verliefd, als hy gaat overweegen,
Wie dat hy nu al is, en naamaals worden sal,
Blijft hy maar in de deugd, en onder 't saalig tal.

22.

(ten,
Als hy daar recht op peinsd kan hy sich soo vergee-
Dat hy somwijlen denkt om drinken noch om eeten.
't Geen dat hy tijdlijks doet, doet hy als in passant,
Want hy naa U sijn God gelijk in liefde brand.

23.

Sijn hert is by sijn schat, by U en 't soet geweemel,
Hy woond hier wel op aard', maar leefd als in den
hemel,
Om dat hy droppels-wijs uw goedheids soetheid
smaakt,
Soo gaat hy hier sijn weg, als die geen aarde raakt.

24.

(geeven
O! gy mijn Heer en God! gy wild graag goedig
Gevoel ook by 't geloof, die na uw wille leeven.
Indien 't hier soo soet is, hoe goed en soet wilt zijn,
Daar m' eeuwiglijk sal sien uw vrindelijk aan-
schijn.

Toon:

Toon: *Wie van de menſchen, Heer?*

1.

Die boven 't zinlijk leeven
Sijn geeſt heeft opgeheeven,
En 't ondermaanſe ſtof
Schud van ſijn voeten of,
Schouwt door beſpiegelingen
De Goddelijke dingen!
Die is 't die 't beſte heeft,
Dat God op aarde geeft.

2.

Hy heeft veel grooter ſchatten,
Als d'aard' in ſig kan vatten,
De glans en 't godlijk licht
Beſchittert ſijn geſicht:
Dies vind hy hem (met reeden)
Verblijd, en wel te vreeden,
En is altijd vernoegt
In 't geen God hem toevoegt.

3.

Hy leid een Enochs leeven,
Door Godes Geeſt gedreeven,
En wandelt met ſijn God,
Al houd men hem voor ſot,
Als hem rampſpoeden drukken,
En duiſend ongelukken!
't Is God die hem beheerd,
Die quaad in goed verkeerd.

Een Christen in sijn Kamer beschimpt van een Burgerlijk Mensch,

Hoe iemant naader is by God,
Hoe meer de Weereld hem bespot.

Stem: *O grootheyd van Gods liefde!*

1.

Hier sit ik in de stilt', in aandagt opgetoogen,
En sie haast alle ding met mijnes harten-oogen,
Hoe 't in den hemel is, en op de aarde gaat,
En denk en peyns ook op mijn' kleyn' en groote staat.

Phil. 3: 20. Col. 3: 1, 2, 3.

2.

'k Reis d'aard en hemel door, geswind met mijn gedachten,
Of ik gedraagen wierd op Serafijne schachten,
En wandel met mijn geest geheim en soo geswind,
Als had ik onder my de veders van de wind.

3.

En nogtans sit ik hier in stilte by de boeken,
Daar ik de smalle weg ten hemel tracht te soeken;
Ik loop de blad'ren door van Gods geschreve mond,
En lees sijn wyse reên in 't Oud en Nieuw Verbond.

Matth. 7: 13, 14. Luc. 13, 24.

4.

'k Hoor Jesus Godes Soon hier op de bergen preken,
'k Hoor al de Mannen Gods met hemel-tongen spreken:
De geen die 't my belieft die brengt sijn reden voort;
En als ik wil swijgt elk, en niemand is gestoort.

Matth. 5: 6, 7. Actor. 2: 4. &c.

5.

Het zy by nagt of dag, vraag ik slegts de Propheten,

Al is 't een God geheim ik kom 't door haar te weeten;
't Zy Moſes, Salomon, of David met ſijn luyt,
Wanneer ik die beweeg ſoo geeft ſy ſoet geluyt.

6.

En ben ik maar een lied geſint met hem te ſingen,
Veel ſtof tot Godes lof komt van ſijn harp afſpringen;
't Is of der Eng'len ſang en hemel-melody,
Vereenigt met hun ſtem, daar ſweeven om en by.
Pſalm 95: 1. &c.

7.

Dit hemel-ſoet accoort my 't hart ſoo kan ontſonken, (ken.
Dat ik door liefde Gods word in den Geeſt beſchon-
Als ik ſpreek met myn God door loffang en gebeên,
De Eng'len menigmaal daar om my heng'len heen.
Pſalm 34: 8. en 36: 9. Hebr. 1: 14. Apoc. 5: 8. en 8: 3.

8.

't Gebed heeft groote kragt, het regt Godsdienſtig ſmeeken.
O! dat kan Godes hart, de lugt en wolken breeken.
Wie na den Hemel toe ſijn ziel-gebeden ſchiet,
Weer van den Hemel af veel trooſt en gunſt geniet.

9.

Hou ſtil myn pen, hou ſtil, wie komt myn ruſt hier ſtooren,
Een Wereldling? ô ja! hy kan myn reên niet hooren:
My dunkt hy binnens monds my ſchamp're reên toebyt,
Daarom myn pen hou ſtil; laat hooren ſijn verwyt.

10. (ren?

Wat wonderlyker taal klinkt my hier in myn oo-
Dit is een ſeldſaam ding dat my hier komt tevooren:
Dat een die bid en leeſt in eenſaamheid, altyd
Kan weſen ſoo verheugd, ſoo innerlyk verblyd.

11.

Maar ik geef geen geloof aan 't geen ik hem hoor (seggen),
En sijne reên sal ik in 't korte wederleggen:
Want ik de Bijbel, ook het een en 't selve boek,
Wel eer geleesen heb in d'een of d'andre hoek.

1 Cor. 2: 12.

12.

En ook wel een gebed gevoegt by 't eensaam leesen
Maar 't was vol naarigheid. Nu houd ik 't voor be-
weesen,
Ik hoid niet van dat doen, dat bidden, dat gesteen,
't Is my te droevig werk. Ik, ik ga elders heen.

13.

Ik gaa op de Jagt, of in myn Boomgaard snoeijen,
En, on myn tydverdryf, het onkruid uit te roeijen,
En maak of kluts'er wat tot nuttelyk geryf:
Maar deese Man sijn doen heeft niet met al om't lyf.

14.

Of gaa met groote luft myn Winst-ploeg snedig dry- (ven
En schryf op myn Comtoor, en tel myn harde schy-
ven
Met een gerust gemoed, en ben seer wel te vreên
In dit myn naarstig doen: want soo doet ieder een.

15.

Als dit de weg soud zyn om in Gods ryk te komen,
Het doen van dese Man, dan zynder weinig vroo-
men.
Maar dat geloof ik niet: Ik meen op ligter wys
Te komen in Gods ryk, in 't Hemels Paradys.

16.

Want God de Heer is goed, vol Vaderlyk meedoo-
gen,
En soo dat niet en is, dan zyn 'er veel bedroogen.
Maar ligt dat dese Man een groote tegenheid
In myne reden heeft: 'k Wil hooren wat hy seid.

17.

Dat raadje wel myn Vriend, 't is my een laſt te hooren.
Dat gy met ſulken reen myn ruſt hier komt verſtoren.

Maar ſoo myn antwoord u tot nuttigheid gedyd,
Soo acht ik dit verlet voor geen verlooren tyd

18.

Dat gy geen ſoetigheyd vind in myn heyl'ge ſaalen,
Is om dat gy in 't aardſch te veel u wilt vermaalen:
Dit moſt gy ſnoeijen af, en gaan by arme Liên
Uw geld en tyd beſteên, en na haar nooden ſien.
Jacob. 1: 27. Prov. 19: 17.

19.

En maken ſoo uw Tuin van Weeuw en arme Weeſen,
Als gy in eenſaamheid dan bidden ging en leeſen.
Soo ſoud een vreugden-vloed van traanen bgg'len heen,
Uit uw verandert hart, dat nu is als een ſteen.
Pſal. 112: 9.

20.

Maar gy gaat op het Land, met planten en uitroeijen,
Gelyk een Lanterfant, uw' geld en tyd verknoeijen.
O gy! die uwe Hof van 't weelig hout beſnoeit,
Laat toe dat in uw hart het weelig hout opgroeit.

21.

Uw' ſtomme pop hoord' u, 't geen ik u ſeg, te leeren;
En al uw' ydelheid daar gy by wilt verkeeren:
Want als gy gaat ter Jagt, en om een maag'ren haas
Een vetten ruin af jaagt, dat 's immers al te dwaas.
Prov. 6: 6. Job 1: 10, 11.

22.

Soo gy u niet bekeert, gelyk uw' ſchoone Blommen
Verſtuiven in uw' Hof, ſoo ſult gy ſelfs omkommen:

Want

Want gy weet uit uw' tuin het onkruid wel te wiên,
En in u eigen hart kund gy geen onkruid zien.
Psalm 112: 10.

23.

Gy kond met groote luſt uw winſt-ploeg ſnedig dryven,
En ſchryven op 't Kantoor, en ramm'len in uw ſchyven;
Maar om de Heer uw God te dienen zyt gy dood.
O! arme ryke-man, die dwaasheid is te groot.

24.

't Is groot bedrog dat gy noch ſteunt op Gods genaaden.
Want gy met ydelheid en ſonden zyt belaaden,
En noch hoopt gy al mee te koomen in Gods ryk,
Maar op een lichter wys als ik of myns gelyk.

25.

Want anderſins, ſegt gy, dan zyn 'er veel bedrogen.
Wel vriend ik ſie u aan met innerlyk medoogen:
't Is waar, de Heer is goet, die hem ter dood toe dient,
Den quaaden is hy quaad: vat dit, ô lieve vriend!
Rom. 11: 22.

26.

Ik dien als op een nieuw (op hoop of 't noch mogt lukken)
Myn pen te ſcherpen, om u dit wel in te drukken.
Dat der godlooſen tal ſal zyn in 't eeuwig wee,
Soo menig en ſoo veel als 't zant leid aan de zee.
Apoc. 20: 8. Luc. 13: 28, en 16: 23, &c.

27.

Daar 't bitterlyk geween en 't wringen met de handen.
Haar dan niet helpen ſal, noch 't knarſen met de tanden.
In dit ſwaar ongeval ſa! dan die goede God, (ſpot.
Met die hem nu niet vreeſt, eens dryven ook den
Psalm 2: 4. Prov. 1: 24, 25, 26, &c.

28.

Doe door de Sonde-vloed al 't Menſchdom is verdronken,
Op acht na, die in d'Ark het leeven wierd geſchonken:
Al wat daar buiten bleef, ſoo wel van menſch alsvee,
Dat dronk ſijn eigen dood in aller zee en zee.

Gen. 7: 28. &c.

29.

Toen Sodom en Gomor en d'omgelegen landen
Van God wierd omgekeert, die 't yſlyk dee verbranden:
Drie Menſchen daar maar uit van d'Eng'len zyn geret;
En d'and'ren altemaal door hemels vier verplet.

Gen. 19: 24.

30.

Iſraëls leger groot ſes hondert duiſent zielen,
Die in de wildernis al t'ſaam ter neder vielen:
Een Caleb vol geloof, een Joſua daar van
Maar zyn gekoomen in het land van Canaan.

Exod. 12: 37. Num. 25: 65.

31.

En onder 't Nieuw Verbond, gaat Jeſus onſe Heere
Van een ſeer ſmalle weg en enge poort ons leeren,
Dat die ten hemel leid, die ſchier geen menſch en vind,
Maar loopen die voorby, als warenſe mol-blind.

Matth. 7: 13, 14.

32.

Maar wat mag zyn 't belet? Het kruiſſen en het doden
Van onſe aardſe leên, dat God ons heeft geboodden;
Dat ſmalle pad te treên daar wil toch niemand aan,
Niet door die enge poort ten leeven in kan gaan.

1 Joh. 2: 6.

33.

Wat dunkt u nu myn vrind? ik bid u,'t geen ik ſegge,
Wild in de vreeſe Gods ten rechten overleggen,
Laat 't werken op u hart. En laat my hier in vree,
Want ik hier dag'lyks bid voor u en and'ren mee.

34.

Ach! Vader, zie die Menſch doch aan met mede-
doogen,
Myn God! ſoo 't weſen kan, ach oopen hem de
oogen:
Ik wenſte dat hy had een rein en goed geweet,
En dat het ſwaard uws Woords ſyn hart in ſtukken
(ſneet.

35.

Dat ſyn dood-ſieke hart: vol ſtank en etter-wonden,
Door een opregte boet ter deeg mogt zyn verbon-
den:
Tref hem en ſyns gelyk, ſoodanig met uw' roê:
Dat doch het blinde volk hun oogen oopen doe:

36.

Van 's werels dolligheid ontoovert haar de ſinnen,
Dat ſy het hemelſ' goed en 't aardſe niet beminnen.
Myn Vader, dan ſal ik met haar zyn ſeer verblyd,
En looven uwen Naam in eindelooſe tyd.

Op 't bovenſtaande.

Die ſyn celle wel bewaart,
En met ſyn God regt is gepaart,
Heeft hier een hemel op de aard.

Den goddelooſen is de cell'
En d' eenſaamheid een groot gequel,
Ja ſchuuwt en vlied die als een hell'.

Hoe mag dat zyn, dat eene ſaak
d' Een ſmert aandoet, en d' aâr vermaak?
't Is d' ongelyke trek en ſmaak.

Stil-

Stil en eenſaam Boek-vertrek,
Met uw deurtje digt in ſlot,
Ach hoe nut voor 't ſaam-geſprek,
Zyt gy tuſſen 't hart en God.

Op 't bovenſtaande.

Wat zyn die ſaaken waar en waard,
Jaa waarder als de heele aard!
Wel hem! die dit verſtaat en doet,
En ſmaakt haar vrugt in ſyn gemoed.
Die d'aandacht krygt en wel bewaard,
Heeft hier een hemel op der aard.
Leefd vreugdig, ſelfs in diepen nood,
En proefd miſſchien wel Eng'len brood.
Haar ſoete ruſt, haar diepe vree
Is een oneindelyke zee:
Die daar in raakt ſoo verr' verzeild,
Dat hy nooit diept' of grond en peild;
Maar raakt hoe langs hoe meer van land,
Tot dat hy in den Hemel ſtrand.

Op 't bovenſtaande.

Toon: *Geſwinde Boode van de Min.*

I.

Het nieuw Jeruſalem, geboud
Van ſneeuw-witte ſteen,
En daar de ſtraaten zyn van goud,
Daar men ziet doorheen,
In die ſtad
Is ſyn ſchat,
Ja ſyn God

Is

Is ſijn lot
En deel.
O die ziel! wat heeftſe veel!
't Goddelijk geſang
Toef haar al te lang,
Dat in 's hemels choor.
Klinkt en dringt door hart en oor.

2.

De daagen hem als jaaren zijn,
Soo verlangd die Menſch
Na 't ſoet geniet van Gods aanſchijn,
Dat is al ſijn wenſch;
Daar de Troon
Van Gods Soon,
't Witte kleed
Leid gereed:
O my!
Al die hemelſ' melody
Staat na hem en wacht,
Die hem ſoo toelacht,
Dat hy ſonder ſchroom,
Roept, ô Heere Jeſus! koom.

Des Hemels heerlijkheid.

Stem: *O Kersnacht!*

1.

Kom Seraphim en Eng'len klanken,
Help ons, om eeuwig God te danken,
En Jeſus Godes lieffte Soon!
Voor ſulk geluk en rijke ſaaken,
Daar ſtof en as toe kan geraaken:
Dat eer verdiend' een helſe loon.

In

2.

In plaats van dien by God te weesen,
Bevrijd van strijd, van kruis, en vreesen,
En altijd, altyd eeven rijk;
Waar druk noch armoe' kan ontmoeten,
En 't goud getreeden word met voeten,
Gelijk m' hier doet den aardsen slijk.

3.

Al syn' en Godes lieve vrinden
Vergod'lykt daar by een te vinden
In Abrahams behouden schoot;
Van aansicht tot in 't herte binnen
Malkander door en door te minnen,
Van al wat liefde breekt ontbloot.

4.

Met kroon en palm te seegenpraalen,
Te spreeken Gods en Eng'len taalen,
Met glinst'rend witte zy bekleed,
En als gemeste kalvren springen,
Van vreugd te lachen, juichen, singen,
Onaangeroerd van 't minste leed.

5.

Met d'Engelschaar, soo machtig' Heeren,
Als broe'rs gemeensaam te verkeeren,
Deelachtig een en 't selve goed;
Een vreugd, geneugd, staag jeugdig leeven,
Als geesten, vlug, geswind te sweeven,
Ontlast van 't groove vlees en bloed.

6.

Met Jesus self, die in Gods saalen
Syn lieve vrienden sal onthaalen,
En settens' al te saamen aan
De taafel, daar hy haar sal schenken
Des hemels wyn, met weelde drenken,
En selfs omgord ten dienste staan.

Daar

7.

Daar elk gelyk een ſon ſal ſtraalen,
Doorglanſig in die bruilofts-maalen,
Vol vreugd, ſoo veel hy veelen mag,
In ſoet gejuich, en lieflyk ſpeelen,
Welks duurſaamheid nooit ſal verveelen,
Maar duiſend jaar zyn als een dag.

8.

Ja God, die haar met eer ſal kroonen,
En al ſyn heerlykheid vertoonen,
Syn wonderlyke Majeſteit,
Die 't Al in Al is; en ſal maaken,
Datſ' hem gelyk zyn in veel ſaaken,
Als heerlyk- en onſterf'lykheid.

9.

Dat Eenig alvernoegend' Weſen
Te ſien, ja ſelfs gelyk te weſen,
Daar me'e altoos vereend, en dan
Daar uit een heilgenot te ſmaaken,
Van ons vernuft nooit aan te raaken,
Daar niemand iets toe wenſchen kan.

10.

Volmaakt'lyk alles te genieten,
Wat van die Heilbron af komt vlieten,
En van God meededeelbaar is;
Doorſtraalt, beſtroomd met dat genoegen
En volle vreugd, aan alle boegen,
Dat in God ſelf gehuisveſt is.

11.

Ai my! dien overſchoonen Hemel,
Daar 't altyd krield van ſoet gewemel,
En ſchaaterd van Gods lof-geluid.
Hoe 't was, kon Gods geſand niet ſeggen,
Hoe ſouden wy 't dan overleggen?
Ik ben, ik ben, ik ben d'er uit.

't Ge-

't Geluk der Vroomen.

Stem: *O Kersnacht! &c.*

1.

O Wat een overgroote ſeegen!
O wat een heil is ons verkreegen,
Myn lieve Broeders in den Heer?
Dat God nu is onſ' lieve Vader.
Onſ' herder, hoeder en weldader:
Doch dit ſal blyken noch veel meer,

2.

Wanneer onſ' Heer komt op de wolken,
Om voor ſyn rechtſtoel alle volken
Te daagen, ſonder onderſcheid,
En vellen een rechtvaardig oordeel,
Waar op dat ſijne Bruid ten voordeel
Een ſtoet ter intree word bereid,

3.

De wolken als tot koets en paarden,
Om ſnel geſwind in voller vaarden
Gerukt by hem tot in de lucht,
Met 's Hemels heir daar heen te ſweeven,
En trekken ſoo naa 't eeuwig leeven;
T'wyl 't aardryk treurd en bange ſucht.

4.

Waer op dan God de grootſte Kooning
Ons ſal ontfangen in ſijn wooning;
Ons Vader, aller Heeren Heer,
Van ver ſelf tot ons komen naad'ren.
Den vreugden-bron haar volle aad'ren
Opdoen, en op ons klaat'ren ne'er.

5.

Ons, met een innerlyk verlangen,
Als Jesus lieve Bruid ontfangen;
En wy hem eeuw'lyk welkoom zyn;
Vol vriendschap, liefd' en meededoogen,
De traanen van ons aanschyn droogen,
En schenken ons syn troostelwyn.

6.

Alwaar Gods kind'ren, alle vroomen,
Die'r ooit geweest zyn, sullen koomen
In d' onbepaalden ommekring,
Daar w' onse stem met haare meng'len,
Soo dat 'er 't koor der sal'ge Eng'len
Af dreund en 's hemels soldering.

7.

Wie kan 't geluk naa waard' ontvouwen!
Van 't heerlyk aanschyn Gods t' aanschouwen,
Daar aard en lucht wel eer voor vlood,
Diens Majesteit geeft sulken luister,
Dat 't sonne-licht daar by is duister,
En 't staag der Eng'len ziel vervrood?

8.

Den Hemel met syn schatten erven,
En nimmermeer te konnen sterven,
God selfs te sien gelyk hy is:
Hem dan tot lieve kinders wesen,
En al syn goed'ren ons mits desen
Te krygen tot een erffenis:

9.

Met altyd-even-frisse jeugde
En onbevlekkelyke vreugde,
In Gods palais en goude saal
Te leeven soo als konings soonen:
Myn tonge voor soo hooge toonen
Verstomd, en weigerd klank en taal.

De waare liefde werkt
Haar eeven-menſch te nut,
Waar toe Gods hand haar ſterkt,
Die nooit word uitgeput.

Luc. 14: 13. *Wanneer gy een maaltyd ſult houden, &c.*

Welkoom-Lied.

Stem: *O! grootheid van Gods liefde, &c.*

1.

Wees welkom soete schaar! van Koninglyken (bloede,
Want U hangt booven 't hoofd al's Hemels ryke goeden.
Gy zyt my aangenaam. Wees welkom, seg ik we'er,
Myn broeders alteſaam en ſusters in den Heer.

2.

Al word gy nu verdrukt, van elk veracht, verſchoven (ven,
Den Weereld tot een ſpot, den moedwil tot een roove; (ſmaad:
Uw vrienden tot een hoon, uw maagſchap tot een
Ik hebb', ik heb u lief om uwen ſaal'gen ſtaat.

3.

Waar ſal ik uwe ſtaat naa waarde by gelyken,
Mits gy draagd in 't gemoed al ſulke Koningryken,
Dat Princen, Koningen, ja Keiſers groot in ſchyn,
Daar by maar ſlaaven, ja maar aardſche mollen zyn.

4.

Uw broeder die is Heer van hemel en van aarde,
Daar d' aardſe vorſten t'ſaam by zyn van geender waarde.
Sie, ſie uw af komſt, ſie, ô ganſch vergoode ſchaar!
Soo elk een Chriſten is ſoo is dit ſeeker waar.

5.

Dees hoog verheeven ſtaat der waare deugds ge- (ſinden,
(Men ſoekſe daar men wil) is nergens meer te vinden; (maat,
Dan daar men klein en rein ſtip leefd naa Chriſtus
In deeſe kleinigheid leit deeſe groote ſtaat.

6. (gen;
Och Vrienden! dat's de saak, hier is't al in gelee-
Doch of wy al soo zyn, staat ons nu t' overweegen;
Hier geld geen praat maar daad, geen schyn maar
't waare zyn,
Daar waan het oog verblind, schuild seeker ziels
7. (fenyn.
Die hier besoedeld is met sondens vuile smetten,
Sal Jesus aan syn dis ter maaltyd nimmer setten.
Die by hem koomen sal in 't eeuwig saalig ryk,
Moet hier in heiligheid hem weesen eerst gelyk.
8. (ren.
Hier werd het eeuwig goed gewonnen of verloo-
Och! die het niet verkrygt waar beter nooit ge-
booren. (vaard,
Laat ons door d' enge poort dan dringen met der
En door het kruis naa huis. De saak is 't dubbeld
9. (waard.
Is't hier te weesen soet ter maaltyd by de vroomen?
Wat vreugd en melody sal ons dan overstroomen
Ter bruiloft van het Lam, in 't nieuw Jerusalem?
Daar is de vreugd volmaakt en 't singen heeft 'er
10. (klem.
Het rym wierd ongerymd, woud ik in dicht af-
maalen
De kroon en troon en al't geen is in's hemels saalen,
Den vroomen toebereid, waar voor myn dicht
blyft dicht;
Want 't onvolmaakt, 't volmaakt nooit brengen
11. (kan in 't licht.
Soo hoog loopt dit geluk, onmoog'lyk uit te spree-
ken;
En die 't sich onderwind blyft in 't begin al steeken.
Ondoenelyke saak! die niemand vat of siet,
Voor dat men s' in der daad en waarheid eens
geniet.
12. Jaa

12.

Jaa dan soo sal men 't sien, ô! waarde lieve vrinden,
Als gy ons en wy u onsterff'lyk sullen vinden
In Godes Koningryk, met palmen in de hand,
En witte kleed'ren aan in 't eeuwig Vaderland.

13.

Ik sie ons overstort van Godes milde zeegen; (gen.
Maar vind om waardig dank-bewijs my nu verlee-
Myn hand is van de penn', myn keel van singen moê,
Ik ende sonder end, en sluit mijn rijmtje toe.

Op 't bovenstaande.

Loffang der Genooden.

Stem: *O grootheyd van Gods liefde, &c.*

1.

Wel overgoede God! springbron en liefden-aader,
Gy aller Heeren Heer, maar onse goede Vaader,
Wy senden onse stem in lof tot U om hoog,
Door 's Hemels wolken heen, en blauw gecierde (boog.

2.

Uw wijd beruchten Naam moet lof op lof toestroo-
men,
Van ons en d'Eng'len schaar en alle waare vroomen:
Om dat gy maaken wild (Heer!) in uw saalig rijk,
Ons U en uwen Soon onsterffelyk gelyk.

3.

Daar Jesus ons en all' syn vrienden heeft beschei-
den,
En des is voorgegaan, om plaatse te bereiden.
Hy heeft het toegeseid, belooft met eigen stem,
Dat hy we'er koomen sal en neemen ons tot hem.

4.

In syne heerlykheid, die gy hem hebt gegeeven.
Dat wy die sullen sien, dat is syn lust en leeven.
Soo lief heeft Jesus ons, waar voor hy zy geloofd.
Het voegd de leeden wel te koomen by haar hoofd.

5.

Daar m' eeuwig dan sal zyn by alle Hemelingen:
En daar soo onvermoeid de Seraphijnen singen,
En blaasen uwe faam, jaa daar 't basuin-geluid
Den lof van uwen Naam seer soet en krachtig uit.

6.

Al waar elk hair een lip en alle leeden tongen,
Noch waar uw lof-dank na waardye niet gesongen.
Men kan dat groot geluk op 't duisenst vatten niet,
Dat gy, ô ryke God! den armen mensch aanbied.

7.

Want kinderen te zyn van U den grootsten Koning:
Jaa U gelyk te zyn, te woonen in een wooning,
Daar m' eeuwig uw aanschijn sal sien met d'Englen-
schaar, (waar.
Niet grooters kan der zyn. Ach! Heere, maak dit

Stem: *Loffang van Maria.*

1.

KOm, Jesus goede Heer!
Daal by die geenen ne'er
Die gy wild Broeders noemen,
En die gy Susters heet,
Hier t' samen, en gereed
Om uwen Naam te roemen.

2. Want

2.

Want daar maar twee te saam
Vergaard zyn in uw Naam,
Wilt gy in 't midden weesen;
Daal ne'er dan met uw Geest,
Hou in ons zielen feest,
Kom Jesus, nooit volpreesen!

3.

Gy zyt des leevens bron,
Die klaar' en held're son,
Die ons soo kan verlichten,
Dat wy door goede reên
En vuurige gebe'en
Malkander konnen stichten.

4.

Dat w' in gemaatigheid
En met goed onderscheid,
Bestraffen de gebreeken,
Dat eens het steenig hert
Ter tucht gebrooken wert,
Van die in sonden steeken.

5.

Ach! oopen onse mond,
Dat wy van uw verbond
Ook, Heer, soodanig spreeken,
Dat daar door ons gemoed
In lust na 't eeuwig goed
Op nieuws mag zyn ontsteeken.

6.

Stort, Jesus goedertier!
Ons hert vol God'lyk vier,
Laat d'Englen ons omringen,
En door de wolken heen,
Als reukwerk ons' gebe'en
En loffang voor U bringen.

TWEEDE DEEL.

Stand van een Sondaar.

Toon: *Dees groote woorden ſprak &c.*

1.

Ach! ach! ik ſondig menſch, van 't quaad ter dood gewond,
Gehuysveſt in mijn hart, gewortelt in mijn grond,
Vertaait door quâ gewoont', en pleegen van het quaad,
Dat laas! van dag tot dag van quaad tot erger gaat;
Dat pijnlijk boeſem-vuur, dat knaagende geweet
Verkondigt my ſtaag aan een alderſchriklijkſt leet.

2.

Die pijnbank en die beul die gaan my altijd na,
't Zy waar ik loop of ren, 't zy waar ik ſit of ſtaa,
Die adder die ik voê, die kronkelende ſlang,
Die in mijn boeſem ſteekt, die maak' et my ſoo bang.
Als ſchand' en ſchadelijk te voeden 't geen men haat,
Van ſonden vol te zijn, en nimmermeer verſaad.

3.

Want oly bluſt geen vuur, ſout-water leſcht geen (dorſt,
Maar wringt en bijt, ja brand als kanker in de borſt.
Ach! ik elendige, ik overtree de Wet,
Die my en van natuur en van God is geſet.
De wet is goed nochtans voor dieſe wett'lijk doet,
Maar ik rampſalig', ik, ik, tree ſe met de voet.

Ook

4.

Ook d'eenſaamheid ontdekt al mijn gedaanc quaad
Met groot verwijt: des ſoek ik ſtaag een mede-maat,
Die eeven is als ik, die mikt na 't ſelve wit,
Welluſt des vleeſch genaaamt, die diep in't harte ſit;
Dies zyn wy veel by een, en dryven daar den ſpot
Met al wie deugden lieft, met Godsdienſt en met God.

5.

Dus ſie ik dat ik ben een ganſch lyf-eige ſlaaf,
De ſonden toe-gewyd met al myn goed en haaf,
Die diep gevangen leid, gekluiſtert en geboeit,
Daar waan en ongeloof ook dapper onder roeit.
Dies ben ik ſeer benauwt, en roep ganſch overluyt,
Ach! ik elendig menſch, wie red, wie red m'er uit?

Antw.

6.

't Is Jeſus Godes Soon, die kan u aan 't gemoed
Wel ſneeuw-wit waſſen in ſyn edel, dierbaar bloed,
Hy ſal ſeer vriendelyk met ſyne ſterke hand
De kluiſters maken los en breeken boei en band,
Als gy laat alle quaad, en doet 't bekende goed:
Dit is het eenig een 't geen dat 'er weſen moet.

Die vergeefs met Eſau ſchreid,
Doet verlooren arrebeid;
Maar die 't quaad bekent en laat,
Is in een behouden ſtaat.

Wech aarde! ik ſucht na boven toe,
'k Ben uw gevlei tot walgens moê,
En voor uw' Vorſt ook niet vervaard:
Terwyl een ſterker my bewaard.

1 Joh. 5: 18. *Wy weten, dat een iegelijk, die uit God &c.*

Op de soo onverwachte doch seer gewenste verandering ten goede van J. D. V.

Toon: *Die door des werelds woeste baaren, &c.*

1.

Wel waarde Vriend, heeft u Gods vinger
Getroffen in uw' ingewand?
Heeft David u met sijne slinger
Soo neêr-geslagen in het zand?

2.

Of is een Steen ganssch sonder handen,
Geworpen, die u dus verplet,
Dat gy van uwe dwaal-verstanden
Soo t'eenemaal zyt omgeset.

3.

Denk vry, myn Vriend, dit heeft sijn reeden,
't Is God, 't is God, die voor u waakt,
Het is sijn stemme, die noch heeden
Soo diep u in het harte raakt.

4.

In 't goed beginsel wel volherden,
De hand geslaagen aan de ploeg,
Sal 't werk u wel doen magtig werden,
Daar toe is dubbel kans genoeg.

5.

Houd u maar op de rechte weegen,
Gewis gy sult dan in 't gemoed
Gevoelen Godes milde zeegen,
Die graag de graage ziele voed.

6.

Veel heil is u van God beſchooren,
Soo gy als een lyf-eigen knecht
Uw' oor' en harte laat doorbooren,
En vaſt blyft in ſijn dienſt gehecht.

7.

Ik ben verblyd met d'Eng'len-ſchaaren
En menig vroomen, waarde Vrind,
Om dat gy d'ydelheid laat vaaren.
En tot het Hemels zyt geſint.

8.

Het ſondig leeven is vol wroeging,
Vol bitt're knaaging in het hert,
Het heilig leeven vol vernoeging,
Die ſtaag al meer en grooter werd.

9.

Want dit zyn Jeſus eige reeden,
Myn jok is ſoet, myn laſt is licht,
Voor die ſijn ziel beſit in vreeden,
En 't eeuwig goed heeft in 't geſicht.

10.

Gy ſult van God veel meer verwerven,
Als u de wereld immers gaf,
Ja leeven vinden in het ſterven:
Want aardſe draf is al te laf.

11.

Te laf om zielen mee te ſterken,
Uw' koſtelijk en waarde ziel,
Daar Godes Geeſt nu in komt werken,
En ſijn gena ſoo diep in viel.

12.

Gy zyt gevangen, gaa ook vangen,
Door leeren en wel voor te gaan,
Die dwaalen in verkeerde gangen,
En met haar ſelfs verleegen ſtaan.

13.
Word soo een Evangelisch Visser,
Die wyd sijn netten open set.
Want beter naam noch saak en is'er,
Als zielen vangen in dat net.

14.
Sy sullen u een kroon verstrekken,
Een vreugde-kroon die nooit verslenst,
Als God de dooden op sal wekken.
Ten leven, dat myn ziel u wenst.

Herts-opheffinge tot God voor J. D. V.

Toon: *Indien de hoop en 't vierige verlangen.*
Of: *Psalm* 8.

1.
O God! myn God, gy aller geesten Vader,
Des Leevens-Bron. Ach Vader! kom wat nader,
Woon in myn hart, ja woon daar eeuwiglyk,
Vest in myn ziel uw' hemels koningryk.

2.
Plant daar uw troon, salf my daar tot een koning,
Ten eind' ik dryf uit myne ziele-wooning
Al 't sondig vuil, dat my van u vervremt,
En my wal-eer soo angstig heeft beklemt.

3.
Ik wil dan, Heer, uw Naame steeds belyden,
En met uw' hulp aanvangen dus te stryden,
Als David dee (dien lieve harpenaar)
Die in uw' Naam hem gaf in doods-gevaar.

4.

Ik wil dien Reus, den Tooren nedervellen,
Die ſchamp're gaſt, die my ook plag te quellen,
Ontwaapenen, Heer, door uw' ſterke hand
Hem klooven 't hooft, en maaken aan een kant.

5.

Den ouden menſch en mag niet langer leeven,
Ja geen gena wil ik meer aan hem geeven,
Maar ſtryden tot hy neder is gemaakt,
En waaken, dat hy nimmer weer ontwaakt.

6.

De ſnoode ſond', en 's vleeſch doortrapte luſten,
Met al het geen dat my ooit plag t'ontruſten,
Myn ſondig vleeſch, al 's werelds oud en nieuw,
Seg ik tot in der eeuwigheid adieu.

7.

Want ik heb nu veel beter goed gevonden
Voor myn gemoed, dat my ganſch heeft verſlonden:
Dat zijt gy God, die ons uw' gunſte toont:
Want door 't geloof gy in myn harte woont.

8.

Gy laat uw liefd' in my krachtdadig werken,
Gy zyt dat Goed, dat my alleen moet ſterken;
Gy zyt dat Brood, dat ziele-krachten geeft,
Door wiens genot myn ziel oneindig leeft:

9.

Ja nu al leef in 't land der Engelingen,
Waar door myn ziel inwendig op moet ſpringen,
Tot u myn God, gy God, die eeuwig leeft,
Die uit uw' liefd' ons allen 't leeven geeft:

10.

In 't Hemelryk, al waar de Seraphynen
Voor 't aangeſicht van uwen troon verſchynen.

Met

Met soet gesang uw' heil'gen Naam ter eer,
En uwen Soon, myn alderliefsten Heer.

II.

Ach! laat my ook in die gemeinte koomen,
By 't Lam, de wensch van alle waare vroomen,
By u, myn God! in 't hemels koninkryk,
In alle weeld' en leeven eeuwiglyk.

Aan N. N.

Toon: *'t Is goed Kapucyn te zyn, &c.*

1.

Dat 's al JONK-een dapper HEER,
Die sijn tochten kan betoomen,
En om nooit weer op te koomen,
Slaat als voor sijn voeten neer;
Houdse door Gods vrees gebonden.
Hy is wys en wel geleert,
Die sijn lusten heeft verslonden,
En hem selven overheert.

2.

Heer te wesen van 't gemoed
Is een saak de best' op aarde,
En wel d'aldermeest' in waarde,
Die besit het grootste goed;
Maar die 't mist is slaafs gevangen,
Schoon hy buiten banden gaat:
Want sijn lusten hem verhangen
Dikwils aan een sijden draat.

3.

Die den Tooren nederveld,
Toont veel meer en grooter krachten,
Als die Steden, wyd van grachten,
Wind door vleeselijk geweld:
Maar der sonden slaaf te blyven,
Sonder boete, sonder tucht,
Schoon hy wonder kon bedryven,
Kiest wel ongejaagt de vlucht.

4.

Die hem self hier overwind,
En dus word van nieuws herbooren,
Schoon hy ging 'er ganssch verlooren,
Is een God-verkooren kind,
Heeft gemak en rust en vreede,
Waar dat hy hem keert of wend,
Aan hem selfs en and're mede;
Maar het tegendeel elend.

5.

Die altyd het goede doet,
Heeft een Paradys inwendig,
Groote schatten, die bestendig
Staan in voor- of tegen-spoed:
En al waar hy komt getreden,
Draagt altyd hem selven mee,
Leeft in stille rust en vreede
Midd' in 's werelds woeste zee.

6.

Die sijn sinnen wel bestiert
En bewaard een rein gewisse,
Sal dat beste goed niet missen,
Hoe de weereld woed' en tierd,
In of mooi of buyig weeder,
Ja in allerlei geval.

Of het lot hem gins en weeder
Slaat gelyk een ronde bal.

7.

Die vereenigt is met God
En met Jesus, synen Soone,
Mag verwachten 's leevens kroone:
Of men hem nu houd voor sot:
Want hy kruist alhier de Weereld,
Ja de Weereld kruist hem weêr:
Dus mag hy wel zyn bepeereld
Met de name van Jonkheer.

Boetbeede, om Goddelyke troost, voor A. T.

Twee-spraak, Klaager en Goddelyke Trooster.

Stem: *Een dorstig Hert dat voor de honden vlied.*

Sond-rouwige ziele.

1.

Help God! ach help! sie aan uw arme maagd,
Die onder 't pak van lyden, 't welk sy draagt,
Byna beswykt, haar hart omvangt een nood,
Die 't leeven brengt op d' oever van de dood;
Jaa 't water is my aan de lippen, Heer!
Ach haal my op, of ik moet sinken neêr.
De oorsaak, Heer! dat ik soo treurig schrei,
En vol van vrees uw ongena verbei,
Is dat ik ben vol sond', van deugden bloot:
Waar uit ik wagt een eindelooze dood.

2.

Vergeeffe my, verhoor myn droeve beê.
Wild toch goed zyn, uw Naam die brengt het meê.
Betoon aan my uw goedheid, goede Heer!
Hierom val ik voor uwe voeten neêr,
En hang, en kleef, jaa fleep U achter aan,
En fal U ook niet eerder laaten gaan,
Voor dat gy my, ô Heer! gezegend hebt,
En myne ziel door uwe kracht herfchept,
Door 't foet geniet van vrede en genaa,
Waar door 'k in hoop op uwe weegen gaa.

3.

Een blikje maar, een ftraaltje van uw liefd'
Vergun my, Heer! (indien het u beliefd.)
Strooi vonkjens van uw vuur des Altaars of
Op myne ziel, foo fingtfe uwen lof.
Uw overvloed, verminderd daar door niet,
En 't baat my veel in dit myn fwaar verdriet:
Doch foo het uwe goedheid niet behaag,
Maar wil, dat ik dit pak noch langer draag,
Al wat gy doet, ô Heer! is wel gedaan,
Wild my in't eind, maar eens hier van ontflaan.

Goddelyke Troofter.

4.

Dat 's goed, ô ziel! dat gy het foo bevat,
Dit treuren is een ryke zielen-fchat:
Gy dwaalde feer, eer gy dus waard verneerd,
En 't vals bedrog des werelds had geleerd.
Bedroeft na Godt te zyn een korten tyd,
Daar door word gy in eeuwigheid verblyd.
God flaat wel gaa uw traanen en gebeên,
En teldfe op, jaa licht wel een voor een;
't Gefucht dat vlucht van u tot God om hoog
Veel fnelder als de pylen van een boog.

5. *Uw*

5.

Uw Hoofd, Gods Soon, is u ſoo voor getreên,
Volg gy hem naa met all' ſyn waare leên:
Dit leeven toch is maar een ſtipje tyd,
Wanneer gy oogd op d' onverganklykheid.
Als gy nu word uw Hoofd en Heer gelyk,
Soo neemt hy u voor eeuwig in ſyn ryk.

Sond-rouwige ziele.

Wat raad hier toe? *G. T. Gaa willeloos tot hem,*
Die 't al vermag; Hy roept, volg maar ſyn ſtem.

Sond-rouwige ziele.

Hier ben ik, Heer! hervorm my tot een beeld,
Waar in den aard van uwen Soone ſpeeld.

6.

Myn ſmaak, myn ſpraak, myn gang, en oogen-leên,
Myn wil, myn hart, laat alles zyn beſneên,
Myn hand, myn voet, myn leden, klein en groot,
Wild die al t' ſaam toch brengen in den dood:
Schoon dat dit baard in my een grooten ſtryd,
Wyl 't vleeſch den geeſt ſyn welvaart ſeer benyd,
Den Satan ook, nu hy bemerkt 't verlies,
Bruld als een leeuw, nu ik het beſt verkies;
Maar 't ſchaad my niet, al is hy vol van nyd,
Want gy myn rots en eeuwig bolwerk zyt.

7.

Uw lieven Soon die randen hy wel aan;
Hoe ſoud het dan met my nu beter gaan?
Als ik u trooſt maar in myn hart gevoel,
Soo vind ik ruſt, al maakt hy groot gewoel.
Sie toch myn jeugd en jonkheid goedig aan,
En leer my, Heer, op uwe wegen gaan:
Doch ſoo ik val, laat my dan leggen niet,
Want dan was ik voor eeuwig in verdriet.

Maar recht my op, en leid my met uw hand
De kruisweg door, naa 't eeuwig Vaderland.

8.

Ik waar d'er graag, een zieltje min of meer
En engd'er niet, myn overgoede Heer!
Uw Hemelryk is wyd en groot genoeg,
Die 't minſt daar heeft, die heeft 'er noch genoeg.
Help, goede Heer! ik kan en moet 'er zyn,
Al waar 't natuur noch al veel ſwaarder pyn.

Goddelyke Trooſter.

Schep moed, ô ziel! Gods gunſt ſult gy ontfaên,
En door myn hulp ſal 't met u wel vergaan.
Gy hebt nu reeds gedaan een goede keur,
Want gy niet meer leefd na gemeene ſleur;

9.

Maar pronk en praal en 's Weerelds ydelheid,
Met haar ſchyngoed hebt gy adieu geſeid;
En t aards geſteld voor eeuwig uit uw ſin,
Want in uw hart huiſd nu een heemel-min.
Nu moet voortaan ook angſt'lyk zyn gewaakt,
Of 't komt licht weêr, 't geen ernſtig is verſaakt,
Sie toe, dat gy met Demas niet beſwykt,
Noch mét de vrouw van Loth nooit om en kykt.
Een Schip op ſtrand een baaken is in zee:
Paſt gy niet op 't ſal u geſchieden meê.

10.

Volg ſtip het beſt, en dat uit alle kracht,
En zyt, en zyt geduurig op de wacht.
Op dat gy vroom uw korte daagen end',
Hier in 't vergeet, maar by my wel bekend.
Wat uw ontmoet, draag' u toch onbeſmet
Naa Godes wil, en worſtel in 't gebed;
Faa bang God aan met bidden en geween,
Om in den Geeſt met hem te worden een;

Op

Op dat als 't komt, dat eenmaal koomen moet,
En u de dood van alles ſcheiden doet.

II.

Gy dan verblyd moogt ſpreeken uit de borſt,
Kom, Heere, kom, naa U myn ziele dorſt,
Ontfang myn geeſt, bewaarſe in uw hand,
Om t'ſijner tyd in 't eeuwig Vaaderland
By U te zyn verheerlykt, als uw Soon,
In 't witte kleed, verſiert met 's leevens-kroon.
Wat is dat groot daar mee te zyn vereerd,
Als alle rouw in vreugde word verkeerd!
Sond-rouwige ziele.

Loof nu, myn ziel, myn ziel loof uwen God,
Van wien u komt dit eeuwig ſaalig lot.

Danklied voor A. T. de bovengenoemde.

Stem: *Pſalm* 103.

1.

WAt zynder veel het leeven afgeſneeden
Ter ontyd, Heer, en ik, ik leef noch heeden:
Hierom, myn ziel, wees in den Heer verblyd,
Erken, erken ſyn goedheid en genaaden,
En loof hem ſeer met lofzang en met daaden,
Soo lang gy leefd, jaa ſonder eind van tyd.

2.

Lof, eeuwig lof zy U myn God en Koning,
Dat ſchoon gy word gediend in uwe wooning
Van d'eng'len ſchaar, dat talleloos getal,
Waar by ik ben gelyk als niet met allen,

Gy echter U myn dienſt laat welgevallen;
Jaa 't is Uw luſt dat ik U eeren ſal.

3.

Maar ſaalig Heer! oorſprong van alle dingen,
Van U is 't al, wat ik U kan toebringen:
Soo dat uw liefd' maar naa myn welvaard haakt.
Want ik het al van u eerſt moet ontfangen,
Wanneer ik 't dan aan U maar weeder-lange,
Soo zyt gy daar op 't hoogſte mee vermaakt.

4.

Myn ziele moet in lof en dank verdwynen,
En ſmelten weg, als ſneeuw voor 't ſonneſchynen,
Want gy my eerſt gelokt hebt en genood
Door uwe liefd', ſchoon ik niet ben van waarden,
En gy een Vorſt van hemel en van aarden.
O Heer! wat is, wat is uw liefde groot!

5.

Jaa gy hebt my als achter naa-geloopen,
Op dat ik ſou myn liefd' aan d'uwe knoopen;
Schoon ik was ganſch verbaſterd en ontaard,
Soo ſtond gy noch met wyde armen oopen,
Om my t'ontfaen, toen ik tot U quam loopen
Met ſond-berou, ô Heer! ik ben 't niet waard.

6.

Want gy wild graag en goediglijk vergeeveu
De ſonden al, die ik ooit heb bedreeven,
En brengen my in 't eeuwig koningryk.
Gy quaamt als uit uw throon en zetel daalen,
Om my van d'aard ten hemel op te haalen:
Voor deeſe liefd' en goedheid ik beſwyk.

7.

Niet ſoo, myn ziel, maar wild noch eens afdaalen
In liefds afgrond, en 't grootſt daar uit ophaalen,
't Welk is, dat gy, ô liefd'! uw liefſten Soon

Voor

Voor my den dood aan 't kruis hebt laaten ſterven,
Op dat ik ſou het eeuwig leeven erven,
Benevens hem verheerlykt op ſyn Throon.

8.

Almoſt ik nu gelyk een wormpje kruipen,
Van elk veracht, langs d'aarde heenen ſluipen,
Noch ſou ik zyn in U ſeer wonderryk;
Dewyl gy zyt myn God, en goede Vader, (ader,
Myn ſchild, myn loon, myn trooſt, myn liefde-
Hier in der tyd en naamaals eeuwiglijk.

Hartsopheffinge voor een jong Chriſten, M. d. W.

Toon: *Pſalm* 8. Of: *Indien de hoop.*
Of: *Gedenk, ô Heer! aan David en al't lijden.*

1.

Heilryke God, laat uwen milden zeegen
Myn leidsman zyn, dat ik op uwen weegen
Standvaſtig gaa. Schoon voor- of teegenſpoed
Myn ziel beſtryd, dat my nooit val de moed.

2.

Geef dat een vuur van liefd', en van gelooven
Myn boeſem vul, dat nimmer uit mag dooven,
Door ſoet, hoe ſoet, of quaad, het quaad mogt zyn;
Door liſt verniſt, of glimp van werelds ſchyn.

3.

Maar dat myn deugd geſtadig aan mag waſſen
Door alles heen, ſelfs door vervolgings plaſſen
En ziele vuil, dat heimelyk aankleeft,
En aan 't gemoed niet weinig hinder geeft.

4.

Ik ben noch jong en ſwak in uw' gebooden!
Dies is uw' hulp my hooglyk van nooden.
Ach Heere! help, ach Heere! ſtaa my by,
Op dat myn wil in U geheiligt zy.

5.

Ik ſoek myn liefd' aan d'uwe vaſt te knoopen,
En Jeſus ook op 't kruispad naa te loopen:
Dat ik hem vind in waarheid, niet in ſchijn,
Om als een Geeſt te ſaam' vereent te zijn.

6.

Als ik uw wil myn liefſte wil laat weſen,
Soo mag ik zyn uw liefſte uitgeleeſen.
O heerlyk lot! van U my toegeſeid:
Daarom myn ziel ſoo ſeer nu is verblyd.

7.

Dit is de reên, uw overgroote liefde,
Daar meê gy my myn harte ſoo doorkliefde,
Dat als ik denk aan uwe Majeſteit,
Soo ſmelt ik wech in myne nietigheid.

8.

Want ik maar ſtof en ſlyk ben van de aarde.
Gy zyt de grootſt', en ik de kleinſt' in waarde:
Nochtans wilt gy my maaken U gelyk,
En voeren my voor eeuwig in uw Ryk.

9.

O groote liefd'! by geen op aard' geleeken,
Onmogelyk na waarde uit te ſpreeken,
Want al het uw gy aan den uwen ſchenkt
In 't Hemelrijk, en haar uit liefde drenkt.

10.

O God! myn God, groot zyt gy van genaaden,
Uw weelden zyn een zee om in te baaden;

En dat niet ſlechts voor eenen korten tijd,
Maar onvermoeid in alle eeuwigheid.

II.

Want mits de ſtroom des leevens daar ſal vlieten,
Sal m' alle vreugd, en welluſt ſtaag genieten,
Daar 't glanſig licht van U, ô grooten Heer!
Verſaden ſal, en haaken-doen na meêr.

Aan de Jeugd.

Stem : *Wat is de Meeſter wijs en goed!*

I.

Kom ſing of lees gy jonge liên
Met aandacht dit gedicht,
Mijn liefde ſult gy t'uwaarts ſien,
En ook uw' wet en plicht.

2.

Gy jaagt doorgaans na ſchat en eer
En welluſt, dat gy hijgt;
Wel aan ik geef u raad en leer,
Waar door men die verkrijgt.

3.

Ik ſtuit u niet in deſe ſaak,
Ik wil dat gy maar let,
Dat gy uw luſt en hoogſt vermaak
In 't lievens waardig ſet.

4.

Soekt gy rykdom? de waare ſchat
Die word hier niet geſien,

Gy vindſe in Gods rijke ſtad,
Door d'aardſe hier te vliên.

5.

Soekt gy de eer? ſoek eer by God
En Jeſus Godes Soon,
Die geeft u 't waardigſt' eeren-lot,
En ſteld u op ſijn throon.

6.

Soekt gy na welluſt? ſoek die recht,
Al d'aard' is vol verdriet.
S'is in den Hemel wech gelegt,
Hier, hier en is ſe niet.

7.

De regte welluſt, eer en ſchat,
Die kracht heeft, geur en klem,
Die woond in Godes vreugde-ſtad,
Het nieuw Jeruſalem.

8.

Die 's Hemels ſchat eens na waardy
Op aarde kon bevroên!
Ik meen in plaats van ſpooren, hy
Wel toomen had van doen.

9.

Soekt gy cieraat van pronk of praal,
Van koſtelijke kleên?
't Is ook al me in 's Hemels zaal,
Wees daar doch me te vreên.

10.

Soekt gy na wijsheid, prentſ' u in
Uit Gods-gewijde blaên,
Die zyn vol pit, vol merg en zin,
Ja zyn daar mee belaên.

11.

Als gy hier na dan ſtaadig ſtreeft,
Dat gy Gods heilig Woord
Getrouwelijk en wel beleeft,
En yv'rig vaart in voort.

12.

Dan krygt gy ſchat, dan krygt gy eer
In ſulk een overvloed,
Dat daar al 's werelds ſchat heel veer,
Een eer voor wijken moet.

13.

En heilig Prieſter gy dan zijt
Voor 't aanſchyn van de Heer,
Wees heilig voor ſijn Majeſteit,
Want heilig is de Heer.

14.

Jaa Koning, Prieſter te gelijk,
In waarheid, niet in ſchijn,
Is hier de weg naa Godes rijk,
't Mag ook niet minder zijn.

15.

Een Koning is hy die met kracht
De ſond' treed met de voet,
Syn driften heeft hy in ſijn macht,
Is Heer van ſijn gemoed.

16.

Een Prieſter is hy, die gebeên,
Vermengt met dank en lof,
Als reukwerk door de wolken heen,
Opſend in 't Heemels-hof,

17.

Nu jonge liên bedenk dit wel,
En vang 't met vreugde aan,

Soo gy de weegen naa de hel,
Hier gaaren mis wild gaan.

18.

't Is beter God een korten tyd
Te dienen, en dan wel
Te zyn in alle eeuwigheid,
Of anders in de hel;

19.

En koomen daar de worm niet ſterft,
't Vuur niet word uitgebluſt,
Daar m' eeuwiglijk Gods aanſchijn derft:
O vlied der ſonden luſt,

20.

En ſchik u naarſtig tot de deugd,
En wild de ondeugd vliên,
So ſmaakt gy eindelooſe vreugd,
Daar gy uw' God ſult ſien.

Aan de Jeugd.

Stem: *Wel aan, ô alle Vroomen!*

1.

Kom hoor naa myne reeden
O leidelyke Jeugd,
Hier word gy toe gebeeden,
Van een, die u de deugd
Op 't hoogſte aan wil raaden,
t' Aller tyd;
Op dat gy Gods genaaden
Seeker zyt.

2.

Heb God altyd voor oogen
In al uw doen en laat,
Myd als de peſt de loogen,
De ſond' en yd'le praat:
Want God doch alle dingen
Wel kan ſien,
En hoordſe, hoe geringe
Die geſchiên.

3.

Wild nooit u ſelven wreeken,
Geen quaad met quaad beloond,
Al hoord gy leug'nen ſpreeken,
Daar meê m'u ſmaad en hoond:
Want God dat ſonderlinge
Wel behaagd,
Als gy om goede dingen
Smaad verdraagd.

4.

Het zy om ſlechte kleeren,
Of dat gy by goe liên
Geſtaadig gaat verkeeren,
Daar ſy u ſteeds by ſien:
Of dat gy niet wild loopen
Meer by haar.
Sy ſullen 't ſwaar bekoopen
Met elkaar,

5.

Soo ſy haar niet bekeeren;
Maar gaat gy voort in 't goed,

En

En dient den Heer der Heeren
Met een oprecht gemoed.
Hy die het juk des Heeren
Van jongs draagd,
Aan d'Alderhoogſte Heere,
Meeſt behaagd.

6.

Vrees Vader ende Moeder,
Naaſt God, uw Opperheer,
Soo hebt Gy hem tot hoeder,
En ſal van naa en veer
Op u en uwe weegen
Gaade ſlaan,
En u ook nooit verleegen
Laaten ſtaan.

7.

O! die haar gantſche leeven
Al vroeg aan God de Heer
Ten offerhande geeven,
Na Chriſtus reine leer,
En ſchoppen ganſch de wereld
(Vol ſchyn-goed)
Hoe mooi, hoe ſchoon bepeereld.
Met de voet.

8.

Die ſullen aan het ende
Van haares leevens tyd,
Als meenig vol ellende
Dan hoop'loos kermt en kryt,
Vol vreugd en blydſchap weeſen;
Want de Heer

Verlaat

Verlaat die hem recht vreeſen
Nimmermeer.

9.

En als de gantſche aarde
In vuur en vlam ſal ſtaan,
Dan ſal de Heer vol waarde
Haar in ſijn Ryk ontfaan,
Daar 't alles is begeerlyk
Rein en fijn,
Soo ſoet, ſoo ſchoon, ſoo heerlyk
Als 't kan zyn.

't Eeuwig wee, of 't eeuwig wel,
In den hemel, of de hel,
Scheelt ſoo veel, dat geenig ſcheel
Daar by haald in eenig deel,
't Zy gy jong zyt ofte oud,
Sie toe dat het u niet rout,
Dat gy 't goede hebt verſuymt,
Als gy eens de wereld ruymt.

De

De lieve en ſoete Mei
Voerd menſch en vee ten rei:
Sy geeft een beelteniſſ'
Der weêr-verryſeniſſ'.

MAI-LIED.

't Recht gebruik der Schepſelen.

Toon: *Geſwinde Boode van de Min.*

1.

God geeft ons weer de ſoete Mei,
Weg is 't Winter-quaad:
Soo dat het grage Vee ter Wei
Weeldrig graaſen gaat.
Onſen Heer
Denkt nu weer
Aan 't Verbond,
Eerſt gegrond
Wel ſterk,
Toen by Noach leid' uit d'Erk;
Dat de Wereld ſouw
Blyven in den bouw'.
En in volle duur,
Tot ſe ſal vergaan door vuur.

2.

Den grooten Huisvoogd, die verblyd,
Soo wel vee als menſch,
Met zeegen, dauw en vruchtbre tyd,
Alles vloeid na wenſch:
Al het goed,
En het ſoet
Dat men ſiet
En geniet
Van hem,

Geeft een overtuigbre ſtem:
't Vrolyk Sonnelicht
Roept voor ons geſicht,
Door ſijn gouden ſchyn:
Hoe ſoet moet den Maaker zyn!

3.

Het friſſe knopje vol en rond,
Staat vaſt en belooft,
Als met ſijn bloeiſel in de mond,
Overvloed van ooft;
Weit en graan
Siet men ſtaan,
Als een Wei
In ſijn klei,
Daar 't ſchiet
Gaaf, en weeld'rig als het riet.
't Pluim-gedierte veſt
Op 't geboomt' ſijn neſt,
Of in 't ruige groen,
Om ſijn Jongen uit te broên.

4.

Men ſiet des morgens al den Hof
Als verſilvert ſtaan,
De peerlen van het vochtig ſtof
Hangen aan de blaên:
En dan is 't
Weer verfriſt,
Dat het mag
Door den dag
In ſtand
Blyven of de ſonne brand
Die ter middag ſtraald,
Sachjens nederdaald,

Lange ſchimmen maakt,
En al gloeijend' onder raakt.

5.

En dat ſoo heerlyk bly gelaat
Geeft ons moed en hoop
Van noch een ſchoonen dageraad,
(Na gemeenen loop)
Of indien
Wy voorſien
Dat 'er vocht
Vallen mocht,
O! dan,
Dan verheugt den Akkerman;
't Is een zeegening,
En veel beter ding,
Als het edel goud,
Voor des menſchen onderhoud.

6.

Het wilt gevogelt, onderwyl,
Queetert vaſt en queeld
Met ongeleerde ſtem en ſtyl,
Die niet licht verveeld,
Door 't geluit
En gefluit,
Als het ſingt
Dat het klinkt
Door 't bos.
Doet het van Gods eere los:
Syne gorgeling
Baard verwondering
In 't opmerkend hert,
Dat in 't ſichtbaer nooyt verwert.

7.

Dus menſchen, ſoo gy d'aarde mind
Slegts om 't aardſe ſoet,
't Is wis dat gy God nimmer vind,
Die uw' luſt voldoet.
Door dit ſlecht
Moes-gerecht
Word de luſt
Nooit gebluſt
Maar maakt
Datſe meer aan 't branden raakt.
Hy, die 't aardſch verkieſt,
's Hemels God verlieſt.
't Aardſche is ydel kaf,
Maak 'er dan geen hemels af.

8.

Soo 't fluiten van de Nachtegaal
U te met verheugd,
Denk dan hoe d'Eng'len in Gods zaal.
Singen met geneugd,
Voor den Troon
Van Gods Soon
't Nieuw geſank
Met een klank
En maat,
Welker vreugde nooit vergaat.
Kies dat voor uw deel:
Want in 't aardſch prieel,
Wie ſig daar vergaapt,
Licht ſijn eeuwig heyl verſlaapt.

9.

O goede God! almachtig Heer,
Druk daar in 't gemoed
Den voorſmaak van, die langs hoe meer

Ons

Ons verlieven doet
Op die Mei
En gerei,
Dat den Geeſt
Op het feeſt
Van 't Lam
Wacht met Vader Abraham:
Daar gy 't ſalig tal
Alles zyt in all'.
Och wierd dit gelooft!
't Aardſche ſchoon waar haaſt gedooft.

't Aardryk roept als overluit,
Godes macht en order uyt,
Son en maan en ſlonker-ſterren,
Die nooit in hunn' loop verwerren,
Spreeken dit; en 't heeft ſijn klem;
't Minſt geſchep dat is een ſtem.
't Minſte zantje, 't minſte ſiertje,
Selfs het allerteerſte diertje,
Roemt de macht van d'Opperheer,
En verbreid ſijn lof en eer.
Bloempjens, die op ſteeltjens preeken.
Komen dit volmaakt te ſpreeken,
Al wie my met aandacht ſiet,
Kent gy dus myn Maaker niet?
Soo wel klein als groote blommen
Godes lof aldus uitbrommen,
Dit doen ſy ſoo lang ſy ſtaan,
En afvallen hunne blaên.
Alle ſchepſels op der aarden
Houden 's Heeren lof in waarden.
Dit beſluit is vaſt en wis,
Wyl niets van ſich ſelven is.

Een wel-beplanten Hof,
Met Boomen, Kruid en Bloemen,
Geeft lucht, en vreugd, en ſtof
Om op Gods hand te roemen,

Op 't bovenſtaande.

Gods lof
In 't Hof.

Sie hoe weer de ſwarte aard,
Bloemtjens geeft van ſchoonder aard,
Die gevlamt, getant, gerand
Zyn, geſchildert van Gods hand,
Met een ſchoone verf en kleur,
Met een geeſt vol kracht en geur,
Dat geen Schilder nooit en geeft,
Schoon hy ſchetſt zoo lang hy leeft.
Die nu cierlyk in den hof,
Luid uitbrommen Godes lof.
Wat wil ons dit ſchepſel leeren,
Dat wy in den hof des Heeren
Gode moeten vruchten draagen
Na ſyn Godlyk welbehaagen,
Hem door goede werken pryſen,
En uit 's werelds drek opryſen:
Op dat wy gelyk de rooſen
In des Heeren luſthof blooſen,
Ja in 's Hemels goude zaalen
Eeuwig mogen zeegepraalen.

Aan Buite-Weesvaders en Moeders.

Eerwaarde Weesvaders, en ook gy Weesmoeders,
Myn Suſters in Chriſtus, myn waardige Broeders;

Ei! laat ons d'onnosele Weesen haar saaken
Met yver tot eigen in 't nieuwe-jaar maaken,
Om alle de lasten gelyk'lyk te draagen, (gen
Door met onse schouders het Huis t'onderschraa·
Om staadig te trachten geduurig te letten;
Bediende en Kinders goed' orders te setten,
Om 't goedje der Weesen in waarde te houwen,
Op dat ons goelieden noch meerder vertrouwen:
Want als sy met waarheid van niemand iets hooren,
Als dat wy ons quyten gelyk wy behooren,
Dan sullen de gevers meer geven met vreugden.
En als wy, als lievers van kenniss' en deugden
De Kinders van jongs af de vreese des Heeren
Geduurig inscherpen en naarstelyk leeren;
O! dan sal den Heere, des leevens Bron-ader,
Ook over ons Weeshuis zyn Opper-Weesvader,
En laaten sijn zeegen daar over uitvloeyen,
Op dat het noch meerder mag groeyen en bloeyen:
Want 't is toch al ydel wat bouwers al bouwen,
Als onse God daar aan geen handen wil houwen
't Voegt ons dan de Kinders door reeden te wekken,
En door een goet voorbeelt ter deugden te trekken,
En zyn haar een wachter, een licht, en een baaken,
Op Sions muragie met, voor haar te waaken,
Op dat sy ons worden een roem en een kroone,
En eeuwig verstrekken, als God sal beloone
De vroomheid en deugden in 't eeuwige leeven,
En sien daar de Kinders van God ons gegeeven.

Op 't bovenstaande.

Die hier Gods wet
Houd onbesmet,

En

En d'arme Weesen
Hulp heeft beweesen
En in haar nood
Gedeilt sijn brood,
Sal na sijn sterven,
Den Hemel erven.

Voor Weeskinderen.

Stem: *Psalm* 33.

1. Tot U, tot U, ô Vader aller Vad'ren!
Is 't dat wy nu met beê en lofzang nad'ren,
Gy zyt de geen' op wien men vast mag bouwen,
Op wien men ook volkomen mag vertrouwen:
Die nooit en sterft: ja die ons 't eeuwig leeven,
En kond' en wilt op waare deugden geeven.

2. Gelooft, gedankt. geëert en hoog gepresen,
Moet gy, ô God! van ons al t'samen wesen,
Die ouderloos, ook sonder goet en erven,
Soo hier en daar verschooven moesten swerven
In voor'ge tyd, als schaapjens sonder hoeders,
Maar nu voorsien van Vaders en van Moeders.

3. Voor dees weldaad wy U staag moeten prysen,
En U en haar gehoorsaemheid bewysen:
Geef dat sy haar met Vaderlyk ontfarmen,
En Moederliefd', ons mogen als omarmen;
Gelyk een hen, die onder haare wieken
Bedekt en voed haar jonge teere kieken:

4. Dat soo haar hart ook over ons mag hangen,
En sy van U, en wy van haar ontfangen

Veel

Veel zielens heil, door 't opvoen in de leere
Van uwen Soon, om soo het quaad te weeren,
En goed en deugd in 't hart van ons te zaayen;
Ten einde wy het eeuwig leeven maayen.

5. Druk ons in 't hart, dat al ons doen en poogen
Altyd geschied voor uw alsiende oogen,
En dat al 't geen van ons hier word bedreeven,
By u ook werd als in een boek geschreeven,
Op dat die vonk van waare Godes vreese,
O Vader! diep ons ingedrukt mag wesen.

6. Soo sal 't geschiên, dat onse jonge sinnen,
Des werelds draf en ydelheid nooit minnen;
Maar dag en nacht in deugden ons verblyden,
En als de pest het quaad geselschap myden.
Weer huiskrakkeel doch ver van onse monden,
Dat haat en nyd nooit by ons werd gevonden.

7. Noch bidden wy, ô Vader! geef ons mede,
Altyd een hert dat willig is tot vrede,
En gants geneigt tot onse kinderplichten;
Op dat w' in 't goed' als lichten moogen lichten,
En d'een den aâr ten goede op mag wekken,
En met de hand als naa den hemel trekken.

8. Soo een van ons het dwaalpad af mogt dwaalen,
O Vader! wilt die weêr te rugge haalen;
Slaa hem in 't hart: ach! wilt het niet gehengen,
Maar door uw liefd' hem weêr te rechte brengen;
Dat hy berouw van 't quade mag betoonen,
En keeren weêr met den verlooren Soone.

9. Dan sult gy hem ook niet voor bastert achten,
Maar voor 't gemoed 't gemeste Kallef slachten.
Goedheids-fontein wilt ons met liefd' besproeyen,
Uw aard is doch om weldaan uit te vloeyen.
Want gy Heer zyt; ô Bron en Liefde-ader!
Den Wed'wen Man, den Weesen eenen Vader.

Be-

Beschrijvinge van drie Standen der soo genaamde Christenen.

Heidensche Christen.

Een Heidens Christen, die sich draagt
Soo Burgerlyk, als 't hem behaagt,
Vertoont een rechten Huigelaar,
Want komt 'er kruis en groot gevaar,
Syn tydgeloof verdwynt in rook,
En zidderd als het helsch gespook.
Hy hangt de huik staag na de wind,
Dan is hy dus dan soo gesind,
Hy draagt hem als een all'mans vriend,
Met 's werelds eer is hy gediend,
Op 't eere-kussen rust hy sacht,
Als een die daar niets boven acht:
De wol der schaapen en haar melk
Die, (want alsoo, segt hy, doet elk)
Soekt hy met eenen vollen loop;
By 't algemeen den grootsten hoop:
Hy is vernoegt en singt en queelt.
De Godsdienst, daar hy slechts meê speelt,
Die handelt hy noch met een schyn,
Van minsaam en toegeeflyk zyn.
Hy zeild met alle wind van leer
Ten haven in van staat en eer.
Soo is 't alom, soo gaat het veel:
De vette soppen zyn haar deel.

Joodsch

Joodſche Chriſten.

Een Joodſche Chriſten leeft quanſu is,
Soo nu en dan wel onder 't kruis,
Om dat hy dit of dat gelooft,
Soo ſtoot hy hier en daar ſijn hooft,
En ſtaat daar op als een pylaar,
Of 't ſuiver Euangeliſch waar:
Dat maar hout, hooi en ſtopp'len zyn,
Die waarheid g'lyken in den ſchyn:
En eer hy van dien grond ſou gaan,
Sou 't land in twiſt en oproer ſtaan;
Een ander heeft al 't quaad gedaan,
Die rand, die grypt hy dikwils aan,
En brengt ſijn naaſten in de ly,
En ſiet ſich ſelven ganſch verby.
Hy yvert voor de waare ieer
Van Jeſus Chriſtus, ſijnen Heer,
Die hy niet kent noch van en weet;
Want Jeſus deede niemand leet.
Al wat hy doet is valſch, is mis,
Hy weet niet wat een Chriſten is,
Hy is een rechte fariſeen,
Die opgeblaaſen gaat daar leen,
Wiens mond gaapt, als een oven doet,
Van laſtering en hels gebroed,
Ja, 't dient met recht tot ſijn verwyt,
Hy ſwelt van bitt're haat en nyd.
Die hy maar overal uitbraakt
Op al de geene die hem laakt:
Soo eigenſinnig, trots en fier,
Dat hy gelykt een monſterdier.

Dan

Dan toont hy eens syn wolve-macht,
En dan wel eens syn schaape-vacht:
Met dese huik is hy gediend.
Den satan is syn boesem-vriend,
Hy volgd dien meester op syn voet,
Als was hy wonder wys en vroed.
't Is als of hy een zieltje vind,
Wanneer hy iemand overwind,
En brengen kan tot syn verstand:
Daar reist hy om door zee en land.
Hy soekt syn heul aan 's ryken staat,
Meêr als hy d' armen gaade slaat.
Hy is vernoegd en wel te vreên
Met uiterlyke plechtigheên:
Een mooije dop en slechte pit
Is syn bedrieg'lyk heilloos wit.
Dan g'lykt hy wys, en dan wel sot,
En is syn eigen-selfs afgod.
Hy yvert met styfsinnigheid,
Vervreemd van reden en bescheid.
Dus stryd hy als een dapper man,
En siet noch deur noch venster an:
Syn rad dat draait op dese spil,
Het mag dan kosten wat het wil:
Ja om te suiv'ren land en stad,
Soo voert hy selfs wel galg en rad,
En leeft in haat, in nyd, in twist,
Naar 't voorbeeld van den Antichrist:
Geen mensch bleef van vervolging vry,
Was d' Overheid soo wreed als hy.

Waar Chriſten.

Maar gy, ô Chriſten! Chriſten Held!
Die anders uw' ſlagörden ſtelt,
Dan 't Heidens volk of Joods geſpuis,
Die Jeſus geeſſeld' uit ſyn huis;
Gy hebt een rein en vaſt geloof,
Dat elk onchriſten van hem ſchoof:
Een hand vol eer, het 's werelds goed,
Betooverd' hun verdwaaſd gemoed:
Door Godes Geeſt zyt gy verlicht,
En hebt een Hemels klaar geſicht,
Dat niemand kent dan hy, die 't heeft:
Want God in u inwendig leeft:
Met 's Geeſtes ſwaard, Gods heilig Woord,
Klampt gy uw' vyand ſtout aan boord,
Dat dringt door merg, en vlees, en been,
En dwars door hart en ſinnen heen;
Dat hebt gy altyd ſcherp gewet;
Gy ſteunt op God in uw gebed:
Met dit geweer, daar gy mee ſtryd,
Indien gy maar voorſichtig zyt,
Sult gy een man, hoe wreed vermaard,
Verand'ren in een ſachten aard,
Den wolf herſcheppen in een lam,
Die by de kudde mak en tam,
In liefd' en vrede graaſt en weid,
En by het meſtvee nederleid:
Hy word een ſchaap dat mild'lyk geeft
Syn melk en wol, die 't over heeft,
En onderſteunt ſtaag Weeuw' en Wees;
Leeft als een Engel in het vlees.

Dit

Dit is der Chriſt'nen galg en rad,
Dit zyn de muuren om haar ſtad,
Dit is haar ſwaard daar ſy mee ſlaan,
Dit is haar ſchild daar ſ' achter gaan,
Dit is haar wraak en ſoete gal,
Die ſy uitbraaken overal.
Waar door des menſchen gramſchap ſinkt,
Daar 't ziltig nat uit d' oogen ſpringt;
Soo dat het hart, wel-eer verſtaald,
Nu word tot ſtof en gruis vermaald.
Daar 't wild-gediert', de leeuw en beer,
Legt by de ſchaapen vreedſaam neêr,
Terwyl men 't jong geſpeende kind
By 't hol der baſiliskens vind.
Der Heil'gen ſchaar ſtormt op Gods ryk,
En neemt het in. (Wie 's haar gelyk?)
Sy rukken (als met hart en ſin)
Haar mede-menſch ten hemel in.

In alle ding te ſien op 't end,
Staat in des Wyſen hart geprent.
Een dwaas op 't tegenwoordig' ſiet,
Het eeuwige beweegt hem niet.

Verjaardicht.

Stem: *O! grootheid van Gods liefd', &c.*

1.

Eerwaarde Moeder, nu gy tienmaal seven jaaren
Des leevens dagen teld, veel hooger sal 't niet gaaren,
(Gelyk ons Moses meld;) soo dat licht kon geschiên,
Dat w' uw' Verjaar-dag hier niet weder souden sien.

2.

Uw poortklok luid en klept, om u ter plaats te daagen,
Daar gy 't loon van uw werk voor eeuwig wech sult draagen;
Maar echter kon het zyn, dat ook wel van de geen',
Die hier ter maaltyd zyn (en om uw tafel heen,

3.

Als olyfspruiten staan) noch eerder souden sterven,
Als gy, en in haar jeugd het tyd'lyk leeven derven.
Wat is het leeven ook? een rook, een damp, een mist, (quist.
Soo kort: noch word het, laas! soo roekeloos ver-

4.

Eer dat het leeven hier ter deegen is begonnen,
Soo is des leevens draad ten einde afgesponnen:
Maar laas! wat leit hier aan, 't is haast genoeg geleeft,
Wanneer de ziel met God sich vast vereenigt heeft.

5.

Gy zyt nu oud en swak, uw' leeden zyn aan 't strammen
En uw' benauwde borst doet dikmaal u beklammen,

Door

Door bangigheid en ſweet: dit maakt u d'aarde moe,
Uw lighaam ſucht na 't graf, uw' geeſt na Gode toe.

6.

Eerwaarde Moeder-lief, wy danken u te gaader,
Voor uw' gedaane moeit'; en onſ' eerwaarde Vader
Wy ook gedachtig zyn. Gy hebt ons opgevoed,
En aan ons wel-gedaan, na lighaam en gemoed.

7.

Gy zyt, naaſt d'Opperheer, den oorſpronk van ons leeven,
Waar van wy onder God u ook de eere geeven:
Hy breng u door geloov', en liefd', en matigheid,
En 't kinderbaaren heen tot in de eeuwigheid.

8.

Op dat gy ſeggen moogt in 't eeuwig heerlyk leeven,
Sie daar myn kinderen, van Gode my gegeven.
Alwaar dan alle pyn en ſmart ſal zyn ten end,
En alle moeit' en rouw in vreugden omgewend.

9.

Myn lieve Moeder wilt uw korte tyd beſteden,
Die u noch overſchiet, in vierige gebeden,
Gelyk als Hanna deê, de dochter Phanuels;
En hoopt op God, de Heer, de Konink Iſraels.

Niet ſnelder als de tyd,
Die onherhaallyk ſlyt,
En ſachjens heene glyd.

Op het Uurwerk.

Elk flagje dat het onruſt ſlaat,
Knipt iet af van myn leevens-draad:
Elk is een ſtap als na het graf:
Soo kort myn tyd'lyk leeven af,
En ſpoed ſich na de eeuwigheid.
Dies wenſcht myn ziel, wanneer ſe ſcheid
Van 't lyf, datſ' eeuwig leeven mag,
Daar duiſend Jaar is als een dag;
Daar tyd, noch uur, noch Son, noch Maan,
Nooit op, noch onder ſullen gaan.

Tot trooſt van R. V. B. in ſyn ſwakheid des lichaams.

Toon: *Al die woont in 's hemels troonen.*

1.

O! myn waarde vriend Beekhoove,
God verſterk u vaſt geloove,
Dat gy waarlyk zyt bereid,
Als uw ziel van 't lichaam ſcheid,
En uw leevens-draad ſal kerven,
Als gy koomen ſult te ſterven,
Dat gy moogt in vreede gaan,
Langs doods algemeene baan.

2.

Hier kunt gy niet eeuwig leeven,
't Leeven ſal u haaſt begeeven,

Daar gy, als met eene ſtoot,
Erft het leeven, door de dood.
Maar doods-noote moet gy kraaken,
Om des leevens-pit te ſmaaken,
Aller Eng'len leevens-pit,
Aller vroomen ſalig wit.

3.

Hier moet gy een weinig klaagen,
Pyn en ſmarten lydſaam draagen,
Nu gy op doods-oever ſtaat,
En u 't leeven haaſt verlaat.
'k Wenſch dat God hem tot u wende
Met veel trooſt in uw' elende,
Dat gy gaan moogt ſeer verheugd;
In een eindelooſe vreugd.

4.

Dat gy langs ſaphiere trappen;
Moogt ten Hemel binnen ſtappen,
En met Eng'len zyn verſelt,
Daar ons 's Heeren Woord van meld,
Die op eene wolke-waagen,
Uwe ziel dan ſullen draagen,
Uit veel pyn en groote nood,
Tot in Vader Abrams ſchoot.

5.

Ja tot in den derden Hemel,
By dat lief en ſoet geweemel,
En daar eeuwig, eeuwig zyn,
Voor der Goden Gods aanſchyn.
Wel myn vriend, ó dit zyn dingen!
Moet uw hart niet vrolyk ſpringen,
Als gy aan die ſaaken denkt,
Daar de Heer u meê beſchenkt?

6.

Als gy zyt in 't eeuwig leeven,
Sal ſich Gode overgeeven,
Om te weſen al in al
Aan het vroom en ſalig tal.
Dit ſal vaſt en ſeeker weſen:
Want dus is het dat wy leeſen.
Hoort myn Soone, hoort eens nu,
Al het myne dat is uw'.

7.

Niet voor korte tyd of ſteeden,
Maar in alle eeuwigheden,
Leeft gy in de hoogſte vreugd,
In een diepe ziel-geneugt;
Daar men ſich ſtaag-aan ſal baaden,
In de zee van Gods genaaden,
In Gods hemels koninkryk,
Eeuwig, eeuwig, eeuwiglyk.

8.

Sonder kommer, ſonder wroeging,
In een volle ziel-vernoeging,
Daar men af noch toe en wenſcht,
Ganſch verengelt en ontmenſcht,
Ja vergodet, en als God zyn.
Dus te zyn ſal 't hoogſte lot zyn.
Hier ontbreekt my tong en taal,
'k Ben ten einde van 't verhaal.

9.

Daarom, waarde vriend Beekhooven,
Laat ons t'ſaam den Heere looven,
Of het waar de laatſte reis,
Hier op aarde in het vleis:

Laat ons soo te saamen singen,
Als twee aardse hemelingen,
Eer uw geest van 't vlees verschiet,
Dit verheuglyk swaane-liet.

Dat begint: *Ik ben de aarde moe.* fol. 43.

TROOST-RYM,

Op het overlyden van C. V. WALLE, huisvrouwe van A. D. M.

Toon: *Al die woont in 's hemels throonen.*

1.

Waarde vriend, ei staak u weenen!
Uw Cicilia is heenen,
Uit de tyd in d' eeuwigheid.
't Is vergeefs gesucht, geschreid;
Haare geest is opgevaaren,
By ontelbre hemelschaaren,
Vry van alle aardse tucht,
Daar haar ziel om heeft gesucht.

2.

Haare loop is afgeloopen,
Daar valt nu niet meêr te hoopen,
Maar te koomen tot geniet,
Dat geen oog op aarden siet,
Hart noch ooren kunnen vatten,
d' Onwaardeerelyke schatten,
Die sy nu, en hoord, en siet,
Proeft en smaakt en staag geniet.

3. Proeft

3.

Proeft en ſmaakt in 't bly vergaaren,
Van der afgeſtorven ſchaaren,
Diens getal ſtaag-aan vermeert,
Daar ſ' in 't midden by verkeert.
O hoe moet ſ' in liefde branden,
Als een ziel daar komt te landen,
Die voor ſtorm, gevaar, en ſtryd,
Sich in eeuwigheid verblyd.

4.

Alle Geeſten daar gekoomen,
Ruſten veilig ſonder ſchroomen:
Jeſus heeftſe opgevoerd,
Daar geen quaal haar aan en roerd,
By het ſalig-tal der vroomen,
Heeft den Heiland haar genoomen,
Uit des werelds wilde zee,
En gebracht op 's hemels ree.

5.

't Salig heir aan 's leevens ſtroomen,
Toont een bly verwellekoomen.
O wat heerelyke vreugd!
Onbegryp'lyk ziel-geneugt;
Als de waarde lieve vrinden,
Daar elkander vrolyk vinden,
Als den een na d' ander haakt,
Is men wonderlyk vermaakt.

6.

O hoe plag ſy wel voor-deeſen,
Met ons t' ſaam verheugt te weſen,
En te ſcheppen groot vermaak,
Als men ſprak van deſe ſaak;

't Was of ſy in liefde blaakte,
Wyl die ſtof haar ſoo vermaakte:
Sou 't nu anders weſen? neen:
S' is verblyd in eeuwigheên.

7.

Daar ſy als de Son ſal blinken,
En de nieuwe wynen drinken,
In het hemels koninkryk,
En zyn Gode ſelf gelyk.
Daar het Lam in 's hemels zaalen,
Syn Gemeinte ſal onthaalen,
En ſtaan haar ten dienſt gereet,
In een hemels blinkend kleed.

8.

Daar d' Apoſt'len en Propheeten,
By de Martelaars geſeeten,
Ja op Throonen zyn geſtelt;
Daar hunn' uitſpraak vonniſſ' veld
Over Iſ'rels ſes paar ſtammen,
Sien ſy 't vuur der helſe vlammen
Op de booſen neêr gedaald,
Daar de vroome zeegepraald.

GEDICHT

Op het onverwacht, doch soo langgewenscht einde van CHRISTINA VEGSTER van OVERYSSEL;

Ontslagen van haar banden, en in den Heere gerust den eersten October, 's morgens ten 5 uuren, 1678. oud 33 jaaren.

Tweespraak.

1.

NU zyn wy onse VEGSTER quyt,
Want haare Christelyke stryd
Is uitgekampt: de goede Heer
Sloeg sijne oogen op haar neêr,
En redde haar uit veel elend,
Die hem en haar best was bekent.
O! wat heeft sy hier niet geleên!
Wat heeft sy hier niet door-gestreên!

2.

Wie telt haar traanen en geween,
Haar suchten, kermen en gesteên,
Die haar de pyn na lyf en ziel
Afperste? O! hoe bange viel
Haar eêl gemoed die naare stand;
Waar door byna haar ingewand
Verteerde, om dat sy niet meêr
Den Heer kon volgen in sijn leer.

3.

Haar lichaam was een zee vol pyn;
Den nood en kon niet hooger zyn;
De geeſt, haar aldereelſte deel,
Leed buiten maat en paalen veel.
't Gevoel van Godes gunſt was heen,
Geen kracht noch opgang in gebeen,
Veel grouwſaamheden in haar geeſt,
Zyn haar gelyk een hel geweeſt.

4.

Dit nam vaſt toe van dag tot dag,
Soo dat ſy haar geen uitkomſt ſag,
Noch hier, noch in der eeuwigheid.
O! wie drukt uit, wat ſwaare ſtryd
Haar ziel hier drukt, haar reine ziel,
Die 't eeuwig goed ſoo waardig hiel;
Sy twyfeld' ook of 't moog'lyk waar,
Dat ſy herſteld kon zyn hier naar.

5.

Die twyfeling waſt aan, vermeert,
Tot ſy haar eind'lyk overheert,
De kragten, om dit weer te ſtaan,
Die waaren t' ſaamen weg gegaan:
Hier uit rees niet als nood op nood;
Ja banger bangheid als de dood:
't Verſtand bleef gaaf en ſag dit al;
Maar wachten noch een ſwaarder val.

6.

't Geen al dit leet begiet met roet,
Was het geſmaakte hemel-ſoet,
Dat ſy genooten had, wanneer
Sy haar begaf tot God haar Heer;
't Geheug hier van dat baart nu ſmert,
Tot in het diepſte van haar hert:

In plaats van dat genietse nu,
De wanhoop, vreef' en alle gruw.

7.

Sy was een Maagd van groot verstand,
Een Parel in ons Vaderland,
Met deugd verciert, bemint, geacht,
Een eer van 't vrouwelyk geslacht:
Hierom heeft licht een boose geest
Een dooren haar in 't vlees geweest,
Die veertien jaar haar heeft gequelt;
Maar nu is hy ten spot gestelt.

8.

Die Mart'lares van onsen tyd
Is nu verlost van alle stryd.
Haar welzyn perst my traanen uit,
Terwyl myn pen dees woorden sluit;
Doch 't is voor my een soet geween,
Nu is se wech, nu is se heen,
Daar sy veel troost van God ontfangt,
Daar sy soo lang heeft na verlangt.

9.

Myn lieve Suster, in den Heer,
Ik wens ik wens u hier niet weer;
Maar liever dat ik by u waar,
By u en by die saal'ge schaar,
Gy rust in God vry van ellend,
Sulk rusten zyt gy niet gewend.
Wat of, wat of gy nu geniet?
En nu al hoort en nu al siet?

d'Afgestorvene antwoord.

10.

Wat boor ik daar voor overleg
Van myne stand? wat soet geseg

Komt

Komt my ſoo ſchielyk daar te voor,
En ſoo ſoet klinken in myn oor!
O! 't zyn myn vrienden in den Heer,
Die ik bemin en ſy my weêr;
Sy zyn om myne welſtand bly;
Maar ik veel blyer nog als zy.

II.

Geen wonder is 't dat dit geſchied,
In ſulk een vreugd, uit ſulk verdriet,
Soo onverwacht te zyn herſtelt!
't Geen my wel eer was voorgeſpelt,
't Welk ik doen niet gelooven wou,
Dat voel', dat hoor, dat ſie ik nou;
Dit denken ſy nu ook van my,
En daarom zyn ſy nu ſoo bly.

12.

Verbeug u vry, ô ſoete ſchaar,
Die my als Habakuken waar,
Myn Moeder, Broeders, Suſters ſaam,
'k Bedank u in des Heeren naam;
Ja voor het minſte trooſt'lyk woord
Dat uit uw' monden is geboort;
God loond het u hier in der tyd,
En namaals ook in eeuwigheid.

13.

En gy, ô dienſtmaagd! 'k meen dat beeld
Dat ik in banden heb geteeld,
O lieve Suſter! ô! zyt gy
Ook geen Oneſimus voor my?
Gy waart my in myn banden nut,
Hoe menigmaal hebt gy geſtut
Myn uitgeteerde ſieke lyf,
Met ſoo veel bonkels hart en ſtyf.

14.

En myne ſyd, die quaals-fontein,
Daar niet uit quam als groote pyn,
Door al myn lyf en lenden heen,
Dat maakten my een droef geween,
Dat ik wel nacht en dagen lang
Lag met de traanen op de wang,
En dat quam dikmaals noch wel meeſt
Door 't geen ik leed in mynen geeſt.

15.

In deeſ' elend, ſoo groot en ſwaar,
Gy altyd even willig waar,
Tot mynen dienſt: Ja ik beken
Dat ik het noch gedachtig ben,
Wat droeve naare dag en nacht
Wy t' ſaam hebben doorgebracht:
Maar nooit geen bang en blyer tyd,
Als doen gy my geraakte quyt.

16.

Want, ô! dat was een wonder ding,
Soo 't op het laatſt met ons noch ging:
Gy hielt my vaſt wel met u bei,
D' een op myn hooft, d' aar in myn ſy',
Die beide waaren 't vel al af,
En niet bequaam dan tot het graf;
Gy dacht, de dood was niet ſoo na,
Soo dacht ik meê; maar hy quam dra.

17.

Ja byna in een oogenblik,
Gy ſaagt wel toe; maar weg was ik:
De Heer die quam in 't baan gekraai,
En baalde my; ô! 't was ſoo fraai,
Dat ik voorheen geen morgenſtond
Soo ſchoon voor my op aarden vond;

Want

Want toen my brak myn aards geſicht,
Soo brak ook aan het hemels licht,

18.

God ſond om my een Engel uit,
Die nam myn ziel, gelyk een buit,
En vloog'er meê ſoo wonder hoog,
Ver door de ſterren, uit uw oog,
Wiens glans en by-zyn ik genoot.
Hy voerde my in Abrahams ſchoot,
En bracht my even-eens aldaar,
Of ik een tweede Laas'rus waar.

19.

Nu haaven' ik in ſulk een baai,
Na ſoo veel ſtormen, daar 't ſoo fraai
En lief'lyk is : al myn ellend
Heeft God in vreugde omgewent.
'k Ruſt nu in 't Hemels voor-portaal,
By Martelaren, in Gods zaal,
En in haar rang word ik getelt,
Soo hoog ben ik van God geſtelt.

20.

Hier is 't dat ik veel vrienden kryg,
Wiens naamen ik om reden ſwyg.
Wat gaf 't een vreugd doen ik hier quam,
En ſoo veel vrienden daar vernam.
Wel, ſaal'ge ziel, hoe mág 't dan gaan?
(Want uw' getal waſt daag'lyks aan)
Als vader, moeder, wyf of kind
Daar niet den een den ander vind?

21.

Maakt dit geen droefheid voor 't gemoed,
Wat reeden die ons hier voldoet?
Als dat niet is het minſt altoos.
Lykt dat niet wel wat liefdeloos?

Wel, lieve Vriend, dat waar onwys,
Als dat hier waar in 't Paradys;
Want dat sou smaken naar verdriet,
Die menschlykheid en is hier niet.

22.

Dat's maar natuur, ach! 't is te dwaas,
't Heeft hier noch in den hemel plaats,
Wy zyn vergodlykt en ontmenst,
Men beest hier niet als 't geen men wenst.
Wy rusten hier in Gode stil;
Want syne wil is onse wil:
Al wat hy laakt dat laken wy,
En wat hy pryst dat prysen wy.

23.

Wy zyn in 't Hemelse doorsult,
Met Godes Geest gebeel vervult,
God is rechtvaardig trouw en goet,
In alles wat hy laat of doet.
Maar evenwel soo wenschen wy
Dat alle menschen waaren vry
Van sonden, op dat onse God
Haar deelden meé dit saalig lot.

24.

Al was 't hier vol, en d'aarde leeg,
Dat sou ons niet zyn in de weeg;
Wy en de Eng'len zyn verbeugt,
Als toeneemt het getal in deugd.
Myn ziel! keer weder tot uw saak;
O zee van vreugd! ô boogst vermaak!
Waar vind ik dog de woorden uit,
Daar meé ik u myn vreugd onsluit.

25.

Gods liefde stroomt ons ryk'lyk toe,
Wy worden nooit van looven moe;

De

De Heer die komt ons nu soo na
Met alle zegen en gena,
Dat staag de ziel van vreugd ontspringt,
En eeuwig eeuwig lof hem singt:
Is 't hier nu soo, hoe sal 't dan zyn,
Als m' eeuwig sien sal Gods aanschyn.

26.

Wy wagten nu dien grooten dag;
En wenschen dat die komen mag,
Daar in dat Jesus, onsen Heer,
Sal daalen met al d' Eng len neër,
En maaken ons hem self gelyk,
En voeren ons na 's Vaders Ryk,
En setten ons in synen Troon:
O liefd' van God en synen Soon!

27.

Maar, Suster, seg, ei seg ons voort,
Al watje siet, al watje hoort.
Myn vriend, hoe kan dat doch geschiên?
't Valt in geen sterffelyke liên?
Let hier maar op, dat gy God vreest,
Hem lieft en dient; soo sal uw geest,
Wanneerse eens ontbonden is,
Ook smaaken deese erfenis.

28.

Maar noch een woord, myn lieve vriend,
Dat u tot ernst en yver dien,
Indien gy wist wat dat het is,
Te erven dese erfenis,
Gy soud soo kleeven aan uw God,
Die u belooft dit salig lot,
Dat waar by spreekt, gy booren sou,
En blyven tot de dood getrouw.

Op

Op het Boekje van

ANDRÆAS WISSOWAT.

Genaamt

De Spooren der Deugden en Breidels der Sonden.

DE *Spooren* der Deugden en *Breidels* der Sonden,
Die in dit kleyn Boekje hier werden gevonden,
Zyn van een geleerde, een wyse en vroomen,
Tot stichting des naasten uit liefde gekoomen.
Aandachtig Leeser, soo reden ons wekken, (ken,
(Want soo seid de Sin-spreuk) en voorbeelden trek-
Ik mag het wel seggen, hier hebt gy 't van beiden,
Want die den Autheur kent, die moet dit belyden,
Als 't doen komt by 't spreeken, en 't schryven by 't leeven,
Dan worden goe lessen met stichting gegeeven;
Die *spooren* best steeken, die *breidels* best klemmen,
Om 't weeligs vlees en quaa lusten te temmen.
Dien *Ridder* heeft selve dit straf-tuig gedraagen,
En daar mee zyn vlees als met vuisten geslaagen,
Dit deed hy ter waarheid toen hy al zyn erven
Heeft willig verlaten, en balling ging swerven;
Ons staat hem te volgen en wettig te stryden,
Om eeuwig in vreugde met hem te verblyden;
Want dan sal de kroone en 't eeuwige leeven,
Van *Jesus Gods Soone* ons worden gegeeven.

E. L. Huisvrouw van Pr. H.

Op het Rijm van CASPER BRAND, Een Christen in sijn Kamer.

IS een Christen in sijn kamer,
Gode dan veel aangenamer,
Als te jagten na en veer?
Wyse Christen blyf dan binnen,
Binnen kan men God recht minnen,
Binnen is en woond de Heer.
HEt word in eensaamheid gebooren,
Door menigvuldigheyd verlooren,
't Geen God in ons meest heeft verkooren,
Keer in, in 's Christens heil-komtooren,
Daar word het hart best opgewekt,
Aanbid den Heer meer als te vooren,
En looft zyn Naam met d'Eng'len kooren.
Zyn 's liefdens-licht sal 't hart doorbooren,
Soo dat geen ding sijn rust sal stooren,
Tot men vol hoop van hier vertrekt.

Antw. Op het bovenstaande.

EEn Christen luistert na Gods stem,
Waar die hem roept, daar schikt hy hem,
Hy gaat soo garen uit syn huis,
Als dat hy weêr keert in syn kluis:
Hy wandelt altyt in Gods licht,
En waar hy is, hy volgt syn plicht:
Want willeloos soo moet hy staan,
Om Godes wegen recht te gaan;
Niet syne wil, maar Godes Wet,
Is hem te wandelen voor-geset.

Die

Die opgetoogen in den geeſt,
Die altyd ſchoeit op eenen leeſt.
Die ſtaag in ſtilte ruſten wil,
Die ſit ook wel ontydig ſtil.
Die altyd een en 't ſelve ſpreekt,
Het zout van onderſcheid ontbreekt.
Ten rechte ſegt de Wyſe Mond,
Dat alles heeft ſyn tyd en ſtond.
Die Chriſten-Pelgrim neemt het wis,
Die, in en uit de wereld is.

Op 't bovenſtaande.

Een Chriſten mint, als 't hoogſte goed,
Den eigen opbouw van 't gemoed,
Dat is by hem ſoo hoog in waard,
Als 't alderkoſtelykſt op aard';
Want ziele-winſt is groote winſt,
En d' aardſe acht hy alderminſt;
Dat hy 't ook in ſyn even-mens
Mag wêrken, is ſyn hart en wens.
Dat lieve Brood, des leevens ſtut,
Maakt hy ſyn naaſten ook te nut;
Want hy dat beide gaaren geeft,
Waar door de ziel en 't lighaam leeft;
Want heilig, heilig is ſyn werk,
En volgens dien altyd te kerk:
Het aards en 't hemels dat moet t' ſaam
Gedaan zyn in des Heeren Naam:
Die in dien dienſt ſtaag ſtaat gereed,
Wel menigmaal loopt dat hy ſweet.
Des naaſtens dienſt is werrikſaam,
En Gode ſoo ſeer aangenaam,
Dat hy het hier op aarde loont,
En na met Hemels heil bekroont.

Trek uit 't Compas de rechte ſin,
Want daar ſteekt goede leering in.

Daar is geen ſterker trek of kracht,
Als die door Gods Geeſt word gewracht.

Op 't Compas.

Gelyk de Lely in 't Compas,
Het Noorden ſoekt, en vind het ras,
En ſoo daar heenen is geſind,
Dat ſy niet ruſt voor dat ſy 't vind,
Door een verborgen trek en kracht,
Die haar in 't middelpunt bewracht,
Dat ſ' eer geen ſtil-ſtaan vind, noch ruſt,
Voor dat ſy Noorden heeft gekuſt.

Toepaſſing.

Soo ook myn ziel, ſoek Gode ras,
Gelyk de Lely in 't Compas,
Zyt na uw oorſpronk ſoo geſint,
Dat gy niet ruſt tot gy hem vind,
Door ſynes Geeſtes trek en kracht,
Die in uw' harte word gewracht.
Gedoog geen leedig ſtaan, noch ruſt,
Als daar g' uw Schepper vind en kuſt.

HEMELS ECHO.

GY Echo, die weleer in hooge Tempel-kooren,
Uw galmen ons liet hooren;
Of in de ruime lucht, als van den hemel af,
Godſpraaken aan ons gaf!
En wyl den Satan my, voetang'len, en veel netten,
Argliſtelyk gaat ſetten,

En kennis zonder nut, bedagt tot Waarheydts hoon,
Wil dringen op den troon:
Zoo roep ik overluid met myn verleegen vraagen,
In dees bedroefde daagen;
En wensch dat op myn hert 't geluid van uwe stem,
Mag hebben kracht en klem.
Ja 'k bid u, dat gy my doch moed en raad wilt geeven,
Om Christelyk te leeven;
Nu Godsdienst werd vertreên: antwoord my daarom weêr,
Gelyk gy plagt weleer.
Ondek my eens, en zeg, wat brocid des Satans list?
Twist.
Wat styft die twist? ei wil my dit dochniet verswygen? 't Eigen.
O! dwaze eigenliefd! Wat is haar doelwit Heer?
Eer.
O! twist van eigen eer! Wat moet van my geschieden? Vlieden.
Dat is myn liefste wil: Maar zeg tot wien ik zal?
't Al.
O! Al, ô! eeuwig Goed, wat hindert my, ô Waarde?
d' Aarde.
Ach! wist ik dat eens recht, Wat is al 's werelds mooi? Hooi.
Als gras op hooi vertrouwt, wat maait men dan voor vruchten?
Zuchten.
Wat hindert my dat ik niet treft daar ik na mik?
't ik.
O! ik, vervloekte ik! Wat is hier toe van nooden?
Dooden.
Helaas! ik mis de kragt. Hoe tref ik dan het Wit!
Bid.
Als

Als ik dan yvrig bid, wat mag ik dan verwachten?
Krachten.

Geeft gy den bidder kracht, wat dient 'er meer gedaan?
Gaan.

Waar zal ik heenen gaan, ik kan door de aard' niet delven?
Zelven.

Moet 'k uit myn ſelven gaan, waar heen met d'oude vrind?
Wind.

Hem achten als de wind, en t'eenemaal verlaaten?
Haaten.

Wat vind hy, die zich haat, en u in liefde kuſt?
Ruſt.

Wat ſult gy doen aan die gy onbereid ſult vinden?
Slinden.

Daar ſchrikt myn ziele voor. Wat is u lieffſte wil?
Stil.

Hoe! ſtil in goed te doen, gy moet my wyſ'lyk raden?
't Quade.

Stil zyn, geen quaad te doen, mag dat dan al ſoo heen?
Neen.

Waar door ſal ik myn ziels-verderven dan verhoeden?
't Goede.

Daar is 't daar ik na tracht. Wat ſal het meeſte ſpoên
't Doen.

Moet ik het goede doen, wat meer, als 't wel ſal weeſen?
Vreeſen.

Al wel: maar ſlaafs of kinds, uit welk een grond of zin?
Min.

Die vrees uit reine min, wat vruchten sal die geeven
Leeven.
In 't leeven sonder end, welk is daar't hoogste lot?
God.
Die God heeft, heeft het al. Wie sal dit goed bekomen?
Vroomen.
Maar die nu God niet vreest, haar deel is dat niet wel
Hel.
O naare Hel! Maar wat is 't lot nu in haar daagen?
Knaagen.
Twee Hellen volgen dan den sulken vroeg en spa?
Ja.
Ach! Wist ik het getal der vroomen en onvroomen;
Droomen.
'k Vraag na der saal'gen Schaar, in eenen goeden zin?
Min.
Ook na 't godlooze volk: ei wilt het my meedeelen?
Veelen.
Heb dank. Ik ga. Gy swygt; soo rusten wy te saamen.
Amen.
Het innigst van myn hart dat diepst verborgen leit,
Heeft ECHO opgehaalt, en my heel klaar geseid.
Den gantschen Oceaan sou ik veel eer verplassen,
Als 't geen ik heb gehoort uit myn geweeten wassen.
Hy slaat, doch salft ook weêr: sijn antwoord my beviel,
Gelyk een kostlyk sout en balsem voor myn ziel.
Syn seggen knypt en byt; maar het zyn liefde-slagen,
Die ik om Christus wil opvolgen sal en draagen.
Die ECHO 's wedergalm in sijn gemoed niet vind,
Die sal verstuiven als het kaf doet voor de wind,
Wanneer als Jesus komt om 't goed van 't quaad te wannen,
Die 't goed bewaren wil, en 't quaad ten viere banen.

AARDBEEVING.

Toon: *Psalm* 8. Of, *Een Koopman die &c.*

1.

Het luſt me nu van Neêrlands ſchrik en beeven,
Een diepe ſchets aan 't nageſlacht te geven,
Die waardig is d'onſterffelyke blaên,
Van 's herten grond voor eeuwig te beſlaan.

2.

Het aardſe rond wierd heen en weêr gedreeven,
Als w'acht en tien der maand September ſchreeven,
Wanneer 't het twee en negentigſte jaar,
Na Chriſtus komſt van ſeſtienhondert waar.

3.

Toen 't oorlogs ſwaard ſoo glat, als ſcherp geſlee-(pen,
Om dood te ſlaan was in de vuiſt gegreepen,
En 't blikſemvuur van 't donderend geſchut,
De wereld vulde, is d'aard by ons geſchud.

4.

't Gedreun kon nau een half quartier verduuren,
Kort na den noen; door 's Hemels wys beſtuuren,
In ſoet en ſtil, in ſacht en lieflyk weêr,
Bewoog ſich d'aard en huppeld' op en neêr.

5.

Gelyk de vloed der pekel-ſoute baaren
Sich meeſt vertoond aan die de zee bevaaren:
Want d'aarde ſchokt, dan Noord, dan Zuidwaard heen,
Dat menig ſweem, en nergens wiſt te treên.

6.

't Goed aan de wand hing heen en weêr te ſling'ren,
Het klinkt en tinkt als een die met ſijn ving'ren

Den cymbaal roerd, al 't rinkelwerk dat gaat
Op eene wys, en houd die selve maat.

7.

De vensteren, die ongeslooten stonden,
Gevoelden ook het dreunen van de gronden:
De poorten selfs: de deuren draaiden meê,
Als buiten dwang, van d'een na d'and're steê.

8.

Den Huysman stond bedeest en gants verleegen,
Als hy sijn huys en schuuren sag beweegen,
De melk bewoog en goot haar vette room
Ten mouten uit; dat scheen hem als een droom.

9.

Daar 't water, door het roeren van de gronden,
Met golven ging, en troebel wierd bevonden,
Het dobbeld' op: En d'onder-aardse kloot,
Gaf mêer dan eens, een ongewoone stoot.

10.

Een doods geraamt in 's Schilders hand gegeeven,
Terwyl hy 't schetst, beweegd, en schynt t'herleeven,
Voor sijn gesicht; dit siet hy andermaal,
En vlucht vol schrik wel haastig van de zaal,

11.

Veel werken die op 't uur met slingers gingen,
Die stonden stil; ô wonderlyke dingen!
Want Zuid, en Noord, beweegden sich de aard:
't Werk Oost en West: dat dus sijn stilstaan baard.

12.

Het daverd' al, de swaarste pronk-gebouwen,
Durfd' menig mens sich naaulyks in vertrouwen;
Terwyl het volk van 't Amsterdams Stadthuis,
Angstvallig vlood met ongemeen gedruis.

13.

Dat wonder-werk gebouwd op vaſte ſtutten,
Bewoog ſich meê gelyk de harders hutten,
De ſchelleklok, door dien 't gebouw ſoo ſwierd,
Die gaf geluid of hy getrokken wierd.

14.

Elk is vol ſchrik, en 't lighaam raakt aan 't beeven,
Als 't Aardryk doet; het oog begon te ſweeven,
En wiſt geenſins wat dat hem was ontrent;
Want Holland was ſulk ſchudden ongewend.

15.

Het Klokkenſpel door 't ſling'ren van den Tooren,
Liet hier en daar ſich tot verwondring hooren,
En maakten dus dit wonderwerk bekent,
Dat ſonder ſchâ (God lof) doen is geënd,

16.

In dit ons Land, en Zeeland deſgelyken,
Heeft God ſijn gunſt ons tevens laaten blyken;
In eene tyd, ſoo was het dat Gods kracht,
In Engeland, en Vrankryk 't ſelve wracht.

17.

Maar 't kon haaſt zyn dat Godes ſtraffe-roede,
Ter wraak getergt, ons eens in volle woede,
Viel op het lyf, en ſloeg ons gants ten grond,
En ſtrafte 't quaad der lang gepleegde ſond;

18.

En d'Aarde ſelfs opdeed haar holle kaaken,
Om 't ſondig volk een ſchielyk eind te maaken,
Gants onverwacht; ja in een oogenblik
Kon dat geſchiên, met eene ſlorp en ſnik.

19.

En ſenden ons na d'onder-aardſe kolken,
Gelyk men ſag aan ver-geleege volken,

Daar

Daar 't aardryk ſpleet en open deed ſyn mond,
En ſwolg haar in, en ſtortenſe ten grond.

20.

Waar door in 't kort een menigte van zielen,
Als levendig in haare graven vielen;
Gelyk onlangs *Jamaica* hoord' en ſag,
En in *Ciciel*, met jammerlyk geklag.

21.

Het Aardryk is ſulk grond-gebeef weêrvaaren
Tot negenmaal in tweemaal dertien jaaren;
Regouſa ſmaakt' daar van den eerſten druk,
Cecilia. dit laatſte ongeluk.

22.

Een deerlyk lot was 't eind van deeſe volken,
Wier droef-geween gereeſen aan de wolken,
Abirams ſtraf, en Corach evenaard,
Met Sodoms volk: te wreed verdelgd van d'aard.

23.

Wie durfd zich nu in ſonden noch verblyden.
Helaas! dit zyn, dit zyn de laatſte tyden:
Want krygsrumoer en 't ſidderen van 't heelal,
Meld, dat wel haaſt d' Aardsregter koomen ſal.

24.

Dan ſal de wereld ſich voor het laatſt beweegen,
En ſtaan verwoed de goddelooſen teegen;
En ſie, daar is, daar is dien grooten dag,
Die klein of groot, geen mens verby en mag.

25.

Den jongſten dag ſal als een oven blaaken,
En doen 't gebouw van aard en hemel kraaken,
Terwyl de doôn op het baſuin-geluit
Verreeſen, treên, tot hunne graaven uit.

26. d'Aards-

26.

d'Aardsrechter ſit verheerlykt op de wolken
Met d'eng'len-ſchaar, en daagd des werelds volken,
Voor ſynen Troon, en laat ſyn oordeel gaan
Na 't goed en quaad dat yder heeft gedaan.

27.

Geen aanſien geld van armen noch van ryken,
Daar Jeſus ſal na waarheid vonnis ſtryken:
't Rechtvaardig volk vergunt hy 't ſalig erf:
De booſe wyſt hy 't eindeloos verderf.

28.

Wyl Son en Maan uit Lugt en Hemel vielen,
Was uytſpraak daar van d' ongelyke zielen:
d' Een gaat in vreugd, en d'ander in verdriet.
De nacht-gordyn ſchuyft toe, en 't is geſchiet.

EINDE.

REGISTER

Der

Stichtelijke Gesangen.

A.

Ach! ach! ik sondig mensch. fol. 72

D.

Die boven 't zinlyk leven. 51
Die sijn Celle wel bewaart. 59
De waare liefde werkt. 66
Die vergeefs met Esau schreit. 73
Dat 's al Jonk een dapper Heer. 79
De lieve en soete Mei. 96
Die hier Gods Wet. 104
De spooren der deugden. 129

E.

Elk laat de Vrede-vaan nu los. 23
Een welbeplanten Hof. 102
Eerwaarde Weesvaders, en ook gy. 103
Een Heidens Christen die sich. 107
Een Joodse Christen leeft quansuys. 108
Eerwaarde Moeder, nu gy tiennaal. 102
Elk slagje dat het onrust slaat. 115
Een Christen luistert na Gods stem. 130
Een Christen mind, als 't hoogste goed. 131

G.

Geef, Heere, geef, dat ik nooit beelden. 13
Gy groote God, wiens Majesteit. 15
God geeft ons weer de soete Mei 97
Gelyk de Lely in 't Compas. 133
Gy Echo, die weleer in hooge Tempel kooren. 133

Regiſter der Stichtelyke Geſangen.

H.

Hoor Jeſus vol ontfarmen. 21
Hier ſit ik in de ſtilt' in aandacht. 53
Het Nieuwe Jeruſalem gebouwt. 60
Help God, ach help! ſie aan uw' 81
Heilryken God laat uwen. 87
Het word in eenſaambeid gebooren. 128
Het luſt me nu van Neêrlands ſchrik en beeven. 137

I.

Jeſus Godes Soon. 27
Ik ben de aarde moe. 43
In alle ding te ſien op 't eind. 111
Is een Chriſten in ſyn kamer. 130

K.

'K ben Jeſus Chriſtus uwen Heere. 5
Kom Heer Jeſus, kom. 29
Kom Seraphim en Eng'len klanken. 61
Kom Jeſus, goede Heer. 70
Kom ſing of lees gy jonge liên. 69
Kom hoor na myne reeden. 92

M.

Myn God en Schepper, goede Heer. 36
Maar gy, ô Chriſten! Chriſten-held! 110

N.

Nu 't lieffelyke Sonne-licht. 31
Nu de Sonne met haar ſtraalen. 33
Nu zyn wy onſe Vegſtêr quyt. 121

O.

O! gy Sanger en Sang'reſſen. 1
O Heere Jeſus, myn beminde! 6
O Jeſus! boort toch weêr de nooden. 9
O! ſalig gy genooden. 25
O! hoe beerlyk. 41
O wat een overgroote zeegen! 64
O God! myn God, gy aller geeſten Vader. 77
O myn waarde vriend Beekbooven. 115

S.

Stil en eenſaam Boekvertrek. 60
Sie hoe weêr de ſwarte aard. 103

T.

T.

Tot U, tot U, ô! Vader aller Vad'ren. 105
't Aardryk roept, als overluyt. 101

V.

Van groot geheymen is. 47

W.

Wie komt hier nu my dus ontmoeten. 5
Wat ſyn die ſaaken waar en waard. 60
Wees welkom ſoete ſchaar. 67
Wel overgoede God, Springbron. 69
Wech aarde, ik ſucht na booven toe. 74
Wel waarde Vriend, heeft Godes vinger. 75
Wat zyn der veel het leeven afgeſneeden! 85
Waarde Vriend, ei ſtaak uw weenen. 118

Z.

Zie daar, ô Jeſus! 's harten-zaalen. 11
Zie Jeſus, Godes Soon. 19

EEN BRIEF
VAN EEN
MOEDER
AAN HAAR TOEKOMENDE
KINDT.

COPYE.

DEn Apoſtel Paulus ſprak certyds tot verſtandige, die konden oordeelen wat hy zeide, maar ik ſpreeke tegenwoordig tot u, myn Ongeboore Kindt, tot welk myn reedenen nog niet en behooren, dog in hoope dat gy als 't nooddig is zult konnen begrypen wat dat uw Moeder heeft willen zeggen, en de waardigheid van de dingen die ſy u aanpryſt, en de onwaardigheid van die daar van zy u tragt af te ſchrikken.

't Is dan ſulks, dat ik, overweegende de perykelen van 't baaren, denk, of het God beliefde door dat middel my van myn leeven, en uw van uw Moeder, en by gevolg van de daagelykſe vermaaninge te ontrekken; zo is 't myn lieve Kind, dat ik U wil waarſchouwen, voor een Rotſe, daar aan ik my geſtooten, en ten waar my God niet genaadiglyk by de hand genoome had, ik voor eeuwig zou moeten te gronde gegaan hebbe. Hoort dan: zulk een was uw Moeder, een Vrouwe, die in haar eerſte Jeugt niet onbetuygt en wierd gelaaten van God in het goede, maar deel had aan dat ligt, dat een iegelyk Menſch verligt komende in de wereld; ô dat ik dat van doen af gevolgt hadde! want het was geen dwaalligt, maar een Zonne der geregtigheid, een lieffelyk ligt der leevendige; waar zou het my al gebragt hebben in getrouwigheid: maar wat was 't, als ik begon 12 à 14 Jaar out te worden, zo en dee ik niet na het voorbeeld van onzen Zaligmaker, die was en zyn moeſt in de dingen zyns Vaders, maar ik week af, en kreeg de tegenwoordige wereld lief, meer

als myn God; en gelyk ik van het ligt week, zo omringde my de duysterniſſe: want de zonde is de duysterniſſe, en die omringde my zodaanig, dat ik de daegelykſe weelde myn vermaak agte, en my met alle kragt zogt aangenaam te maaken by de Lieden, de Lieden die van deze wereld zyn; welkers deel is in dit leven. Ik vlood geenzins de luſten der jonkheid, maar om die te vinden, zo wierd dat Lighaam dat ik God ſchuldig was, tot een leevendig en heilig Offer daagelyks opgepronkt voor het dertele oog der jonge Lieden, die dikmaals, en ik haar, met ydele reedenen onderhielden. Hier in volherde ik tot over myn 21 Jaaren, doe hebbe ik die in duysterniſſe zat, een groot ligt gezien: het welk my openbaarde, de gevaarelykheid van myn ſtaat, en de leelykheid van de zonde, daar in ik leefde; van welks weege ik zeer bedroeft en benaaut was: want Gods regtvaardig oordeel viel op my en verſchrikte my: dog hy die geen luſt heeft aan den dood des ſtervende, maar dat iemand zich bekeere en leeve, die heeft myn Ziele lieffelyk omhelſt; dit wordt verhaalt om u te toonen hoe ik niet als een onervaarene en ſpreeke, maar als een, die tot myn leetweeſen dien weg gegaan hebbe, die daar is vol diſtelen en doornen, die de Ziele quetſen; Myn Lief, gy zult haaſt op een wereld gebooren worden, een wereld vol van ergerniſſe, waar in gy veel voorbeelden ten quade, maar zeer weinige ten goede zult vinden, maar volgt dog de meenigte niet na: In 't op koomen van uw jeugt zoo weeſt naarſtig in 't leeſen dier Schriften, die u wys konnen maken tot zaligheid door 't gelove, en voor al weeſt dog uw Vader gehoorſaam, of die geene die over u geſtelt is. Og hier is een zegen in geleegen, beſonder zoo gy het Gode doet en niet de Menſchen; dat is, uyt vreeſe Gods, die ſegt, Eert Vader en Moeder, op dat het u wel

gaat:

gaat: En of u dus aangaande of by andere gelegentheden tegenheid ontmoete; myn Schaap, denkt dog altyt dat gy van een zeer korte tyd zyt; en gelyk 'er nu een tyd is, dat gy op deeze wereld niet en zyt, zo zal der haast een tyd komen, dat gy zult weg gegaan zyn: want een Menſche van een Vrouwe gebooren, is kort van daagen. Gedenkt dan aan uwe kortheid, en met een aan het ſchielyk voorbygaan van uwe moeyelykheden, een weynig lydens, een weynig verdraagens: ô dat brengt zulken gewin aan! want het lyden van deeze tegenwoordige tyd en is niet te waardeeren by de heerlykheid, die geopenbaard zal worden na deze aan de Kinderen Godts: te weten, als men onſchuldig lyd, dat is genaade by God. Onderwerpt u dan God, en in God, den geene, die hy door de natuure en reede over u belieft te ſtellen: en murmureert niet in uw leeme Tente, maar verwagt altoos een goede uytkomſt van den Heere; vorder, zoo wagt u van alle quade geſelſchappen, want quaade geſelſchappen verderven goede zeeden; maar voegt u by die, die God zoeken te vreezen, die by de wyze ommegaat, zullen de wysheid leeren, ô Die verderffelyke gezelſchappen die hebben my zo hinderlyk geweeſt! myn Kind, wat ik u bidde, hout 'er u dog van af; want als men daar aan vaſt is, 't valt zo ſmertelyk daar af te breeken: en 't is een Inſtrument des Duyvels, dat hy zo lang gebruykt als 't hem moogelyk is; daarom zo hout u, maar by God, en verre van de wereld: hoewel in de zelven, zo laat u Geeſts wandelingen in den Hemel zyn; want daar is dog de Stad vol alle goed, en van daar verwagten wy de behouder Jeſus: weeſt dog barmhertig ontrent den Armen, en laat die niet veragt zyn in uwe oogen, om dat zy 't zwaar hebben hier in deeze wereld; want zy draagen de laſten deezes daags, die wy van Gods

weegen gehouden zyn haar te helpen draagen, elk na vermoogen: die ze verachten, verachten haare maaker, want God heeft ze geſchaapen. Wy zyn ten aanzien van de natuur hem even waardig, Hy lieft alle ſyne werken, en daar is by hem niet gehaat dan de zoude, en die moet ook van ons gehaat ſyn, ſy is dan in de rykſte of in de armſte, want de ondeugd alleen maakt een ſcheidinge tuſſen ons en onzen God, maar de Aalmoeſſen wiſſen de zonden uyt; en dat gy de Armen geeft dat leent gy den Heere, en hy zal't u weder geven te ſyner tyd: Doet dan in deze zoo veel uw hand vermag met getrouwer herte, zoo bedekt als't moogelyk is; maar of het de Heere beliefde u met armoede en kleinheid te beproeven, en gy alzoo onder deze bovengemelde quam te behooren: myn Lief! gy zoud daarom niet onzalig zyn, zoo gy anders maar ryk in God zyt; want naakt zult gy op de wereld geboren worden, gy zult daar ook niets afdragen, dat gy in die korte tyd geniet, geniet het dog in den Heere, en weet dat de Volkeren, en de Hemel en de Aarde hem toehooren, en dat God een vrye uytdeelder is van alle zyne Goederen in't tydelyk als geeſtelyk; daarom looft hem, want niets is uwe, het hoort hem al toe, ontrekt hy ons iets, hy neemt maar dat zyne is, en is regtvaardig in al zyn doen.

Voorts zoo queld uw geeſt niet om een Schrift geleerde te worden, want indien uwe geregtigheid niet meerder en is als der zulken, zoo en kond gy in't Koninkryk Gods niet ingaan: Daar is een zoort van Menſchen, die, naar't my toeſchynt, daar alle op uyt zyn, om veel te konnen Redeneeren uyt de Schriftuur; zy zyn ook onder de lieden van een byſonder aanſien, in die in zoo een ſtaat raakt, 't is by na onmoogelyk daar af te raken, want zy zyn in een valſe ruſt, en gelyk ze de menſchen bedriegen, zo bedrie-

driegen zo ook haar zelven met die gedagten, dat zy veel weeten: myn lieve Schaap! gy niet alzoo; maar wanneer gy het Oude of Nieuwe Teſtament leeſt of hoort leeſen, zoo laat uw oogmerk zuyver zyn, dat is, zoekt niet te weeten als om te betragten; want niet de Hoorders maar Doenders der Wet ſyn geregtveerdigt, en weeſt hier in naarſtig want uw arbeid en zal niet ydel zyn in den Heere.

Nu myn alderliefſte Kind! dewyl ik weet, dat gy een Natuurelyk leeven van uwen God ontfangen hebt; de Heere geeve u dat leeve dat uyt hem is, en laat 'er u nooyt van vervremden; ik heb u zeer veel dingen te zeggen dies aangaande: Gy die nog geen Ooren en hebt om te hooren, hoort dog na dezen wat de Heere in u ſpreeken wil; en wederſtaat ſynen Geeſt niet, zoo zal hy u in alle waarheid leiden: want my aangaande, of ik wederom wilde dragen, en met eens zoo veel ſmerte baren als ik u baren zal, zoo zoude het dog niet vorderen tot een Heemelſche Geboorte: want wat uyt vlees gebooren is; is maar vlees; dit is dan een ſaak die tuſſen u en uwen God te doen ſtaat. Laat dog de Heere werken in ſyn Schepſel het geen hem behaagt en heerlyk is; want de levendige zullen hem looven, en de doode weeten niets; die in de zonde zyn, die zyn dood en levendig geſtorven.

EINDE.